MICHAEL PUNKE

Răzbunătorul

LEGENDA LUI HUGH GLASS

CARTEA CARE A INSPIRAT FILMUL
THE REVENANT: LEGENDA LUI HUGH GLASS

„O TERIBILĂ POVESTE DESPRE TRĂDARE."
THE WASHINGTON POST BOOK WORLD

FICTION CONNECTION

TREI

Michael Punke

Răzbunătorul

Legenda lui Hugh Glass

Traducere din engleză de
Ciprian Șiulea

TREI
2016

FICTION CONNECTION

COLECȚIE COORDONATĂ DE
Magdalena Mărculescu

THE REVENANT: A NOVEL OF REVENGE
Michael Punke
Copyright © 2002 by Michael Punke

© Editura Trei, 2016
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN ePUB: 978-606-719-672-6
ISBN PDF: 978-606-719-673-3
ISBN Print: 978-606-719-626-9

Editori: Silviu Dragomir, Vasile Dem. Zamfirescu
Director editorial: Magdalena Mărculescu
Redactor: Oana Dușmănescu
Coperta: Faber Studio
Foto copertă: „THE REVENANT“ film artwork © 2015 Twentieth Century Fox Film Corporation. All Rights Reserved.
Director producție: Cristian Claudiu Coban
Dtp: Ofelia Coșman
Corectură: Sînziana Doman, Dușa Udrea

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Pentru părinții mei, Marilyn și Butch Punke

Nu vă răzbunați voi înșivă, ci mai degrabă faceți loc mâniei, căci stă scris: „Răzbunarea e a mea; eu voi răsplăti“, spune Domnul.

Romani, 12: 19

1 septembrie 1823

Îl abandonau. Bărbatul rănit și-a dat seama de asta când s-a uitat la băiat, care a privit în jos și apoi în altă parte, nevrând să-i întâlnească ochii.

Zile întregi, băiatul se certase cu bărbatul cu căciulă de blană de lup. *Oare chiar trecuseră zile întregi?* Bărbatul rănit se luptase cu febra și durerea și nu știa deloc dacă acele conversații pe care le auzise erau reale sau doar reziduuri ale rătăcirilor delirante ale minții lui.

Ridică privirea spre formațiunea stâncoasă de deasupra luminișului. Un pin singuratic și contorsionat reușise cumva să crească din fațada abruptă de piatră. Adesea îl privise fix, însă niciodată nu-și dăduse seama de asta ca acum, când liniile lui perpendiculare păreau în mod clar să alcătuiască o cruce. Acceptă, pentru prima oară, că avea să moară acolo, în acel luminiș, lângă izvor.

Bărbatul rănit simțea o detașare ciudată de acea scenă în care el juca rolul central. Se întrebă în treacăt ce ar face dacă ar fi în locul lor. Dacă ei rămâneau aici și grupul de războinici urca pe pârâu în sus, ar fi murit cu toții. *Oare eu aș muri pentru ei... dacă ar fi sigur că ei mor oricum?*

— Ești sigur că vine în sus pe pârâu?

Vocea băiatului se pierdu în timp ce spunea asta. De cele mai multe ori putea să scoată un efect de tenor, dar glasul îi răgușea în anumite momente pe care el nu le putea controla.

Bărbatul cu blană de lup s-a aplecat în grabă spre bățul pe care atârnase carne lângă foc, îndesând hălci de căprioară parțial afumate în desaga de blană.

— Vrei să rămâi aici ca să afli?

Bărbatul rănit încercă să vorbească. Simți din nou durerea ascuțită din gât. Sunetul se auzea, dar el nu reușea să articuleze acel cuvânt pe care voia să-l rostească.

Bărbatul cu blană de lup ignoră acest sunet, în timp ce continua să-și strângă puținele bunuri, dar băiatul se întoarse.

— Încearcă să spună ceva.

Băiatul s-a lăsat într-un genunchi, lângă bărbatul rănit. Incapabil să vorbească, acesta și-a ridicat brațul funcțional și a arătat către ceva anume.

— Vrea pușca, a spus băiatul. Vrea să-l ridicăm, cu pușca lui cu tot.

Bărbatul cu blană de lup a parcurs distanța dintre ei cu pași rapizi și măsurați. I-a tras băiatului un șut puternic drept în spate.

— Mișcă-te naibii!

S-a dus cu pași mari de la băiat la bărbatul rănit, care zăcea lângă mormanul împrăștiat al bunurilor lui: o geantă de vânătoare, un cuțit într-o teacă cu mărgele, o toporișcă și un corn cu praf de pușcă. În timp ce bărbatul rănit îl urmărea neajutorat, cel cu blană de lup s-a aplecat ca să ia geanta de vânătoare. A băgat mâna după cremene și amnar și le-a aruncat în buzunarul din față al tunicii lui de piele. A luat cornul cu praf de pușcă și l-a săltat peste umăr. Toporișca a băgat-o sub centura lui lată de piele.

— Ce faci? l-a întrebat băiatul.

Bărbatul s-a aplecat iar, a luat cuțitul și l-a aruncat spre băiat.

— Ia ăsta.

Băiatul l-a prins, holbându-se îngrozit la teaca din mâna lui. Doar pușca mai rămăsese. Bărbatul cu blană de lup a luat-o și a verificat-o rapid, să vadă dacă e încărcată.

— Scuze, dragă Glass. Nici de asta n-o să mai ai mare nevoie.

Băiatul părea șocat.

— Nu-l putem lăsa fără echipament.

Bărbatul cu blană de lup s-a uitat insistent la băiat, care a rămas o lungă clipă așa, cu cuțitul — cuțitul lui. În cele din urmă, băiatul a ridicat privirea. La început a părut că are de gând să spună ceva, dar în loc de asta s-a întors și a fugit printre pini.

Bărbatul rănit privea fix spre golul dintre copaci prin care dispăruseră ei. Furia lui era totală și îl consuma așa cum focul înghite acele de pin. Nu-și dorea nimic altceva decât să-i apuce cu mâinile de gât și să-i sugrume până mor.

A început să strige, instinctiv, uitând din nou că gâtul lui nu scotea cuvinte, ci doar durere. S-a ridicat pe cotul stâng. Își putea îndoi ușor brațul drept, dar acesta nu susținea nicio greutate. Mișcarea îi declanșă junghiuri chinuitoare în gât și spate. Simțea presiunea pielii asupra cusăturilor grosiere. Privi în jos spre piciorul înfășurat strâns în rămășițele însângerate ale unei cămăși vechi. Nu putea îndoi coapsa, astfel ca piciorul să poată funcționa.

Și-a strâns puterile și s-a rostogolit greoi pe burtă. Simți cum o cusătură îi plesnește și umezeala caldă a sângelui proaspăt pe spate. Durerea era nimic față de valul furiei lui.

Hugh Glass începu să se târască.

Partea întâi

Unu

21 august 1823

— Barca mea cu vele din St. Louis trebuie să ajungă în orice clipă, monsieur Ashley.

Francezul corpolent îi explică iar, cu vocea lui răbdătoare, dar insistentă.

— Voi fi bucuros să vând companiei Rocky Mountain Fur întregul conținut al bărcii — dar nu pot să vând ce nu am.

William H. Ashley și-a trântit cana de cositor pe stinghiile grosiere ale mesei. Barba lui cenușie, atent îngrijită, nu-i ascundea încleștarea aprigă a fălcilor. În ce le privește, fălcile încleștate păreau puțin dispuse să elibereze încă o izbucnire de furie, în timp ce Ashley se confrunta cu acel lucru pe care îl disprețuia cel mai mult — așteptarea.

Francezul, care avea numele improbabil de Kiowa Brazeau, îl privea pe Ashley cu o nervozitate crescândă. Prezența lui Ashley în izolatul punct comercial al lui Kiowa reprezenta o șansă rară, iar Kiowa știa că o gestionare de succes a relației lor ar fi reprezentat o fundație permanentă pentru afacerea lui. Ashley era o figură importantă în afacerile și politica din St. Louis, un bărbat care avea atât viziunea aducerii comerțului în vest, cât și banii necesari pentru asta. „Banii altora“, cum le spunea Ashley. Bani sperioși. Bani neliniștiți. Bani care fug ușor de la o afacere speculativă la alta.

Kiowa își miji ochii în spatele lentilelor groase. Deși nu vedea foarte bine, avea ochi buni la citirea oamenilor.

— Dacă vreți să-mi îngăduiți, monsieur Ashley, poate că aș putea să vă ofer o consolare în timp ce așteptăm barca.

Ahsley nu oferi nicio reacție afirmativă, dar nici nu își reluă tirada.

— Trebuie să comand mai multe provizii din St. Louis, spuse Kiowa. O să trimit mâine un curier pe apă cu o canoe. El ar putea să ducă o depeșă de la dumneata către consorțiul dumitale. Le-ai putea oferi niște asigurări înainte ca zvonurile despre dezastrul provocat de colonelul Leavenworth să se răspândească.

Ashley oftă adânc și luă o gură mare de bere acră, resemnat să suporte și această ultimă întârziere, din lipsă de alternativă. Indiferent că îi plăcea sau nu, sfatul francezului era sănătos. Trebuia să le dea asigurări investitorilor, înainte ca știrea

despre acea bătălie să parcurgă necontrolată străzile din St. Louis.

Kiowa și-a simțit șansa și a acționat rapid, ca să-l mențină pe Ashley pe o linie productivă. Francezul a scos o pană, cerneală și pergament, le-a aranjat în fața lui Ashley și i-a umplut iar cana de cositor cu bere.

— Te las să lucrezi, monsieur, a spus el, bucuros că se poate retrage.

La lumina slabă a unei lumânări de seu, Ashley scrise până târziu, în miez de noapte:

Fort Brazeau
Pe Missouri
21 august 1823

James D. Pickens, Esquire
Pickens and Sons
St. Louis

Dragă dle Pickens,

Îmi revine nefericita responsabilitate de a te informa despre evenimentele ultimelor două săptămâni. Prin natura lor, aceste evenimente trebuie să modifice — dar nu să descurajeze — afacerea noastră de pe Missouriul Superior.

După cum probabil că știi, oamenii companiei Rocky Mountain Fur au fost atacați de indienii Arikara după ce au negociat de bună-credință pentru 60 de cai. Indienii au atacat neprovocați, au ucis 16 dintre oamenii noștri și au rănit o duzină, furând înapoi caii pe care se prefăcuseră că ni-i vând cu o zi înainte.

În fața acestui atac, eu am fost forțat să mă retrag în aval, solicitând în același timp ajutorul colonelului Leavenworth și al Armatei Americane, pentru a da un răspuns acestui afront limpede față de dreptul suveran al cetățenilor americani de a traversa nestânjeniți fluviul Missouri. De asemenea, am solicitat sprijinul oamenilor noștri, care mi s-au alăturat (conduși de căpitanul Andrew Henry), venind pe drumul primejdios dinspre Fort Union.

Pe 9 august i-am înfruntat pe indienii Arikara cu o forță totală de 700 de oameni, inclusiv 200 de soldați de carieră ai lui Leavenworth (cu două mortiere) și 40 de oameni de la RMF Co. Am găsit de asemenea aliați (chiar dacă temporari) în 400 de războinici Sioux, a căror dușmănie față de Arikara provine dintr-o ranchiună istorică, ale cărei origini nu le cunosc.

E de ajuns să spun că forțele noastre reunite erau mai mult decât suficiente pentru a repurta victoria, a-i pedepsi pe indieni pentru trădarea lor și a redeschide Missouriul pentru afacerea noastră. Că aceste rezultate n-au apărut e doar vina șovăielnicului caracter al colonelului Leavenworth.

Detaliile rușinoasei confruntări pot aștepta întoarcerea mea în St. Louis, dar e de ajuns să spun că ezitările repetate ale colonelului de a ataca un inamic inferior au permis întregului trib Arikara să scape din încercuirea noastră, rezultatul fiind închiderea de facto a Missouriului între Fort Brazeau și satele indienilor Mandan. Undeva între aceste

două locuri există 900 de războinici Arikara care dispun, fără îndoială, de fortificații noi și au o nouă motivație de a ne dejuca toate demersurile de pe cursul superior al Missouriului.

Colonelul Leavenworth s-a întors la garnizoana de la Fort Atkinson, unde fără îndoială că va petrece iarna în fața unei vetre călduroase, meditând cu mare grijă la variantele pe care le are. Nu intenționez să aștept după el. După cum știi, întreprinderea noastră nu își permite să arunce opt luni pe fereastră.

Ashley s-a oprit să citească textul, nemulțumit de tonul lui încrâncenat. Scrisoarea îi oglindea furia, dar nu transmitea emoția lui predominantă — un optimism fundamental, o credință neclintită în capacitatea lui de a reuși. Dumnezeu îl așezase în grădina infinitei lui abundențe, un Ținut Goshen în care orice om care voia să prospere nu trebuia decât să aibă curajul și tăria de a încerca. Slăbiciunile lui Ashley, pe care el le mărturisea deschis, erau simple obstacole de depășit printr-o combinație creatoare a calităților sale încântătoare. Ashley se aștepta la obstacole, dar nu accepta eșecul.

Trebuie să întoarcem această nenorocire în avantajul nostru, să mergem mai departe, în timp ce concurenții noștri se opresc. Odată Missouriul practic închis, am hotărât să trimit două grupuri spre vest, pe rute alternative. Deja l-am trimis pe căpitanul Henry pe Grand River în sus. Va urca pe Grand cât mai departe posibil și se va întoarce la Fort Union. Jedidiah Smith va conduce o a doua trupă pe Platte în sus, ținta lui fiind Great Basin.

Cu siguranță împărtășești intensa mea frustrare față de aceste întârzieri. Acum trebuie să acționăm cu îndrăzneală pentru a recupera timpul pierdut. Le-am dat instrucțiuni lui Henry și lui Smith să nu *se întoarcă la primăvară în St. Louis cu recolta lor. În loc de asta, vom merge* noi *la* ei *— ne vom întâlni pe teren și vom face schimb de blănuri și provizii noi. În modul acesta putem economisi patru luni și putem achita la timp cel puțin o parte a datoriei noastre. Între timp, propun ca o nouă trupă pentru blănuri să fie recrutată din St. Louis și trimisă la primăvară, condusă de mine personal.*

Rămășițele lumânării bolboroseau, aruncând fum negru urât mirositor. Ashley ridică privirea, dându-și brusc seama ce oră este și cât e de obosit. A înmuiat pana și a revenit la corespondența sa, scriind acum cu repeziciune și fermitate, pe măsură ce se apropia de sfârșitul raportului său:

Te îndemn să comunici consorțiului nostru — în cei mai energici termeni posibili — încrederea mea absolută în succesul inevitabil al demersului nostru. Providența ne-a adus în fața unei abundențe extraordinare, iar noi nu trebuie să ezităm să avem curajul de a revendica partea cuvenită nouă.

Preaumilul dumitale servitor,
William H. Ashley

Două zile mai târziu, pe 16 august 1823, barca cu velă a lui Kiowa Brazeau a sosit de la St. Louis. William Ashley și-a aprovizionat oamenii și i-a trimis în vest în aceeași zi. Prima întâlnire a fost stabilită pentru vara lui 1824, locul urmând să fie comunicat prin

curieri.

Fără să înțeleagă deplina semnificație a deciziilor lui, William H. Ashley inventase sistemul care avea să definească acea epocă.

Doi

23 august 1823

Unsprezece oameni stăteau pe vine în tabără, fără foc. Tabăra profita de taluzul scund al lui Grand River, dar câmpia avea prea puțin contur care să le ascundă poziția. Un foc le-ar fi semnalat poziția la kilometri distanță, iar ascunderea era cel mai bun aliat al unui vânător împotriva unui alt atac. Cei mai mulți dintre ei au folosit ultima oră de lumină a zilei ca să-și curețe puștile, să-și repare mocasinii sau să mănânce. Băiatul adormise în clipa în care se opriseră, un morman prăbușit de membre lungi și haine nepotrivite.

Bărbații s-au grupat câte trei sau patru, strânși lângă mal sau înghesuiți într-o stâncă sau în vreo tufă de pelin, ca și cum aceste ascunzători minimale le-ar fi putut oferi vreo protecție.

Ciondăneala obișnuită a taberei fusese domolită de dezastrul de pe Missouri, apoi fusese înăbușită complet de al doilea atac, din urmă cu doar trei nopți. Și dacă vorbeau, vorbeau acum cu voci meditative, pline de respect față de camarazii care zăceau morți pe drum, atenți la pericolele care încă îi așteptau.

— Crezi că a suferit, Hugh? Nu pot să nu mă gândesc că a suferit încontinuu, în tot timpul ăsta.

Hugh Glass a ridicat privirea spre bărbatul care pusese întrebarea, William Anderson. Glass s-a gândit o clipă înainte să răspundă:

— Nu cred că fratele tău a suferit.

— El era cel mai mare. Când am plecat din Kentucky, ai noștri i-au spus *lui* să aibă grijă de *mine*. Mie nu mi-au spus un cuvânt. Nu le-a trecut prin cap așa ceva.

— Ai făcut tot ce-ai putut pentru fratele tău, Will. E un adevăr dureros, dar a murit pe loc când l-a lovit glonțul ăla, acum trei zile.

Din umbra de lângă mal a prins glas o voce nouă.

— Ar fi fost mai bine să-l îngropăm atunci în loc să-l târâm după noi timp de două zile.

Cel care vorbise s-a sprijinit cu mâinile pe coapse. În întunericul tot mai dens, puține trăsături ale feței lui se vedeau, în afara unei bărbi întunecate și a unei cicatrice

albe. Cicatricea începea de lângă colțul gurii și cobora în jurul ei, ca un cârlig de pescuit. Aspectul ei era amplificat de faptul că pe acea piele nu creștea deloc păr, ceea ce desena în barba lui un zâmbet batjocoritor permanent. În timp ce vorbea, mâna lui dreaptă trecea lama solidă a unui cuțit de jupuit peste o tocilă, strecurând în cuvintele lui un hârșâit lent și iritant.

— Ține-ți gura, Fitzgerald, că dacă nu jur pe mormântul fratelui meu că îți smulg limba aia afurisită.

— Pe mormântul lui? Nu e cine știe ce mormânt, nu-i așa?

Dintr-odată, bărbații din jur deveniră atenți, surprinși de această ieșire, chiar și din partea lui Fitzgerald.

Fitzgerald simți că e băgat în seamă și asta îl încurajă.

— Mai degrabă un morman de pietre. Crezi că mai e încă acolo, la putrezit?

Fitzgerald tăcu o clipă, astfel că nu se auzea decât hârșâitul lamei lui pe piatră.

— Eu, unul, mă îndoiesc.

Așteptă iar, măsurând efectul cuvintelor în timp ce le rostea.

— Sigur, se poate ca pietrele să fi ținut animalele de pradă la distanță. Dar eu cred că niște coioți târăsc bucățele din el peste...

Anderson se aruncă asupra lui Fitzgerald cu amândouă mâinile întinse.

Fitzgerald îndoi brusc piciorul în sus în timp ce se ridica să facă față atacului, și gamba lui îl lovi cu toată forța pe Anderson în vintre. Lovitura îl făcu pe Anderson să se îndoaie ca și cum o frânghie nevăzută i-ar fi tras gâtul spre genunchi. Fitzgerald își aruncă genunchiul spre fața bărbatului neajutorat, iar Anderson căzu pe spate.

Fitzgerald se mișca iute pentru mărimea lui și se repezi brusc, țintuind cu genunchiul pieptul bărbatului care gâfâia și sângera. Puse cuțitul de jupuit la gâtul lui Anderson.

— Vrei să mergi după frate-tău? întrebă Fitzgerald.

Apăsă cu cuțitul până când sub lama lui apăru o dungă subțire de sânge.

— Fitzgerald, spuse Glass cu o voce uniformă, dar autoritară. Ajunge.

Fitzgerald ridică privirea. Se gândi la un răspuns pentru provocarea lui Glass, în timp ce observa cu satisfacție cercul de bărbați care îl înconjurau acum și care vedeau postura penibilă a lui Anderson. Era mai bine să-și savureze victoria, se hotărî el. Avea să se ocupe de Glass altcândva. Fitzgerald luă lama de la gâtul lui Anderson și băgă cuțitul în teaca cu mărgele de la brâu.

— Nu porni o luptă dacă nu ești în stare s-o termini, Anderson. Data viitoare o s-o termin eu în locul tău.

Căpitanul Andrew Henry își croi drum prin cercul de gură-cască. Îl apucă pe Fitzgerald din spate și îl trase înapoi, împingându-l în taluz.

— Încă o bătaie și zbori, Fitzgerald.

Henry arătă dincolo de perimetrul taberei, spre orizontul îndepărtat.

— Dacă ai prea multă energie, n-ai decât să încerci să te descurci de unul singur.

Căpitanul privi în jur, la restul oamenilor.

— Mâine facem 65 de kilometri. Dacă nu v-ați culcat deja, pierdeți vremea. Cine face primul de pază?

Nimeni nu ieși în față. Ochii lui Henry se opriră asupra băiatului care ignora agitația. Henry făcu câțiva pași hotărâți spre acea formă boțită.

— Ridică-te, Bridger.

Băiatul sări în picioare, cu ochii căscați, și bâjbâi năuc după armă. Pușca ruginită fusese un avans din salariul lui, împreună cu un corn de praf de pușcă îngălbenit și o mână de cremene.

— Te duci la o sută de metri în josul apei. Găsește-ți un loc înalt de pe mal. Porcule, la fel în susul apei. Fitzgerald, Anderson — voi faceți schimbul al doilea.

Fitzgerald mai făcuse de pază și în noaptea de dinainte. Pentru câteva clipe, păru că vrea să protesteze împotriva repartizării obligațiilor. Apoi se răzgândi și, în loc de asta, se retrase ursuz la marginea taberei. Încă dezorientat, băiatul o luă împiedicat peste pietrele care se revărsau pe marginea râului și dispăru în întunericul albăstriu care înghițise detașamentul.

Bărbatul căruia îi spuneau „Porcul“ se numea Phineous Gilmore și se născuse într-o fermă de o sărăcie lucie din Kentucky. Porecla lui nu reprezenta niciun mister: era imens și murdar. Porcul mirosea atât de urât, încât îi amețea pe oameni. Când dădeau de putoarea lui, aceștia căutau în jurul lui sursa, atât de neverosimil părea ca acel miros să emane de la o ființă umană. Până și vânătorii, care nu prețuiau afară din cale curățenia, se străduiau din răsputeri să stea față de Porc în direcția din care bătea vântul. După ce se ridică încet și greoi în picioare, Porcul își aruncă pușca peste umăr și o luă în susul râului.

Mai puțin de o oră trecu până ca lumina zilei să dispară complet. Glass se uită cum Căpitanul Henry se întorcea neliniștit de la verificarea santinelelor. Trecea printre oamenii adormiți la lumina lunii, iar Glass își dădu seama că el și Henry erau singurii oameni treji. Căpitanul își alese locul de lângă Glass și se sprijini în pușcă în timp ce își lăsa trupul masiv la pământ. Repausul îi scuti picioarele obosite de povară, dar nu reuși să-i alunge încordarea.

— Mâine vreau ca tu și Black Harris să fiți iscoade, a spus Căpitanul Henry.

Glass ridică privirea, dezamăgit că nu putea să răspundă la chemarea somnului.

— Găsește ceva de împușcat spre sfârșitul după-amiezii. O să riscăm și facem focul.

Henry coborî vocea ca și cum ar fi spus un mare secret:

— Suntem mult în urmă, Hugh.

După toate aparențele, Henry intenționa să mai vorbească o vreme. Glass întinse mâna după pușcă. Dacă nu putea dormi, măcar să își curețe arma. În după-amiaza aceea o udase în râu și voia să ungă cu vaselină proaspătă mecanismul trăgaciului.

— La începutul lui decembrie o să vină frigul aspru, a continuat căpitanul. O să avem nevoie de două săptămâni ca să strângem provizii de carne. Dacă nu ajungem în Yellowstone până-n octombrie, n-o să avem vânătoare de toamnă.

Dacă Henry era chinuit de îndoieli interioare, prezența lui fizică impunătoare nu

trăda nicio infirmitate. Banda cu franjuri de piele de pe tunica lui din piele de cerb arăta splendid pe pieptul și umerii lui lați, amintire a faptului că înainte fusese miner principal în districtul Saint Genevieve din Missouri. Avea o talie îngustă, acolo unde o centură lată de piele susținea tocul unui pistol și un cuțit mare. Pantalonii erau până la genunchi din piele de căprioară, iar de acolo în jos din lână roșie. Pantalonii căpitanului fuseseră croiți special pentru el în St. Louis și erau un simbol al experienței lui din sălbăticie. Pielea îi oferea o protecție excelentă, dar mersul pe jos o făcea să pară grea și rece. Lâna, în schimb, se usca rapid și păstra căldura chiar și când era udă.

Dacă detașamentul pe care îl conducea era pestriț, Henry avea cel puțin satisfacția că i se spunea „căpitan“. Bineînțeles că, de fapt, Henry știa că acest titlu e un artificiu. Banda lui de vânători de blănuri nu avea nimic de-a face cu armata și purta prea puțin respect vreunei instituții. Totuși, Henry era singurul dintre ei care mersese și vânase prin Three Forks. Dacă titlul nu făcea prea multe parale, experiența era moneda de schimb a acelei zone.

Căpitanul tăcu, așteptând ca Glass să reacționeze. Glass ridică privirea de la pușca sa. Era o privire scurtă, deoarece deșurubase apărătoarea elegant arcuită care acoperea trăgaciul dublu. Ținea cu atenție cele două șuruburi în palmă, temându-se să nu le scape în întuneric.

Privirea fulgerătoare fu de ajuns ca să-l încurajeze pe Henry să continue.

— Ți-am povestit vreodată despre Drouillard?

— Nu, căpitane.

— Știi cine a fost?

— George Drouillard — din Corpul Exploratorilor?

Henry dădu din cap.

— Omul lui Lewis și al lui Clark, unul dintre cei mai buni — cercetaș și vânător de blănuri. În 1809 s-a înrolat într-un grup pe care eu l-am condus — de fapt el l-a condus — la Three Forks. Aveam o sută de oameni, dar Drouillard și Colter erau singurii care mai fuseseră acolo. Am găsit castori mai mulți decât țânțari. Abia dacă trebuia să pui capcane — îi puteai doborî cu măciuca. Dar încă de la început am dat de bucluc cu Picioarele Negre. A trebuit să ridicăm un fort, nu mai puteam să trimitem grupuri la vânătoare. Drouillard a stat acolo ascuns, împreună cu noi, ceilalți, cam o săptămână, după care a spus că obosise să nu facă nimic. A plecat a doua zi și s-a întors după o săptămână cu 20 de piei de castor de cea mai bună calitate.

Glass era foarte atent la căpitan. Fiecare cetățean din St. Louis știa o anumită variantă a poveștii lui Drouillard, dar Glass nu mai auzise niciodată o relatare la persoana întâi.

— A făcut asta de două ori, a plecat și s-a întors cu mormane de piei de castor. Ultimul lucru pe care l-a spus înainte să plece a treia oară a fost: „A treia oară e cu noroc“. A plecat călare, iar peste vreo jumătate de oră noi am auzit două focuri de armă — unu din pușca lui, unu din pistolul lui. Cu al doilea foc probabil că și-a împușcat calul, ca să facă din el o barieră. Acolo l-am găsit, în spatele calului. Cred că erau cu totul 20 de

săgeți în el și în cal. Picioarele Negre au lăsat săgețile înfipte, voiau să ne transmită un mesaj. Și l-au și ciopârțit — i-au tăiat capul.

Căpitanul a tăcut iar, scurmând în pământul din fața lui cu un băț ascuțit.

— Mă gândesc întruna la el.

Glass a căutat cuvinte de consolare. Înainte să apuce să spună el ceva, căpitanul a întrebat:

— Cât crezi că mai merge râul ăsta spre vest?

Glass s-a uitat acum cu atenție, încercând să prindă privirea căpitanului.

— O să încercăm să avansăm mai repede, căpitane. Putem merge pe Grand deocamdată. Știm că Yellowstone e la nord și la vest.

În realitate, Glass începuse să aibă dubii serioase în legătură cu căpitanul. Ghinionul părea să se țină de el ca scaiul de oaie.

— Ai dreptate.

Căpitanul a spus asta, apoi a spus iar, ca și cum ar fi vrut să se convingă singur:

— Sigur, ai dreptate.

Deși cunoștințele lui aveau la origine dezastrul, Căpitanul Henry știa despre geografia munților Stâncoși aproape la fel de mult ca orice alt om în viață. Chiar dacă era un câmpean cu experiență, Glass nu călcase niciodată pe cursul superior al Missouriului. Însă Henry găsea ceva stabil și liniștitor în vocea lui Glass. Cineva îi spusese că Glass fusese marinar în tinerețe. Exista chiar un zvon că fusese prizonier al piratului Jean Lafitte. Probabil că acei ani petrecuți pe întinderile pustii ale mărilor îl făceau să se simtă bine pe câmpia amorfă dintre St. Louis și Munții Stâncoși.

— Avem noroc dacă Picioarele Negre nu i-au lichidat pe toți cei de la Fort Union. Oamenii pe care i-am lăsat acolo nu erau tocmai crema cremelor.

Căpitanul a continuat apoi cu obișnuita lui listă de probleme. Vorbea la nesfârșit, în noapte. Glass știa că era suficient să asculte. Din când în când ridica privirea sau mormăia, dar în principal se concentra asupra puștii lui.

Pușca lui Glass era singura extravaganță din viața lui, iar când ungea mecanismul cu arc al trăgaciului foarte sensibil, făcea asta cu o afecțiune tandră pe care alți bărbați ar fi rezervat-o pentru soție sau copil. Era un Anstadt, o așa-numită flintă de Kentucky, făcută, ca majoritatea armelor excelente ale epocii, de meșteșugarii germani din Pennsylvania. Țeava octogonală era inscripționată la bază cu numele fabricantului „Jacob Anstadt“, și locul producerii ei, „Kutztown, Penn“. Țeava era scurtă, de doar 90 de centimetri. Puștile clasice de Kentucky erau mai lungi, unele având țevi de până la 125 de centimetri. Lui Glass îi plăcea o armă mai scurtă, pentru că mai scurt însemna greutate mai mică, iar greutate mai mică însemna mai ușor de cărat. În acele rare momente în care ar fi fost călare, o pușcă mai scurtă era mai ușor de manevrat de pe spatele calului. În plus, puștile produse cu mare pricepere de Anstadt aveau o precizie fatală chiar și fără țeavă lungă. Un trăgaci sensibil le sporea acuratețea, declanșând focul cu cea mai ușoară atingere. Cu o încărcătură întreagă de 200 de grăunțe de pulbere neagră, Anstadtul putea să trimită un glonț de calibrul 53 la aproape 200 de

metri.

Experiențele din câmpiile vestice îl învățaseră pe Glass că performanța puștii lui putea să însemne diferența dintre viață și moarte. Bineînțeles, cei mai mulți oameni din trupă aveau arme fiabile. Frumusețea elegantă a Anstadtului era ceea ce distingea această armă.

Era o frumusețe pe care ceilalți o observau, întrebând adesea dacă puteau să o țină în mână. Lemnul de nuc tare ca fierul al patului se curba elegant la încheietură, dar era suficient de gros ca să absoarbă reculul unei încărcături puternice de praf de pușcă. Pe o parte a patului era o cutie încastrată, iar pe cealaltă era cioplit un reazem pentru obraz. Patul se arcuia grațios spre capătul lui, astfel încât să se potrivească pe umăr ca o prelungire a trupului trăgătorului. Patul era pătat de tonuri foarte închise de maro, aproape spre negru. Chiar și de la mică distanță, textura lemnului era imperceptibilă, dar la o examinare mai atentă, linii neregulate păreau să se învârtejească, însuflețite, sub straturile de lac frecate de pielea palmelor.

Ca ultim răsfăț, armăturile metalice ale puștii erau de argint, în locul alamei obișnuite, împodobind pușca la capătul patului, la cutia de pe pat și la apărătoarea trăgaciului, la trăgacele înseși, ca și armăturile arcuite de la capetele vergelei. Mulți vânători băteau bolțuri de alamă în paturile puștilor lor, ca decorații. Glass nu și-ar fi putut imagina o mutilare atât de țipătoare a Anstadtului său.

Satisfăcut că mecanismele puștii lui erau curățate, Glass a pus la loc apărătoarea trăgaciului în făgașul ei scobit și a montat cele două șuruburi care o țineau. A turnat pulbere proaspătă în rezervorul din spatele cremenei, asigurându-se că arma era pregătită de foc.

A observat dintr-odată că tabăra amuțise și s-a întrebat vag când se oprise din vorbit căpitanul. Glass s-a uitat spre centrul taberei. Căpitanul dormea întins, iar trupul lui zvâcnea intermitent. De cealaltă parte a lui Glass, mai aproape de perimetrul taberei, Anderson stătea sprijinit de o bucată de lemn aruncată pe mal. Niciun sunet nu tulbura curgerea liniștitoare a râului.

Un pocnet pătrunzător al unei flinte cu cremene sfâșie tăcerea. Venea din josul râului — de la Jim Bridger, băiatul. Bărbații adormiți zvâcniră la unison, speriați și derutați, în timp ce își căutau armele și un adăpost. Din josul râului, o formă întunecată se repezi spre tabără. Lângă Glass, Anderson trase cocoșul și înălță pușca dintr-o singură mișcare. Glass ridică Anstadtul. Forma repezită prinse contur la doar 40 de metri de tabără. Anderson ținti de-a lungul țevii, ezitând o clipă înainte să apese pe trăgaci. În aceeași clipă, Glass îl lovi cu Anstadtul pe Anderson în brațe. Forța ei ridică țeava lui Anderson spre cer în timp ce pulberea lua foc.

Silueta repezită se opri brusc la detunătura armei, aplecându-se acum suficient de aproape ca să se poată distinge ochii căscați și pieptul zbuciumat. Era Bridger.

— Am... am... am... am...

Era paralizat de o bâlbâială plină de panică.

— Ce s-a întâmplat, Bridger? întrebă căpitanul.

Apoi privi dincolo de acesta, în întunericul din josul râului. Vânătorii formaseră un semicerc defensiv, cu malul în spatele lor. Cei mai mulți luaseră poziția de tragere, cu un genunchi la pământ și puștile armate.

— Îmi pare rău, căpitane. N-am vrut să trag. Am auzit un zgomot, un trosnet în tufișuri. M-am ridicat și cocoșul probabil a alunecat. S-a descărcat singură.

— Mai degrabă ai adormit.

Fitzgerald lăsă cocoșul jos și se ridică din genunchi.

— Acum toți indienii de pe o rază de zece kilometri or să vină spre noi.

Bridger dădu să vorbească, dar căută în van acele cuvinte care să exprime profunzimea rușinii și regretului său. Rămase așa, cu gura deschisă, holbându-se îngrozit la oamenii așezați în formație în fața lui.

Glass făcu un pas în față și îi luă lui Bridger din mâini pușca cu țeavă lisă.

Armă muscheta și apăsă pe trăgaci, prinzând cocoșul înainte ca acesta să lovească oțelul. Repetă această acțiune.

— E o armă de doi bani. Dă-i o armă bună, căpitane, și o să avem mai puține probleme cu santinelele.

Câțiva oameni aprobară din cap.

Căpitanul privi mai întâi spre Glass, apoi spre Bridger și spuse:

— Anderson, Fitzgerald — urmează schimbul vostru.

Cei doi bărbați își ocupară pozițiile, unul în susul, altul în josul râului. Santinelele deveniseră însă inutile. Nimeni nu mai dormi în cele câteva ore până la zori.

Trei

24 august 1823

Hugh Glass privea atent urmele de copite despicate; urmele adânci din noroiul moale erau cât se poate de clare. Două seturi diferite porneau de la malul râului, unde probabil că se adăpaseră cerbii, și apoi intrau în ascunzișul des al sălciilor. Munca insistentă a unui castor trasase o cărare, folosită acum de mai multe animale. Lângă urme se aflau grămăjoare de excremente. Glass se opri ca să atingă boabele de mărimea mazării — încă erau calde.

Glass privi spre vest, unde soarele se mai înălța încă deasupra platoului din depărtare. Estima că mai sunt trei ore până la apus. Era încă devreme, dar căpitanul și restul oamenilor aveau nevoie de o oră ca să-i ajungă din urmă. În plus, era un loc de tabără ideal. Râul unduia ușor pe lângă un banc de nisip și pietriș. Dincolo de sălcii, un pâlc de plopi roșii oferea un paravan pentru focurile lor de tabără și o sursă de lemn de foc. Sălciile erau perfecte pentru țepușele de afumat. Glass observă niște pruni împrăștiați printre sălcii, un adevărat noroc. Puteau să mărunțească fructele și carnea și să facă pemican. Privi în josul râului. *Unde e Black Harris?*

În topul provocărilor zilnice ale vânătorilor de blănuri, găsirea hranei era cea mai urgentă. Asemenea altor provocări, ea implica un echilibru complicat între beneficii și riscuri. Nu cărau cu ei hrană aproape deloc, mai ales de când abandonaseră mahonele pe Missouri și continuaseră mai departe pe jos, în amontele lui Grand. Câțiva oameni mai aveau ceai sau zahăr, dar cei mai mulți rămăseseră doar cu o punguță de sare, pentru conservarea cărnii. Vânatul era abundent pe această porțiune a Grandului și ar fi putut să mănânce carne proaspătă în fiecare seară. Dar obținerea vânatului însemna focuri de armă, iar zgomotul unei puști ajungea la kilometri distanță, destăinuind poziția lor oricărui dușman care-l auzea.

De când plecaseră din Missouri, oamenii urmaseră îndeaproape un model. În fiecare zi, doi cercetași o luau în fața celorlalți. Deocamdată, calea lor era stabilită — pur și simplu mergeau pe lângă Grand. Responsabilitățile principale ale cercetașilor erau de a-i evita pe indieni, a alege locul de tabără și a găsi hrană. La fiecare câteva zile împușcau vânat proaspăt.

După ce împușcau un cerb sau un bizon, cercetașii pregăteau tabăra pentru seară. Sângerau animalul, strângeau lemne și făceau două sau trei focuri mici în gropi pătrate și înguste. Focurile mai mici scoteau mai puțin fum decât un singur foc mare, în același timp oferind o suprafață mai mare pentru afumarea cărnii și mai multe surse de căldură. Iar dacă ar fi fost ca dușmanii să-i depisteze noaptea, mai multe focuri creau iluzia că sunt mai mulți oameni.

Odată ce flăcările porneau, cercetașii tăiau animalul, scoțând bucățile mai bune pentru a fi consumate imediat și porționând restul în fâșii înguste. Construiau suporturi primitive de afumat carne din crengi verzi de salcie, frecau fâșiile de carne cu puțină sare și le atârnau exact deasupra flăcărilor. Nu era tipul de pastramă pe care îl făceau în taberele permanente și care ținea luni întregi. Dar carnea ținea câteva zile, suficient ca să ajungă până la următorul vânat proaspăt.

Glass a ieșit dintre sălcii într-un luminiș, uitându-se după cerbii despre care știa că trebuie să fie chiar în fața lui.

Văzu puii de urs înainte să vadă ursoaica. Erau doi, se rostogoleau spre el și schelălăiau ca niște câini jucăuși. Puii se născuseră în primăvară și, la cinci luni, cântăreau 50 de kilograme fiecare. Se mușcau în joacă în timp ce se apropiau de Glass și, pentru o fracțiune de secundă, scena păru aproape comică. Fascinat de mișcările aiuritoare ale puilor, Glass nu ridicase privirea spre celălalt capăt al luminișului, aflat la 50 de metri distanță. Și nici nu prevăzuse anumite consecințe ale prezenței lor.

Dintr-odată, își dădu seama. Cu jumătate de secundă înainte ca primul mormăit să traverseze luminișul, simți un gol în stomac. Puii se opriră brusc, proptindu-se în picioare la doar trei metri în fața lui Glass. Ignorând acum puii, Glass se uită spre conturul tufișurilor din cealaltă parte a luminișului.

Înainte să vadă ursoaica, Glass îi simți mărimea. Nu doar trosnetul tufișurilor dese, pe care ursoaica le dădea la o parte ca pe niște smocuri de iarbă, ci și mormăitul însuși, un sunet grav asemenea tunetului sau asemenea unui copac care cade, un bas care nu putea veni decât dintr-o masă foarte mare.

Mormăitul crescu în intensitate în timp ce ursoaica intra în luminiș. Își ținea ochii negri ațintiți asupra lui Glass și capul plecat la pământ în timp ce procesa mirosul străin, un miros care se amesteca acum cu cel al puilor ei. Ursoaica îl înfruntă direct, cu trupul răsucit și încordat ca un arc puternic de trăsură. Glass se minună de mușchii incredibili ai animalului. Cioturile groase ale picioarelor din față se continuau cu umeri masivi, iar deasupra de tot era cocoașa argintie care făcea din ea un grizzly.

Glass se străduia să-și controleze reacțiile în timp ce își analiza opțiunile. Bineînțeles, instinctul lui îi striga să o ia la fugă. Înapoi printre sălcii. În râu. Poate că ar fi putut să se scufunde mult și să scape în josul apei. Dar ursoaica era deja prea aproape pentru asta, la doar 30 de metri în fața lui. Ochii lui căutau cu disperare un plop roșu în care să se urce; poate se putea cățăra unde ea nu-l putea ajunge și să tragă cu arma de sus. Nu, copacii erau în spatele ursului. Și nici sălciile nu ofereau un ascunziș suficient. Opțiunile lui se reduceau la una singură: rămâi pe loc și trage. O singură șansă de a opri un

grizzly cu un glonț de calibrul 53 tras cu Anstadtul.

Ursul atacă, mugind cu ura concentrată a furiei materne protectoare. Din nou, instinctul aproape că îl făcu pe Glass să se întoarcă și să fugă. Însă inutilitatea fugii a devenit evidentă imediat, pentru că ursul reducea distanța dintre ei cu o viteză remarcabilă. Glass trase cocoșul până jos și ridică Anstadtul, privind prin cătarea bifurcată, uluit și îngrozit de faptul că animalul era, în același timp, imens și sprinten. Luptă împotriva unui alt impuls — acela de a trage imediat. Glass văzuse urși grizzly care încasaseră cinci-șase gloanțe de pușcă fără să moară. Iar el avea un singur foc.

Glass se strădui să urmărească ținta în mișcare a capului ursoaicei, incapabil să o prindă în cătare. La zece pași în urma lui, ursoaica se ridică în picioare. Era cu un metru mai înaltă decât Glass și pivota, încercând să lovească cu ghearele ei ascuțite și mortale. Glass ținti de aproape inima marii ursoaice și apăsă pe trăgaci.

Cremenea lovi rezervorul Anstadtului, declanșând pușca și umplând aerul cu fumul și mirosul pulberii negre care exploda. Ursoaica mugi în timp ce glonțul îi intra în piept, dar atacul ei nu încetini. Glass lăsă pușca să cadă, acum era inutilă, și duse mâna la cuțitul din teaca de la centură. Ursoaica își abătu laba și Glass simți senzația revoltătoare a ghearelor de 15 centimetri ale animalului care îi râcâiau adânc carnea brațului, de pe umăr și gât. Lovitura îl aruncă pe spate. Cuțitul îi căzu și Glass împinse furios cu picioarele în pământ, căutând zadarnic ascunzișul sălciilor.

Ursoaica se lăsă în patru labe și ajunse deasupra lui. Glass se făcu ghem, încercând cu disperare să-și protejeze fața și pieptul. Ursoaica îl apucă de ceafă cu colții și îl ridică de la pământ, scuturându-l atât de tare, încât Glass se gândi că o să i se rupă coloana. Simțea cum strânsoarea dinților ei îi ajunge la omoplat. Ghearele îi sfâșiară de mai multe ori carnea de pe spate și cap. Glass urlă de durere. Ursoaica îl lăsă, apoi își înfipse dinții în coapsa lui și îl scutură iar, ridicându-l și aruncându-l la pământ cu asemenea forță, încât el ameți — era conștient, dar nu mai putea să lupte.

Rămase pe spate, privind în sus. Ursoaica stătea în fața lui, pe picioarele din spate. Groaza și durerea dispărură, înlocuite de o fascinație dublată de spaimă față de impunătorul animal. Ursoaica scoase un ultim urlet, pe care mintea lui Glass îl înregistră ca pe un ecou de la mare distanță. Era conștient de greutatea imensă de deasupra lui. Mirosul umed al blănii ei îi copleșea celelalte simțuri. *Ce era asta?* Mintea lui căută, apoi se fixă asupra imaginii unui câine galben care lingea fața unui băiat, pe veranda cu scânduri a unei cabane.

Cerul senin de deasupra lui se înnegri.

Black Harris auzi focul de armă în fața lui, după cotul unui râu, și speră că Glass împușcase un cerb. Avansă rapid, dar în liniște, conștient că un foc de pușcă putea să însemne multe lucruri. Când auzi răgetul unui urs, începu să alerge. Apoi auzi țipătul lui Glass.

La sălcii, Harris găsi atât urmele cerbilor, cât și pe ale lui Glass. Se iți pe cărarea făcută de castor, ascultând cu atenție. Niciun sunet nu tulbura clipocitul încet al râului. Harris își ațintì pușca din șold, cu degetul mare pe cocoș și arătătorul lângă trăgaci. Privi

rapid spre pistolul de la centură, asigurându-se că era pregătit. Intră printre sălcii, așezând cu grijă fiecare mocasin, în timp ce privea în față. Țipetele puilor de urs întrerupseră tăcerea.

La marginea luminișului, Black Harris se opri ca să contemple scena din fața lui. Un grizzly enorm zăcea pe burtă, răschirat, cu ochii deschiși, dar mort. Un pui stătea pe picioarele din spate, împingând cu nasul în ursoaică și încercând în zadar să-i smulgă un semn de viață. Celălalt pui scormonea după ceva și trăgea cu dinții. Harris își dădu seama dintr-odată că era brațul unui om. *Glass*. Ridică pușca și trase în puiul cel mai apropiat, care căzu inert. Fratele lui fugi spre plopii roșii și dispăru. Harris reîncărcă înainte de a merge mai departe.

Căpitanul Henry și oamenii din detașament auziră două focuri și se grăbiră în susul râului. Primul foc nu-l îngrijoră pe căpitan, dar al doilea da. Primul foc era așteptat — Glass sau Harris doborau un vânat, așa cum plănuiseră cu o seară în urmă. Două focuri la mică distanță ar fi fost și ele normale. Doi bărbați care vânau împreună puteau să dea peste mai multe ținte sau primul trăgător putea să rateze. Dar între focuri trecuseră mai multe minute. Căpitanul spera ca vânătorii să fi lucrat separat. Poate că primul trăgător gonise vânatul către al doilea. Sau poate că fuseseră suficient de norocoși încât să dea peste un bizon. Uneori bizonii rămâneau pe loc, neperturbați de pocnetul unei puști, permițându-i vânătorului să reîncarce și să țintească în liniște a doua oară.

— Țineți aproape, ostași. Și verificați-vă armele.

Bridger verifică noua pușcă pe care i-o dăduse Will Anderson, pentru a treia oară în o sută de pași. „Fratele meu nu mai are nevoie de asta“, doar atât spusese Anderson.

În luminiș, Black Harris privi în jos spre trupul ursoaicei. Doar brațul lui Glass ieșea de sub el. Harris privi în jur, apoi puse pușca pe jos și trase de piciorul din față al ursoaicei, încercând să mute cadavrul. Trase de animal, smucindu-l, suficient cât să vadă capul lui Glass, o încâlceală însângerată de păr și carne. *Dumnezeule mare!* Harris se mișcă febril, încercând să-și reprime frica față de ceea ce avea să găsească.

Trecu de cealaltă parte a ursoaicei, suindu-se pe animal ca să îi apuce piciorul din față, apoi trăgând cu genunchii proptiți în trupul grizzly-ului, ca o pârghie. După câteva încercări reuși să rostogolească jumătatea din față a ursoaicei, astfel că uriașul animal zăcea răsucit de la mijloc. Apoi trase de mai multe ori de piciorul din spate. Smuci o ultimă oară și ursul se rostogoli greoi pe spate. Trupul lui Glass era liber. Pe pieptul ursoaicei, Black Harris observă părul însângerat din locul în care împușcătura lui Glass își găsise ținta.

Black Harris îngenunche lângă Glass, neștiind ce să facă. Nu că i-ar fi lipsit experiența cu răniții. Scosese săgeți și gloanțe din trei bărbați și fusese el însuși împușcat de două ori.

Dar nu văzuse niciodată un asemenea carnagiu, imediat în urma unui atac. Glass era sfârtecat de la cap până la picioare. Scalpul îi atârna într-o parte, iar Harris avu nevoie de o clipă ca să recunoască părțile componente ale feței. Și mai rău era gâtul. Ghearele ursului grizzly lăsaseră trei urme clare și adânci, care începeau de la umăr și

treceau direct peste gât. Încă doi-trei centimetri și ghearele i-ar fi retezat jugulara lui Glass. Așa, ele îi spintecaseră gâtul, tăind mușchii și lăsându-i la vedere gâtlejul. Ghearele tăiaseră, de asemenea, traheea, iar Harris privi îngrozit cum în sângele care se scurgea din rană se formează o bulă mare. Era primul semn clar că Glass e viu.

Harris îl rostogoli încet pe Glass pe o parte, ca să-i examineze spatele. Din cămașa de bumbac a acestuia nu mai rămăsese nimic. La gât și spate avea răni străpunse adânc din care curgea sânge. Brațul drept îi atârna nefiresc. De la mijlocul spatelui până la talie, ghearele ascuțite ale ursoaicei îi lăsaseră tăieturi paralele adânci. Ele îi aminteau lui Harris de trunchiurile de copaci văzute de el pe care urșii își marcau teritoriul, numai că aceste urme erau gravate în carne, nu în lemn.

Harris n-avea habar de unde să înceapă și se simți aproape ușurat că rana de la gât părea în mod limpede mortală. Îl trase pe Glass câțiva metri spre un loc umbrit cu iarbă și îl lăsă încet pe spate. Ignoră gâtul care făcea clăbuci și se concentră asupra capului. Glass merita cel puțin demnitatea de a-și purta scalpul. Harris turnă apă din gamelă, încercând să spele cât mai mult pământ posibil. Pielea era atât de desprinsă, că era aproape ca și cum ai pune la loc pe capul unui om chel pălăria care-i căzuse. Harris trase scalpul peste țeasta lui Glass, apăsând pielea desprinsă pe frunte și băgând-o în spatele urechii.

Auzi zgomot în tufișuri și scoase pistolul. Căpitanul Henry apăru în luminiș. În spatele lui veneau în șir oamenii îndârjiți, privind pe rând spre Glass și spre ursoaică, spre Harris și spre puiul mort.

Căpitanul examină luminișul, ciudat de imobil, în timp ce mintea lui interpreta acea scenă din perspectiva propriului său trecut. Scutură din cap și, pentru o clipă, ochii lui de obicei pătrunzători păreau dezorientați.

— E mort?

— Nu încă. Dar e sfârtecat în bucăți. Are beregata sfâșiată.

— El a omorât ursoaica?

Harris dădu din cap.

— Am găsit-o moartă, peste el. Are un glonț în inimă.

— Da’ nu suficient de repede.

Era Fitzgerald.

Căpitanul îngenunche lângă Glass. Apăsă cu degetele murdare pe rana de la gât, unde clăbucii continuau să se formeze la fiecare respirație. Respirația devenise mai laborioasă și acum un horcăit călduț apărea intermitent atunci când pieptul lui Glass se umfla.

— Să-mi aducă cineva o fâșie curată de pânză și niște apă — și whisky, în caz că se trezește.

Bridger păși în față, scormonind într-o desagă mică luată din spate. Scoase o cămașă de lână și i-o întinse lui Henry.

— Uite, căpitane.

Căpitanul nu se mișcă, ezitând să ia cămașa băiatului. Apoi o înșfăcă și rupse fâșii

din stofa aspră. Vărsă peste gâtul lui Glass apa din gamela lui. Sângele se spălă imediat, dar scurgerea profundă a rănii îl înlocui rapid. Glass începu să bolborosească și să tușească. Ochii lui clipiră, apoi se deschiseră larg, panicați.

Prima senzație a lui Glass a fost că se îneca. Tuși iar, în timp ce trupul lui încerca să îndepărteze sângele din gât și plămâni. Se concentră fugitiv asupra lui Henry în timp ce acesta îl rostogolea pe o parte. Stând așa, Glass reuși să tragă două guri de aer înainte să fie copleșit de greață. Vomită, declanșând o durere chinuitoare în gât. Duse mâna la beregată, instinctiv. Brațul drept nu voia să funcționeze, dar mâna stângă găsise rana căscată. Fu copleșit de groază și panică din cauza a ceea ce descoperiră degetele lui. Ochii lui deveniră disperați, căutând pe fețele din jurul lui o expresie liniștitoare. În schimb, văzu exact opusul — teribila confirmare a temerilor lui.

Glass încercă să vorbească, dar gâtul lui nu putea să producă niciun sunet în afara unei tânguiri stranii. Se strădui să se ridice pe coate. Henry îl țintui la pământ, turnându-i whisky pe gât. O senzație puternică de arsură înlocui toate celelalte dureri. Glass se mai zvârcoli o dată, apoi își pierdu cunoștința.

— Trebuie să îi legăm rănile cât e leșinat. Mai fă niște fâșii, Bridger.

Băiatul începu să rupă benzi lungi din cămașă. Ceilalți priveau solemn, stând asemenea celor care duc coșciugul la o înmormântare. Căpitanul ridică privirea.

— Ceilalți, apucați-vă de treabă. Harris, verifică o arie largă în jurul nostru. Vezi ca nu cumva împușcăturile alea să fi atras atenția asupra noastră. Cineva să dea drumul la focuri — vedeți să fie uscat lemnul, nu ne trebuie semnale cu fum. Și tăiați ursoaica aia în bucăți.

Oamenii plecară și căpitanul se întoarse din nou spre Glass. Luă o fâșie de pânză de la Bridger și o trecu pe după gâtul acestuia, legând-o cât de strâns îndrăznea. Repetă acțiunea cu încă două fâșii. Sângele înmuie pânza imediat. Înfășură încă o fâșie în jurul capului lui Glass, în încercarea stângace de a-i ține scalpul laolaltă. Rănile de la cap sângerau și ele masiv, iar căpitanul șterse sângele care se strânsese în jurul ochilor lui Glass cu cârpa înmuiată în apă. Îl trimise pe Bridger să umple iar gamela de la râu.

Când Bridger se întoarse, îl rostogoliră iar pe Glass pe o parte. Bridger îl ținea astfel încât fața să nu-i atingă pământul, și căpitanul Henry îi examina spatele. Henry turnă apă pe rănile străpunse făcute de colții ursoaicei. Deși adânci, sângerau foarte puțin. Cele cinci răni paralele făcute de ghearele ursoaicei erau altă poveste. Două, mai ales, intrau adânc în gâtul lui Glass, lăsând să se vadă mușchii și sângerând abundent. Sângele era amestecat din plin cu pământ, iar căpitanul turnă iar apă din gamelă. Fără pământ, rănile păreau să sângereze și mai tare, și atunci căpitanul le lăsă în pace. Tăie două fâșii lungi din cămașă, le înfășură în jurul trupului lui Glass și le legă strâns. Nu mergea. Fâșiile nu prea reușeau să stopeze sângerarea spatelui.

Căpitanul se opri ca să se gândească.

— Rănile astea adânci trebuie cusute, altfel o să sângereze până moare.

— Și gâtul?

— Ar trebui să-l cos și pe el, dar e așa de al naibii de distrus, că nu știu de unde să

încep.

Henry băgă mâna în geanta de vânătoare și scoase ață neagră și un ac mare.

Căpitanul băgă ață în ac și făcu un nod de capăt; degetele lui groase erau surprinzător de agile. Bridger ținea laolaltă marginile celei mai adânci răni și privea, cu ochii măriți, cum Henry împinge acul în pielea lui Glass. Băgă acul dintr-o parte în alta, până când patru copci țineau pielea laolaltă în centrul tăieturii. Legă capetele aței groase. Dintre cele cinci răni de gheare de pe spatele lui Glass, două erau suficient de adânci ca să aibă nevoie de copci. Căpitanul nu încercă să coasă nicio rană pe întreaga ei lungime. În schimb, o prindea pur și simplu laolaltă la mijlocul ei, iar sângerarea încetini.

— Acum să ne uităm la gât.

Îl rostogoliră pe Glass pe spate. În ciuda bandajelor stângace, gâtul continua să bolborosească și să șuiere. Sub pielea despicată, Henry vedea cartilajul de un alb strălucitor al gâtlejului și beregatei. Își dădea seama, din cauza clăbucilor, că beregata e tăiată sau crestată, dar nu avea idee cum s-o repare. Puse mâna deasupra gurii lui Glass, căutându-i răsuflarea.

— Ce faci, căpitane?

Căpitanul mai făcu un nod de capăt pe ața din ac.

— Încă-i mai intră ceva aer pe gură. Tot ce putem face e să închidem pielea și să sperăm că restul se vindecă singure.

La intervale de câțiva centimetri, Henry cusu copci cu care să închidă gâtul lui Glass. Bridger curăță o bucată de pământ de la umbra sălciilor și îi aranjă pătura lui Glass. Îl așezară acolo, mișcându-se cât de încet puteau.

Căpitanul își luă pușca și ieși din luminiș, luând-o înapoi spre râu, printre sălcii.

Când ajunse la apă lăsă pușca pe mal și își scoase tunica de piele. Mâinile îi erau pline de sânge lipicios și începu să le spele în apa râului. Dacă unele pete nu se curățau, lua nisip de pe mal și le freca. În cele din urmă renunță, făcu mâinile căuș și își băgă fața bărboasă în apa înghețată a râului. Îl cuprinse o îndoială familiară. *Se întâmplă iar*.

Nu era nicio surpriză când începătorii sucombau în fața sălbăticiei, dar când veteranii îi cădeau victime era un șoc. Ca și Drouillard, Glass petrecuse ani de zile la frontieră. Era un stâlp care îi liniștea și pe ceilalți prin prezența lui calmă. Și Henry știa că până dimineață avea să moară.

Căpitanul își aduse aminte de conversația cu Glass din seara anterioară. *Seara trecută, nu mai demult?* În 1809, moartea lui Drouillard însemnase începutul sfârșitului. Grupul lui Henry abandonase palisada din valea Three Forks și fugise spre sud. Această mișcare îi scosese din raza de acțiune a Picioarelor Negre, dar nu îi proteja de asprimea Stâncoșilor înșiși. Grupul a suportat un frig sălbatic, foamete și apoi jaful din partea indienilor Crow. Când, în sfârșit, au coborât șchiopătând de pe munte, în 1811, viabilitatea comerțului cu blănuri rămânea încă o chestiune netranșată.

După mai bine de un deceniu, Henry se găsea din nou la conducerea unor vânători de blănuri, urmărind bogăția greu de prins a Sâncoșilor. Henry răsfoia, în sinea lui,

paginile trecutului său recent: la o săptămână de mers de St. Louis, pierduse o barcă cu marfă de 10 000 de dolari. Picioarele Negre îi omorâseră doi oameni lângă Great Falls, pe Missouri. Sărise în ajutorul lui Ashley, în satele Arikara, și participase la dezastrul provocat de colonelul Leavenworth, apoi se uitase cum indienii Arikara închid Missouriul. În decursul unei călătorii de o săptămână pe uscat, pe Grand în sus, trei dintre oamenii lui fuseseră uciși de Mandani, indieni în mod normal pașnici, care atacaseră din greșeală noaptea. Acum Glass, cel mai bun om al lui, zăcea rănit mortal după ce dăduse nas în nas cu o ursoaică. *Ce păcat mă chinuie cu blestemul lui?*

În luminiș, Bridger îl înveli cu o pătură pe Glass și se întoarse să se uite la ursoaică. Patru oameni lucrau la măcelărirea animalului. Cele mai bune bucăți — ficatul, inima, limba, șalele și coastele — au fost puse deoparte, pentru consum imediat. Restul a fost tăiat în fâșii subțiri și dat cu sare.

Bridger s-a apropiat de laba marii ursoaice și și-a scos cuțitul din teacă. Fitzgerald a ridicat privirea de la măcelărit, în timp ce Bridger începea să taie cea mai mare gheară a labei. Era șocat de mărimea ei — aproape 15 centimetri lungime și de două ori mai groasă decât degetul lui mare. Era ascuțită ca o lamă la vârf și încă însângerată în urma atacului asupra lui Glass.

— Cine a spus că poți să iei o gheară, băiete?

— Nu e pentru mine, Fitzgerald.

Bridger a luat gheara și s-a dus la Glass.

Geanta de vânătoare a acestuia zăcea lângă el. Bridger a deschis-o și a aruncat înăuntru gheara.

În seara aceea oamenii s-au îndopat ore întregi. Trupurile lor tânjeau după nutrienții bogați ai cărnii grase. Știau că aveau să treacă zile întregi până să mănânce iar carne și profitau de acest ospăț. Căpitanul Henry a pus două santinele. În ciuda relativei izolări a luminișului, își făcea griji din cauza focurilor.

Cei mai mulți oameni s-au așezat în apropierea flăcărilor, cu țepușe de salcie încărcate cu carne în mână. Căpitanul și Bridger se uitau pe rând cum se mai simte Glass, ai cărui ochi se deschiseseră de două ori, sticloși și derutați. Reflectau lumina focului, dar păreau să nu aibă nicio sclipire din interior. O dată, Glass reuși chiar să înghită apă, cu o convulsie dureroasă.

Puneau lemne pe focurile din gropile lungi suficient de des ca pe țepușele cu carne la uscat să fie căldură și fum. În ora de dinaintea zorilor, căpitanul Henry se uită să vadă ce face Glass și descoperi că nu e conștient. Respira din greu, horcăind ca și cum fiecare respirație necesita întreaga lui forță.

Henry se întoarse la foc și îl găsi acolo pe Black Harris, care rodea o coastă.

— Putea fi oricine, căpitane — să dea așa peste un grizzly. N-ai ce să faci dacă ai ghinion.

Henry scutură doar din cap. El știa foarte bine cum e cu norocul. O vreme rămaseră în tăcere, în timp ce primul semn al unei noi zile, un licăr abia perceptibil, apărea la estul orizontului. Căpitanul își luă pușca și cornul cu pulbere.

— Mă întorc înainte să răsară soarele. Când se trezesc oamenii, alege doi care să sape un mormânt.

Căpitanul s-a întors peste o oră. Fusese începută săparea unui mormânt, dar munca părea abandonată. Căpitanul s-a uitat la Harris.

— Care e treaba?

— Păi, căpitane — în primul rând că nu e mort. Nu ni s-a părut în ordine să continuăm cu săpatul în timp ce el zace acolo.

Au așteptat toată dimineața ca Hugh Glass să moară. Glass nu și-a mai recăpătat cunoștința. Pielea lui era palidă din cauza sângelui pierdut și respirația rămânea laborioasă. Dar pieptul lui urca și cobora, și fiecare respirație încăpățânată era urmată de o alta.

Căpitanul Henry umbla între râu și luminiș, iar pe la mijlocul dimineții l-a trimis pe Harris să cerceteze în susul râului. Când Harris s-a întors, soarele era direct deasupra capului. Harris nu văzuse niciun indian, dar o potecă de animale de pe celălalt mal era plină de urme de oameni și cai. La trei kilometri în susul râului, Harris găsise o tabără părăsită. Căpitanul nu mai putea să aștepte.

Alese doi oameni și le ordonă să taie copaci tineri. Puteau să facă o targă cu pătura lui Glass.

— De ce nu facem o sanie, căpitane? Și să punem un catâr s-o tragă?

— Malul râului e prea aspru ca să tragi o sanie pe el.

— Atunci să ne depărtăm de râu.

— Faceți odată naibii targa aia, spuse căpitanul.

Râul era singurul marcaj pe un teren necunoscut. Henry nu se gândea să se despartă nici măcar un centimetru de malurile lui.

Patru

28 august 1823

Unul câte unul, oamenii au ajuns la obstacol și s-au oprit. Grand River se izbea drept de o faleză de gresie, care îl forța să cotească. Apele se învârtejeau și se adunau, adânci, înainte de a se despărți larg spre malul opus. Bridger și Porcul, care îl cărau pe Glass, au sosit ultimii și au lăsat targa jos. Porcul s-a așezat greoi în fund, gâfâind, cu pete întunecate de transpirație pe cămașă.

Fiecare om ridica privirea atunci când ajungea, evaluând rapid cele două variante pentru continuarea drumului. Una era cățărarea pe fața abruptă a falezei. Era posibil, însă doar dacă se foloseau și mâinile, nu doar picioarele. Asta fusese calea urmată de Black Harris atunci când trecuse pe acolo cu două ore înaintea lor. Vedeau urmele pe care le lăsase și crengile rupte ale tufișurilor de pelin de care se prinsese ca să se ridice. Era evident că nici purtătorii tărgii și nici catârul nu puteau să urce pe acolo.

Cealaltă variantă era traversarea râului. Malul opus era întins și îmbietor, dar problema era cum să ajungă până acolo. Bulboana creată de baraj părea să aibă cel puțin un metru și jumătate adâncime, iar curentul era iute. La mijlocul apei, linia de la care râul începea să curgă altfel marca locul în care el devenea mai puțin adânc. De acolo era ușor de ieșit pe partea cealaltă. Un om sigur pe picioarele lui putea să stea în apa adâncă și să-și țină pușca și pulberea deasupra capului; era posibil ca aceia mai puțin agili să cadă, dar cu siguranță puteau înota până la apa puțin adâncă.

Să convingi măgărița să intre în apă nu era o problemă. Dragostea față de apă a animalului era atât de vestită, încât oamenii îi spuneau „Rața“. La capătul unei zile stătea în apă ore în șir, până la burta sa lăsată. De fapt, această predilecție ciudată era cea care îi împiedicase pe indienii Mandan să o fure, împreună cu celelalte animale. În timp ce acestea pășteau sau dormeau pe mal, Rața stătea în apa puțin adâncă sau pe un banc de nisip. Când bandiții încercaseră să o fure, era complet înămolită. În cele din urmă fusese nevoie de jumătate de detașament ca să o scoată de acolo.

Deci problema nu era catârul. Problema era Glass, desigur.

A traversa apa ținând targa deasupra apei era imposibil.

Căpitanul Henry își cântări opțiunile, blestemându-l pe Harris că nu lăsase mai

devreme un semn de traversare. La doi kilometri în aval trecuseră pe lângă un vad accesibil. Henry nu suporta să-și separe oamenii nici măcar pentru câteva ore, dar părea o prostie să-i întoarcă pe toți din drum.

— Fitzgerald, Anderson — e rândul vostru la targă. Bernot — tu și cu mine ne întoarcem cu ei la vadul pe lângă care am trecut. Ceilalți treceți pe aici și așteptați.

Fitzgerald se uită urât la căpitan, șoptind ceva.

— Ai ceva de spus, Fitzgerald?

— M-am înrolat să fiu vânător de blănuri, căpitane — nu catâr, fir-ar a naibii.

— O să-ți faci tura ca toți ceilalți.

— Și o să-ți spun ceea ce toți ceilalți se tem să-ți spună în față. Cu toții ne întrebăm dacă ai de gând să târâi cadavrul ăsta până la Yellowstone.

— Am de gând să fac pentru el ce aș face și pentru tine sau oricare alt om din detașamentul ăsta.

— Ce faci pentru noi de fapt e să ne sapi mormântul. Cât crezi că mai putem defila prin valea asta până să dăm de niște indieni plecați la vânătoare? Glass nu e singurul om din detașamentul ăsta.

— Nici tu nu ești singurul om, a spus Anderson. Fitzgerald nu vorbește în numele meu, căpitane — și sunt sigur că nici în numele multor altora.

Anderson s-a apropiat de targă și și-a pus pușca lângă Glass.

— Vrei cumva să-l târăsc eu de unul singur?

Îl căraseră pe Glass timp de trei zile. Nisipul și bolovanii dezordonați alternau pe malurile lui Grand. Din când în când, pâlcurile de plopi roșii de la linia viiturilor lăsau locul crengilor grațioase de salcie, care ajungeau până la trei metri înălțime. Malurile abrupte îi obligau să urce, scobituri gigantice unde eroziunea tăiase și îndepărtase pământul cu o precizie de satâr. Ocoleau mormanele încâlcite de resturi lăsate în urmă de inundațiile de primăvară — grămezi de pietre, crengi încurcate și chiar copaci întregi, cu trunchiurile albite de soare și lucrate de apă și piatră la fel de netede ca sticla. Când terenul devenea prea accidentat, traversau râul ca să continue în amonte, pielea udă de căprioară sporind greutatea încărcăturii.

Râul era un drum principal prin câmpie, iar oamenii lui Henry nu erau singurii care călătoreau pe malurile lui. Urmele și taberele părăsite erau numeroase. Black Harris văzuse de două ori mici grupuri de vânători. Distanța fusese prea mare ca să-și dea seama dacă erau Sioux sau Arikara, deși ambele triburi erau periculoase. Indienii Arikara erau dușmani siguri după lupta de pe Missouri. Indienii Sioux fuseseră aliații lor în lupta aceea, dar nu se știa care mai e dispoziția lor actuală. Având doar zece oameni apți, micul grup de vânători de blănuri nu prea avea cu ce să descurajeze un atac. În același timp, armele, capcanele lor și chiar și catârul erau ținte atractive. Exista un pericol permanent de ambuscadă, pe care doar abilitățile de cercetași ale lui Black Harris și ale căpitanului Henry îl puteau ține la distanță.

Teritoriu de traversat rapid, se gândi căpitanul. Totuși, avansară anevoie, în ritmul unei procesiuni funerare.

Glass era când conștient, când nu, chiar dacă cele două stări difereau prea puțin. Uneori bea apă, dar nu putea să înghită hrană solidă din cauza rănilor de la gât. Targa scăpă de două ori, aruncându-l pe Glass la pământ. La a doua căzătură, două copci de la gât se rupseră. S-au oprit cât să-i recoasă căpitanul gâtul, care acum era roșu din cauza infecției. Nimeni nu se obosi să verifice celelalte răni. Oricum nu puteau să facă prea multe pentru el. Și nici Glass nu se putea plânge. Gâtul lui rănit îl făcea mut, singurul sunet pe care îl scotea fiind șuieratul jalnic al respirației.

La capătul celei de-a treia zile, au ajuns la confluența Grandului cu un mic pârâu. La 400 de metri în susul pârâului, Black Harris găsi un izvor înconjurat de un pâlc înalt de pini. Era un loc ideal de tabără. Henry îi trimise pe Anderson și Harris să găsească vânat.

Izvorul însuși era mai mult o baltă decât o fântână, dar apa lui înghețată se strecura printre pietrele cu licheni și se aduna într-un iaz limpede. Căpitanul Henry se aplecă să bea, în timp ce se gândea la decizia pe care să o ia.

În cele trei zile în care îl căraseră pe Glass, căpitanul estima că parcurseseră doar 65 de kilometri. Ar fi trebuit să parcurgă dublul acelei distanțe sau mai mult. Dacă Henry credea că trecuseră de teritoriul Arikara, Black Harris găsea în fiecare zi tot mai multe semne ale indienilor Sioux.

Dincolo de grijile referitoare la locul în care se aflau, pe Henry îl neliniștea locul în care trebuiau să ajungă. Mai mult decât orice, era îngrijorat să nu ajungă la Yellowstone prea târziu. Dacă nu aveau la dispoziție câteva săptămâni în care să strângă provizii de carne, întregul detașament ar fi fost în pericol. Vremea de la sfârșitul toamnei era la fel de capricioasă ca un pachet de cărți de joc. Puteau să dea de vara indiană sau de vânturile urlătoare ale unui viscol timpuriu.

În afară de siguranța lor fizică, Henry simțea o presiune enormă și în privința succesului lor comercial. Cu puțin noroc, câteva săptămâni de vânătoare de toamnă și ceva comerț cu indienii, ar fi putut să strângă suficiente blănuri ca să se justifice trimiterea câtorva oameni pe râu în jos.

Căpitanului îi plăcea enorm să-și imagineze efectul unei pirogi pline cu blănuri care sosea în St. Louis într-o zi însorită de februarie. Poveștile despre reușita lor întreprindere din Yellowstone ar fi ajuns pe prima pagină a lui *Missouri Republican*. Presa ar aduce noi investitori. Până la începutul primăverii, Ashley ar putea negocia atragerea unui capital proaspăt pentru un nou detașament pentru blănuri. Până la sfârșitul verii, Henry se vedea la comanda unei rețele de vânători de blănuri din întregul Yellowstone. Dacă ar fi avut suficienți oameni și mărfuri pentru troc, poate că ar fi putut chiar să facă pace cu Picioarele Negre și să vâneze din nou în văile pline de castori de la Three Forks. Iarna următoare ar fi fost nevoie de bărci cu vele care să transporte blănurile de castor strânse de ei.

Dar totul era o chestiune de timp. Să ajungi acolo primul și în forță. Henry simțea presiunea concurenței din toate punctele cardinale.

Dinspre nord, compania British North West înființase forturi mult spre sud, până la

satele indienilor Mandan. British domina și coasta vestică, de unde presa acum spre interior, de-a lungul Columbiei și al afluenților ei. Umblau zvonuri că vânătorii de blănuri de la British răzbătuseră până la Snake și Green.

Dinspre sud, mai multe grupuri se răspândeau spre nord, din Taos și Santa Fe: compania Columbia Fur, compania French Fur, compania StoneBostwick.

Cea mai vizibilă era concurența dinspre est, chiar din St. Louis. În 1819, armata americană declanșase „Expediția Yellowstone“ cu scopul declarat de extindere a comerțului cu blănuri. Deși extrem de limitată, prezența armatei îi încurajase pe antreprenorii deja doritori să se apuce de comerțul cu blănuri. Compania Missouri Fur a lui Manuel Lisa a început să facă comerț pe Platte. John Jacob Astor a readus la viață rămășițele companiei lui, American Fur, alungată din Columbia de britanici în timpul războiului din 1812, prin stabilirea noului cartier general în St. Louis. Toate acestea concurau pentru surse limitate de capital și oameni.

Henry privi spre Glass, care zăcea pe targă la umbra pinilor.

Nu se mai reapucase să coasă cum se cuvine scalpul lui Glass, care continua să îi atârne la întâmplare pe creștet. La marginile lui, acolo unde era ținut de sângele uscat, era mov-negru, o coroană grotescă pentru un trup zdrobit. Căpitanul simți din nou amestecul contrastant de compasiune și furie, ranchiună și vinovăție.

Nu-l putea învinovăți pe Glass de atacul grizzly-ului. Ursoaica fusese doar o întâmplare ieșită în calea lor, una din multele. Atunci când trupa plecase din St. Louis, Henry știuse că aveau să moară oameni. Trupul rănit al lui Glass nu făcea decât să sublinieze prăpastia pe marginea căreia umblau toți în fiecare zi. Henry îl considera pe Glass cel mai bun om al lui, cea mai bună combinație de experiență, abilități și caracter. Pe ceilalți, poate cu excepția lui Black Harris, îi vedea ca pe niște subordonați. Erau mai tineri, mai neghiobi, mai slabi, mai puțin experimentați. Dar căpitanul Henry îl vedea pe Glass ca pe egalul lui. Dacă asta i se putea întâmpla lui Glass, i se putea întâmpla oricui; i se putea întâmpla și lui. Căpitanul a întors privirea de la muribund.

Știa că rolul de șef îi cerea să ia decizii dificile pentru binele detașamentului. Știa că, mai presus de orice, frontiera respecta — dar și solicita — independența și autonomia. La vest de St. Louis nu mai existau drepturi. Însă indivizii aprigi care constituiau comunitatea lui de frontieră erau legați unii de alții de țesătura trainică a responsabilității colective. Deși nu existau legi scrise, exista o justiție primitivă, o loialitate față de un legământ care trecea dincolo de interesele lor egoiste. Acesta avea o profunzime biblică, iar importanța lui creștea cu fiecare pas către sălbăticie. Când devenea necesar, un om dădea o mână de ajutor prietenilor, partenerilor, necunoscuților. Când făcea asta, fiecare știa că propria lui supraviețuire ar putea să depindă într-o zi de mâna întinsă a altcuiva.

Utilitatea acestui cod părea diminuată atunci când căpitanul se străduia să i-l aplice lui Glass. *Oare n-am făcut tot posibilul pentru el?* Îi îngrijise rănile, îl transportase, așteptase respectuos ca să-i poată oferi cel puțin o înmormântare civilizată. Datorită deciziilor lui Henry, își subordonaseră nevoile lor colective nevoilor unui singur om.

Așa trebuia, dar acest lucru nu mai putea dura mult. Cel puțin nu aici.

Căpitanul se gândise să-l abandoneze pe Glass de-a dreptul. De fapt, suferința acestuia era atât de mare, încât Henry se gândi în treacăt dacă n-ar fi mai bine să-i tragă un glonț în cap și să-i curme chinul. Alungă rapid orice idee de a-l ucide pe Glass, dar se întrebă dacă ar fi putut cumva să comunice cu bărbatul rănit, să-l facă să înțeleagă că nu mai putea să pericliteze întregul detașament. Puteau să-i găsească un adăpost, să-i lase foc, arme și provizii. Dacă starea lui se ameliora, putea să li se alăture pe Missouri. Cunoscându-l pe Glass, Henry presupunea că asta ar fi cerut chiar el dacă ar fi putut să vorbească. Cu siguranță nu ar fi pus în pericol viețile celorlalți.

Însă căpitanul Henry nu se putea convinge să-l lase în urmă pe bărbatul rănit. De la atacul ursoaicei încoace nu existase nicio conversație coerentă cu Glass, așa că aflarea dorințelor lui era imposibilă. În absența unei astfel de îndrumări clare, Henry nu voia să facă nicio presupunere. El era șeful, iar Glass era responsabilitatea lui.

Dar și ceilalți oameni la fel. La fel și investiția lui Ashley. La fel și familia lui din St. Louis, familie care așteptase mai bine de un deceniu succesul comercial care părea mereu la fel de îndepărtat precum munții înșiși.

În noaptea aceea, oamenii din detașament se strânseră în jurul a trei focuri mici în groapă. Aveau carne proaspătă de afumat, un pui de bizon, iar adăpostul pinilor le dădea mai multă încredere să facă focul. Seara de sfârșit de august se răcorea rapid după apus: nu era frig, doar o reamintire a faptului că la orizont pândea schimbarea anotimpului.

Căpitanul luă poziție în fața oamenilor ca să le vorbească, formalitate care prefigura gravitatea a ceea ce urma să spună.

— Trebuie să avansăm mai repede. Am nevoie de doi voluntari care să rămână cu Glass. Să rămână cu el aici până moare, să-l înmormânteze cum se cuvine, apoi să ne ajungă din urmă. Compania Rocky Mountain Fur va plăti 70 de dolari pentru riscul de a rămâne în urmă.

Un nod de pin trosni în unul dintre focuri, proiectând scântei pe cerul senin al nopții. În afară de asta tabăra era tăcută, în timp ce oamenii cântăreau situația și oferta. Era straniu să te gândești la moartea lui Glass, oricât de certă ar fi fost ea. Un francez pe nume Jean Bernot își făcu cruce. Majoritatea celorlalți se mulțumiră să privească fix focul.

O lungă perioadă de timp, nimeni nu spuse nimic. Cu toții se gândeau la bani; 70 de dolari erau peste o treime din salariul lor pentru întregul an. Dintr-o perspectivă economică, Glass avea cu siguranță să moară curând; 70 de dolari ca să stai într-un luminiș câteva zile, apoi o săptămână de mărșăluit intens ca să ajungi din urmă detașamentul. Zece oameni nu făceau față prea mult unui atac. Doi oameni nu contau deloc. Dacă un grup de războinici dădea întâmplător peste ei... Nu puteai cumpăra nimic cu 70 de dolari dacă erai mort.

— Rămân eu cu el, căpitane.

Ceilalți oameni se întoarseră, surprinși că voluntarul era Fitzgerald. Căpitanul

Henry nu știa cum să reacționeze, fiind extrem de suspicios față de motivația lui. Fitzgerald îi ghici ezitarea.

— Nu fac asta din iubire, căpitane. Fac asta pentru bani, pur și simplu. Dacă ai nevoie de unul care să-l dădăcească, alege pe altcineva.

Căpitanul Henry privi în jur, la cercul aproximativ al oamenilor.

— Cine mai vrea să rămână?

Black Harris aruncă un bețișor în foc.

— Rămân eu, căpitane.

Harris fusese prieten cu Glass și ideea de a-l lăsa cu Fitzgerald nu i se părea deloc bună. Niciunul dintre oameni nu-l plăcea pe Fitzgerald. Glass merita ceva mai bun. Căpitanul scutură din cap.

— Tu nu poți să rămâi, Harris.

— Cum adică nu pot să rămân?

— Nu poți să rămâi. Știu că era prietenul tău și îmi pare rău. Dar am nevoie de tine pe post de cercetaș.

Urmă încă o tăcere lungă. Cei mai mulți oameni priveau absenți spre foc. Unul câte unul, ajungeau toți la aceeași concluzie inconfortabilă: nu merita. Banii ăia nu meritau. În ultimă instanță, nici Glass nu merita. Nu că nu l-ar fi respectat sau că nu l-ar fi plăcut chiar. Unii, cum ar fi Anderson, simțeau față de el o recunoștință suplimentară, o obligație față de unele acte gratuite de bunătate din trecut. Anderson se gândi că ar fi fost altceva dacă li s-ar fi cerut să apere viața lui Glass — dar nu asta era sarcina pe care o primeau. Sarcina pe care o primeau era să aștepte ca Glass să moară, apoi să-l îngroape. Nu merita.

Henry începu să se întrebe dacă avea să fie obligat să-i încredințeze această sarcină doar lui Fitzgerald, când dintr-odată Jim Bridger se ridică stângaci în picioare.

— Rămân eu.

Fitzgerald pufni sarcastic.

— Dumnezeule, căpitane, nu poți să mă lași să fac asta împreună cu un băiat neisprăvit! Dacă rămâne Bridger, ar trebui să mă plătești dublu pentru că am grijă de amândoi.

Cuvintele îl loviră pe Bridges ca niște pumni. Simți cum se congestionează de stânjeneală și furie.

— Îți promit, căpitane, că o să-mi fac partea mea de datorie.

Nu era deloc rezultatul pe care îl așteptase căpitanul. O parte din el simțea că a-l lăsa pe Glass cu Bridger și Fitzgerald era cam același lucru cu a-l abandona. Bridger era aproape doar un copil. În anul de când lucra pentru compania Rocky Mountain Fur se dovedise a fi cinstit și capabil, dar nu se putea pune cu Fitzgerald. Fitzgerald era un mercenar. Dar, pe de altă parte, se gândi căpitanul, nu chiar asta era esența căii alese de el? Nu asta făcea, nu împuternicea pe cineva pentru responsabilitatea lor colectivă? Pentru propria lui responsabilitate? Ce altceva putea să facă? Nu exista o variantă mai bună.

— Bine, atunci, spuse căpitanul. Noi, ceilalți, plecăm în zori.

Cinci

30 august 1823

Era seara celei de-a doua zile de la plecarea căpitanului Henry și a detașamentului. Fitzgerald îl trimisese pe băiat să strângă lemne, iar el și Glass rămăseseră singuri în tabără. Glass zăcea lângă unul dintre focurile mici. Fitzgerald îl ignora.

O formațiune stâncoasă încununa panta abruptă de deasupra luminișului. Stânci imense formau o piramidă de piatră, ca și cum niște mâini titanice le îngrămădiseră una deasupra celeilalte și apoi apăsaseră.

Într-o crăpătură dintre două stânci mari creștea un pin singuratic și contorsionat.

Copacul era rudă cu pinii răsuciți pe care triburile din zonă îi foloseau pentru corturile lor, dar sămânța nașterii lui fusese ridicată mult deasupra solului fertil al pădurii de dedesubt. O vrabie o smulsese dintr-un con de pin cu decenii în urmă și o purtase la o înălțime amețitoare deasupra luminișului. Vrabia pierduse sămânța într-o crăpătură dintre stânci. În crăpătură existase sol și o ploaie oportună pentru germinare. În timpul zilei stâncile atrăgeau căldură, ceea ce compensa în parte condițiile vitrege de pe pisc. Nu exista nicio linie dreaptă către lumina soarelui, așa că pinul crescuse în lateral înainte să crească în sus, ieșind încolăcit din crăpătură, pentru ca mai apoi să se îndrepte spre cer. Din trunchiul deformat ieșeau câteva crengi noduroase, fiecare dintre ele încununată cu un smoc dezordonat de ace. Pinii de dedesubt creșteau drepți ca săgeata, unii ridicându-se și la 20 de metri deasupra solului pădurii. Dar niciunul nu era mai înalt decât pinul contorsionat din vârful stâncii.

După ce căpitanul și detașamentul plecaseră, strategia lui Fitzgerald fusese simplă: să strângă o rezervă de carne afumată, ca să poată pleca rapid când murea Glass; între timp, să stea cât mai mult posibil în afara taberei.

Deși se abătuseră de la râul principal, Fitzgerald nu avea mare încredere în poziția lor de pe pârâu. Micul pârâu ducea direct spre luminiș. Rămășițele carbonizate ale focurilor de tabără arătau clar că și alții se folosiseră de izvorul adăpostit. De fapt, Fitzgerald se temea că luminișul e un loc bine-cunoscut de tabără. Și dacă nu ar fi fost, urmele detașamentului și ale catârului de la râu încoace erau clare. Un grup de vânători sau războinici nu avea cum să nu-i găsească dacă urca pe malul acesta al

Grandului.

Fitzgerald privi cu înverșunare spre Glass. În ziua în care restul trupei plecase, examinase din curiozitate rănile acestuia. Cusăturile de la gâtul omului rănit ținuseră până când se răsturnase targa, dar întreaga zonă era roșie din cauza infecției. Rănile străpunse de pe picior și braț păreau să se vindece, dar crestăturile adânci de pe spate erau inflamate. Din fericire pentru el, în majoritatea timpului Glass nu era conștient. *Când avea să moară nemernicul ăsta?*

John Fitzgerald ajunsese la frontieră pe un drum sinuos, care începuse în 1815 cu fuga lui din New Orleans, a doua zi după ce, înnebunit de băutură, înjunghiase mortal o prostituată.

Fitzgerald crescuse în New Orleans, ca fiu al unui marinar scoțian și al fiicei unui negustor Cajun. În cei zece ani de căsătorie, tatăl lui ajunsese pe uscat doar o dată pe an, apoi vasul lui s-a scufundat în Caraibe. În fiecare vizită la New Orleans, își lăsa fertila soție cu sămânța unui nou membru al familiei. La trei luni după ce a aflat de moartea soțului ei, mama lui Fitzgerald s-a căsătorit cu bătrânul proprietar al unui magazin de diverse, acțiune pe care o considera esențială pentru întreținerea familiei ei. Decizia ei pragmatică le-a prins bine celor mai mulți dintre copii. Opt dintre ei au ajuns la maturitate. Cei doi fii mai mari au preluat magazinul atunci când bătrânul a murit. Majoritatea celorlalți băieți și-au găsit munci cinstite, iar fetele s-au căsătorit respectabil. Cumva, John s-a rătăcit printre toate acestea.

De la o vârstă fragedă, Fitzgerald a manifestat deopotrivă înclinație și pricepere față de violență. Recurgea rapid la o lovitură de pumn sau picior pentru soluționarea disputelor și a fost dat afară de la școală la vârsta de zece ani pentru că își înjunghiase un coleg în picior cu creionul. Fitzgerald nu era deloc interesat de munca grea de marinar a tatălui său, dar s-a amestecat cu pasiune în haosul mizer al unui oraș-port. Abilitățile lui de luptător au fost testate și perfecționate la docuri, unde și-a petrecut adolescența. La 17 ani, un barcagiu i-a crestat fața într-o încăierare dintr-o cârciumă. Acest incident l-a lăsat cu o cicatrice ca un cârlig de pescuit și un respect sporit față de cuțite, care au început să-l fascineze. Și-a cumpărat o colecție de pumnale și cuțite de scalpat de o largă varietate de mărimi și forme.

La 20 de ani, Fitzgerald s-a îndrăgostit de o curvă tânără dintr-un bar de lângă docuri, o franțuzoaică pe nume Dominique Perreau. În ciuda bazelor financiare ale relației lor, se pare că Fitzgerald nu a sesizat implicațiile depline ale profesiei lui Dominique. Când a intrat în camera în care ea își exercita meseria cu un căpitan gras al unei bărci cu velă, tânărul a fost cuprins de furie. I-a înjunghiat pe amândoi, apoi a fugit pe străzi. A furat 84 de dolari de la magazinul fraților lui și și-a plătit călătoria pe un vapor care mergea spre nord, în susul Mississippiului.

Timp de cinci ani, și-a câștigat existența în crâșmele din Memphis și în jurul lor. Pentru masă, cazare și un mic salariu, se ocupa de barul unui local cu pretenții nejustificate cunoscut sub numele de Golden Lion. Funcția oficială de barman îi oferea ceva ce nu avusese în New Orleans — autorizația de a se comporta violent. Îi dădea

afară pe clienții turbulenți cu o plăcere care uimea chiar și clientela primitivă a crâșmei. De două ori aproape că a omorât oameni în bătaie.

Fitzgerald poseda unele dintre talentele matematice care făcuseră din frații lui comercianți de succes și își folosea inteligența înnăscută la jocurile de noroc. O vreme, s-a mulțumit să toace micul salariu primit de la bar. Cu timpul, a fost atras de mize mai mari. Pentru a participa la aceste noi jocuri era nevoie de mai mulți bani, iar Fitzgerald găsea cu ușurință creditori.

La puțin timp după ce împrumutase 200 de dolari de la proprietarul unei crâșme rivale, Fitzgerald a dat lovitura. A câștigat 1 000 de dolari dintr-o singură mână la poker, cu dame față de zecari, și a sărbătorit asta printr-o orgie de o săptămână. Câștigul i-a indus o încredere amăgitoare în abilitățile lui de jucător și o foame imensă de mai mult. Și-a dat demisia din slujba de la Golden Lion și a încercat să-și câștige existența din jocurile de cărți. Norocul lui a luat-o abrupt în jos și, după o lună, datora 2000 de dolari unui cămătar pe nume Geoffrey Robinson. L-a evitat pe Robinson mai multe săptămâni, până când acoliții acestuia l-au prins și i-au rupt mâna. I-au dat o săptămână ca să-și achite datoria.

Disperat, Fitzgerald a găsit un al doilea creditor, un german pe nume Hans Bangemann, care să-l plătească pe primul. Dar când s-a văzut cu 2 000 de dolari în mână, Fitzgerald a avut o revelație: avea să fugă din Memphis și să o ia de la capăt altundeva. A doua zi dimineață s-a îmbarcat pe alt vapor spre nord. A debarcat în St. Louis la sfârșitul lui februarie 1822.

După ce a petrecut o lună în noul oraș, Fitzgerald a aflat că doi bărbați întrebau prin crâșme unde poate fi găsit „un cartofor cu o cicatrice pe față“. În mica lume a creditorilor din Memphis, nu durase mult ca Geoffrey Robinson și Hans Bangemann să descopere întreaga măsură a trădării lui Fitzgerald. Au pus fiecare 100 de dolari și au angajat doi bandiți care să îl găsească și să îl ucidă pe Fitzgerald și să recupereze cât mai mult posibil din împrumuturile lor. Nutreau prea puține speranțe de a-și recupera banii, dar îl voiau pe Fitzgerald mort. Aveau o reputație de apărat, iar în rețeaua crâșmelor din Memphis s-a dus vorba despre planul lor.

Fitzgerald era prins în capcană. St. Louis era cel mai nordic avanpost de pe Mississippi al civilizației. Se temea să o ia spre sud, unde în New Orleans și Memphis îl așteptau necazuri. În ziua aceea, Fitzgerald a auzit cum un grup de clienți ai crâșmei discutau cu însuflețire despre un anunț din *Missouri Republican*. A luat ziarul și a citit cu ochii lui:

> Pentru tineri întreprinzători. Semnatarul dorește să angajeze 100 de tineri care să urce pe fluviul Missouri până la izvoare, iar acolo să lucreze timp de unu, doi sau trei ani. Pentru detalii întrebați de căpitanul Henry, lângă minele de plumb din ținutul Washington, care va urca cu grupul și îl va conduce.

Fitzgerald a luat o decizie în grabă. Cu ultimele rămășițe ale banilor furați de la Hans Bangemann și-a cumpărat o tunică de piele uzată, mocasini și o pușcă. A doua zi s-a prezentat la căpitanul Henry și a solicitat un loc în detașamentul pentru blănuri.

Henry a fost suspicios față de Fitzgerald încă de la început, dar variantele nu erau numeroase. Căpitanul avea nevoie de 100 de oameni, iar Fitzgerald părea apt. Dacă trecuse prin câteva bătăi cu cuțitul, cu atât mai bine. Peste o lună, Fitzgerald se afla într-o barcă cu velă care urca pe fluviul Missouri spre nord.

Deși era ferm hotărât să abandoneze compania Rocky Mountain Fur atunci când avea să i se ivească ocazia, lui Fitzgerald a început să-i placă viața la frontieră. A descoperit că priceperea lui față de cuțite se extindea și la alte arme. Nu avea deloc talentul de a găsi urme pe care îl aveau adevărații pădurari din detașament, dar era un trăgător excelent. Avea o răbdare de trăgător de elită, iar în timpul recentului asediu de pe Missouri ucisese doi Arikara. Mulți dintre oamenii lui Henry fuseseră îngroziți de luptele lor împotriva mai multor triburi de indieni. Fitzgerald le găsea însuflețitoare, incitante chiar.

Fitzgerald s-a uitat la Glass, iar ochii i-au alunecat spre Anstadtul de lângă bărbatul rănit. S-a uitat în jur, ca să se asigure că Bridger nu se întorcea, și apoi a luat pușca. A pus-o la umăr și a ochit pe lângă țeavă. Îi plăcea enorm cât de bine se mula arma pe trup, cât de repede găsea țintele cătarea bifurcată, cât de stabilă rămânea pușca ușoară în mâinile lui. Trecea de la o țintă la alta, în sus și în jos, până când cătarea s-a oprit asupra lui Glass.

Fitzgerald s-a gândit din nou că Anstadtul avea să fie în curând al lui. Nu discutaseră despre asta cu căpitanul, dar cine merita pușca mai mult decât cel care rămăsese în urmă? Cu siguranță i se cuvenea mai mult decât lui Bridger. Toți vânătorii de blănuri admirau pușca lui Glass. Șaptezeci de dolari erau o plată neînsemnată pentru riscul pe care și-l asumau ei — Fitzgerald se afla acolo pentru Anstadt. O astfel de armă nu trebuia irosită pe un puștan. În plus, Bridger era suficient de fericit că primise pușca lui William Anderson. Putea să-i mai arunce niște fărâmițe — poate cuțitul lui Glass.

Fitzgerald cântărea planul pe care și-l făcuse încă de când se oferise să rămână cu Glass, plan care, cu fiecare oră care trecea, părea tot mai atrăgător. *Ce contează o zi în plus sau în minus pentru Glass?* Pe de altă parte, Fitzgerald știa exact cât de importantă e o zi în plus sau în minus pentru perspectivele lui de supraviețuire.

Fitzgerald lăsă jos Anstadtul. Lângă capul lui Glass era o cămașă însângerată. *Dacă i-o apăs pe față câteva minute — mâine-dimineață ne putem vedea de drum.* Privi din nou spre pușcă, al cărei maroniu-închis contrasta cu nuanța de portocaliu a acelor de pin căzute. Întinse mâna după cămașă.

— S-a trezit?

În spatele lui era Bridger, cu brațele pline de lemne de foc. Fitzgerald tresări și ezită o clipă.

— Dumnezeule, băiete! Dacă te mai furișezi o dată așa pe lângă mine, jur că te tai!

Bridger lăsă lemnele să cadă și se apropie de Glass.

— Mă gândeam că poate ar trebui să încercăm să-i dăm niște supă.

— Ce frumos din partea ta, Bridger. Toarnă-i puțină supă pe gâtul ăla și poate mai rezistă o săptămână, în loc să moară mâine! Atunci o să dormi mai bine noaptea? Tu ce

crezi, că dacă îi dai niște supă o să se ridice în picioare și o să-nceapă să meargă?

Bridger tăcu o clipă, apoi spuse:

— Te porți de parcă ai vrea să moară.

— Bineînțeles că vreau să moară! Uită-te la el. Și *el* vrea să moară!

Fitzgerald făcu o pauză de efect.

— Tu ai fost la școală, Bridger?

Fitzgerald știa răspunsul la această întrebare. Bridger scutură din cap.

— Păi, dacă vrei îți dau eu o mică lecție de aritmetică. Căpitanul Henry și ceilalți probabil că fac cam 50 de kilometri pe zi, acum că nu-l mai cară cu ei pe Glass. Să zicem că noi o să mergem mai repede — că facem 65 de kilometri. Știi cât fac 65 minus 50, Bridger?

Băiatul privea fix, fără nicio expresie.

— Îți spun eu cât. 15.

Fitzgerald ridică de trei ori degetele de la o mână, cu un gest batjocoritor.

— Atât, băiete. Indiferent cât ar fi avansul lor — noi o să recuperăm doar 15 kilometri pe zi, odată ce pornim în urma lor. Ei deja sunt la 150 de kilometri în fața noastră. Asta înseamnă zece zile de unii singuri, Bridger. Să presupunem că moare azi și noi îi găsim pe ei din prima. Asta înseamnă zece zile în care un grup de vânători Sioux poate să dea peste noi. Nu pricepi? Fiecare zi în care stăm aici înseamnă alte trei zile în care o să fim singuri. Când o să termine indienii Sioux cu tine, o să arăți mai rău decât Glass, băiete. Ai văzut vreodată un om scalpat?

Bridger nu spuse nimic, deși văzuse un om scalpat. Fusese acolo atunci când căpitanul Henry îi adusese înapoi, în tabăra de lângă Great Falls, pe cei doi vânători de blănuri morți, măcelăriți de Picioarele Negre. Bridger își amintea clar trupurile lor. Căpitanul îi legase pe un singur catâr de povară, cu burta în jos. După ce a tăiat legăturile, morții căzuseră la pământ, țepeni. Vânătorii se strânseseră în jurul lor, contemplând fascinați cadavrele mutilate ale oamenilor pe care în dimineața aceea îi văzuseră alături de ei lângă focul taberei. Aveau nasurile și urechile tăiate și ochii scoși. Bridger își amintea că, fără nas, capetele semănau mai mult a țeste decât a fețe. Bărbații erau goi și organele lor genitale dispăruseră și ele. La gât și la încheieturile mâinilor exista un contrast puternic între pielea bronzată și cea albă. Dincolo de acele linii, pielea era la fel de dură și de maronie precum pielea unei șei, dar restul trupurilor lor era alb ca dantela. Părea aproape amuzant. Era unul dintre acele lucruri în legătură cu care oamenii ar fi putut să glumească dacă n-ar fi fost ceva atât de groaznic. Bineînțeles că nimeni nu a râs. Bridger se gândea la asta mereu atunci când se spăla — că sub haine aveau cu toții această piele albă ca de dantelă, sensibilă ca a unui copil.

Bridger se străduia să articuleze un contraargument, își dorea cu disperare să conteste ce spusese Fitzgerald, dar nu reușea deloc. Nu că i-ar fi lipsit cuvintele, de data aceasta, ci mai degrabă motivele. Era ușor să condamni motivația lui Fitzgerald — spusese chiar el că era vorba de bani. Dar oare care era motivația lui, se întrebă Bridger? Nu erau banii. Cifrele i se amestecau în cap, salariul lui obișnuit deja era mai

multă bogăție decât văzuse el vreodată. Lui Bridger i-ar fi plăcut să creadă că motivația lui era loialitatea, devotamentul față de un coleg de detașament. Cu siguranță îl respecta pe Glass. Glass fusese bun cu el și avusese grijă de el în privințe mărunte, îl educase și îl împiedicase să se facă de râs. Bridger își recunoștea datoria față de Glass, dar până unde mergea ea?

Băiatul își amintea surpriza și admirația din ochii oamenilor atunci când se oferise să rămână cu Glass. Ce contrast față de furia și disprețul din acea noapte teribilă în care făcuse de pază. Își amintea cum căpitanul îl bătuse pe umăr după ce detașamentul plecase și cum acel gest simplu îl umpluse de un sentiment de apartenență, ca și cum și-ar fi meritat pentru prima oară locul printre ceilalți oameni. Nu de asta se afla aici, în luminiș — ca să-și salveze mândria rănită? Nu ca să aibă grijă de altcineva, ci ca să aibă grijă de el însuși? Nu era și el la fel ca Fitzgerald, profita de nenorocirea altuia? Orice s-ar fi putut spune despre Fitzgerald, cel puțin el era sincer în legătură cu motivul pentru care rămăsese.

Șase

31 august 1823

Singur în tabără, în dimineața celei de-a treia zile, Bridger își petrecu mai multe ore reparându-și mocasinii, care în decursul călătoriilor lor se găuriseră amândoi. În consecință, picioarele lui erau zgâriate și învinețite, iar băiatului îi plăcea că are răgazul să-i repare. Tăie bucăți dintr-o piele netăbăcită pe care detașamentul o lăsase la plecare, făcu găuri pe margini cu o sulă și înlocui tălpile cu pielea cea nouă. Cusăturile erau neregulate, dar strânse.

În timp ce își admira lucrul de mână, privirea îi căzu asupra lui Glass. În jurul rănilor acestuia roiau muștele, iar Bridger observă că buzele lui Glass erau crăpate și arse. Băiatul se întrebă iar dacă se afla oare pe un plan moral superior față de Fitzgerald. Bridger umplu cana lui mare de cositor cu apă rece din pârâu și o duse la gura lui Glass. Umezeala declanșă o reacție inconștientă și Glass începu să bea.

Bridger se simți dezamăgit când Glass termină. Fusese de folos și se simțea bine. Băiatul se uită fix la Glass. Desigur, Fitzgerald avea dreptate. Era o certitudine faptul că Glass va muri. *Dar oare n-ar trebui să fac pentru el tot ce pot? Să-i ofer confort măcar pentru ultimele lui ore?*

Mama lui Bridger știa să smulgă o proprietate vindecătoare din aproape orice creștea din pământ. El își dorise adesea să fi fost mai atent atunci când ea se întorcea din pădure cu coșul plin de flori, frunze și scoarță. Știa câteva lucruri elementare și găsi la marginea luminișului ceea ce căuta, un pin cu o rășină lipicioasă care curgea precum melasa. Răzui rășină cu cuțitul lui de jupuit până când pe lama acestuia se întinse o cantitate suficientă. Se întoarse la Glass și îngenunche lângă el. Băiatul se concentră mai întâi asupra rănilor de la picior și braț, asupra împunsăturilor adânci ale colților ursoaicei. Deși zonele înconjurătoare rămâneau vinete, pielea însăși părea să se repare. Bridger își folosi degetul ca să aplice rășina, umplând rănile și întinzând-o pe pielea din preajma acestora.

Apoi îl rostogoli pe Glass pe o parte, ca să-i examineze spatele. Copcile rudimentare plesniseră atunci când targa se răsturnase și se vedeau semne ale unei sângerări mai recente. Dar nu sângele era ceea ce-i dădea spatelui lui Glass acea strălucire stacojie, ci

infecția. Cele cinci tăieturi paralele mergeau aproape pe întreaga lungime a spatelui. În centrul tăieturilor era puroi galben, iar marginile de un roșu aprins practic ardeau. Mirosul îi amintea lui Bridger de laptele acrit. Neștiind ce să facă, se mulțumi să întindă rășină de pin pe întreaga suprafață, întorcându-se de două ori la copaci ca să mai strângă.

În cele din urmă, Bridger se aplecă asupra rănilor de la gât. Copcile căpitanului rămăseseră intacte deși băiatului i se părea că ele doar ascund carnagiul sub piele. Șuieratul huruit al respirației inconștiente a lui Glass continua, ca zăngănitul aleator al unor piese defecte ale unei mașini. Bridger se duse iar la pini, de data asta căutând un copac cu scoarța desprinsă. Găsi unul și jupui cu cuțitul stratul de deasupra. Strânse scoarța interioară moale în pălărie.

Bridger își umplu iar cana cu apă de la izvor și o puse pe cărbunii focului. Când începu să fiarbă adăugă scoarța de pin, mărunțind amestecul cu mânerul cuțitului. Scobi până când ajunse la consistența groasă și omogenă a noroiului. Așteptă ca acea cataplasmă să se răcească puțin și apoi o aplică pe gâtul lui Glass, lipind amestecul de crestături și întinzându-l spre umăr. Apoi Bridger se duse la mica lui raniță și scoase rămășițele cămășii lui de schimb. Folosi stofa ca să acopere cataplasma și îi înălță capul lui Glass, ca să facă un nod solid la ceafa rănitului.

Bridger lăsă încet la pământ capul bărbatului rănit, surprins să-și dea seama că privește în ochii deschiși ai lui Glass. Ardeau cu o intensitate și luciditate care contrastau ciudat cu trupul lui sfărâmat. Bridger răspunse privirii lui Glass, încercând să distingă mesajul pe care acesta, în mod evident, încerca să-l transmită. *Ce vrea să spună?*

Glass se holbă la băiat un minut înainte de a le îngădui ochilor să se închidă. În acele momente trecătoare de conștiență, Glass simțea o sensibilitate sporită, ca și cum dintr-odată ar fi devenit conștient de mecanismele secrete ale trupului său. Eforturile băiatului ofereau o alinare pe moment. Înțepăturile ușoare ale rășinii de pin aveau un efect medicinal, iar căldura cataplasmei îi aducea gâtului o mângâiere înăbușită. În același timp, Glass simțea că trupul lui se pregătea singur pentru încă o luptă, una decisivă. Nu la suprafață, ci în profunzime.

La momentul la care Fizgerald s-a întors în tabără, umbrele sfârșitului după-amiezii se alungiseră și se confundau cu licărirea ușoară a începutului serii. Fitzgerald căra pe umeri o căprioară. Curățase animalul pe loc, îi tăiase gâtul și îi scosese măruntaiele. A lăsat căprioara să cadă lângă unul dintre focuri. Căprioara zăcea nefiresc, ca un morman, foarte diferit de grația ei din timpul vieții.

Fitzgerald se holbă la noile pansamente de pe rănile lui Glass și fața i se tensionă.

— Îți irosești timpul cu el.

Făcu o pauză.

— Nu m-ar durea nici în cot, dar îmi irosești și mie timpul.

Bridger ignoră comentariul, deși simțea cum fața i se congestionează.

— Câți ani ai, băiete?

— Douăzeci.

— Mincinos amărât ce ești. Nici măcar nu poți să vorbești fără să ți se piardă vocea. Pun pariu că n-ai văzut în viața ta țâțe în afara alor maică-tii.

Băiatul întoarse privirea, urându-l pe Fitzgerald pentru nasul de ogar pe care îl avea pentru slăbiciunile celorlalți.

Fitzgerald contemplă stânjeneala lui Bridger ca pe o carne crudă și hrănitoare. Apoi râse.

— Ce! N-ai fost niciodată cu o femeie? Am dreptate, nu-i așa, băiete? Ce e, Bridger — n-ai avut doi dolari să dai pe o curvă înainte să plecăm din St. Louis?

Fitzgerald își lăsă pe pământ trupul masiv, întinzându-se ca să savureze mai bine momentul.

— Poate nu-ți plac fetele? Ești pederast, băiete? Poate ar trebui să dorm pe spate, ca să nu te dai la mine noaptea.

Bridger nu spuse nici acum nimic.

— Sau poate că nici nu ai cocoșel.

Fără să se gândească, Bridger sări în picioare, își înșfăcă pușca, o armă și îndreptă țeava lungă spre capul lui Fitzgerald.

— Nemernicule! Mai spune un cuvânt și jur că-ți zbor creierii!

Fitzgerald rămase uluit, holbându-se la gura întunecată a țevii puștii. Rămase așa o lungă clipă, holbându-se pur și simplu la gura armei. Apoi ochii lui întunecați urcară încet spre ai lui Bridger și un zâmbet se întinse spre cicatricea de pe fața lui.

— Ei, bravo ție, Bridger. Poate că, la urma urmei, te pișii din picioare.

Râse la gluma lui, își scoase cuțitul și se apucă să măcelărească vânatul.

În liniștea taberei, Bridger deveni conștient de sunetul apăsat al propriei lui respirații. Își simțea bătăile rapide ale inimii. Coborî arma și îi puse patul pe pământ, apoi se lăsă jos și el. Se simți dintr-odată obosit și își trase pătura peste umeri.

— Hei, băiete, spuse Fitzgerald după câteva minute.

Bridger privi spre el, dar nu spuse nimic ca răspuns.

Fitzgerald își șterse nonșalant de nas dosul mâinii pline de sânge.

— Pușca aia nouă a ta nu trage fără cremene.

Bridger privi în jos, spre pușcă. Cremenea de la piedică lipsea.

Fața i se congestionă iar, dar de data asta se ura la fel de mult cât îl ura pe Fitzgerald. Fitzgerald râse încet și își continuă munca pricepută cu cuțitul cel lung.

În realitate, Jim Bridger împlinea 19 ani anul acela, dar avea o constituție firavă care îl făcea să pară și mai tânăr. Anul nașterii lui, 1804, coincidea cu lansarea expediției lui Lewis și Clark. Entuziasmul generat de întoarcerea lor fusese cel care îl făcuse pe tatăl lui Jim să se aventureze la vest de Virginia în 1812.

Familia lui Bridger se stabilise la o mică fermă din Six-Mile-Prairie, lângă St. Louis. Pentru un băiat de opt ani, călătoria spre vest era o mare aventură cu drumuri accidentate, vânătoare pentru cină și somn sub cerul liber. La noua fermă, Jim a găsit un teren de joacă de 40 de acri, cu pajiști, păduri și pâraie. În prima săptămână

petrecută la noua lor proprietate, Jim a descoperit un mic izvor. Își amintea exact însuflețirea cu care îl dusese pe tatăl lui la firul de apă ascuns și mândria sa când îi construiseră un cămin. Printre multe alte meserii, tatăl lui Jim se ocupa și cu hotărnicirea. Jim îl însoțea adesea, ceea ce i-a adus o înclinație pentru explorare.

Copilăria lui Bridger s-a terminat abrupt la vârsta de 13 ani, când mama, tatăl și fratele lui mai mare au murit toți de febră în mai puțin de o lună. Băiatul s-a trezit dintr-odată responsabil pentru el însuși, dar și pentru sora lui mai mică. O mătușă mai în vârstă a venit să aibă grijă de sora lui, dar povara financiară a familiei cădea pe umerii lui Jim. S-a angajat la proprietarul unui bac.

Mississippiul copilăriei lui Bridger era foarte circulat. Din sud urcau pe fluviu bunuri manufacturate către St. Louisul aflat în expansiune, în timp ce pe apă coborau materiile brute ale frontierei. Bridger auzise povești despre marele oraș New Orleans și despre porturile străine de mai departe. Cunoscuse barcagii extraordinari, care își împingeau vasele în susul apei prin simpla forță a trupului și voinței lor. Vorbise cu căruțași care transportau produse din Lexington în Terre Haute. Văzuse viitorul fluviului, sub forma vaselor cu aburi pufăitoare, care băteau apa împotriva curentului.

Însă nu fluviul Mississippi fusese cel care îi cucerise imaginația lui Jim Bridger, ci Missouriul. La doar zece kilometri de bacul lui, cele două mari fluvii se uneau, apele sălbatice ale frontierei revărsându-se în curentul liniștit de fiecare zi. Era o confluență a vechiului și noului, a cunoscutului și necunoscutului, a civilizației și sălbăticiei. Bridger trăia pentru acele rare momente în care negustorii de blănuri și călătorii își legau bărcile zvelte la locul de debarcare al bacului și uneori rămâneau chiar peste noapte. Se minuna de poveștile lor despre indieni sălbatici, vânat abundent, câmpii nesfârșite și munți semeți.

Pentru Bridger, frontiera a devenit o prezență dureroasă pe care o simțea, dar nu o putea defini, o forță magnetică atrăgându-l inexorabil spre ceva de care auzise, dar nu văzuse niciodată. Într-o zi, un predicator cu un catâr cu spinarea foarte curbată a mers cu bacul lui Bridger. L-a întrebat pe Bridger dacă știa care e misiunea pe care i-o dăduse Dumnezeu în viață. Bridger a răspuns imediat: „Să merg în Munții Stâncoși.“ Predicatorul a fost extaziat, îndemnându-l pe băiat să se gândească să se facă misionar pe lângă sălbatici. Pe Bridger nu-l interesa să le vorbească indienilor despre Isus, dar conversația i-a rămas în minte. Băiatul a ajuns să creadă că a merge spre vest era mai mult decât doar o pasiune față de un loc nou. A ajuns să vadă asta ca pe o parte a sufletului lui, o piesă lipsă care putea fi întregită doar pe cine știe ce munte sau câmpie îndepărtată.

Pe acest fundal al unui viitor imaginat, Bridger împingea la bacul leneș. Înainte și înapoi, dintr-o parte în alta, mișcare fără avans, neaventurându-se niciodată mai mult de un kilometru de la punctele fixe ale celor două locuri de debarcare. Era ceva diametral opus față de viața pe care și-o imaginase pentru sine, o viață de cutreierări și explorare prin ținuturi necunoscute, o viață în care nu făcea niciodată cale întoarsă.

După un an de lucru la bac, Bridger a făcut o încercare disperată de a avansa spre

vest, băgându-se ucenic la un fierar din St. Louis. Fierarul se purta frumos cu el și chiar îi oferea un mic salariu pe care să-l trimită surorii și mătușii lui. Dar termenii uceniciei erau clari — cinci ani de robie.

Dacă noua slujbă nu-l aducea în sălbăticie, cel puțin în St. Louis aproape că nu se discuta despre altceva. Timp de cinci ani, Bridger a absorbit cunoștințe despre frontieră. Atunci când câmpenii veneau să-și potcovească caii sau să-și repare capcanele, Bridger își învingea reținerea și îi întreba despre călătoriile lor. Unde fuseseră? Ce văzuseră? Băiatul a auzit povești despre cum John Colter, dezbrăcat, reușise să întreacă la alergare o sută de Picioare Negre hotărâți să-i ia scalpul. Ca toată lumea din St. Louis, a ajuns să cunoască detalii despre negustori de succes precum Manuel Lisa și frații Chouteau. Pentru Bridger, cel mai incitant era când reușea să-i zărească în carne și oase pe eroii lui. O dată pe lună, căpitanul Andrew Henry venea la fierar să-și potcovească calul. Bridger făcea astfel încât să se ofere voluntar pentru această sarcină, fie și doar pentru șansa de a schimba câteva cuvinte cu căpitanul. Scurtele lui întâlniri cu Henry erau ca o reconfirmare a credinței sale, o manifestare tangibilă a unei fabule sau a unei legende.

Termenul uceniciei lui Bridger era cea de-a optsprezecea aniversare a lui, 17 martie 1822. Ca să coincidă cu Idele lui Marte, o trupă de actori din zonă juca o adaptare a lui *Iulius Cezar* a lui Shakespeare. Bridger a plătit 25 de cenți pentru un loc. Piesa de teatru lungă nu prea avea sens. Bărbații arătau absurd în haine lungi, și multă vreme Bridger nu a fost sigur că actorii vorbeau în engleză. Dar spectacolul i-a plăcut și după un timp a început să simtă ritmul limbajului pompos. Un actor arătos, cu voce tunătoare, rostise niște versuri care aveau să se întipărească în mintea lui Bridger pentru tot restul vieții lui:

Norocul omului e schimbător,
La vârful său, el duce la fericire...

Trei zile mai târziu, fierarul i-a spus lui Bridger despre un anunț din *Missouri Republican*. „Pentru tineri întreprinzători...“ Bridger și-a dat seama că norocul lui se schimba.

A doua zi dimineața, Bridger s-a trezit și l-a găsit pe Fitzgerald aplecat deasupra lui Glass, cu mâna lipită de fruntea bărbatului rănit.

— Ce faci, Fitzgerald?

— De când are febra asta?

Bridger s-a apropiat repede de Glass și i-a pipăit pielea, care aburea din cauza căldurii și a transpirației.

— M-am uitat la el noaptea trecută și părea în regulă.

— Păi, acum nu mai e în regulă. E transpirația de dinaintea morții. Nemernicul se duce pe copcă, în sfârșit.

Bridger s-a ridicat, neștiind dacă să fie supărat sau ușurat. Glass a început să tremure și să aibă frisoane. Părea puțin probabil ca Fitzgerald să se înșele.

— Ascultă, băiete — trebuie să fim pregătiți să plecăm. Mă duc să cercetez pe Grand în sus. Tu ia fructele de pădure și fă pemican din carnea aia.

— Și Glass?

— Ce-i cu el? Te-ai făcut doctor de când stăm aici? Nu mai putem să facem nimic acum.

— Putem să facem ce-ar trebui să facem — să așteptăm cu el și să-l îngropăm când moare. Asta a fost înțelegerea cu căpitanul.

— Sapă un mormânt, dacă așa o să te simți mai bine! La naiba, fă-i și un altar dacă vrei! Dar dacă atunci când mă întorc carnea aia nu e gata, te biciuiesc de-o să ajungi mai rău ca el!

Fitzgerald își înșfăcă pușca și dispăru în josul pârâului.

Era o zi normală de început de septembrie, senin și răcoare dimineața, arșiță după-amiaza. Terenul era plat acolo unde pârâul se întâlnea cu râul. Apele lui susurătoare curgeau larg peste un banc de nisip, înainte de a se uni cu fluxul rapid al Grandului. Privirea lui Fitzgerald a fost atrasă în jos, spre urmele răzlețe ale detașamentului pentru blănuri, care încă se mai vedeau, după patru zile. Privi în sus, unde un vultur stătea pe creanga dezgolită a unui copac uscat, ca o santinelă. Ceva sperie pasărea, care își desfăcu aripile și, din două bătăi puternice, se ridică de pe creangă. Apoi pivotă elegant pe vârful aripii, se întoarse și o luă în susul râului.

Nechezatul ascuțit al unui cal sfâșie aerul dimineții. Fitzgerald se întoarse împrejur. Soarele dimineții era drept deasupra râului și razele lui puternice se contopeau cu apa, alcătuind o mare dansantă de lumină. Fitzgerald își miji ochii în lumina orbitoare și distinse siluetele unor indieni călare. Se aruncă la pământ. *Oare m-au văzut?* Rămase o clipă la pământ, respirând puternic și sacadat. Se târî spre singurul adăpost disponibil, un pâlc pricăjit de sălcii. Ascultă cu atenție și auzi iar nechezatul calului — dar nu și ropotul unor cai care galopează. Se uită să se asigure că pușca și pistolul erau încărcate, își scoase căciula din blană de lup și înălță capul ca să privească printre sălcii.

Erau cinci indieni, la vreo 200 de metri, pe celălalt mal al Grandului. Patru călăreți alcătuiau un semicerc aproximativ în jurul celui de-al cincilea, care cravașa un cal bălțat îndărătnic. Doi indieni râdeau și toți păreau fascinați de lupta cu calul.

Unul dintre indieni purta o podoabă capilară amplă din pene de vulturi. Fitzgerald era suficient de aproape ca să vadă clar colierul din gheare de urs de pe pieptul lui și pieile de vidră înfășurate în jurul codițelor din păr. Trei indieni aveau arme; ceilalți doi arcuri. Nu se vedeau vopsele de război nici pe indieni, nici pe cai, și Fitzgerald presupuse că erau la vânătoare. Nu era sigur din ce trib sunt, chiar dacă presupunerea lui generică era că orice indieni din zonă i-ar fi privit pe vânătorii de blănuri cu ostilitate. Fitzgerald calculă că erau imediat dincolo de bătaia puștii. Asta s-ar fi schimbat rapid dacă ei atacau. Dacă se porneau, el ar fi avut un singur foc de pușcă și unul de pistol. Poate că ar fi reușit să reîncarce o dată pușca dacă râul îi încetinea. *Trei focuri pentru cinci ținte.* Nu-i plăceau șansele.

Cu burta la pământ, Fitzgerald șerpui spre adăpostul sălciilor mai înalte de lângă pârâu. Se târî printre urmele vechi ale detașamentului, blestemând semnele care trădau atât de clar poziția lor. Când ajunse la sălciile mai dese se întoarse, ușurat că

indienii erau în continuare preocupați de calul încăpățânat. Totuși, aveau să ajungă la confluența cu pârâul peste doar câteva clipe. Aveau să observe pârâul și apoi aveau să observe urmele. *Urmele alea blestemate!* Indicau ca o săgeată în susul pârâului.

Fitzgerald își croi drum de la sălcii spre pini. Se întoarse ca să mai privească o dată grupul de vânători. Calul nervos se calmase și acum toți cei cinci indieni urcau pe râu în sus. *Trebuie să plecăm imediat.* Fitzgerald alergă pe pârâu în sus, până la tabăra din apropiere.

Bridger măcina carne de vânat pe o piatră atunci când Fitzgerald se năpusti în luminiș.

— Vin cinci indieni pe Grand!

Fitzgerald începu să își îndese la întâmplare lucrurile în raniță. Ridică brusc privirea, cu ochii focalizați de intensitate și frică, apoi de furie.

— Mișcă-te, băiete! O să ajungă imediat la urmele noastre!

Bridger îndesă carnea în desaga de blană. Apoi își aruncă ranița și geanta de vânător pe umeri și se întoarse să-și ia pușca sprijinită de un copac, lângă Anstadtul lui Glass. *Glass*. Implicațiile depline ale fugii lor îl izbiră pe băiat ca o palmă bruscă și deșteptătoare. Privi în jos spre bărbatul rănit.

Pentru prima oară în dimineața aceea, ochii lui Glass se deschiseră. În timp ce Bridger privea spre el, ochii lui avură acea privire sticloasă și derutată a cuiva care se trezește dintr-un somn profund. Cu cât Glass privea mai mult, cu atât ochii lui păreau să focalizeze mai bine. Odată focalizați, deveni limpede că ochii priveau cu o luciditate completă, că Glass, ca și Bridger, calculase semnificația deplină a faptului că indienii erau la râu.

Fiecare por de pe trupul lui Bridger părea să zvâcnească din cauza intensității momentului, însă lui i se părea că ochii lui Glass transmit o stare de calm senin. *Înțelegere? Iertare? Sau e doar ceva ce vreau eu să cred?* În timp ce băiatul privea fix spre Glass, vinovăția îl cuprinse ca niște colți încleștați. *Oare ce crede Glass? Ce o să creadă căpitanul?*

— Ești sigur că vin pe râu în sus?

Băiatul a început să-și piardă vocea în timp ce spunea asta. Ura această lipsă de control, slăbiciunea evidentă dintr-un moment care cerea putere.

— Vrei să rămâi aici ca să afli?

Fitzgerald s-a apropiat de foc și a luat resturile de carne de pe țepușe.

Bridger s-a uitat din nou la Glass. Bărbatul rănit își mișca buzele arse, chinuindu-se să formeze cuvinte cu gâtul lui amuțit.

— Încearcă să spună ceva.

Băiatul a îngenuncheat, străduindu-se să înțeleagă. Glass a ridicat încet mâna și a arătat cu un deget tremurător. *Își vrea Anstadtul.*

— Vrea pușca, a spus băiatul. Vrea să-l punem în poziție, împreună cu pușca lui.

Băiatul a simțit durerea brută a unui șut energic în spate și s-a trezit întins cu fața la pământ. S-a ridicat pe mâini și genunchi și a înălțat privirea spre Fitzgerald. Furia de pe

fața acestuia părea să se amestece cu trăsăturile deformate ale căciulii de blană de lup.

— Mișcă-te naibii!

Bridger s-a ridicat în picioare, cu ochii căscați și uimiți. S-a uitat cum Fitzgerald se duce la Glass, care zăcea pe spate, cu cele câteva lucruri ale lui îngrămădite alături: o geantă de vânătoare, un cuțit într-o teacă cu mărgele, o toporișcă, Anstadtul și un corn cu pulbere.

Fitzgerald s-a aplecat ca să ia geanta de vânătoare a lui Glass. A băgat mâna după cremene și amnar și le-a aruncat în buzunarul din față al tunicii lui de piele. A luat cornul cu praf de pușcă și l-a aruncat peste umăr. Toporișca a băgat-o sub centura lui lată de piele. Bridger se holba la el, fără să înțeleagă.

— Ce faci?

Bărbatul s-a aplecat iar, a luat cuțitul și l-a aruncat spre băiat.

— Ia ăsta.

Băiatul l-a prins, holbându-se îngrozit la teaca din mâna lui. Doar pușca mai rămăsese. Bărbatul cu blană de lup a luat-o și a verificat-o rapid, să vadă dacă e încărcată.

— Scuze, dragă Glass. Nici de asta n-o să mai ai mare nevoie.

Băiatul părea șocat.

— Nu-l putem lăsa fără echipament.

Bărbatul cu blană de lup a ridicat scurt privirea, apoi a dispărut în pădure.

Băiatul s-a uitat la cuțitul din mâna lui. S-a uitat la Glass, ai cărui ochi priveau furios drept spre el, însuflețiți dintr-odată ca niște cărbuni suflați de foale. Bridger se simțea paralizat. În sinea lui se luptau emoții contradictorii, care se chinuiau să-i dicteze o acțiune, până când una dintre ele reuși brusc și copleșitor să prevaleze: îi era frică.

Băiatul s-a întors și a fugit în pădure.

Șapte

2 septembrie 1823 — dimineața

Se luminase de ziuă. Glass își dădea seama de asta fără să se miște, dar altfel nu avea idee cât e ceasul. Zăcea acolo unde se prăbușise cu o zi înainte. Furia îl purtase până la marginea luminișului, dar febra îl oprise acolo.

Ursul îl mutilase pe Glass pe dinafară, iar acum febra îl mutila pe dinăuntru. Avea senzația că fusese pustiit. Tremura incontrolabil și tânjea după căldura învăluitoare a unui foc. S-a uitat în jurul taberei și a văzut că din rămășițele carbonizate ale gropilor pentru foc nu se mai înălța niciun fum. Dacă nu era foc, nu era nici căldură.

S-a întrebat dacă putea măcar să se târască înapoi la pătura lui zdrențuită și a făcut un efort șovăielnic de a se mișca. Și-a adunat forțele și trupul său i-a răspuns cu un fel de ecou slab peste o prăpastie lată.

Mișcarea irita ceva din adâncul pieptului său. Glass simți că urmează o tuse și își încordă mușchii stomacului, ca să o înăbușe. Mușchii îl dureau, din cauza numeroaselor bătălii anterioare și, în ciuda strădaniei lui, tusea explodă. Glass s-a strâmbat de durere, ca și cum și-ar fi scos din carne un cârlig de pescuit înfipt adânc. Avea senzația că cineva îi smulge măruntaiele prin gât.

După ce durerea tusei s-a potolit, Glass și-a îndreptat din nou atenția asupra păturii.

Trebuie să mă încălzesc. Avu nevoie de toată puterea lui ca să ridice capul. Pătura se afla la vreo șase metri distanță. Glass s-a rostogolit de pe o parte pe burtă, scoțându-și brațul stâng în fața trupului. Cu singurul braț bun și singurul picior bun, s-a târât de-a curmezișul luminișului. Cei șase metri păreau șase kilometri, iar Glass s-a oprit de trei ori ca să se odihnească. Fiecare respirație îi trecea ca un rașpel prin gât și își simțea din nou pulsul monoton în spinarea spintecată. A întins mâna să ia pătura, când a ajuns aproape de ea. Și-a tras-o în jurul umerilor, îmbrățișând căldura grea a lânii Hudson Bay. Apoi a leșinat.

Întreaga dimineață, trupul lui Glass a luptat împotriva infectării rănilor sale. Era când treaz, când nu, iar între cele două se afla într-o stare de derută, conștient de împrejurimi ca de niște pagini aleatorii ale unei cărți, imagini fugare ale unei povești lipsite de o continuitate care să le lege laolaltă. Când era conștient își dorea cu disperare

să adoarmă iar, măcar să fie scutit de durere. Însă fiecare interludiu de somn venea cu un precursor obsedant — gândul terifiant că ar putea să nu se mai trezească niciodată. *Oare așa e când mori?*

Glass nu avea idee de când zăcea acolo atunci când a apărut șarpele. A privit cu un amestec de groază și fascinație cum acesta se strecura aproape nepăsător din pădure în luminiș. Avea și un fel de precauție; șarpele s-a oprit în locul deschis al luminișului, în timp ce limba lui flexibilă ieșea și intra la loc, pentru a testa aerul. În ansamblu însă, era vorba de un prădător aflat în elementul lui, care își urmărea cu încredere prada. Șarpele a început iar să se miște, iar mișcarea lentă și unduitoare s-a accelerat brusc, propulsându-l cu o viteză surprinzătoare. S-a repezit direct la el.

Glass a vrut să se rostogolească la o parte, dar modul în care șarpele se mișca avea ceva inevitabil. Ceva din Glass și-a amintit o povață de a rămâne nemișcat în prezența unui șarpe. A încremenit, atât din hipnoză, cât și din propria lui decizie. Șarpele s-a apropiat până la vreun metru de fața lui și s-a oprit. Glass îl privea fix, încercând să-l imite și să nu clipească. Nu se putea compara cu el. Ochii negri ai șarpelui erau la fel de necruțători precum ciuma. Glass privi fascinat cum șarpele se înfășoară lent într-o buclă perfectă, întregul lui trup era făcut pentru singurul scop de a se repezi în față și de a ataca. Limba intra și ieșea, testa, sonda. Din mijlocul buclei, coada șarpelui a început să tremure înainte și înapoi. Zăngănitul ca de metronom marca scurtele momente de dinaintea morții. Primul atac a venit atât de rapid că Glass nu a avut timp să se tragă înapoi. A privit îngrozit cum capul șarpelui cu clopoței țâșnește în față și fălcile i se dilată, lăsând să se vadă colții de pe care picura veninul. Colții s-au înfipt în antebrațul lui Glass, care a țipat de durere în timp ce veninul îi străbătea trupul. Și-a scuturat brațul, dar colții au rezistat; trupul șarpelui flutura prin aer odată cu brațul lui. În cele din urmă, șarpele a căzut, cu trupul lui lung perpendicular pe trunchiul lui Glass. Înainte ca Glass să se poată rostogoli într-o parte, șarpele s-a încolăcit și a atacat iar. De data asta Glass n-a mai putut țipa. Șarpele și-a înfipt colții în gâtul lui.

Glass a deschis ochii. Soarele era drept deasupra lui, singurul unghi din care putea să arunce lumină pe suprafața luminișului. S-a rostogolit prudent pe o parte, încercând să evite lumina orbitoare. La trei metri distanță, un șarpe cu clopoței de doi metri zăcea întins perfect. Cu o oră înainte înghițise un pui de iepure. Acum proporțiile lui erau distorsionate de o gâlmă mare, în timp ce iepurele avansa încet de-a lungul tractului său digestiv.

Panicat, Glass a privit spre brațul lui. Nu era nicio urmă de colți.

Și-a atins gâtul, precaut, așteptându-se oarecum să găsească un șarpe agățat de el. Nimic. A fost inundat de ușurare în timp ce își dădea seama că șarpele — sau cel puțin mușcăturile de șarpe — fusese oroarea imaginară a unui coșmar. S-a uitat din nou la șarpele amorțit, al cărui trup își digera prada.

Și-a trecut mâna de la gât la față. A simțit stratul gros de umezeală sărată al transpirației abundente, însă pielea lui era rece. Febra cedase. *Apă!* Trupul lui țipa la el că vrea să bea. Glass s-a târât spre pârâu. În continuare, gâtul zdrențuit îi permitea doar

înghițituri minuscule. Până și acestea îi provocau durere, dar apa înghețată era tonică, alimentându-l și curățându-l pe dinăuntru.

Remarcabila viață a lui Hugh Glass a început într-un mod neremarcabil, ca prim fiu al Victoriei și al lui William Glass, un zidar englez din Philadelphia. La începutul secolului Philadelphia creștea rapid și constructorii nu duceau lipsă de lucru. William Glass nu s-a îmbogățit niciodată, dar întreținea fără probleme cinci copii. Din perspectiva lui de zidar, William vedea responsabilitatea lui față de copii ca pe o turnare de fundație. Considera că realizarea supremă a vieții lui era să le ofere acestora o educație formală.

Atunci când Hugh a manifestat aptitudini școlare considerabile, William l-a îndemnat să se gândească la o carieră în drept. Însă pe Hugh nu-l interesau perucile albe și cărțile învechite ale avocaților. Avea, într-adevăr, o altă pasiune — geografia.

Compania Rawsthorne & Sons Shipping avea un birou pe aceeași stradă cu familia Glass. În holul clădirii ei era expus un glob mare, unul dintre puținele din Philadelphia. În fiecare zi, Hugh se oprea în drumul lui spre casă pe la acest birou și învârtea globul în jurul axului, explorând oceanele și munții lumii cu degetele. Pereții biroului erau împodobiți cu hărți colorate, pe care erau trasate marile rute de transport ale epocii. Liniile subțiri traversau oceane largi, legând Philadelphia de marile porturi ale lumii. Lui Hugh îi plăcea să-și imagineze locuri și oameni de la capetele acestor linii subțiri: din Boston până în Barcelona, din Constantinopole până în Cathay.

Dispus să-i lase fiului său o anumită libertate, William l-a încurajat pe Hugh să se gândească la o carieră în cartografie. Dar pentru Hugh simplele desene ale hărților păreau prea pasive. Sursa fascinației lui stătea nu în reprezentarea abstractă a acelor locuri, ci mai degrabă în locurile însele și, mai presus de orice, în toate suprafețele vaste marcate drept *terra incognita*. Cartografii epocii populau aceste spații necunoscute cu gravuri ale celor mai fanteziști și înspăimântători monștri. Hugh se întreba dacă astfel de creaturi existau cu adevărat sau nu cumva erau doar născociri ale creionului cartografului. L-a întrebat pe tatăl lui, care i-a zis: „Nimeni nu știe“. Seriozitatea tatălui său urmărea să-l sperie și să-l îndrepte către preocupări mai practice. Tactica a eșuat. La vârsta de 13 ani, Hugh și-a anunțat intenția de a se face căpitan de vas.

În 1802, Hugh a împlinit 16 ani, iar William, temându-se că băiatul ar putea fugi pe mare, a cedat dorințelor lui. William cunoștea un căpitan olandez de pe o fregată a companiei Rawsthorne & Sons, pe care l-a rugat să-l ia pe Hugh la bord ca steward. Căpitanul, Jozias van Aartzen, nu avea copii. Și-a asumat cu seriozitate responsabilitatea pentru Hugh și timp de un deceniu s-a străduit să-l educe în chestiunile mării. La momentul la care căpitanul a murit, în 1812, Hugh ajunsese la gradul de ofițer secund.

Războiul din 1812 a întrerupt comerțul tradițional cu Marea Britanie al Rawsthorne & Sons. Compania și-a diversificat rapid afacerile cu o ocupație periculoasă, dar lucrativă — ocolirea blocadelor. Hugh a petrecut anii de război evitând navele militare britanice cu fregata lui rapidă, care transporta rom și zahăr între Caraibe și porturile americane fortificate. Atunci când războiul a luat sfârșit, în 1815, Rawsthorne & Sons și-

a păstrat afacerile din Caraibe, și Hugh a devenit căpitanul unui mic cargobot.

Hugh Glass tocmai împlinise 31 de ani când a cunoscut-o pe Elizabeth van Aartzen, nepoata de 19 ani a căpitanului care îi fusese mentor. Rawthorne & Sons a sponsorizat o sărbătoare de 4 iulie care avea și dans în linie, și rom cubanez. Stilul de dans nu se preta la conversație, dar a avut ca rezultat zeci de schimburi de replici scurte, învolburate și emoționante. Glass simțea că Elizabeth are ceva unic, un fel de a fi încrezător și provocator. Și-a dat seama că e cucerit complet.

A vizitat-o a doua zi, apoi de fiecare dată când ancora în Philadelphia. Ea călătorise mult și era educată, vorbea cu ușurință despre popoare și locuri îndepărtate. Puteau să discute într-un limbaj prescurtat, fiecare ducând la capăt gândul celuilalt. Râdeau cu ușurință la poveștile celuilalt. Timpul petrecut departe de Philadelphia a devenit un chin, deoarece în sclipirea soarelui de dimineață Glass își amintea de ochii ei, iar în lumina lunii de pielea ei palidă desenată pe o pânză a vasului său.

Într-o zi strălucitoare de mai din 1818, Glass s-a întors în Philadelphia cu o pungă mică de catifea în buzunarul de la piept al uniformei. Înăuntru era o perlă scânteietoare pe un lanț delicat de aur. I-a dat-o lui Elizabeth și a cerut-o în căsătorie. Au plănuit să se căsătorească în vara aceea.

Glass a plecat o săptămână mai târziu spre Cuba. S-a trezit blocat în portul din Havana, așteptând soluționarea unei dispute legate de livrarea întârziată a o sută de butoaie cu rom. După o lună petrecută în Havana, a sosit un alt vas al companiei Rawsthorne & Sons. El aducea o scrisoare de la mama lui, cu vestea că tatăl lui murise. Îl implora să se întoarcă imediat în Philadelphia.

Hugh știa că disputa referitoare la rom putea foarte bine să dureze luni de zile până la soluționare. În timpul acesta putea să călătorească la Philadelphia, să facă ordine în averea tatălui său și să se întoarcă în Cuba. Dacă procedurile din Havana mergeau mai repede, ofițerul lui secund putea să piloteze vasul înapoi în Philadelphia. Glass s-a îmbarcat pe *Bonita Morena*, un vas comercial spaniol care pleca săptămâna aceea spre Baltimore.

Însă vasul nu avea să treacă niciodată dincolo de meterezele Fortului McHenry. Iar Glass nu avea să mai vadă niciodată Philadelphia. După o zi de la plecarea din Havana, la orizont a apărut un vas fără steag. Căpitanul lui *Bonita Morena* a încercat să fugă, dar vasul lui lent nu era pe măsura cuterului rapid al piraților. Cuterul a ajuns lângă vasul comercial și a tras cu cinci tunuri încărcate cu mitralii. Cu cinci dintre marinarii lui morți pe punte, căpitanul a coborât pânzele.

Căpitanul se aștepta ca predarea să însemne cruțarea vieții prizonierilor. Dar nu a fost așa.

Douăzeci de pirați au urcat la bordul vasului *Bonita Morena*. Conducătorul lor, un mulatru cu un dinte de aur și lanț de aur, s-a apropiat de căpitan, care luase o poziție oficială pe puntea superioară.

Mulatrul a scos pistolul de la centură și l-a împușcat pe căpitan în cap de aproape. Echipajul și pasagerii erau șocați și își așteptau soarta. Printre ei era și Hugh Glass, care

se uita la pirați și la vasul lor. Piraților vorbeau un amestec confuz de creolă, franceză și engleză. Glass bănuia, pe bună dreptate, că erau bratarieni — soldați de rând ai trupelor din ce în ce mai extinse ale piratului Jean Lafitte.

Jean Lafitte prădase Caraibele timp de ani de zile înaintea Războiului din 1812. În 1814, Lafitte a descoperit o cale consfințită pentru ura lui împotriva Angliei. Generalmaiorul Sir Edward Pakenham și 6000 de veterani de la Waterloo au asediat New Orleansul. Generalul Andrew Jackson, aflat la comanda armatei americane, era depășit numeric în raport de 5 la 1. Când Lafitte i-a oferit serviciile bratarienilor lui, Jackson nu a cerut recomandări. Lafitte și oamenii lui au luptat curajos în Bătălia din New Orleans. În perioada amețitoare de după victoria americană, Jackson a recomandat grațierea crimelor anterioare ale lui Lafitte, pe care președintele Madison a aprobat-o imediat.

Lafitte nu avea deloc de gând să abandoneze profesiunea pe care o alesese, dar învățase valoarea susținerii suverane. Mexicul era în război cu Spania. Lafitte a înființat o așezare pe care a numit-o Campeche pe insula Galveston și și-a oferit serviciile orașului Mexico. Mexicanii l-au angajat pe Lafitte și mica lui flotă, autorizând atacarea oricărui vas spaniol. La rândul lui, Lafitte a obținut autorizația de a jefui.

Realitatea brutală a acestui aranjament se manifesta acum sub ochii lui Hugh Glass. Atunci când doi membri ai echipajului au avansat ca să-l ajute pe căpitanul rănit mortal, au fost împușcați și ei. Cele trei femei aflate la bord, inclusiv o văduvă bătrână, au fost duse pe cuter, unde un echipaj pofticios le-a urat bun venit. În timp ce un grup de pirați cobora sub punte să inspecteze încărcătura, un alt grup a inițiat o evaluare mai sistematică a echipajului și a pasagerilor. Bărbații mai în vârstă și un bancher obez au fost lipsiți de bunurile lor și împinși în mare.

Mulatrul vorbea spaniolă, dar și franceză. S-a postat în fața membrilor echipajului capturat și le-a explicat ce variante aveau. Orice bărbat care era dispus să repudieze Spania putea să se alăture armatei lui Jean Lafitte. Orice bărbat care nu era dispus să facă asta urma să se alăture căpitanului. Cei 12 marinari rămași l-au ales pe Lafitte. Jumătate au fost duși pe cuter, jumătate au fost lăsați să se alăture echipajului de pirați de pe *Bonita Morena*.

Deși abia dacă vorbea spaniolă, Glass înțelesese esența ultimatumului mulatrului. Când acesta s-a apropiat de el cu pistolul în mână, Glass a arătat spre el și a spus un singur cuvânt în franceză: *„Marin“*. Marinar.

Mulatrul l-a privit fix, evaluându-l în tăcere. Apoi a spus, cu un zâmbet amuzat și afectat în colțul gurii: *„Ah bon? Okay, monsieur le marin, hissez le foc“*. Înalță focul.

Glass a scotocit disperat prin cotloanele francezei lui rudimentare.

Habar n-avea ce înseamnă *hissez le foc*. Dar și-a dat seama foarte clar, în acel context, cât de mare e miza de a trece testul mulatrului. Presupunând că provocarea implica autenticitatea calității lui de marinar, s-a îndreptat încrezător spre partea din față a vasului și a întins mâna după frânghia focului care ar fi pus vasul în vânt.

„Bien fait, monsieur le marin“, a spus mulatrul. Era august 1819.

Hugh Glass devenise pirat.

Glass s-a uitat din nou spre golul din pădure prin care fugiseră Fitzgerald și Bridger. A încleștat fălcile, gândindu-se la ce făcuseră aceștia, și a simțit din nou dorința viscerală de a porni în urmărirea lor. Dar de data asta a simțit și slăbiciunea trupului său. Pentru prima oară după atacul ursului, avea mintea limpede. Odată cu claritatea a apărut și o evaluare îngrijorătoare a situației lui.

Glass a început să-și examineze rănile cu considerabilă neliniște. Își folosea mâna stângă ca să urmărească marginile scalpului. Întrezărise o imagine neclară a feței lui în apa strânsă la izvor și văzuse că ursoaica aproape îl scalpase. Cum nu fusese vanitos niciodată, în situația de față aspectul lui i se părea complet irelevant. Probabil că, dacă supraviețuia, cicatricele ar fi putut chiar să-i aducă un anumit respect din partea semenilor lui.

Ceea ce îl preocupa era gâtul. Neputând să vadă rana de la gât altfel decât în reflexia acvatică a izvorului, putea doar să o pipăie precaut cu degetele. Cataplasma lui Bridger căzuse în timpul scurtului târâș din ziua anterioară. Glass a atins cusăturile și a apreciat abilitățile chirurgicale rudimentare ale căpitanului Henry. Avea o amintire vagă cu căpitanul care lucra aplecat asupra lui în momentele de după atac, chiar dacă detaliile și cronologia rămâneau tulburi.

Și-a întins gâtul în jos și a văzut urmele de gheare care mergeau de la umăr la gât. Ursoaica scrijelise adânc prin mușchii pieptului și ai părții de sus a brațului. Rășina de pin a lui Bridger îi sigilase rănile. Păreau relativ vindecate, chiar dacă o durere musculară ascuțită îl împiedica să ridice brațul drept. Rășina de pin îl făcea să se gândească la Bridger. Își amintea că băiatul îi pansase rănile. Cu toate acestea, nu imaginea lui Bridger îngrijindu-l era cea care îi apărea în cap. În schimb, îl vedea pe Bridger cum privește înapoi de la marginea luminișului, cu cuțitul furat în mână.

Glass se uită la șarpe și se gândi *Dumnezeule, ce n-aș da pentru cuțitul meu*. Șarpele cu clopoței încă nu se mișcase. Își reprimă alte gânduri despre Fitzgerald și Bridger. *Nu acum.*

Glass privi spre piciorul lui drept. Rănile străpunse din partea de sus a coapsei erau unse cu rășina lui Bridger. Îndreptă piciorul, prudent. Era țeapăn ca un cadavru. Glass își testă piciorul, rostogolindu-se ușor ca să-și mute greutatea și apoi apăsând. O durere cumplită iradia din răni spre exterior. În mod evident, piciorul nu ar fi susținut nicio greutate.

În cele din urmă, Glass își folosi mâna stângă ca să-și exploreze crestăturile adânci de pe spate. Degetele lui șovăitoare numărară cinci tăieturi paralele. Glass atinse amestecul de rășină, cusături și sânge închegat. Când și-a privit mâna, a văzut și sânge proaspăt. Tăieturile începeau de la șezut și se adânceau pe măsură ce urcau pe spate. Porțiunea cea mai adâncă a rănilor era între omoplați, unde mâna lui nu ajungea.

După ce a terminat această autoexaminare, Glass a ajuns la mai multe concluzii obiective: era lipsit de apărare. Dacă era descoperit de indieni sau animale, nu putea să opună nicio rezistență. Nu putea să rămână în luminiș. Nu știa de câte zile era în tabără, dar știa că indienii din zonă trebuie să cunoască foarte bine izvorul ascuns. Glass nu

avea idee de ce nu îl descoperiseră în ziua anterioară, dar știa că norocul lui nu putea să mai dureze prea mult.

În ciuda riscului indienilor, Glass nu avea nici cea mai mică intenție să se abată de la Grand. Era o sursă cunoscută de apă, mâncare și orientare. Exista însă o întrebare crucială: în amonte sau în aval? Oricât de mult ar fi vrut să pornească imediat în urmărirea trădătorilor, știa că asta ar fi fost o nebunie. Era singur, fără nicio armă, într-un ținut ostil. Era slăbit de febră și foame. Nu putea să meargă.

Îl durea faptul că se gândea la retragere, chiar și la una temporară, dar știa că nu există nicio alternativă reală. Factoria de la Fort Brazeau se afla la 550 de kilometri în aval, la confluența dintre White River și Missouri. Dacă reușea să ajungă acolo, putea să se reaprovizioneze, apoi să plece cu adevărat în urmărire.

Cinci sute cincizeci de kilometri. Un bărbat sănătos putea, pe vreme bună, să străbată acea distanță în două săptămâni. *Cât pot să mă târăsc într-o zi?* Nu avea idee, dar nici nu avea de gând să rămână pe loc. Brațul și piciorul nu păreau inflamate, iar Glass presupuse că aveau să se vindece cu timpul. Avea să se târască până când corpul lui putea să se sprijine pe o cârjă. Și dacă făcea doar cinci kilometri pe zi, tot era ceva. Mai bine ca acei cinci kilometri să fie în urma lui decât înainte. În plus, dacă se mișca, avea mai multe șanse să găsească mâncare.

Mulatrul și vasul spaniol capturat de el au navigat spre vest, spre Golful Galveston și colonia piraților lui Lafitte din Campeche. Au atacat o altă navă comercială spaniolă la 150 de kilometri sud de New Orleans, atrăgându-și prada în bătaia tunului sub masca steagului spaniol al vasului *Bonita Morena*. Odată ajunși la bordul acestei noi victime, *Castellana*, pirații și-au făcut din nou brutala lor triere. De data asta urgența era mai mare, deoarece barajul tunurilor sfârtecase *Castellana* sub linia de plutire. Vasul se scufunda.

Pirații aveau noroc cu carul. *Castellana* mergea de la Sevilla la New Orleans cu o încărcătură de arme mici. Dacă puteau să scoată armele din vas înainte să se scufunde, ele aveau să le aducă un profit enorm. Lafitte urma să fie încântat.

Acordul din Texas începuse cu adevărat în 1819, iar enclava piraților de pe Insula Galveston lucra sârguincios pentru aprovizionarea lui. Între Rio Grande și Sabine apăreau orașe, toate având nevoie de provizii. Metoda aparte a lui Lafitte de obținere a mărfurilor elimina intermediarul. De fapt, îl elimina chiar pe intermediar. Având acest avantaj competitiv față de comercianții mai tradiționali, Campeche a prosperat, devenind un magnet pentru tot felul de contrabandiști, negustori de sclavi, aventurieri și oricine altcineva căuta un mediu propice comerțului ilicit. Statutul ambiguu al Texasului contribuia la protejarea piraților din Campeche de intervenția puterilor externe. Mexicanii aveau de câștigat de pe urma atacurilor asupra vaselor spaniole, iar Spania era prea slabă ca să îi atace. O vreme, Statele Unite s-au prefăcut că nu văd. La urma urmei, Lafitte lăsa în pace vasele americane și, în plus, era erou al Bătăliei de la New Orleans.

Chiar dacă nu era încătușat fizic, Hugh Glass se considera complet prizonier în

întreprinderea criminală a lui Jean Lafitte. La bordul unui vas, orice formă de revoltă avea ca rezultat moartea. Participarea lui la diverse atacuri asupra marinarilor comerciali spanioli nu lăsa niciun dubiu asupra perspectivei piraților în privința disidenței. Glass a reușit să evite vărsarea de sânge cu mâna lui; celelalte acțiuni și le justifica prin doctrina necesității.

Nici timpul petrecut la mal, în Campeche, nu oferea șanse rezonabile de evadare. Lafitte domnea categoric asupra insulei. Dincolo de golf, în Texasul continental, locuitorii dominanți erau indienii Karankawa, vestiți pentru canibalismul lor. Dincolo de teritoriul indienilor Karankawa erau indienii Tonkawa, Comanși, Kiowa și Osage. Niciunii dintre ei nu erau ospitalieri cu albii, chiar dacă erau mai puțin predispuși să-i mănânce. Zonele răzlețe de civilizație conțineau și ele un mare număr de spanioli, care probabil că ar fi spânzurat ca pirat pe oricine ar fi venit dinspre coastă. Bandiții mexicani și texanii justițiari constituiau condimentul final al amestecului de pe continent.

Dar, până la urmă, disponibilitatea lumii civilizate de a tolera un stat pirateresc prosper avea limitele ei. Și mai important, Statele Unite au decis să-și amelioreze relațiile cu Spania. Acest demers diplomatic era îngreunat de hărțuirea constantă a vaselor spaniole, adesea în apele teritoriale americane. În noiembrie 1820, președintele Madison l-a trimis pe locotenentul Larry Kearney, cu *USS Enterprise* și o flotă de vase americane de război la Campeche. Locotenentul Kearny i-a oferit lui Lafitte o alternativă succintă: părăsiți insula sau vă facem fărâme.

Poate că Jean Lafitte era un fanfaron, dar era și un om pragmatic. Și-a încărcat vasele cu câte prăzi puteau ele căra, a dat foc Campecheului și a plecat cu flota lui de corsari, dispărând pentru totdeauna din istorie.

În acea noapte de noiembrie, Hugh Glass era pe străzile haotice din Campeche și a luat o decizie abruptă privind direcția viitorului său. Nu avea nicio intenție de a se alătura bandei de pirați puși pe fugă. Glass ajunsese să considere marea, pe care cândva o îmbrățișase ca pe un sinonim al libertății, drept o simplă limitare, exact ca pe vasele mici. S-a hotărât să se îndrepte în altă direcție.

Strălucirea stacojie a focului dădea ultimei nopți din Campeche o splendoare apocaliptică. Oamenii roiau prin clădirile răzlețe, înșfăcând orice era de valoare. Băutura, care nu lipsea niciodată de pe insulă, curgea peste tot, abandonată. Disputele referitoare la diverse prăzi erau soluționate rapid cu focuri de armă, ceea ce umplea orașul cu exploziile sacadate ale armelor de mic calibru. S-a răspândit zvonul extravagant că flota americană urma să bombardeze orașul. Oamenii se luptau cu înverșunare ca să se cațăre pe vasele care plecau, ale căror echipaje se foloseau de săbii și pistoale ca să-i respingă pe pasagerii nedoriți.

În timp ce se întreba încotro să meargă, Glass a dat cap în cap cu un bărbat pe nume Alexander Greenstock. Ca și Glass, Greenstock era prizonier, înrolat cu forța atunci când vasul lui fusese capturat. Glass fusese împreună cu el într-o incursiune recentă din golf. „Știu o barcă ușoară pe țărmul sudic“, i-a spus Greenstock. „Mă duc cu ea pe continent.“

Dintre variantele proaste existente, riscurile continentului păreau cel mai puțin rele. Glass și Greenstock și-au croit drum prin oraș. În fața lor, pe o stradă îngustă, trei bărbați înarmați până-n dinți stăteau în vârful unei căruțe cu cal în care era un morman instabil de butoaie și lăzi. Unul dintre ei biciuia calul, în timp ce ceilalți doi stăteau de pază în vârful prăzii lor. Căruța s-a lovit de o piatră și o ladă a căzut zgomotos la pământ. Cei trei, care se grăbeau să-și prindă vasul, nici n-au băgat de seamă.

Pe capacul lăzii scria „Kutztown, Pennsylvania“. Înăuntrul ei erau puști proaspăt produse de atelierul de armurărie Joseph Anstadt. Glass și Greenstock au luat fiecare câte una, nevenindu-le să creadă ce noroc a dat peste ei. Au căutat prin puținele clădiri care nu fuseseră transformate în scrum și, în cele din urmă, au găsit gloanțe și pulbere și câteva bagatele pentru troc.

Le-a luat aproape toată noaptea ca să vâslească în jurul capătului estic al insulei și să străbată Golful Galveston. Apa reflecta lumina jucăușă a coloniei în flăcări, făcând să pară că întregul golf ardea. Vedeau clar contururile masive ale flotei americane și ale vaselor fugare ale lui Lafitte. Când au ajuns la o sută de metri de țărmul continentului, pe insulă s-a produs o explozie puternică. Glass și Greenstock au privit în urma lor și au văzut cum flăcările în formă de ciupercă țâșnesc mugind din Maison Rouge, locuința și arsenalul lui Jean Lafitte. Au vâslit ultimii câțiva metri ai golfului și au sărit în valurile puțin adânci. Glass a mers spre mal, lăsând marea în urma lui pentru totdeauna.

Fără niciun plan sau destinație, cei doi bărbați și-au croit drum încet de-a lungul coastei Texasului. Și-au stabilit direcția mai mult pe baza a ceea ce încercau să evite decât a ceea ce încercau să găsească. Își făceau griji în permanență din cauza indienilor Karankawa. Pe plajă se simțeau expuși, dar jungla deasă a stufărișului și brațele de apă mlăștinoase îi descurajau să pătrundă în interiorul continentului. Își făceau griji din cauza trupelor spaniole și își făceau griji din cauza flotei americane.

După ce au mers timp de șapte zile, în depărtare a apărut minusculul avanpost Nacogdoches. Fără îndoială că vestea incursiunii americane în Campeche se răspândise. Cei doi bănuiau că locuitorii din zonă ar considera pirat pe oricine s-ar apropia dinspre Galveston și probabil că l-ar spânzura pe loc. Glass știa că Nacogdoches era punctul din care începea drumul spre enclava spaniolă San Fernando de Bexar. S-au hotărât să evite satul și să înainteze în interiorul continentului. Sperau ca departe de țărm să se știe mai puține despre evenimentele din Campeche.

Speranțele lor erau eronate. Au sosit în San Fernando de Bexar după șase zile, iar spaniolii i-au arestat cu promptitudine. După o săptămână petrecută într-o închisoare sufocantă, cei doi bărbați au fost aduși în fața maiorului Juan Palacio del Valle Lersundi, magistratul orașului.

Maiorul Palacio s-a uitat la ei plictisit. Era un militar dezamăgit, care ar fi putut deveni conchistador, dar care, în loc de asta, ajunsese administrator al unei periferii prăfuite, spre sfârșitul unui război pe care știa că Spania avea să-l piardă. În timp ce îi privea pe cei doi bărbați din fața lui, maiorul Palacio și-a dat seama că cea mai sigură decizie ar fi să ordone spânzurarea lor. Cum aceștia rătăceau pe coastă doar cu puști și

cu hainele de pe ei, maiorul a presupus că erau fie piraţi, fie spioni, deşi amândoi pretindeau că fuseseră capturaţi de Lafitte în timp ce călătoreau pe vase spaniole.

Dar maiorul Palacio nu era într-o dispoziţie favorabilă spânzurării. Cu o săptămână în urmă condamnase la moarte un soldat spaniol tânăr, pentru că adormise în timp ce făcea de pază, aceasta fiind pedeapsa prescrisă pentru acea infracţiune. Spânzurarea îl deprimase profund, petrecând cea mai mare parte a acelei săptămâni confesându-se părintelui din oraş. I-a privit fix pe cei doi şi le-a ascultat povestea. Era oare adevărată? Cum putea să-şi dea seama sigur, iar dacă nu ştia, cu ce autoritate putea să le ia viaţa?

Maiorul Palacio le-a oferit lui Glass şi lui Greenstock un târg. Erau liberi să plece din San Fernando de Bexar cu o singură condiţie — să călătorească spre nord. Dacă ar fi călătorit spre sud, Palacio se temea că celelalte trupe spaniole i-ar fi putut prinde. Ultimul lucru de care avea nevoie era o mustrare pentru că graţia piraţi.

Cei doi ştiau prea puţin despre Texas, dar Glass s-a însufleţit brusc, dispus să se aventureze fără busolă în interiorul continentului.

Şi aşa au pornit spre nord şi est, presupunând că la un moment dat aveau să dea de marele Mississippi. Glass şi Greenstock au reuşit să supravieţuiască peste 1500 de kilometri câmpiei deschise a Texasului. Vânatul era abundent, inclusiv mii de vite sălbatice, aşa că mâncarea era rareori o problemă. Pericolul venea din partea teritoriilor succesive de indieni ostili. După ce au supravieţuit vagabondării lor prin teritoriul Karankawa, au reuşit să-i evite şi pe Comanşi, Kiowa, Tonkawa şi Osage.

Norocul lor a luat sfârşit pe malurile râului Arkansas. Tocmai împuşcaseră un viţel de bizon şi se pregăteau să-l măcelărească. Douăzeci de indieni Loup Pawnee călare au auzit focul de armă şi s-au năpustit peste coama unui deal abrupt. Câmpia fără copaci nu oferea niciun ascunziş, nici măcar stânci. Neavând cai, nu aveau nicio şansă. Necugetat, Greenstock a ridicat arma şi a tras, împuşcând calul unuia dintre războinicii care şarjau. O clipă mai târziu era mort, cu trei săgeţi înfipte în piept. Glass a fost lovit în coapsă de o singură săgeată.

Glass nici măcar nu a ridicat puşca, holbându-se cu o fascinaţie detaşată la cei 19 cai care năvăleau spre el. A văzut străfulgerarea vopselei de pe pieptul calului din faţă şi a părului negru pe cerul albastru, dar abia dacă a simţit piatra rotundă a ghioagei care l-a izbit în ţeastă.

Glass s-a trezit într-un sat Pawnee. Îi zvâcnea capul şi era legat la gât de un par înfipt în pământ. Îi legaseră şi încheieturile braţelor, şi gleznele, dar îşi putea mişca mâinile. Când a deschis ochii, în jurul lui era o mulţime de copii care sporovăiau cu însufleţire.

Un şef foarte bătrân cu păr sub formă de ţepi rigizi s-a apropiat de el şi s-a holbat la bărbatul straniu din faţa lui, unul dintre puţinii oameni albi pe care îi văzuse. Şeful pe nume Taurul Furios a spus ceva ce Glass nu a înţeles, dar indienii Pawnee strânşi în jur au început să urle şi să chiuie, evident încântaţi. Glass stătea la marginea unui cerc mare din mijlocul satului. Pe măsură ce vederea înceţoşată începea să se limpezească, a observat un rug pregătit cu grijă în mijlocul cercului şi a ghicit imediat sursa veseliei indienilor. O femeie bătrână a ţipat la copii. Aceştia au fugit, în timp ce indienii se

împrăștiau ca să se pregătească pentru arderea ceremonială.

Glass a rămas singur, ca să își evalueze situația. În fața ochilor îi jucau imagini duble ale taberei, care se contopeau doar dacă mijea ochii sau închidea unul din ei. A privit spre picior și a văzut că indienii îi făcuseră favoarea de a smulge săgeata. Nu pătrunsese adânc, dar rana l-ar fi încetinit cu siguranță dacă încerca să fugă. Pe scurt, abia vedea și abia mergea, să alerge i-ar fi fost imposibil.

Și-a pipăit buzunarul din față al cămășii, ușurat că borcănașul cu vopsea de cinabru nu căzuse. Cinabrul era unul dintre puținele bunuri pentru troc pe care le înșfăcase în timpul fugii din Campeche. S-a rostogolit pe o parte, ca să-și ascundă acțiunile, a scos borcănașul, l-a deschis, a scuipat în pulbere și a amestecat cu degetul. Apoi și-a întins vopseaua pe față, atent să acopere fiecare centimetru de piele dezgolită, de la frunte până deasupra cămășii. Și-a mânjit și palma cu o mare cantitate de vopsea groasă. A pus capacul borcănașului la loc și l-a îngropat în solul nisipos de sub el. După ce a terminat, în sfârșit, s-a rostogolit pe burtă și și-a sprijinit capul pe cotul brațului, astfel încât fața lui să rămână ascunsă.

A rămas în acea poziție până când au venit să-l ia, ascultând pregătirile însuflețite ale execuției lui. Se lăsase noaptea, dar un foc imens ilumina cercul din centrul taberei Pawnee.

Glass nu și-a dat seama niciodată dacă intenționase ca actul lui să fie un fel de gest final simbolic sau dacă chiar sperase la efectul care s-a produs de fapt. Auzise că majoritatea sălbaticilor sunt superstițioși. În orice caz, efectul a fost dramatic și, după cum s-a dovedit, i-a salvat viața.

Doi războinici Pawnee și șeful Taurul Furios au venit să-l ducă la rug. Când l-au găsit cu fața în jos au interpretat asta ca pe un semn al fricii. Taurul Furios a tăiat legăturile de pe stâlp, în timp ce războinicii au întins mâna după câte un umăr, ca să-l ridice în picioare. Ignorând durerea din coapsă, Glass a sărit în picioare, cu fața la șef, la războinici și la tot tribul reunit.

Indienii Pawnee adunați în fața lui au căscat gura, în stare de șoc. Fața lui Glass era de un roșu sângeriu, ca și cum pielea i-ar fi fost jupuită. Albul ochilor lui reflecta lumina focului, strălucind ca o lună de toamnă. Cei mai mulți indieni nu mai văzuseră un om alb, așa că barba lui mare a sporit impresia de animal demonic. Glass l-a plesnit pe unul dintre războinici cu palma deschisă, lăsându-i o urmă de mână purpurie imprimată pe piept. Tribul a icnit la unison.

Preț de o clipă nesfârșită, tăcerea a fost deplină. Glass se holba la indieni și indienii uluiți se holbau la el. Oarecum surprins de succesul tacticii lui, Glass s-a întrebat ce să facă în continuare. S-a panicat la gândul că vreunul din indieni ar fi putut să-și recapete stăpânirea de sine. A decis să înceapă să strige și, incapabil să se gândească la altceva, s-a lansat într-o recitare urlată a rugăciunii Tatăl Nostru: „Tatăl nostru, care ești în ceruri, sfințească-se numele tău…“

Șeful Taurul Furios se holba complet derutat. Mai văzuse câțiva oameni albi până atunci, dar acest bărbat părea să fie un fel de vraci sau diavol. Strania incantație a

bărbatului părea acum să vrăjească întregul trib.

Glass a declamat mai departe: „Că a ta este împărăția, slava și puterea. Amin“.

În sfârșit, bărbatul alb a încetat să mai țipe. A rămas așa, gâfâind ca un cal epuizat. Șeful Taurul Furios a privit în jurul său. Oamenii lui se uitau de la șef la omul-diavol nebun și înapoi. Șeful Taurul Furios simțea atitudinea acuzatoare a tribului său. Ce anume adusese el asupra lor? Era timpul să schimbe cursul lucrurilor.

S-a apropiat încet de Glass și s-a oprit drept în fața lui. Șeful și-a dus mâinile în jurul gâtului și și-a scos un colier de care atârnau o pereche de gheare de șoim. A pus colierul în jurul gâtului lui Glass și s-a uitat întrebător în ochii omului-diavol.

Glass s-a uitat la cercul din fața lui. În centrul lui, lângă rug, se afla un șir de patru scaune joase din salcie împletită. Era evident că erau locurile din față la spectacolul care ar fi trebuit să fie arderea lui rituală. A șchiopătat către unul dintre scaune și s-a așezat. Șeful Taurul Furios a spus ceva și două femei s-au repezit să aducă mâncare și apă. Apoi i-a spus ceva războinicului cu mâna purpurie întipărită pe piept. Războinicul a fugit și s-a întors cu Anstadtul, pe care l-a pus pe pământ, lângă Glass.

Glass a petrecut aproape un an cu indienii Loup Pawnee, pe câmpiile dintre Arkansas și Platte Rivers. După ce și-a învins reticența inițială, Taurul Furios l-a adoptat pe bărbatul alb ca pe un fiu. Ceea ce Glass nu aflase despre supraviețuirea în sălbăticie din călătoria lui dinspre Campeche a aflat în anul acela de la Pawnee.

În 1821, oameni albi răzleți începuseră să călătorească pe câmpiile dintre Platte și Arkansas. În vara acelui an, Glass vâna cu un grup de zece Pawnee, când au dat de doi bărbați albi cu o căruță. Glass le-a spus prietenilor lui Pawnee să rămână în urmă și s-a apropiat încet, călare. Bărbații erau agenți federali trimiși de William Clark, administratorul pentru afaceri indiene al Statelor Unite. Clark îi invita pe șefii din triburile înconjurătoare la St. Louis. Ca să demonstreze buna-credință a guvernului, căruța era încărcată cu cadouri — pături, ace de cusut, cuțite, oale de fontă.

Trei săptămâni mai târziu, Glass a sosit la St. Louis însoțit de Taurul Furios.

St. Louis se afla la frontiera a două forțe care trăgeau de Glass. Dinspre est simțea din nou atracția puternică a legăturilor lui cu lumea civilizată — cu Elizabeth și familia lui, cu profesiunea și trecutul lui. Dinspre vest simțea ispita chinuitoare a terra incognita, a libertății fără egal, a noilor începuturi. Glass a trimis trei scrisori la Philadelphia: lui Elizabeth, mamei lui și la Rawsthorne & Sons. Și-a luat o slujbă de funcționar la Mississippi Shipping Company și a așteptat acolo răspunsurile.

A durat mai mult de șase luni. La începutul lui martie 1822 a sosit o scrisoare de la fratele lui. Mama lor murise, spunea el, la doar o lună după tatăl lor.

Și mai era ceva. „Îmi revine trista însărcinare de a te anunța că și draga ta Elizabeth a murit. S-a îmbolnăvit de febră în ianuarie trecut și, cu toate că a luptat, nu și-a mai revenit.“ Glass s-a prăbușit pe scaunul lui. Fața i s-a albit și s-a întrebat dacă nu cumva și el era bolnav. A citit mai departe: „Sper să te consoleze întru câtva faptul că a fost înmormântată alături de mama. De asemenea, trebuie să știi că fidelitatea ei față de tine nu a șovăit nicio clipă, nici atunci când cu toții credeam că ai murit“.

Pe 20 martie, Glass a sosit la biroul Mississippi Shipping Company și a găsit un grup de bărbați înghesuiți în jurul unui anunț din *Missouri Republican*. William Ashley recruta un detașament pentru blănuri, având ca destinație cursul superior al Missouriului.

O săptămână mai târziu a sosit o scrisoare de la Rawsthorne & Sons care îi oferea lui Glass o nouă funcție de căpitan de cuter, pe cursa Philadelphia–Liverpool. În seara lui 14 aprilie a citit pentru ultima oară oferta și apoi a aruncat-o în foc, privind cum flăcările devorează această ultimă legătură tangibilă cu viața lui anterioară.

A doua zi dimineața, Hugh Glass s-a îmbarcat împreună cu căpitanul Henry și oamenii companiei Rocky Mountain Fur. La 36 de ani, Glass nu se mai considera tânăr. Și, spre deosebire de tineri, Glass nu se considera un om care nu are nimic de pierdut. Decizia lui de a pleca spre vest nu era pripită sau forțată, ci complet deliberată, ca orice altă alegere din viața lui. În același timp, el nu putea să își explice sau formuleze motivele. Era mai degrabă ceva ce simțea decât ceva ce înțelegea.

Într-o scrisoare către fratele lui, Glass a scris: „Sunt atras de acest demers așa cum nu m-a mai atras nimic altceva în toată viața mea. Sunt sigur că fac ceea ce trebuie, chiar dacă n-aș putea să-ți spun exact de ce“.

Opt

2 septembrie 1823 — după-amiază

Glass a mai aruncat o privire lungă spre șarpele cu clopoței, care încă zăcea apatic, acaparat total de digerarea prăzii. Șarpele nu se mișcase un centimetru de când Glass devenise conștient. *Hrană.* După ce își potolise setea la balta izvorului, Glass și-a dat seama brusc că îl roade o foame puternică. Nu avea idee cât trecuse de când mâncase ultima oară, dar mâinile îi tremurau din cauza lipsei de resurse. Când înălța capul, luminișul se învârtea încet în jurul lui.

Glass s-a târât prudent spre șarpe; imaginea din oribilul său vis era încă vie. S-a apropiat până la doi metri și s-a oprit să ia o piatră de mărimea unei nuci. A aruncat piatra pe pământ cu mâna stângă și ea a sărit spre șarpe, izbindu-se de trupul lui. Șarpele nu s-a mișcat. Glass a luat o piatră de mărimea unui pumn și s-a târât lângă el. Șarpele a făcut o mișcare lentă de a se ascunde, dar prea târziu. Glass l-a izbit cu piatra în cap și l-a lovit de mai multe ori până când a fost sigur că e mort.

După ce omorâse șarpele cu clopoței, următoarea provocare pentru Glass era să-l eviscereze.

S-a uitat prin tabără. Geanta lui de vânătoare zăcea la marginea luminișului. S-a târât spre ea și a golit pe pământ ce mai rămăsese: câteva fultuieli pentru pușcă, un brici, două gheare de șoim pe un colier cu mărgele și o gheară de urs grizzly de 15 centimetri. Glass a luat gheara, ațintindu-și ochii asupra stratului gros de sânge de la vârful ei. A băgat-o la loc în geantă, întrebându-se cum ajunsese acolo. A luat fultuielile, gândindu-se că ar putea să le folosească drept iască, din nou furios că ele nu aveau să servească scopului pentru care fuseseră inventate. Briciul era marea descoperire. Lama lui era prea fragilă ca să constituie o armă, dar putea fi util în mai multe situații. Cel mai urgent, îl putea folosi pentru jupuirea șarpelui. A aruncat briciul în geanta de vânătoare, a urcat-o pe umăr și s-a târât înapoi la șarpe.

Deja muștele bâzâiau în jurul capului însângerat al șarpelui. Glass era mai precaut. Văzuse cândva cum un cap de șarpe tăiat se înfige în nasul unui câine de o curiozitate fatală. Amintindu-și de nefericitul câine, a pus un băț lung peste capul șarpelui și a apăsat cu piciorul stâng. Nu putea să ridice brațul drept fără să declanșeze o durere

intensă la umăr, dar mâna funcționa normal. A folosit-o ca să manevreze briciul, tăind capul cu o mișcare de fierăstrău. A folosit bățul ca să arunce capul spre marginea luminișului.

A despicat burta șarpelui, începând de la gât. Briciul se tocea rapid, fiecare centimetru îi reducea eficacitatea. Glass a reușit să taie șarpele pe întreaga lungime, un metru și jumătate până la orificiul de evacuare. Odată șarpele deschis, i-a scos măruntaiele și le-a aruncat la o parte. A început din nou de la gât și a folosit briciul ca să desprindă pielea solzoasă de mușchi. Acum carnea sclipea în fața lui, irezistibilă din cauza foamei.

A mușcat din șarpe, sfâșiind carnea crudă ca și cum ar fi fost un știulete de porumb. În cele din urmă, o bucată s-a desprins. Glass a ros carnea elastică, dar dinții lui nu prea reușeau s-o zdrobească. Orbit de foame, a făcut greșeala s-o înghită. A simțit bucata mare de carne crudă ca pe o piatră, în timp ce trecea prin gâtul lui rănit. Din cauza durerii i-a venit să vomite. A tușit și, preț de o clipă, i s-a părut că bucata de carne o să-l sufoce. În cele din urmă, aceasta a trecut prin gâtlej.

Glass își învățase lecția. A petrecut restul orelor de lumină tăind bucăți mici de carne cu briciul, mărunțindu-le între două pietre, pentru a zdrobi carnea fibroasă, și apoi mestecând fiecare îmbucătură cu apă de izvor. Era o modalitate anevoioasă de a mânca, iar când a ajuns la coadă lui Glass încă îi era foame. Acest lucru era îngrijorător, pentru că Glass se îndoia că următoarea masă avea să-i fie livrată cu la fel de multă ușurință.

În ultimele clipe de lumină, a examinat clopoțeii de la vârful cozii. Erau zece, câte unul pentru fiecare an din viața șarpelui. Glass nu mai văzuse niciodată un șarpe cu zece clopoței. *Zece ani e mult.* Glass s-a gândit la șarpe, care supraviețuise și prosperase timp de un deceniu prin forța atributelor lui brute. Apoi o singură greșeală, un moment de expunere într-un mediu lipsit de îngăduință, și sfârșise mort și devorat aproape înainte ca sângele lui să înceteze să circule. Glass a tăiat clopoțeii de pe rămășițele șarpelui și le-a trecut printre degete ca pe un rozariu. După o vreme le-a aruncat în geanta de vânătoare. Voia să-și amintească, atunci când se uita la ele.

Era întuneric. Glass s-a învelit cu pătura, s-a îndoit de spate și a adormit.

S-a trezit însetat și înfometat după un somn intermitent. Îl dureau toate rănile.

Cinci sute cincizeci de kilometri până la Fort Kiowa. Știa că nu-și poate permite să se gândească la acest lucru, nu în întregimea lui. *Câte un kilometru pe rând.* Și-a stabilit ca prim obiectiv Grandul. El nu fusese conștient atunci când detașamentul se abătuse de la râul cel mare pe pârâu în sus, dar, din discuțiile lui Bridger și Fitzgerald, bănuia că e pe aproape.

Glass și-a dat de pe umeri pătura Hudson Bay. A tăiat cu briciul trei fâșii lungi din postavul de lână. A înfășurat-o pe prima în jurul genunchiului stâng — genunchiul lui sănătos. Dacă urma să se târască, avea nevoie de un tampon. Celelalte două fâșii le-a înfășurat în jurul palmelor, lăsând degetele libere. A rulat restul păturii și a încolăcit cureaua lungă a genții de vânătoare în jurul ambelor capete. S-a uitat să vadă dacă

geanta era închisă bine, apoi și-a plasat geanta și pătura de-a curmezișul spatelui. Cureaua îi înconjura ambii umeri, lăsându-i mâinile libere.

Glass a băut îndelung din pârâu și a început să meargă de-a bușilea. De fapt, era mai degrabă un fel de târât țopăit decât mers de-a bușilea. Putea să folosească pentru echilibru brațul drept, dar acesta nu-i susținea greutatea. Piciorul drept putea doar să șerpuiască în urma lui. Făcuse mișcare, încercase să-l îndoaie și să-l îndrepte ca să relaxeze mușchii, dar piciorul rămânea țeapăn ca un catarg.

A adoptat cel mai bun ritm pe care putea să-l susțină. Își ținea greutatea pe partea stângă, folosind mâna dreaptă ca pe un fel de furchet, se apleca înainte pe mâna stângă, ridica genunchiul stâng, apoi trăgea în urma lui piciorul drept țeapăn. Iar și iar, metru cu metru. S-a oprit de mai multe ori ca să-și potrivească pătura și geanta de vânătoare. Mișcarea lui smucită slăbea întruna nodurile care țineau legătura la un loc.

O vreme, fâșiile de lână de la genunchi și palme au funcționat destul de bine, chiar dacă trebuiau așezate des. Nu se gândise la efectele târârii piciorului drept. Mocasinul proteja partea de jos a piciorului, dar nu îi acoperea glezna. După o sută de metri se julise deja și s-a oprit să taie o fâșie de pătură pentru zona care intra în contact cu pământul.

A avut nevoie de aproape două ore ca să se târâie pe pârâu în jos până la Grand.

La momentul la care a ajuns la râu, picioarele și brațele îl dureau din cauza mișcării stânjenitoare și neobișnuite. A privit insistent urmele vechi ale detașamentului și s-a întrebat prin ce providență indienii nu le văzuseră.

Deși el nu avea s-o vadă niciodată, pe malul celălalt se afla explicația evidentă. Dacă ar fi traversat râul, Glass ar fi găsit într-o zonă cu arbuști de merișor de miere urmele imense ale unui urs. La fel de clare erau și urmele celor cinci ponei indieni. Cu o ironie pe care Glass nu avea s-o savureze niciodată, un urs grizzly fusese cel care îl salvase de indieni. Ca și Fitzgerald, ursul descoperise zona cu merișoare de miere de lângă Grand. Animalul se îndopa atunci când cei cinci războinici Arikara urcaseră călare pe râu. De fapt, mirosul ursului fusese cel care speriase bălțatul. Derutat de priveliștea și mirosul a cinci indieni călare, ursul se năpustise în tufișuri. Vânătorii se repeziseră după el, fără a mai observa urmele de pe malul celălalt.

După ce Glass a ieșit din umbra protectoare a pinilor, orizontul s-a lărgit, transformându-se într-un peisaj întrerupt doar de dealuri unduitoare și pâlcuri răzlețe de plopi roșii. Sălciile groase de lângă râu îngreunau târâiala lui Glass, dar nu blocau căldura penetrantă a soarelui de sfârșit de dimineață. Simțea pe spate și pe piept pârâiașe de transpirație și usturimea sării atunci când ele se prelingeau în răni. A mai băut o ultimă oară din pârâul rece. A privit pe râu în sus, printre sorbituri, gândindu-se pentru ultima oară la ideea de a-i urmări direct. *Nu încă.*

Necesitatea frustrantă a amânării era ca apa pe fierul înroșit al hotărârii lui — o întărea, o făcea nemaleabilă. Glass a jurat să supraviețuiască, dacă nu pentru altceva măcar ca să-și abată răzbunarea asupra oamenilor care îl trădaseră.

În ziua aceea s-a mai târât încă trei ore. Bănuia că făcuse trei kilometri. Malurile

Grandului variau, având porțiuni alternante de nisip, iarbă și piatră. Existau porțiuni frecvente de apă puțin adâncă și, dacă ar fi putut să stea în picioare, ar fi putut să traverseze frecvent, ca să profite de terenul cel mai favorabil.

Dar Glass nu putea traversa, iar târâtul îl condamna la malul nordic. Pietrele îi îngreunau mult înaintarea. Când s-a oprit, pernuțele de lână erau zdrențuite. Lâna reușise să împiedice apariția juliturilor, dar nu putea împiedica învinețirea. Glass avea genunchiul și palmele vinete și sensibile. Mușchii de la brațul stâng au început să aibă crampe, iar el a simțit din nou o slăbiciune tremurătoare din cauza lipsei de hrană. După cum anticipase, nicio sursă facilă de hrană nu îi ieșea în cale. Pentru moment trebuia să supraviețuiască doar cu plante.

În timpul petrecut cu indienii Pawnee, Glass dobândise cunoștințe amănunțite despre plantele de câmpie. Papura creștea în pâlcuri abundente peste tot unde terenul se nivela și crea răstoace mlăștinoase; capetele lor maronii și catifelate încununau tulpinile zvelte și verzi, înalte de peste un metru. Glass a folosit o stinghie ca să dezgroape rădăcinile, le-a decojit de stratul exterior și a mâncat lujerii moi. Dar dacă papura creștea din belșug în mlaștină, la fel erau și țânțarii. Bâzâiau neîncetat în jurul pielii expuse a capului, gâtului și brațelor lui Glass. El i-a ignorat o vreme, în timp ce săpa înfometat în mijlocul papurii. În cele din urmă, Glass și-a contracarat foamea sau cel puțin a îmbânzit-o suficient cât să se îngrijoreze mai mult de mușcăturile usturătoare ale țânțarilor. S-a mai târât încă o sută de metri pe lângă râu. Nu avea cum să scape de țânțari la ora aceea, dar numărul lor se micșora odată cu depărtarea de mlaștină.

Timp de trei zile, Glass s-a târât în jos pe râul Grand. Papura continua să fie abundentă și el a găsit o varietate de alte plante despre care știa că sunt comestibile — ceapă sălbatică, păpădii, până și frunze de salcie. De două ori a dat de fructe de pădure și s-a oprit de fiecare dată ca să se îndoape, culegând până când degetele i se înroșeau de la sucul lor.

Însă nu a găsit ceea ce dorea cu adevărat trupul lui. Trecuseră douăsprezece zile de la atacul ursului grizzly. Înainte să fie abandonat, Glass înghițise de două-trei ori câteva guri de supă. Altfel, șarpele cu clopoței fusese singura lui hrană adevărată. Fructele de pădure și rădăcinile îl puteau întreține câteva zile. Dar ca să se vindece, ca să-și redobândească piciorul, Glass știa că are nevoie de hrana bogată pe care doar carnea o putea furniza. Șarpele fusese un noroc aleatoriu, puțin probabil să se repete.

Pe de altă parte, Glass se gândea că, dacă stă pe loc, n-are cum să-l găsească norocul. A doua zi dimineață avea să se târască iar înainte. Dacă nu dădea norocul peste el, avea să se străduiască să și-l facă el cu mâna lui.

Nouă

8 septembrie 1823

Glass a mirosit cadavrul bizonului înainte să-l vadă. Și l-a auzit. Sau cel puțin a auzit norii de muște care se învârteau în jurul mormanului de piele și oase. Tendoanele menținuseră scheletul aproape intact, chiar dacă necrofagii curățaseră orice urmă de carne. Capul imens și păros și coarnele negre înclinate în față îi dădeau animalului o anumită demnitate, deși și aceasta fusese subminată de păsările care îi ciuguliseră ochii.

Glass privea animalul fără să simtă nicio repulsie, doar dezamăgire că alții ajunseseră înaintea lui la această sursă de hrană. În jurul zonei erau o varietate de urme. Glass ghici că bizonul era mort de patru sau cinci zile. Se uită fix la grămada de oase. Timp de o clipă își imagină propriul lui schelet — împrăștiat pe vreun pământ pustiu din cine știe ce colț uitat al preriei, cu carnea mâncată, un leș pentru coțofene și coioți. Se gândi la un rând din Scriptură, „țărâna în țărână se întoarce“. *Despre asta era oare vorba?*

Gândurile lui se îndreptară rapid spre considerente mai practice. Glass văzuse cum indienii înfometați fierb pieile și le transformă într-o masă vâscoasă și comestibilă. Ar fi încercat bucuros să facă și el la fel, dar nu avea niciun vas în care să pună apă la fiert. Se gândi la altceva. Cadavrul zăcea lângă o piatră de mărimea capului. Glass a ridicat-o cu mâna stângă și a aruncat-o neîndemânatic peste un șir de coaste mai mici. Unul dintre oase s-a rupt și Glass a întins mâna după fragmente. Măduva pe care o căuta era uscată. *Îmi trebuie un os mai gros*.

Unul dintre picioarele din față zăcea separat de rest, cu osul dezgolit până la copită. Glass l-a pus pe o piatră plată și a început să-l lovească cu cealaltă piatră. În sfârșit, a apărut o crăpătură, apoi osul s-a spart.

Avusese dreptate — osul mai gros conținea o măduvă verzuie. Privind în urmă, ar fi trebuit să-și dea seama după miros că nu trebuie s-o mănânce, dar foamea îi amuțise rațiunea. Glass a ignorat gustul amar și a supt acel lichid din os, excavând apoi măduva cu o bucată de coastă fărâmată. *Mai bine îmi asum riscul decât să mor de foame.* Cel puțin măduva era ușor de înghițit. Isterizat de ideea de hrană, de înseși gesturile de a

mânca, Glass a petrecut aproape o oră spărgând oase și râcâindu-le măduva.

Cam atunci a apărut prima crampă. A început ca o durere cruntă în adâncul măruntaielor. Dintr-odată s-a simțit incapabil să își susțină propria greutate și s-a rostogolit pe o parte. Presiunea din cap a devenit atât de intensă, încât își simțea până și fisurile din craniu. A început să transpire abundent. Durerea din abdomen s-a focalizat rapid, arzătoare, ca lumina soarelui printr-o sticlă. Greața îi urca în stomac ca o maree puternică și inevitabilă. A început să verse, umilința convulsiilor lui rămânând în umbră față de durerea chinuitoare a bilei care trecea prin gâtul lui rănit.

A zăcut acolo timp de două ore. Stomacul i s-a golit rapid, dar nu a încetat să se convulsioneze. Între accesele de vomă stătea perfect imobil, ca și cum lipsa mișcării l-ar fi putut feri de boală și durere.

După ce prima rundă de greață a trecut, Glass s-a târât de lângă cadavru, nerăbdător acum să fugă de mirosul revoltător de dulce. Mișcarea a reaprins atât durerea din cap, cât și greața din stomac. La 30 de metri distanță de bizon, s-a târât într-un pâlc des de sălcii, s-a ghemuit pe o parte și a căzut într-o stare care semăna mai mult cu leșinul decât cu somnul.

Timp de o zi și o noapte, trupul lui s-a curățat de măduva râncedă. Durerea concentrată a rănilor făcute de grizzly se combina acum cu o slăbiciune difuză și generalizată. Glass a ajuns să-și imagineze propria putere ca pe nisipul dintr-o clepsidră. Simțea, clipă de clipă, cum vitalitatea îl părăsește. Știa că, asemenea scurgerii unei clepsidre, va veni un moment în care ultimul grăunte de nisip se va rostogoli prin sticlă, lăsând lăcașul de sus gol.

Nu se putea debarasa de imaginea scheletului bizonului, a puternicului animal lipsit de carne, care putrezea încet în prerie.

În dimineața celei de-a doua zile de după bizon, Glass s-a trezit înfometat, lihnit de foame. A luat asta ca pe un semn că otrava îi ieșise din organism. Încercase să își continue laboriosul târâit în josul râului, în parte pentru că încă mai spera să dea peste vreo sursă de hrană, dar mai ales pentru că înțelegea semnificația opririi. Estima că în două zile făcuse abia câteva sute de metri. Glass știa că boala îl costase nu doar timp și distanță. Îi secase puterea, consumându-i rezervele, oricât de puține îi mai rămăseseră.

Glass presupunea că, dacă în următoarele câteva zile nu găsea carne, avea să moară.

Experiența cu cadavrul bizonului și urmările ei aveau să-l țină la distanță de orice nu era proaspăt ucis, indiferent cât de disperat ar fi ajuns să fie. Primul lui gând a fost să-și facă o suliță sau să ucidă un șarpe cu clopoței cu o piatră. Dar durerea de la umărul drept îl împiedica să ridice brațul, cu atât mai puțin să împingă suficient de tare ca să fie capabil de o aruncare mortală. Cu mâna stângă nu avea precizia de a nimeri nimic.

Așa că vânătoarea era exclusă. Atunci rămâneau capcanele. Cu sfori și un cuțit cu care să cioplească mecanisme de declanșare, Glass știa mai multe modalități de a prinde în laț vânat mic. Neavând nici aceste materiale elementare, s-a hotărât să încerce cu o capcană cu greutate. E un mecanism simplu — o piatră mare se sprijină

precar pe un băț, potrivită astfel încât să cadă atunci când o pradă neatentă mișcă un declanșator.

Sălciile de lângă Grand erau întretăiate de poteci făcute de animale. Nisipul umed de lângă râu era presărat cu urme. În iarba înaltă, Glass vedea adânciturile învârtejite în care se culcaseră noaptea căprioarele. I se părea improbabil să prindă o căprioară cu o capcană cu greutate. În primul rând, se îndoia că ar putea ridica o piatră sau un copac suficient de masive. S-a hotărât să se concentreze asupra iepurilor, pe care îi întâlnea mereu pe lângă râu.

Glass a căutat poteci lângă ascunzișul tufișurilor pe care îl preferau iepurii. A găsit un plop roșu doborât recent de un castor, ale cărui crengi pline de frunze creau o rețea imensă de obstacole și ascunzători. Potecile care porneau spre și dinspre copac erau presărate cu excremente de mărimea boabelor de mazăre.

A găsit lângă râu trei pietre potrivite: suficient de plate încât să ofere o suprafață lată care să zdrobească animalul când acesta declanșa capcana; suficient de grele ca să aibă o forță mortală. Pietrele pe care le-a selectat erau de mărimea unui butoiaș de pulbere și cântăreau cam 15 kilograme fiecare. Cu brațul și piciorul invalide, a avut nevoie de aproape o oră ca să le împingă la copac una câte una pe mal în sus.

Apoi a căutat trei bețe care trebuiau să susțină capcanele. Plopul roșu doborât oferea o multitudine de variante. Glass a ales trei crengi cu diametrul de doi–trei centimetri și le-a rupt la o lungime aproximativ egală cu brațul lui. Apoi a rupt cele trei bețe în două. Ruperea primului băț i-a declanșat o durere stridentă în umăr și în spate, așa că pe următoarele două le-a sprijinit de plop și le-a rupt cu una din pietre.

După ce a terminat avea câte un băț rupt în două pentru fiecare capcană. Reasamblat în locul rupturii, bățul rupt susținea, chiar dacă precar, greutatea pietrei înclinate. Acolo unde cele două bucăți de băț de sprijin se uneau, Glass a băgat între ele un băț declanșator cu momeală. Când bățul declanșator era lovit sau tras, bățul de sprijin se prăbușea ca un genunchi care se îndoaie, lăsând să cadă greutatea mortală asupra țintei inocente.

Pentru bețele declanșatoare, Glass a ales trei sălcii zvelte, tăiate cam la 40 de centimetri. A strâns ca momeală o mână mare de frunze de păpădie, pe care le observase lângă râu, și a îndesat frunze tinere pe fiecare băț declanșator.

O potecă îngustă, plină de excremente, ducea la cea mai deasă parte a plopului roșu doborât. Glass a ales locul pentru prima capcană și a început să asambleze componentele.

Dificultatea unei capcane cu greutate constă în a găsi echilibrul dintre stabilitate și fragilitate. Stabilitatea previne prăbușirea de la sine a capcanei, dar prea multă stabilitate ar împiedica-o complet să cadă; fragilitatea îi permite capcanei să cadă ușor atunci când e mișcată de pradă, însă prea multă fragilitate ar face-o să se prăbușească de la sine. Găsirea acestui echilibru necesită putere și coordonare, iar rănile îl lipseau pe Glass de ambele. Cum brațul lui drept nu putea să susțină greutatea pietrei, Glass a sprijinit-o stângaci de piciorul drept. În acest timp se străduia să țină cu mâna stângă

cele două bucăți ale bățului de sprijin, cu bățul declanșator prins între ele. Întreaga structură se prăbușea iar și iar. Glass a decis de două ori că potrivise prea rigid capcana și a dărâmat-o chiar el.

După aproape o oră, a găsit în sfârșit punctul de echilibru adecvat. A depistat alte două locuri potrivite pe potecile de lângă plopul roșu și a montat celelalte capcane, apoi s-a retras de lângă plop spre râu.

Glass a găsit un loc adăpostit lângă un mal tăiat. Când nu a mai putut să suporte junghiurile foamei, a mâncat rădăcinile amare ale păpădiilor pe care le smulsese pentru capcane. A băut din râu, ca să-și spele gura de gustul lor, și s-a întins ca să se culce. Iepurii erau cei mai activi noaptea. Avea să verifice capcanele dimineața.

O durere ascuțită în beregată l-a trezit pe Glass înaintea zorilor. Primele lumini ale noii zile se infiltrau, sângerii, la orizontul estic. Glass și-a schimbat poziția, încercând fără succes să scape de durerea de la umăr. Pe măsură ce durerea se atenua, începea să-și dea seama de răcoarea aerului de dimineața devreme. Și-a aplecat umerii și a tras pătura zdrențuită strâns în jurul gâtului. A zăcut într-o poziție inconfortabilă timp de o oră, așteptând suficientă lumină ca să verifice capcanele.

Încă mai avea în gură gustul amar atunci când s-a târât spre plopul roșu doborât. Era vag conștient de putoarea grea de sconcs. Ambele senzații s-au risipit în timp ce își imagina un iepure fript pe o țepușă, deasupra unui foc care trosnește. Carnea hrănitoare; parcă îi simțea mirosul, gustul.

De la 50 de metri, Glass vedea toate cele trei capcane cu greutate. Una era neclintită, dar celelalte două fuseseră declanșate — pietrele lor zăceau întinse pe pământ, după ce bățul de sprijin căzuse. Glass simțea cum pulsul îi bate la gât în timp ce se târa grăbit înainte.

La trei metri de prima capcană, a observat numeroasele urme noi de pe poteca îngustă a animalelor și movilele răzlețe de excremente proaspete. A început să gâfâie în timp ce privea după partea din spate a pietrei — de sub ea nu ieșea nimic. A ridicat piatra, sperând în continuare. Capcana era goală. Glass s-a simțit demoralizat și dezamăgit. *Am reglat-o prea fin? S-a prăbușit de la sine?* S-a târât rapid spre cealaltă piatră. De sub partea din față nu ieșea nimic. S-a străduit să vadă în unghiul mort al capcanei.

A văzut o străfulgerare negru cu alb și a auzit un șuierat abia perceptibil.

Durerea s-a făcut simțită înainte ca el să poată pricepe ce se întâmplase. Capcana țintuise un sconcs de un picior din față, dar capacitatea animalului de a arunca un jet otrăvitor nu fusese cu nimic alterată. Senzația era că îi turnase cineva în ochi gaz lampant aprins. Glass s-a rostogolit pe spate, într-o încercare inutilă de a evita și alți vapori. Complet orbit, s-a rostogolit și târât spre râu.

S-a prăbușit într-o baltă adâncă de lângă mal, încercând cu disperare să spele jetul arzător. A încercat să deschidă ochii, cu fața sub apă, dar senzația de arsură era prea intensă. A avut nevoie de 20 de minute ca să poată vedea iar, și atunci doar mijindu-și la maximum ochii injectați și apoși. În sfârșit, Glass s-a târât spre mal. Duhoarea grețoasă

a mirosului de sconcs se lipise de pielea și hainele lui ca bruma de o fereastră. Se uitase o dată cum un câine se tăvălește în țărână timp de o săptămână ca să scape de sconcs. Ca și câinele, știa că putoarea avea să-l însoțească zile în șir.

În timp ce arsura de la ochi ceda treptat, Glass și-a făcut un inventar rapid al rănilor. Și-a atins gâtul și și-a privit degetele. Nu se vedea sânge, chiar dacă durerea internă continua să existe atunci când înghițea sau inspira adânc. Și-a dat seama că nu încercase să vorbească de mai multe zile. A deschis ezitant gura și a forțat aerul să treacă prin corzile vocale. Acțiunea a produs o durere ascuțită și un scâncet jalnic și strident. Se întreba dacă va mai putea vreodată să vorbească normal.

Dacă întindea gâtul, vedea tăieturile paralele care mergeau de la gât la umăr. Rășina de pin a lui Bridger încă mai acoperea acea zonă. Îl durea întregul umăr, dar tăieturile păreau să se vindece. Rănile străpunse de la coapsă păreau și ele relativ vindecate, deși piciorul nu susținea nici acum greutatea trupului. Dacă își pipăia scalpul, își dădea seama că arată oribil, dar nu mai sângera și nu îi mai provoca durere.

În afară de gât, zona care îl preocupa cel mai mult era spatele. Îi lipsea agilitatea de a-și inspecta rănile cu mâinile și, neputând să le vadă, mintea lui evoca imagini oribile. Simțea senzații stranii, despre care presupunea că sunt ruperi repetate ale sângelui închegat. Își amintea cum căpitanul Henry făcuse nod cusăturilor și uneori simțea cum îl zgârie capetele ațelor.

Dar mai mult decât orice simțea golul coroziv al foamei.

Glass s-a întins pe malul nisipos, epuizat și complet demoralizat de această ultimă turnură a evenimentelor. Pe o tulpină zveltă și verde era un mănunchi de flori galbene. Tulpina semăna cu ceapa sălbatică, dar Glass știa că nu e așa. Era o plantă otrăvitoare. *Asta e Providența? Ea mi-a scos-o în cale?* Glass s-a întrebat dacă otrava ar funcționa. Oare ar fi căzut pe nesimțite într-un somn nesfârșit? Sau trupul lui s-ar fi contorsionat în ghearele unei morți chinuitoare? Cât de diferit ar fi fost asta de starea lui de acum? Cel puțin ar fi avut certitudinea că sfârșitul se apropie.

În timp ce el zăcea pe malul râului, în primele clipe ale zorilor, o căprioară grasă a ieșit dintre sălciile de pe malul opus. A privit prudent în dreapta și în stânga, apoi a pășit șovăitor înainte ca să bea din râu. Era la doar treizeci de metri distanță, ar fi nimerit-o ușor cu pușca lui. *Anstadtul.*

Pentru prima oară în ziua aceea, Glass s-a gândit la oamenii care îl abandonaseră. Furia lui a sporit în timp ce se uita la căprioară. Abandonul părea un termen prea blând pentru descrierea trădării lor. Abandonul era un act pasiv — a fugi sau a lăsa ceva în urmă. Dacă îngrijitorii lui nu ar fi făcut altceva decât să-l abandoneze, acum el ar fi țintit cu țeava armei, pe punctul de a trage în căprioară. Și-ar fi folosit cuțitul ca să măcelărească animalul și ar fi lovit cu cremenea în amnar ca să pornească focul și să o gătească. Glass s-a uitat la el însuși, ud din cap până-n picioare, rănit, puțind a sconcs și având încă în gură gustul amar al rădăcinilor.

Ceea ce făcuseră Fitzgerald și Bridger era mult mai mult decât abandon, era mult mai rău. Ei nu erau niște simpli călători pe drumul spre Ierihon, care întorc privirea și

trec pe partea cealaltă. Glass nu avea pretenții la grija bunului samaritean, dar se aștepta cel puțin ca îngrijitorii lui să nu-i facă rău.

Fitzgerald și Bridger acționaseră deliberat și îi furaseră puținele bunuri pe care le-ar fi putut folosi ca să se salveze. Și, prin faptul că îl lipsiseră de această posibilitate, ei îl uciseseră. Îl asasinaseră, așa cum înfigi cuiva un cuțit în inimă sau îi tragi un glonț în cap. Îl asasinaseră, numai că el nu voia să moară. Nu avea să moară, și-a jurat Glass, pentru că voia să trăiască și să-i ucidă pe ucigașii lui.

Hugh Glass s-a înălțat de la pământ și a continuat să se târască în jos pe malurile Grandului.

A studiat conturul terenului din imediata lui vecinătate. La cincizeci de metri distanță, o văioagă ușor înclinată era înconjurată din trei părți de un șanț lat și uscat. Pelinul și ierburile scunde ofereau un oarecare ascunziș. Văioaga i-a amintit brusc de dealurile unduindu-se lin de lângă râul Arkansas. Și-a amintit de o capcană pe care văzuse odată cum o pun copiii Pawnee. Pentru copii fusese un joc. Pentru Glass acest exercițiu era acum extrem de serios.

S-a târât încet spre fundul văioagei și s-a oprit în punctul care părea axul ei natural. A găsit o piatră cu margine ascuțită și a început să sape în solul nisipos și bine îndesat.

A săpat o groapă de zece centimetri diametru, până la adâncimea bicepsului.

De la jumătatea gropii în jos, a lărgit-o astfel încât să ia forma unei sticle de vin cu gâtul în sus. Glass a împrăștiat pământul din groapă, ca să ascundă urmele săpatului proaspăt. S-a oprit să se odihnească, gâfâind din cauza efortului.

Apoi a plecat în căutarea unei pietre mari și plate. A găsit una cam la zece metri de groapă. A găsit și trei pietre mici, pe care le-a dispus într-un triunghi în jurul gropii. Piatra plată a pus-o deasupra lor, ca pe un acoperiș deasupra gropii, lăsând sub ea un spațiu care crea iluzia unei ascunzători.

Glass a folosit o creangă ca să camufleze zona din jurul capcanei, apoi s-a îndepărtat încet de groapă, târându-se. Vedea în mai multe locuri mici excremente elocvente — un semn bun. S-a oprit la cincizeci de metri de groapă. Avea genunchiul și palmele jupuite din cauza târâtului. Din cauza mișcării îl durea coapsa și a simțit din nou senzația oribilă că cicatricele de pe spate crapă și încep să sângereze. Dacă se oprea, asta îi alina temporar rănile, dar de asemenea îl făcea conștient de starea lui de epuizare profundă, o durere mocnită care emana din adâncul lui, îndreptându-se apoi spre exterior. Glass s-a luptat cu impulsul de a închide ochii și de a ceda somnului ademenitor. Știa că nu-și poate redobândi puterea decât dacă mănâncă.

S-a forțat să adopte poziția de târât. Foarte atent la distanță, a parcurs un cerc larg care avea în centrul lui groapa pe care o săpase. A avut nevoie de 30 de minute ca să-l încheie. Trupul îl implora din nou să se oprească și să se odihnească, dar Glass știa că dacă se oprea acum submina eficiența capcanei lui. A continuat să se târască, apropiindu-se în spirală de groapă prin cercuri tot mai mici. Când dădea de un tufăriș des se oprea ca să-l zguduie. Tot ce se afla în interiorul cercurilor pe care le descria era mânat încet spre groapa ascunsă.

O oră mai târziu, Glass a ajuns la groapa lui. A dat piatra plată la o parte și a ascultat. Văzuse cum un băiat Pawnee bagă mâna într-o capcană similară și o trage afară țipând, cu un șarpe cu clopoței prins de ea. Greșeala băiatului i se întipărise adânc în memorie. A privit în jur după o creangă potrivită. A găsit una lungă, cu capăt plat și a lovit de mai multe ori cu ea în groapă.

După ce s-a asigurat că orice ar fi fost în capcana lui era mort, Glass a băgat mâna în groapă. A scos, unul câte unul, patru șoareci morți și doi popândăi. Nu era o metodă de vânătoare glorioasă, dar Glass era extaziat de rezultate.

Văioaga oferea un anumit ascunziș și Glass a hotărât să rișteși să facă focul, blestemând lipsa cremenei și a amnarului. Știa că e posibil să produci o flacără prin frecarea a două bețe, dar nu făcuse niciodată focul în acest mod. Bănuia că, și dacă funcționează, această metodă durează la nesfârșit.

Avea nevoie de un arc și de un fus — un mecanism primitiv de a face focul. Mecanismul avea trei părți: o bucată plată de lemn cu o gaură în care era băgat bățul fus, un băț fus rotund de vreo doi centimetri grosime și douăzeci de centimetri lungime și un arc — ca un fel de arcuș — cu care să învârtă fusul.

Glass a examinat șanțul ca să găsească piesele necesare. Nu i-a fost greu să depisteze o bucată plată de lemn adusă de apă și două bețe pentru fus și arc. *Coardă pentru arc.* Nu avea sfoară deloc. *Cureaua genții mele.* A scos briciul și a tăiat cureaua genții, după care a legat-o de capetele bățului. Apoi a folosit briciul ca să cioplească marginile unei găuri din bucata plată de lemn, atent să o facă puțin mai mare decât bățul fus.

Odată arcul și fusul montate, Glass a adunat iască și combustibil.

A scos din geanta de vânătoare fultuielile și le-a sfâșiat, ca să le destrame marginile. Păstrase, de asemenea, și puf de papură. A îngrămădit iasca bine afânată într-o groapă puțin adâncă și apoi a pus iarbă uscată. A adăugat peste puținele bucăți de lemn uscat din zonă balegă de bizon, uscată ca piatra după lungile săptămâni petrecute în soare.

După montarea elementelor focului, Glass a luat componentele arcului și fusului. A umplut gaura din bucata plată de lemn cu iască, a pus bățul fus în gaură și l-a înfășurat cu coarda arcului. A potrivit bățul fus în podul palmei drepte, în continuare protejată de pernuța de lână cu ajutorul căreia se târa. Cu mâna stângă manevra arcul. Mișcarea de du-te-vino învârtea fusul din gaura din lemnul plat, creând fricțiune și căldură.

Eroarea mecanismului său a devenit evidentă imediat, în timp ce el învârtea fusul cu bățul arc. Un capăt al fusului se freca de gaura din lemnul plat — capătul unde el voia să producă focul. Dar celălalt capăt se învârtea pe carnea mâinii lui. Glass și-a amintit că indienii Pawnee foloseau o bucată de lemn de mărimea palmei ca să țină capătul de sus al fusului. A căutat din nou o bucată de lemn potrivită. A depistat un lemn potrivit, în care a cioplit cu ajutorul briciului o gaură pentru vârful bățului fus.

Mâna lui stângă era neîndemânatică și a avut nevoie de mai multe încercări ca să găsească ritmul potrivit, deplasând arcul cu o mișcare uniformă, fără să piardă priza asupra bățului fus. Dar în curând fusul se învârtea lin. După câteva minute, din gaură a început să se înalțe fum. Dintr-odată, din iască au izbucnit flăcări. Glass a luat puful de

papură și l-a băgat în flacără, protejându-l cu mâna făcută căuș. Când puful a luat foc, a transferat flacăra către iasca din groapa cea mică. Simțea cum vântul îl biciuie pe spate și pentru o clipă s-a panicat că acesta o să-i stingă flacăra, dar iasca s-a aprins, apoi și iarba uscată. Peste câteva minute punea balega de bizon peste un foc mic.

După ce a jupuit micile rozătoare și le-a scos măruntaiele, nu a mai rămas prea multă carne. Dar era proaspătă. Dacă tehnica lui de vânătoare lua mult timp, cel puțin avea avantajul simplității.

Glass era încă lihnit de foame în timp ce ciugulea coastele minuscule ale ultimului rozător. S-a hotărât ca ziua următoare să se oprească mai devreme. Poate să sape gropi în două locuri. Gândul unei avansări mai lente îl irita. Cât putea să-i evite pe Arikara pe malurile intens circulate ale Grandului? *Nu face asta. Nu privi prea departe. Scopul fiecărei zile e să prinzi următoarea dimineață.*

Odată cina gătită, focul nu mai merita riscul. Glass l-a acoperit cu nisip și s-a culcat.

Zece

15 septembrie 1823

Valea din fața lui Glass era încadrată de două piscuri gemene care împingeau Râul Grand în canalul îngust dintre ele. Glass și-a amintit de piscurile din călătoria în amonte împreună cu căpitanul Henry. În timp ce se târa spre est, de-a lungul Grandului, trăsăturile distinctive deveneau tot mai rare. Până și plopii roșii păreau să fi fost înghițiți de oceanul ierbii de prerie.

Henry și detașamentul pentru blănuri campaseră lângă piscuri, iar Glass intenționa să se oprească în același loc, sperând ca în urma lor să fi rămas ceva util. În orice caz, își amintea că malul înalt de lângă piscuri era un bun adăpost. La orizontul vestic stăteau amenințător noiane mari de nori cumulus negri. Furtuna putea să ajungă acolo în câteva ore și Glass voia să se ascundă înainte ca ea să lovească.

S-a târât pe lângă râu spre locul de tabără. Un cerc de pietre înnegrite marcau focul recent. Glass și-a amintit că detașamentul pentru blănuri campase fără foc și s-a întrebat cine venise în urma lor. S-a oprit, și-a dat jos din spate geanta de vânătoare și pătura și a băut prelung din apa râului. În spatele lui, malul tăiat crea adăpostul pe care și-l amintea. S-a uitat în susul și în josul râului, căutând semne de indieni, dezamăgit că vegetația era rară. A simțit huruitul familiar al foamei și s-a întrebat dacă avea un paravan suficient de bun ca să sape o groapă pentru șoareci. *Merită efortul?* A cântărit beneficiile adăpostului și beneficiile hranei. De o săptămână deja se întreținea cu rozătoare. Dar Glass știa că doar calcă apa — nu se îneca, dar nici nu avansa către siguranța țărmului.

O adiere ușoară vestea norii care se apropiau, răcoroasă pe spatele lui transpirat. Glass s-a îndepărtat de râu și s-a târât în sus pe malul înalt, ca să vadă cât se apropia furtuna.

Ceea ce se afla dincolo de marginea malului i-a tăiat răsuflarea. Mii de bizoni pășteau în valea de lângă pisc, înnegrind câmpia pe aproape doi kilometri. Un taur imens stătea de pază la mai puțin de cincizeci de metri de el. Animalul avea doi metri la greabăn. Șalul zdrențuit al blănii maronii-roșcate de pe trupul lui negru scotea în evidență capul și umerii puternici, făcând coarnele să pară aproape inutile. Taurul a

pufnit și a mirosit aerul, iritat de adierea învârtejită. În spatele taurului, o femelă se tăvălea pe spate, ridicând nori de praf. O altă duzină de femele și viței pășteau indiferenți în apropiere.

Glass zărise primul lui bizon pe câmpiile Texasului. De atunci îi văzuse într-o sută de ocazii diferite, în turme mai mari sau mai mici. Însă priveliștea acestor animale îl umplea de fiecare dată de admirație, admirație față de numărul lor infinit, față de preria care îi hrănea.

La o sută de metri în aval de Glass, o haită de opt lupi privea și ea spre taurul imens și bizonii din marginea turmei pe care îi păzea el. Masculul alfa s-a așezat pe pulpele din spate lângă un pâlc de pelin. Așteptase răbdător întreaga după-amiază momentul care tocmai sosise, momentul în care între bizonii din margine și restul turmei apăruse un gol. Un gol. O slăbiciune fatală. Lupul cel mare s-a ridicat brusc în patru labe.

Masculul alfa era înalt, dar îngust. Picioarele lui păreau diforme, noduroase și cumva proporționate bizar față de trupul negru ca tăciunele. Cei doi pui ai lui se luptau în joacă lângă râu. Unii lupi dormeau întinși, liniștiți ca ogarii în curtea casei. Luați împreună, lupii păreau mai degrabă animale de companie decât prădători, chiar dacă toți au înviat imediat la mișcarea bruscă a imensului mascul.

Puterea mortală a lupilor a devenit evidentă abia când ei s-au pus în mișcare. Puterea nu provenea din mușchi sau grație. Ea emana, mai degrabă, dintr-o inteligență dârză care făcea ca mișcările lor să fie deliberate și implacabile. Animalele, luate unul câte unul, convergeau într-o unitate mortală, contopindu-se în puterea colectivă a haitei.

Masculul alfa a alergat ușor înspre golul dintre bizonii din margine și turmă, începând să accelereze după câțiva metri. Haita s-a răsfirat în spatele lui cu o precizie și unitate a voinței care lui Glass i s-au părut aproape militare. Haita s-a revărsat în acel gol. Până și puii păreau să priceapă scopul demersului. Bizonii de la marginea turmei principale s-au retras, împingându-și viteii în fața lor și apoi întorcându-se spre exterior, umăr la umăr, în șir împotriva lupilor. Golul s-a lărgit odată cu mișcarea turmei principale, izolând taurul și o altă duzină de bizoni în afara perimetrului ei.

Taurul imens a șarjat, prinzând un lup cu cornul și aruncând la vreo șase metri animalul care schelălăia. Lupii au mârâit și și-au arătat colții, mușcând brutal din crupele neapărate. Majoritatea bizonilor rămași la margine au luat-o la fugă spre turma principală, înțelegând instinctiv că siguranța lor depindea de numărul lor.

Masculul alfa a apucat pulpa moale a unui vițel. Derutat, vițelul s-a desprins de turmă și a alergat spre malul abrupt al râului. Înțelegând în mod colectiv eroarea fatală, haita a luat-o imediat pe urma prăzii ei. Vițelul s-a repezit nebunește înainte, zbierând în timp ce alerga. S-a rostogolit de pe mal și și-a rupt piciorul în cădere. S-a chinuit să revină pe picioare. Piciorul rupt atârna într-o direcție nefirească, apoi s-a prăbușit complet atunci când vițelul a încercat să-l pună în pământ. Vițelul a căzut la pământ și haita s-a aruncat asupra lui. Colții se înfigeau instinctiv în fiecare parte a trupului său. Masculul alfa și-a afundat dinții în gâtul moale și l-a sfâșiat.

Ultima împotrivire a vițelului avea loc pe mal în jos, la mai puțin de 75 de metri de Glass. Acesta privea cu un amestec de fascinație și teamă, bucuros că punctul lui de observație era în direcția vântului. Haita își dedica întreaga atenție vițelului. Masculul alfa și perechea lui au mâncat primii, cu boturile însângerate îngropate adânc în burta moale. I-au lăsat pe pui să mănânce, dar nu și pe ceilalți. Din când în când, un alt lup se furișa spre prada căzută, doar ca să fie pus pe fugă de un clămpănit sau mârâit al masculului mare și negru.

Glass privea fix spre viței și lupi, în timp ce mintea îi lucra cu viteză. Vițelul era născut în primăvară. După o vară de îngrășat în prerie, cântărea aproape șaptezeci de kilograme. *Șaptezeci de kilograme de carne proaspătă.* După o săptămână în care își prinsese hrana cu îmbucătura, Glass abia putea să-și imagineze o asemenea abundență. La început, Glass sperase ca haita să lase suficiente resturi și pentru el. Dar, în timp ce el continua să privească festinul, abundența scădea într-un ritm îngrijorător. În cele din urmă, masculul alfa și perechea lui s-au săturat și s-au îndepărtat agale de cadavru, trăgând în urma lor un picior din spate pentru pui. Ceilalți patru lupi s-au aruncat asupra leșului.

Glass, tot mai disperat, s-a gândit la variantele lui. Dacă aștepta prea mult, se îndoia că avea să mai rămână ceva. A cântărit perspectiva de a continua să trăiască doar cu șoareci și rădăcini. Chiar dacă găsea suficient ca să reziste, această sarcină îi lua prea mult timp. Se îndoia că parcursese cincizeci de kilometri de la începutul mersului târâș. În ritmul acesta avea noroc dacă ajungea la Fort Kiowa înainte să se lase frigul. Și, bineînțeles, fiecare zi petrecută pe râu, lipsit de apărare, era încă o zi în care indienii puteau să dea peste el.

Avea o nevoie disperată de puterea neîndoielnică pe care i-ar fi dat-o carnea de bizon. Nu știa prin ce providență îi fusese scos în cale vițelul. *Asta e șansa mea.* Dacă voia partea lui din viței trebuia să lupte pentru ea. Și trebuia să facă asta imediat.

Glass a examinat zona, căutând indiciile vreunei arme. Nu se vedea nimic, în afară de pietre, lemne aduse de apă și pelin. *O măciucă?* S-a întrebat pentru o clipă dacă i-ar fi putut alunga pe lupi. Părea neverosimil. Nu putea roti brațul suficient ca să dea cât de cât o lovitură serioasă. Și dacă stătea în genunchi, renunța la avantajul înălțimii. *Pelin.* Și-a amintit flăcările efemere, dar impresionante pe care le scoteau crengile uscate de pelin. *O torță?*

Fără să întrezărească vreo altă variantă, s-a repezit în jur după materialele necesare focului. Inundațiile de primăvară aruncaseră în malul tăiat trunchiul unui plop roșu mare, creând un adăpost natural de vânt. Glass a scobit o groapă mică în nisipul de lângă trunchi.

A scos arcul și fusul, recunoscător că avea măcar mijloacele cu care să facă rapid o flacără. Din geanta de vânătoare a scos ultima fultuială și un cocoloș mare de puf de papură. Glass s-a uitat în aval la haita de lupi care continuau să sfâșie din viței. *La naiba!*

A privit în jur după combustibil. Râul lăsase prea puțin din plopul roșu în afara trunchiului. A găsit un pâlc de pelin uscat și a rupt cinci crengi mari, aranjându-le lângă

groapa focului.

Glass a așezat arcul și fusul în groapa adăpostită, punând cu atenție iasca. A început să manevreze arcul, la început încet, apoi mai repede, pe măsură ce își găsea ritmul. După câteva minute, în groapa de lângă plopul roșu ardea un foc mic.

S-a uitat în josul râului, spre lupi. Masculul alfa, perechea lui și cei doi pui ai lor stăteau îngrămădiți unul în altul la vreo cinci-șase metri în spatele vițelului. După ce mușcaseră primii din viței, acum se mulțumeau să roadă alene măduva gustoasă a piciorului din spate. Glass spera ca ei să nu se bage în lupta care avea să urmeze. Așa rămâneau patru lupi asupra leșului.

După cum le spunea și numele, indienii Loup Pawnee venerau lupul pentru puterea și, mai presus de orice, pentru șiretenia lui. Glass fusese la vânătoare cu grupuri de Pawnee care trăgeau în lupi; blănurile lor erau o parte importantă a multor ceremonii. Dar nu făcuse niciodată ceva asemănător cu ceea ce se pregătea să facă în acel moment: să se târască în mijlocul unei haite de lupi și să se bată pentru a le lua mâncarea, înarmat doar cu o torță de pelin.

Cele cinci crengi de pelin se răsuceau ca niște mâini gigantice și artritice. Ramurile mai mici ieșeau din crengile principale la intervale frecvente, majoritatea acoperite cu fâșii subțiri de coajă și frunze sfărâmicioase, albastru-verzui. Glass a luat o creangă și i-a dat foc. Creanga s-a aprins imediat, din vârful ei înălțându-se o flacără zgomotoasă de aproape jumătate de metru. *Arde prea repede.* Glass s-a întrebat dacă flacăra avea să reziste măcar pe distanța dintre el și lupi, deoarece era puțin probabil ca ea să constituie o armă în lupta care îl aștepta. A decis să joace prudent. În loc să aprindă acum tot pelinul, avea să care majoritatea crengilor neaprinse, ca muniție de rezervă pe care să o adauge torței la nevoie.

Glass s-a uitat din nou la lupi. Dintr-odată, aceștia păreau mai mari. A ezitat pentru o clipă, dar a decis că nu exista cale de întoarcere. *Asta e șansa mea.* Cu creanga de pelin aprinsă într-o mână și cele patru crengi de rezervă în cealaltă, Glass s-a târât pe mal spre lupi. La vreo cincizeci de metri, masculul alfa și perechea lui au ridicat privirea de la piciorul din spate, ca să se holbeze la acest animal straniu care se apropia de viței. Îl vedeau pe Glass ca pe o curiozitate, nu ca pe o provocare. La urma urmei, ei mâncaseră pe săturate.

La 20 de metri, vântul s-a schimbat și cele patru animale de pe hoit au simțit mirosul de fum. S-au întors toți. Glass s-a oprit, acum față în față cu patru lupi. De la distanță era ușor să-i vezi pe lupi ca pe niște simpli câini. De aproape, ei nu mai păstrau nicio înrudire cu verii lor domestici. Un lup alb și-a arătat colții însângerați și a făcut jumătate de pas spre Glass, în timp ce din gât i se revărsa un mârâit grav. Și-a coborât umerii, mișcare ce părea, în același timp, atât defensivă, cât și ofensivă.

Lupul alb se lupta cu două instincte conflictuale — unul de apărare a prăzii lui, celălalt de frică față de foc. Un al doilea lup, căruia îi lipsea mare parte dintr-o ureche, s-a aliniat lângă primul. Ceilalți doi au continuat să sfârtece cadavrul de bizon, părând recunoscători pentru monopolul asupra vițelului. Creanga aprinsă din mâna dreaptă a

lui Glass a început să pâlpâie. Lupul alb a mai făcut un pas spre Glass, care și-a amintit dintr-odată senzația revoltătoare a dinților ursoaicei care îi sfâșiau pielea. *Ce-am făcut?*

Dintr-odată a apărut o strălucire de lumină orbitoare, o tăcere scurtă și apoi basul grav al tunetului care se rostogolea pe vale în jos. Un strop de ploaie a lovit fața lui Glass și vântul a făcut flacăra să se zbată. Glass a simțit în stomac o senzație învolburată de greață. *Dumnezeule, nu — nu acum!* Trebuia să acționeze rapid. Lupul alb se ghemuise pentru atac. *Oare chiar pot să miroasă frica?* Trebuia să facă ceva neașteptat. Trebuia să-i atace el.

Glass a smuls cele patru crengi de pelin din mâna dreaptă și le-a adăugat crengii aprinse din stânga. Flăcările au izbucnit puternic, înghițind cu lăcomie combustibilul uscat. Acum avea nevoie de ambele mâini ca să țină crengile laolaltă, ceea ce însemna că nu își mai putea folosi mâna stângă pentru echilibru. Când și-a mutat greutatea pe piciorul drept, din coapsa rănită a emanat o durere chinuitoare și Glass aproape a căzut. A reușit să rămână la verticală, clătinându-se, și a șontâcăit înainte pe genunchi într-un fel care să semene cât mai mult a atac. A scos cel mai puternic sunet de care era în stare și care s-a dovedit a fi un fel de tânguire stranie. A avansat, fluturând torța incandescentă ca pe o sabie de foc.

A aruncat torța spre lupul cu o singură ureche. Flăcările au pârjolit fața animalului, care a sărit în spate, schelălăind. Lupul alb s-a repezit la flancul lui Glass și și-a înfipt colții în umărul lui. Glass a pivotat, întinzându-și gâtul ca să-și țină beregata la distanță de lup. Doar câțiva centimetri despărțeau fața lui Glass de cea a lupului; simțea mirosul respirației însângerate a animalului. Glass s-a luptat din nou să-și păstreze echilibrul. A rotit brațul ca să aducă flăcările în contact cu lupul, arzând burta și vintrele animalului. Lupul a dat drumul umărului și a făcut un pas în spate.

Glass a auzit în spatele lui un mârâit și s-a aplecat instinctiv. Lupul cu o ureche s-a rostogolit peste capul lui, ratând ținta gâtului acestuia, dar răsturnându-l pe o parte. Glass a gemut la ciocnirea cu pământul, care a declanșat din nou durerea de la spate, gât și umăr. Torța-mănunchi s-a lovit de pământ și s-a împrăștiat pe solul nisipos. Glass a înșfăcat crengile, încercând cu disperare să le ridice înainte să se stingă. În același timp, se chinuia să-și recapete poziția verticală în genunchi.

Cei doi lupi dădeau ocol încet, așteptându-și șansa, mai precauți acum, după ce simțiseră pe pielea lor flăcările. *Nu trebuie să-i las în spatele meu.* Fulgerul a lovit iar, urmat de data asta rapid de bubuitul tunetului. Furtuna aproape că ajunsese deasupra lui. Ploaia avea să se reverse dintr-o clipă în alta. *Nu mai e timp.* Chiar și fără ploaie, flăcările torței începeau să scadă.

Lupul alb și cel cu o singură ureche s-au apropiat. Și ei păreau să simtă că lupta se apropie de apogeu. Glass a fluturat torța spre ei. Lupii au încetinit, dar nu s-au retras. Glass se plasase la doar un metru de vițel. Cei doi lupi care se hrăneau cu hoitul au reușit să-i smulgă un picior din spate și s-au retras din agitația luptei dintre lupi și acea creatură stranie cu focul. Pentru prima oară, Glass a observat în jurul leșului pâlcuri de pelin uscat. *Oare ar lua foc?*

Cu ochii ațintiți asupra lupilor, Glass a dat foc pelinului cu torța. Nu mai plouase de săptămâni de zile. Tufișurile erau uscate ca iasca și s-au aprins ușor. Într-o clipă, flăcările s-au înălțat la peste jumătate de metru deasupra pelinului de lângă cadavru. Glass a aprins încă două pâlcuri. În curând, hoitul se afla între trei tufișuri în flăcări. Asemenea lui Moise, Glass se așezase în genunchi pe cadavru, fluturând rămășițele torței. Fulgerul a lovit și a răsunat tunetul. Vântul făcea ca flăcările tufișurilor să se zbată. Apoi a pornit ploaia, dar nu suficient cât să ude pelinul.

Efectul era impresionant. Lupul alb și cel cu o singură ureche au privit în jurul lor. Masculul alfa, perechea lui și puii au fugit de-a curmezișul preriei. Cu burțile pline, acum când izbucnea furtuna, se îndreptau spre adăpostul bârlogului lor din apropiere. Ceilalți doi lupi de la hoit au plecat și ei în urma lor, străduindu-se să tragă prin prerie piciorul din spate al vițelului.

Lupul alb s-a ghemuit, părând că se pregătește să atace iar. Dar, dintr-odată, lupul cu o singură ureche s-a întors și a alergat după haită. Lupul alb s-a oprit, cântărindu-și noile șanse de izbândă. Își cunoștea bine locul din haită: alții conduceau și el executa. Alții alegeau vânatul care trebuia ucis, el ajuta la gonirea lui. Alții mâncau primii, el se mulțumea cu rămășițele. Lupul nu mai văzuse niciodată un animal precum cel care apăruse astăzi, dar înțelegea exact unde e locul lui pe scara ierarhică. Un alt bubuit de tunet a erupt pe cer și a început să plouă cu găleata. Lupul alb a mai privit o dată spre bizon, spre bărbat și spre pelinul fumegând, apoi s-a întors și a pornit în salturi după ceilalți.

Glass a privit cum lupii dispar peste marginea malului tăiat. În jurul lui, din pelinul udat de ploaie se înălța fumul. Încă o clipă și ar fi rămas lipsit de apărare. S-a minunat de norocul lui în timp ce arunca o privire rapidă spre mușcătura de la umăr. Din cele două răni străpunse se prelingea sângele, dar nu erau adânci.

Vițelul zăcea în spasmele grotești ale încercărilor lui zadarnice de a scăpa de lupi. Colții de o eficiență brutală desfăcuseră cadavrul. Sub gâtul sfârtecat se strânsese sânge proaspăt, un purpuriu ciudat de strălucitor pe fondul nuanțelor maro ale nisipului din șanț. Lupii își concentraseră atenția asupra măruntaielor bogate la care tânjea și Glass. A rostogolit vițelul de pe o parte pe spate, observând cu o dezamăgire trecătoare că din ficat nu mai rămăsese nimic. Și fierea, plămânii și inima dispăruseră. Dar o mică parte a intestinului atârna încă din animal. Glass a scos briciul din geanta de vânătoare, a urmărit cu mâna stângă organul încolăcit prin cavitatea trupului și a tăiat o porțiune de peste jumătate de metru de lângă stomac. Abia se mai putea controla în prezența atât de apropiată a hranei: a băgat capătul tăiat în gură și a înghițit lacom.

Dacă haita de lupi dispusese de cele mai alese organe, ea îi făcuse și favoarea de a jupui aproape complet prada. Glass s-a dus la gât, unde putea să desprindă pielea flexibilă cu ajutorul briciului. Vițelul era bine hrănit. De mușchiul gâtului dolofan atârna o grăsime albă și delicată. Vânătorii de blănuri numeau această grăsime „lână“ și o considerau o delicatesă. Glass a tăiat niște bucăți și și-a umplut gura cu ele, abia mestecând înainte să le înghită. Fiecare înghițitură readucea la viață focul chinuitor din

gât, dar foamea întrecea durerea. S-a îndopat în ploaia torențială, ajungând în sfârșit la pragul minimal care îi permitea să ia în considerare și alte pericole.

Glass s-a cățărat din nou pe marginea malului tăiat, cercetând orizontul în toate direcțiile. Pâlcuri răzlețe de bizoni pășteau indiferente, dar nu se vedea niciun semn de lupi sau indieni. Ploaia și tunetele luaseră sfârșit, trecând la fel de rapid pe cât apăruseră. Razele înclinate ale soarelui de după-amiază reușeau să străpungă imensii nori cumulus, revărsându-se în linii drepte și irizate dintre cer și pământ.

Glass s-a așezat ca să se gândească la norocul lui. Lupii își luaseră partea, dar lângă el se afla o resursă enormă. Glass nu-și făcea niciun fel de iluzii despre situația lui. Dar nici n-avea de gând să moară de foame.

Glass a campat timp de trei zile pe malul tăiat de lângă viței. În primele câteva ore nici măcar nu a făcut focul, ci s-a îndopat incontrolabil cu felii subțiri din acea carne minunat de proaspătă. În cele din urmă s-a oprit suficient cât să facă un foc puțin înalt la care să frigă și să afume carnea, plasându-l lângă mal ca să ascundă flăcările cât mai bine posibil.

A făcut țepușe din crengile verzi ale unui desiș de sălcii din apropiere. A tăiat ore în șir la cadavru cu briciul tocit și a atârnat carne pe țepușe, în timp ce alimenta constant focurile. În trei zile a afumat șapte kilograme de pastramă, suficient cât să îl întrețină timp de două săptămâni, dacă era nevoie. Mai mult chiar, dacă pe drum putea completa cu altceva de mâncare.

Lupii lăsaseră în urmă totuși o bucățică aleasă — limba. Glass a savurat această delicatesă ca un rege. A fript pe foc coastele și oasele picioarelor rămase, unul câte unul, spărgându-le ca să scoată măduva bogată și proaspătă.

Glass a îndepărtat blana cu briciul tocit. O treabă care ar fi trebuit să dureze minute a durat ore, interval în care el s-a gândit cu înverșunare la cei doi care îi furaseră cuțitul. Nu avea nici timpul, nici uneltele necesare ca să prelucreze blana cum se cuvine, dar a croit o desagă de blană grosieră înainte ca pielea să se usuce și să se transforme în blană netăbăcită țeapănă. Avea nevoie de desagă ca să care carnea.

În a treia zi, Glass a pornit în căutarea unei crengi lungi pe care s-o folosească drept cârjă. Fusese surprins, în timpul luptei cu lupii, de câtă greutate putea să susțină piciorul rănit. În ultimele două zile exersase piciorul, îndoindu-l și testându-l. Credea că acum ar putea, cu ajutorul unei cârje, să meargă în picioare, perspectivă care îl delecta după trei săptămâni de târât ca un câine șchiop. A găsit o creangă de plop roșu de lungimea și forma potrivite. A tăiat o fâșie lungă din pătura Hudson Bay și a înfășurat-o în jurul părții de sus a cârjei, ca pernuță.

Fâșie cu fâșie, pătura fusese redusă la o bucată de stofă de mai puțin de jumătate de metru lățime și puțin peste jumătate de metru lungime. Glass a făcut cu briciul o deschizătură în centrul stofei, suficient de mare ca să-și poată băga capul prin ea. Haina rezultată nu era suficient de mare ca să se poată numi manta, dar cel puțin îi acoperea umerii și împiedica desaga de blană să îi taie pielea.

În ultima noapte petrecută lângă piscuri aerul era din nou răcoros. Ultimele fâșii ale

vițelului măcelărit atârnau la afumat pe țepușele de deasupra cărbunilor stacojii. Focul arunca o licărire liniștitoare asupra taberei lui, o mică oază de lumină în mijlocul câmpiei întunecate, fără lună. Glass a supt măduva din ultima coastă. În timp ce arunca osul în foc, și-a dat seama brusc că nu-i mai era foame. A savurat căldura insidioasă a focului, un lux de care nu avea să se mai bucure în viitorul apropiat.

Trei zile de hrană contribuiseră la refacerea trupului său rănit. Glass a îndoit piciorul drept, ca să-l testeze. Mușchii erau încordați și sensibili, dar funcționali. Și umărul se ameliorase. Brațul încă nu își recuperase puterea, dar o anumită flexibilitate da. Încă se temea să-și atingă gâtul. Din el ieșeau resturile copcilor, deși pielea se lipise. Glass s-a întrebat dacă ar trebui să încerce să le taie cu briciul, dar se temuse să încerce. În afara efortului de a țipa la lupi, nu își mai testase vocea de zile întregi. Nu avea s-o facă nici acum. Vocea avea prea puțin de-a face cu supraviețuirea lui în săptămânile următoare. Dacă se schimbase, asta era situația. Era recunoscător că acum putea înghiți cu mai puțină durere.

Glass știa că vițelul de bizon îi schimbase soarta. Spera ca ziua următoare să parcurgă, cu noua cârjă, 20 sau chiar 30 de kilometri. Însă ceva îl făcea să stăruie asupra efemerului moment de mulțumire — sătul, odihnit și încălzit.

Glass a băgat mâna în geanta de vânătoare și a scos gheara de urs. A învârtit-o încet în lumina slabă a focului, fascinat din nou de sângele uscat de la vârf — sângele lui, își dădu seama acum. Începu să cioplească baza groasă a ghearei cu briciul, tăind un șanț îngust pe care se strădui apoi să-l adâncească. Scoase din geantă și colierul cu gheare de șoim. Încolăci sfoara colierului în jurul șanțului pe care îl cioplise la baza ghearei și făcu un nod strâns. În sfârșit, legă capetele la ceafă.

Îi plăcea ideea că gheara care îi făcuse rănile atârna acum, neînsufletită, în jurul gâtului său. *Talisman cu noroc,* se gândi el înainte să adoarmă.

Unsprezece

16 septembrie 1823

Fir-ar a naibii de treabă! John Fitzgerald se holba la râul din fața lui sau, mai exact, la cotul râului.

Jim Bridger s-a apropiat de el.

— Ce face, o ia spre est?

Fără niciun avertisment, Fitzgerald l-a pocnit pe băiat peste gură cu dosul palmei. Bridger a căzut pe spate, aterizând în fund cu o expresie uluită pe față.

— De ce-ai făcut asta?

— Crezi că eu nu văd că râul o ia spre est? Când o să vreau să te duci să cercetezi, îți spun eu! Altfel, ține ochii căscați și gura aia afurisită închisă!

Bineînțeles, Bridger avea dreptate. Cale de aproape două sute de kilometri, râul pe care îl urmau mersese de regulă spre nord, exact direcția pe care voiau ei s-o urmeze. Fitzgerald nici măcar nu știa sigur care e numele râului, dar știa că în cele din urmă toate se vărsau în Missouri. Dacă râul ar fi continuat pe direcția lui nordică, Fitzgerald credea că el ar fi ajuns la o zi de mers de Fort Union. Avea chiar o oarecare speranță că de fapt se află pe Yellowstone, deși Bridger susținea că erau prea la est pentru asta.

În orice caz, Fitzgerald sperase să rămână pe râu până dădeau de Missouri. În realitate, nu avea niciun fel de intuiție față de deșertul din fața lui. Ținutul avusese prea puține particularități de când fugiseră ei de la izvoarele lui Upper Grand. În fața lui orizontul se întindea pe kilometri întregi, un ocean de iarbă tăcută și dealuri unduitoare, fiecare dintre ele identic cu anteriorul.

Dacă o țineau pe lângă râu, își găseau drumul ușor și aveau o rezervă de apă asigurată. Totuși, Fitzgerald nu voia deloc să cotească spre est — noua direcție a râului cât puteau ei să vadă cu ochii. Dușmanul lor rămânea timpul. Cu cât rătăceau mai mult despărțiți de Henry și de detașament, cu atât mai mari erau posibilitățile de dezastru.

Au rămas așa mai multe minute, în timp ce Fitzgerald privea fix și fierbea.

În cele din urmă, Bridger a tras aer adânc și a spus:

— Ar trebui s-o tăiem pe câmp spre nord-vest.

Fitzgerald a dat să-l ocărască, numai că nu avea nici cea mai mică idee ce trebuie

făcut. A arătat spre ținutul cu iarbă uscată care se întindea spre orizont.

— Bănuiesc că știi unde putem să găsim apă acolo.

— Nu. Dar pe vremea asta nu ne trebuie multă.

Bridger a intuit nehotărârea lui Fitzgerald și a simțit cum propria lui opinie se consolidează. Spre deosebire de Fitzgerald, el chiar *avea* o intuiție când venea vorba de teren întins. Avusese întotdeauna o busolă internă care părea să-l îndrume pe teritoriile nemarcate.

— Cred că suntem la cel mult două zile de Missouri — și poate foarte aproape de Fort.

Fitzgerald s-a luptat cu impulsul de a-l lovi iar pe Bridger. De fapt, s-a gândit din nou să-l omoare pe băiat. Ar fi făcut-o încă de pe Grand dacă nu ar fi simțit că depinde de o a doua pușcă. Doi trăgători nu erau mulți, dar erau mai bine decât unul singur.

— Ascultă, băiete. Tu și cu mine trebuie să ajungem la o înțelegere înainte să ne întâlnim cu ceilalți.

Bridger anticipase conversația aceasta încă de când îl abandonaseră pe Glass. A privit în jos, deja rușinat de ceea ce știa că urmează.

— Am făcut tot posibilul pentru bătrânul Glass, am rămas cu el mai mult decât ar fi făcut-o cei mai mulți oameni. Șaptezeci de dolari nu ajung ca să te lași scalpat de Ree.

Fitzgerald folosise numele scurt al indienilor Arikara. Bridger nu a spus nimic, așa că Fitzgerald a continuat.

— Glass a murit din clipa în care ursul a terminat cu el. Singurul lucru pe care nu l-am făcut a fost să-l îngropăm.

Bridger continua să privească în altă parte. Furia lui Fitzgerald a început să crească iar.

— Știi ce, Bridger? Mă doare-n cot ce crezi tu despre ce am făcut. Dar eu îți spun un lucru — dacă începi să torni verzi și uscate, îți tai gâtul ca la pui.

Doisprezece

17 septembrie 1823

Căpitanul Andrew Henry nu s-a oprit ca să guste splendoarea sălbatică a văii din fața lui. Din punctul lor de observație de pe un mal înalt de lângă confluența dintre râurile Missouri și Yellowstone, Henry și cei șapte însoțitori aveau în fața lor priveliștea unui vast orizont care demarca un platou uniform. În fața platoului se unduiau coame ușoare, care se revărsau ca niște valuri galbene între terasa abruptă și Missouri. Deși malul din apropiere fusese golit de lemn, câțiva plopi roșii groși rezistau încă pe celălalt mal, luptându-se cu toamna pentru proprietatea temporară asupra frunzișului lor.

Henry nu se opri nici să contemple semnificația filosofică a unirii celor două râuri. Nu-și imagină pajiștile înalte de munte din care apele își începeau călătoria, pure ca un diamant lichid. Nu zăbovi nici măcar ca să judece importanța practică a localizării fortului, care aduna abil comerțul de pe două mari cursuri de apă.

Gândurile căpitanului Henry se concentrau nu asupra a ceea ce vedea, ci mai degrabă asupra a ceea ce nu vedea: nu vedea cai. Vedea mișcările răzlețe ale oamenilor și fumul unui foc mare, dar nici măcar un cal. *Nici măcar un catâr afurisit.* A tras cu pușca în sus, și în semn de salut, dar și de supărare. Oamenii din tabără s-au oprit din activitățile lor, căutând sursa focului de armă. Două focuri i-au răspuns. Henry și cei șapte oameni ai lui au coborât încet valea spre Fort Union.

Trecuseră opt săptămâni de când Henry plecase de la Fort Union, grăbindu-se spre satul Arikara, în ajutorul lui Ashley. Henry lăsase la plecare două instrucțiuni: vânați pe pârâurile din jur și păziți caii cu orice preț. Părea că soarta lui Henry nu avea să se mai schimbe niciodată.

Porcul și-a ridicat pușca de pe umărul drept, unde părea să-i fi imprimat în carne o urmă permanentă. A dat să mute arma grea pe umărul stâng, dar acolo cureaua genții lui de vânătoare produsese și ea o rosătură. În cele din urmă s-a resemnat să o care pur și simplu în față, decizie care i-a reamintit de durerea persistentă din brațe.

Porcul s-a gândit la salteaua confortabilă de paie din spatele atelierului dogarului din St. Louis și a ajuns încă o dată la concluzia că înrolarea alături de căpitanul Henry fusese o greșeală îngrozitoare.

În primii 20 de ani ai vieții lui, Porcul nu mersese niciodată mai mult de trei kilometri. În ultimele șase săptămâni, nu trecuse o singură zi fără să meargă cel puțin 30 de kilometri; adesea, oamenii parcurgeau 50 de kilometri sau chiar mai mult. Cu două zile în urmă, Porcul își găurise a treia lui pereche de mocasini. Prin găurile largi intra roua înghețată a dimineții. Pietrele lăsau tăieturi zimțate. Mai rău ca orice, Porcul călcase drept într-un cactus-pară cu țepi. Deși încercase de mai multe ori, nu reușise să scoată țepii cu cuțitul lui de jupuit și acum degetul mare cu puroi îl făcea să tresară de durere la fiecare pas.

Asta fără a mai pomeni de faptul că nu îi mai fusese niciodată atât de foame.

Tânjea după plăcerea simplă de a înmuia un pesmet în sosul de friptură sau de a-și înfige dinții într-un picior gras de pui. Își amintea cu drag de farfuria de cositor plină vârf cu mâncare pe care i-o oferea soția dogarului. Acum micul lui dejun consta din pastramă rece — și nici de-asta prea multă. Abia dacă se opreau să mănânce de prânz, care consta tot din pastramă rece. Cum căpitanul se temea de focurile de armă, până și cina consta de regulă din pastramă rece. Uneori, când aveau într-adevăr vânat proaspăt, Porcul se chinuia să-l mănânce, hăcuind ciozvârte de animale sălbatice sau luptându-se să spargă oasele pentru măduvă. La frontieră, mâncarea necesita al naibii de multă muncă. Efortul însuși pe care îl făcea ca s-o mănânce îl înfometa.

Porcul punea la îndoială decizia de a merge spre vest la fiecare chiorăit al stomacului, la fiecare pas dureros. Bogățiile frontierei rămâneau la fel de amăgitoare ca oricând. Porcul nu mai pusese o capcană pentru castori de șase luni. Au intrat în tabără, unde nu doar caii lipseau. *Unde sunt pieile?* Câteva piei de castor atârnau pe cadre de salcie de pereții de cherestea ai fortului, împreună cu o amestecătură de bizon, elan și lup. Nu era nici pe departe comoara la care speraseră să se întoarcă.

Un bărbat pe nume Stubby Bill a ieșit în față și a dat să întindă mâna spre Henry a salut. Henry a ignorat mâna întinsă.

— Unde dracu' sunt caii?

Mâna lui Stubby Bill a atârnat așa o clipă, singură și stingheră. În cele din urmă, acesta a lăsat-o să cadă.

— I-au furat Picioarele Negre, căpitane.

— Voi n-ați auzit de santinele?

— Am pus santinele, căpitane, dar au apărut din senin și au pus herghelia pe fugă.

— I-ați urmărit?

Stubby Bill a scuturat încet din cap.

— Nu am avut prea mare succes cu Picioarele Negre.

Era o aducere aminte subtilă, dar eficientă. Căpitanul Henry a oftat adânc.

— Câți cai au mai rămas?

— Șapte… mă rog, cinci și doi catâri. Murphy i-a luat pe toți cu un grup de vânători care mergeau la Beaver Creek.

— Nu pare c-a vânat cineva prea mult.

— Ne-am ocupat, căpitane, dar pe lângă Fort sunt capcane peste tot. Fără cai nu

putem acoperi mai mult teren.

Jim Bridger stătea ghemuit sub pătura roasă. Dimineața pe jos era brumă groasă și băiatul simțea cum frigul umed îl pătrunde până în măduva oaselor. Dormeau iar fără foc. Disconfortul a cedat în fața epuizării și Bridger a adormit, cu pauze și tresăriri.

În vis, stătea la marginea unei prăpăstii mari. Cerul de sfârșit de seară era mov-negru. Se înstăpânea întunericul, dar mai era suficientă lumină ca obiectele să licărească ușor. La început năluca a apărut ca o formă cât se poate de vagă, încă îndepărtată. S-a apropiat de el încet și inevitabil. Contururile ei au prins formă pe măsură ce ea ajungea tot mai aproape, un trup contorsionat și șchiop. Lui Bridger îi venea să fugă, dar prăpastia din spatele lui făcea fuga imposibilă.

La zece pași a putut vedea chipul înspăimântător. Era nefiresc, având trăsăturile deformate ale unei măști. Obrajii și fruntea erau întretăiate de cicatrice. Nasul și urechile erau puse la întâmplare, fără nicio legătură cu echilibrul sau simetria. Fața era încadrată de o coamă și o barbă încâlcite, care adânceau impresia că ființa din fața lui cumva nu mai era umană.

Pe măsură ce fantasma se apropia tot mai mult, ochii ei au început să ardă, fixând asupra lui Bridger o privire plină de ură de care el nu se putea desprinde.

Fantasma a ridicat brațul cu o mișcare circulară de secerător și a înfipt un cuțit adânc în pieptul lui Bridger. Cuțitul i-a retezat complet sternul, șocându-l pe băiat prin forța de străpungere a loviturii. Băiatul s-a împleticit în spate, a zărit pentru ultima oară ochii arzători și a căzut.

Băiatul se holba la cuțitul din pieptul lui pe măsură ce prăpastia îl înghițea. A recunoscut fără prea mare surprindere capătul de argint al mânerului. Era cuțitul lui Glass. Într-un fel era o ușurare dacă murea, s-a gândit el, era mai ușor decât să trăiască cu acea vinovăție.

Bridger a simțit un ghiont puternic în coaste. A tresărit și a deschis ochii, ca să-l găsească pe Fitzgerald aplecat deasupra lui.

— E timpul s-o luăm din loc, băiete.

Treisprezece

5 octombrie 1823

Rămășițele arse ale satului Arikara îi aminteau lui Hugh Glass de niște schelete. Era sinistru să te plimbi printre ele. Locul acesta, care până nu cu mult timp în urmă fremătase de viața energică a cinci sute de familii, era acum la fel de mort ca un cimitir, un monument înnegrit de pe malul înalt de deasupra Missouriului.

Satul se afla la treisprezece kilometri nord de confluența cu Grandul, în timp ce Fort Brazeau se afla la o sută douăzeci de kilometri sud. Glass avea două motive pentru această abatere în amontele fluviului Missouri. Rămăsese fără pastrama din vițelul de bizon și se trezise că depinde iar de rădăcini și fructe de pădure. Își amintea câmpurile bogate de porumb din jurul satelor Arikara și spera să găsească niște resturi pe acolo.

De asemenea, știa că satul avea să-i ofere materialul necesar pentru o plută.

Cu o plută putea să coboare fără efort pe râu până la Fort Brazeau. În timp ce străbătea încet satul, și-a dat seama că va găsi fără probleme materiale de construcții. Printre colibe și palisade se găseau mii de bușteni potriviți.

Glass s-a oprit ca să tragă cu ochiul într-o cabană mare de lângă centrul satului, în mod evident un fel de clădire comunală. A văzut în interiorul întunecat străfulgerarea unei mișcări. S-a dat în spate împleticit, cu inima bătându-i tare. S-a oprit și s-a ițit în cabană, în timp ce ochii lui se obișnuiau cu lumina. Cum nu mai avea nevoie de cârjă, ascuțise capătul crengii de plop roșu și făcuse din ea o suliță primitivă. A ridicat-o în poziție de aruncare.

Un câine mic, un cățel, scâncea în mijlocul cabanei. Ușurat și însuflețit de perspectiva cărnii proaspete, Glass a făcut un pas lent înainte. A întors sulița cu capătul bont în față. *Nu are niciun rost să strici carnea.* Simțind pericolul, câinele s-a repezit spre colțurile întunecate din spatele încăperii deschise.

Glass a pornit rapid în urmărirea lui, oprindu-se șocat atunci când câinele a sărit în brațele unei indience foarte bătrâne. Bătrâna stătea cu genunchii la gură pe un așternut de paie, ghemuită pe o pătură zdrențuită. Ținea cățelul ca pe un copil. Avea fața lipită de animal și doar părul ei alb se vedea în semiîntuneric. A țipat și a început să se tânguie isteric. După câteva clipe, tânguirea a adoptat un tipar, o incantație înspăimântătoare și

amenințătoare. *E oare incantația ei de moarte?*

Brațele și umerii care strângeau cățelul erau doar piele bătrână și aspră care atârna larg pe oase. În timp ce ochii i se adaptau, Glass a văzut gunoaiele și mizeria împrăștiate în jurul ei. Într-un vas mare de pământ era apă, dar nu se vedeau nicăieri semne de mâncare. *De ce n-a cules porumb?* Glass strânsese câțiva știuleți în timp ce intra în sat. Indienii Sioux și căprioarele se aleseseră cu mare parte din recoltă, dar rămăseseră cu siguranță unele resturi. *E oloagă?*

Glass a băgat mâna în desaga de blană și a scos un știulete de porumb. L-a depănușat și s-a aplecat ca să i-l ofere bătrânei. A ținut știuletele întins multă vreme, în timp ce femeia își continua incantația tânguită. După o vreme cățelul a amușinat porumbul, apoi a început să-l lingă. Glass a întins mâna și a atins-o pe bătrână pe cap, mângâindu-i încet părul alb. În cele din urmă femeia s-a oprit din intonația ei și a întors fața spre lumina care se revărsa prin ușă.

Glass a icnit. Ochii ei erau perfect albi, complet orbi. Acum Glass înțelegea de ce bătrâna fusese lăsată în urmă atunci când indienii Arikara fugiseră în miez de noapte.

Glass a luat mâna bătrânei și a strâns-o încet în jurul porumbului. Ea a murmurat ceva ce el nu înțelegea și a băgat porumbul în gură. Glass a văzut că nu avea niciun dinte și strângea porumbul între gingii. Sucul dulce a părut să trezească foamea bătrânei, care rodea zadarnic știuletele. *Are nevoie de supă.*

A privit în jurul lui prin colibă. În centrul camerei, lângă vatră, era o oală ruginită. S-a uitat la apa din vasul mare de pământ. Era sălcie și la suprafața ei pluteau sedimente. A luat vasul și a ieșit. A aruncat apa din el și l-a umplut dintr-un mic pârâu care curgea prin sat.

Glass a văzut lângă pârâu alt câine și pe acesta nu l-a mai cruțat.

În curând, în centrul colibei ardea un foc. A fript o parte din câine pe o țepușă deasupra focului și altă parte a fiert-o în oală. A aruncat în oală porumb, lângă carnea de câine, și și-a continuat căutările prin sat. Focul nu afectase multe dintre colibele de pământ și Glass a fost încântat să găsească mai multe bucăți de frânghie bune pentru o plută. A găsit și o cană de cositor și un polonic făcut din corn de bizon.

Când s-a întors la cabana cea mare a găsit-o pe bătrâna oarbă așa cum o lăsase, sugând în continuare din știuletele de porumb. Glass s-a dus la oală, a umplut cana de cositor cu supă și a pus-o lângă ea, pe paie. Neliniștit de mirosul semenului său care se frigea la foc, cățelul s-a ghemuit lângă picioarele femeii. Femeia simțea și ea mirosul de carne. A luat cana și a înghițit supa imediat ce temperatura i-a permis asta. Glass a umplut cana iar, de data asta adăugând bucățele de carne pe care le tăiase cu briciul. A umplut cana de trei ori până ca femeia să se oprească din mâncat și să adoarmă. Glass i-a potrivit pătura peste umerii osoși.

S-a dus lângă foc și a început să mănânce câinele fript. Indienii Pawnee considerau câinele o delicatesă, sacrificând din când în când câte unul așa cum albii tăiau un purcel de lapte. Glass prefera fără îndoială bizonul, dar în starea lui actuală câinele era și el foarte bun. A scos porumb din oală și a mâncat și asta, păstrând supa și carnea fiartă

pentru indiancă.

Mâncase cam de o oră când bătrâna a scos un țipăt ascuțit. Glass s-a apropiat imediat de ea. Repeta iar și iar ceva. „*He tuwe he… He tuwe he…*“ De data asta vorbea nu pe tonul înfricoșător al incantației ei de moarte, ci cu o voce liniștită, care încerca să comunice imperios un gând important. Cuvintele nu însemnau nimic pentru Glass. Neștiind ce altceva să facă, a luat mâna femeii în mâna lui. Ea a strâns-o încet și a tras-o spre obrazul ei. Au stat așa o vreme. Ochii ei orbi s-au închis și bătrâna a adormit.

A doua zi dimineață era moartă.

Glass a dedicat aproape toată dimineața construirii unui rug funerar lângă Missouri. După ce l-a terminat s-a întors la cabana cea mare și a învelit-o pe bătrână în pătura ei. A dus-o la rug, urmat de cățel ca un cortegiu bizar și jalnic. Ca și piciorul rănit, umărul lui Glass se vindecase frumos în săptămânile de după lupta cu lupii. Dar tot a tresărit când a urcat trupul pe rug. Simțea de-a lungul coloanei junghiurile cunoscute și deconcertante. Spatele continua să-l îngrijoreze. Cu puțin noroc, avea să ajungă la Fort Brazeau peste câteva zile. Cineva de acolo putea să-l îngrijească așa cum se cuvine.

A rămas o clipă în fața rugului, în timp ce din trecutul îndepărtat îi reveneau vechi obiceiuri. S-a întrebat pentru o clipă ce cuvinte fuseseră rostite la înmormântarea mamei lui, ce cuvinte fuseseră rostite pentru Elizabeth. Și-a imaginat o movilă de pământ proaspăt răscolit lângă un mormânt deschis. Ideea de a fi îngropat i se păruse întotdeauna sufocantă și rece. Îi plăcea mai mult cutuma indiană, înălțarea trupurilor, ca și cum ar fi fost trimise la cer.

Dintr-odată câinele a mârâit și Glass s-a întors imediat. Patru indieni călare veneau încet spre el dinspre sat, la nu mai mult de șaptezeci de metri. După haine și păr, Glass i-a recunoscut imediat ca fiind Sioux. S-a panicat pentru o clipă și a calculat distanța până la copacii deși de pe malul înalt. Și-a adus aminte de prima lui întâlnire cu indienii Pawnee și a decis să rămână pe loc.

Trecuse ceva mai mult de o lună de când vânătorii de blănuri și indienii Sioux fuseseră aliați în asediul împotriva Arikara. Glass și-a amintit că Sioux abandonaseră lupta, dezgustați de tactica colonelului Leavenworth, sentiment împărtășit de oamenii companiei Rocky Mountain Fur. *A mai rămas oare vreo urmă din acea alianță?* Glass a rămas așa, afișând cât de multă încredere putea strânge și privind cum se apropie indienii.

Erau tineri; trei abia trecuseră de adolescență. Al patrulea era mai mare, poate în jurul a 25 de ani. Războinicii mai tineri s-au apropiat prudent, cu armele pregătite, ca și cum ar fi avansat către un animal straniu. Indianul mai mare călărea cu jumătate de cal în fața celorlalți. Avea o pușcă London, dar ținea arma neglijent, cu țeava sprijinită de gâtul unui armăsar imens cu piele ca de căprioară. Pe pulpa animalului era însemnat cu fierul roșu „U.S.“. *E unul de-ai lui Leavenworth.* În alte circumstanțe, lui Glass i s-ar fi părut amuzant ghinionul colonelului.

Indianul mai mare și-a oprit calul la un metru și jumătate în fața lui Glass, studiindu-l din cap până-n picioare. Apoi indianul a privit în spatele lui, spre rug. Se

chinuia să înțeleagă relația dintre acest om alb mutilat și mizer și femeia Arikara moartă. Îl urmăriseră de la distanță cum se chinuie să pună trupul pe eșafodaj. Nu avea niciun sens.

Indianul și-a trecut piciorul peste armăsarul cel mare și s-a lăsat cu ușurință pe pământ. S-a apropiat de Glass, cu ochi negri și pătrunzători. Glass a simțit cum stomacul i se răscoală, dar i-a susținut privirea fără să tresară.

Indianul reușea fără niciun efort ceea ce Glass era obligat să simuleze — un aer de încredere de sine totală. Se numea Cal Galben. Era înalt, de peste 1,80 metri, cu umeri pătrați și o ținută perfectă care îi scotea în evidență gâtul și pieptul puternic. În părul strâns împletit avea trei pene de vultur, care semnificau dușmanii uciși în luptă. Pe pieptul tunicii lui din piele de căprioară coborau două benzi decorative. Glass a observat complexitatea lucrării, sute de țepi de porc spinos împletiți și vopsiți strălucitor în stacojiu și mov.

În timp ce cei doi bărbați stăteau față în față, indianul a întins încet mâna spre colierul de la gâtul lui Glass, învârtind gheara enormă de urs între degete și examinând-o. A lăsat gheara să cadă și a urmărit cu ochii cicatricele de pe craniul și gâtul lui Glass. Indianul l-a împins de umăr ca să se întoarcă și i-a examinat rănile de sub cămașa zdrențuită. Le-a spus ceva celorlalți trei în timp ce se uita la spatele lui Glass. Glass a auzit cum ceilalți războinici descalecă și se apropie, apoi discută cu însuflețire, în timp ce apăsau și împungeau cu degetele pe spatele lui. *Ce-i asta?*

Sursa fascinației indienilor erau rănile adânci și paralele care parcurgeau întregul spate al lui Glass. Mai văzuseră multe răni, dar nu așa ceva. Crestăturile adânci erau însuflețite. Erau pline de viermi.

Unul dintre indieni a reușit să prindă între degete un vierme alb care se zvârcolea. L-a ridicat, ca să-l vadă și Glass. Glass a țipat îngrozit și și-a smuls rămășițele cămășii, încercând zadarnic să ajungă la rănile pe care nu le putea atinge. Apoi a căzut în patru labe și a început să vomite, la gândul revoltător al acestei hidoase invazii.

Indienii l-au urcat pe cal, în spatele unuia dintre războinicii tineri, și au plecat din satul Arikara. Câinele bătrânei s-a luat după cai. Unul dintre indieni s-a oprit, a descălecat și l-a ademenit aproape de el. A zdrobit craniul animalului cu partea boantă a tomahawk-ului, l-a luat de picioarele din spate și a plecat călare în urma celorlalți.

*

Tabăra Sioux se afla imediat la sud de Grand. Sosirea celor patru războinici cu un om alb a stârnit imediat animație. În timp ce ei treceau călare printre corturi, nenumărați indieni se aliniau în urma lor ca la o paradă.

Cal Galben a condus procesiunea către un cort scund plasat în afara taberei, acoperit cu modele extravagante: fulgere abătându-se din nori negri, bizoni aranjați simetric în jurul unui soare, siluete umane vagi dansând în jurul unui foc. Cal Galben a strigat un salut și, după câteva clipe, un indian foarte bătrân și încovoiat a ieșit prin trapa cortului. A mijit ochii în soarele puternic, chiar dacă, și fără să-i mijească, ochii lui abia se vedeau sub ridurile adânci. Partea de sus a feței lui era vopsită în negru, iar în

spatele urechii drepte își legase un corb mort și uscat. Era gol de la piept în sus, în ciuda zilei răcoroase de octombrie, iar de la talie în jos avea doar o pânză pentru șale. Pielea care atârna larg din pieptul lui prăbușit era vopsită în dungi alternative negre și roșii.

Cal Galben a descălecat și i-a făcut semn lui Glass să facă la fel. Glass a coborât țeapăn, deoarece rănile îl dureau din nou după săltatul neobișnuit al călătoriei. Cal Galben i-a spus vraciului despre omul alb straniu pe care îl găsiseră printre rămășițele satului Arikara și cum îl urmăriseră în timp ce elibera spiritul bătrânei indience. I-a spus vraciului că omul alb nu arătase niciun fel de teamă în timp ce se apropiau de el, chiar dacă nu avea nicio armă în afara unui băț ascuțit. I-a spus despre colierul cu gheară de urs și despre rănile de pe gâtul și spatele bărbatului.

Vraciul nu a spus nimic în timpul îndelungilor explicații ale lui Cal Galben, chiar dacă ochii lui priveau intens prin masca brăzdată a feței. Indienii reuniți s-au strâns aproape ca să asculte, iar la descrierea viermilor de pe spatele rănit s-a auzit un murmur.

Când Cal Galben a terminat, vraciul a pășit spre Glass.

Creștetul capului bărbatului sfrijit abia dacă ajungea la bărbia lui Glass, ceea ce îl plasa pe bătrânul Sioux într-un unghi perfect pentru examinarea ghearei de urs. Bătrânul a împuns vârful acesteia cu degetul mare, de parcă ar fi voit să verifice dacă-i adevărată. Mâinile lui încremenite tremurau ușor atunci când s-au întins ca să atingă cicatricele rozalii care mergeau de la umărul drept al lui Glass până la gât.

În sfârșit, l-a întors pe Glass ca să-i examineze spatele. A întins mâna spre gulerul cămășii roase și a tras. Stofa nu a opus prea multă rezistență. Indienii s-au îngrămădit ca să vadă cu ochii lor ceea ce descrisese Cal Galben. Au izbucnit imediat într-o sporovăială însuflețită, în limba lor stranie. Glass a simțit iar cum stomacul i se întoarce pe dos la gândul spectacolului care declanșa o asemenea fervoare.

Vraciul a spus ceva și indienii au amuțit imediat.

S-a întors și a intrat prin trapa cortului. A ieșit după câteva minute cu brațele pline de tot felul de tigve și săculeți cu mărgele. S-a apropiat iar de Glass și i-a făcut semn să se întindă pe pământ cu fața în jos. Lângă el a întins o blană albă minunată. Pe blană a aranjat o multitudine de leacuri. Glass habar n-avea ce e în acele vase. *Nu-mi pasă.* Un singur lucru conta. *Să-i ia de pe mine.*

Vraciul a spus ceva unuia dintre războincii tineri, care a fugit și s-a întors după câteva minute cu un vas plin cu apă. Între timp, vraciul a mirosit tigva cea mai mare și a adăugat ingrediente dintr-o varietate de săculeți. A început să recite incantații cu o voce scăzută în timp ce lucra, singurul sunet care se ridica deasupra tăcerii respectuoase a sătenilor.

Principalul ingredient din tigva cea mare era urină de bizon, luată din vezica unui taur mare de la o vânătoare de vara trecută. Peste ea, vraciul a adăugat rădăcină de arin și praf de pușcă. Substanța astringentă rezultată era la fel de tare ca terebentina.

Vraciul i-a întins lui Glass un băț scurt de 15 centimetri lungime. Glass a avut nevoie de o clipă ca să înțeleagă la ce folosea. A inspirat adânc și a pus bățul între dinți.

Glass și-a strâns forțele, iar vraciul a turnat.

Leacul a declanșat cea mai intensă durere pe care Glass o simțise vreodată, ca un metal topit într-un mulaj de carne umană. La început durerea era definită, pe măsură ce lichidul se infiltra chinuitor în fiecare dintre cele cinci tăieturi, centimetru cu centimetru. Curând, focul ascuțit s-a transformat într-o mare de durere care pulsa odată cu bătăile repezi ale inimii lui. Glass și-a înfipt dinții în lemnul moale al bățului. Încerca să-și imagineze efectul catartic al tratamentului, dar nu reușea să se ridice deasupra durerii insuportabile.

Substanța astringentă avea efectul dorit asupra viermilor. Zeci de siluete albe se zvârcoleau și se străduiau să iasă la suprafață. După câteva minute, vraciul a spălat viermii și lichidul arzător de pe spatele lui Glass cu un polonic mare de apă. Glass a gemut în timp ce durerea începea încet să se calmeze. Tocmai începuse să-și tragă răsuflarea, când vraciul a turnat iar din tigva cea mare.

Vraciul a aplicat patru doze de astringent. După ce a spălat și ultimele urme ale ei, a pansat rănile cu o cataplasmă aburindă de pin și zadă. Cal Galben l-a ajutat pe Glass să intre în cortul vraciului. O indiancă a adus vânat proaspăt gătit. Glass a ignorat usturimea spatelui suficient cât să se îndoape, apoi s-a întins pe pătura din blană de bizon și a căzut într-un somn adânc.

A dormit cu intermitențe aproape două zile întregi. În momentele de trezie găsea lângă el provizii proaspete de mâncare și apă. Vraciul îi îngrijea spatele și i-a schimbat cataplasma de două ori. După durerea agresivă a leacului, căldura umedă a cataplasmei era ca atingerea alinătoare a unei mâini materne.

Când Glass s-a trezit în dimineața celei de-a treia zile, primele raze ale zorilor luminau interiorul cortului cu o licărire slabă, iar liniștea era întreruptă doar de freamătul ocazional al cailor și de uguitul de dimineață al porumbeilor. Vraciul dormea întins, cu o pătură de bizon peste pieptul lui osos. Lângă Glass era un morman de haine din piele de căprioară frumos împăturite — pantaloni, mocasini cu mărgele și o tunică simplă din piele. S-a ridicat încet și s-a îmbrăcat.

Indienii Pawnee îi considerau pe Sioux dușmanii lor de moarte. Glass chiar luptase împotriva unui grup de vânători Sioux, într-o mică încăierare din perioada petrecută de el pe câmpiile Kansasului. Acum avea o nouă perspectivă. Ce altceva decât recunoștință ar fi putut să simtă față de acțiunile samaritene ale lui Cal Galben și ale vraciului? Vraciul s-a mișcat și s-a ridicat în fund după ce l-a văzut pe Glass. A spus ceva ce acesta nu înțelegea.

După câteva minute a apărut și Cal Galben. Părea încântat că Glass e sănătos și pe picioarele lui. Cei doi indieni i-au examinat spatele, părând să discute aprobator despre ceea ce constatau. După ce au terminat, Glass a arătat spre spatele lui și a ridicat sprâncenele ca pentru a întreba „E în regulă?“ Cal Galben și-a țuguiat buzele și a aprobat din cap.

S-au întâlnit mai târziu în cortul lui Cal Galben. Printr-o amestecătură de limbaj al semnelor și desene în nisip, Glass a încercat să comunice locul din care venea și cel în

care voia să meargă. Cal Galben a părut să înțeleagă „Fort Brazeau“ și Glass a confirmat atunci când indianul a desenat o hartă care indica localizarea exactă a fortului de la confluența dintre Missouri și White River. Glass a dat din cap frenetic. Cal Galben le-a spus ceva războinicilor întruniți în cort. Glass nu înțelegea și în seara aceea s-a culcat gândindu-se dacă n-ar fi cumva mai bine să plece pur și simplu pe cont propriu.

A doua zi dimineață s-a trezit în zgomotul unor cai din fața cortului vraciului. Când a ieșit l-a găsit pe Cal Galben și pe cei trei războinici tineri din satul Arikara. Erau călare, iar unul dintre ei ținea hățul unui cal bălțat în plus.

Cal Galben a spus ceva și a arătat spre bălțat. Soarele tocmai depășea linia orizontului atunci când ei au început călătoria spre sud, spre Fort Brazeau.

Paisprezece

6 octombrie 1823

Pe Jim Bridger nu-l înșelase simțul orientării. Avusese dreptate atunci când îl îndemnase pe Fitzgerald s-o taie peste câmpie și să se îndepărteze de cotul spre est al râului Little Missouri. Orizontul vestic înghițea ultimele raze de soare atunci când cei doi bărbați au tras un foc de armă ca să-și semnaleze apropierea de Fort Union. Căpitanul Henry a trimis un călăreț să-i întâmpine.

Oamenii Companiei Rocky Mountain Fur i-au primit în fort pe Fitzgerald și pe Bridger cu un respect sumbru. Fitzgerald purta pușca lui Glass ca pe un mândru stindard al camaradului lor căzut în luptă. Jean Poutrine și-a făcut cruce atunci când Anstadtul a defilat pe lângă el și câțiva oameni și-au scos pălăria. Li se părea neliniștitor să se confrunte cu moartea lui Glass, fie ea inevitabilă sau nu.

S-au strâns în dormitor ca să asculte relatarea lui Fitzgerald. Bridger nu a putut decât să se minuneze de abilitatea acestuia, de subtilitatea și îndemânarea cu care mințea.

— Nu sunt multe de spus, a zis Fitzgerald. Am știut cu toții ce urma să se întâmple. N-o să pretind că eram prietenul lui, dar respect un om care luptă așa cum a luptat el. L-am îngropat adânc… l-am acoperit cu suficiente pietre ca să fie protejat. Adevărul, căpitane, e că eu voiam să plec imediat — dar Bridger a spus că trebuie să facem o cruce pentru mormânt.

Bridger a ridicat privirea, îngrozit de această ultimă înfrumusețare. Douăzeci de fețe admirative îl priveau fix, câteva înclinându-se în semn de aprobare solemnă. *Dumnezeule — sper că nu e respect!* Avea acum ceea ce își dorise atât și era mai mult decât putea suporta. Indiferent de consecințe, trebuia să se debaraseze de povara îngrozitoare a minciunii lor — a propriei lui minciuni.

Bridger a simțit privirea de gheață din colțul ochiului lui Fitzgerald. *Nu-mi pasă.* A deschis gura să vorbească, dar înainte ca el să-și găsească cuvintele, căpitanul Henry a spus:

— Știam că o să-ți faci partea ta, Bridger.

Oamenii din detașament au aprobat iar din cap. *Ce-am făcut?* Bridger a plecat ochii

în pământ.

Cincisprezece

9 octombrie 1823

Fort Brazeau avea pretenții de fort, dar denumirea era exagerată. Poate că fusese botezat așa din vanitate — din dorința de a instituționaliza un nume de familie. Sau poate că se sperase descurajarea unui atac prin simpla forță a numelui. În oricare dintre cazuri, numele nu părea să se potrivească deloc cu realitatea.

Fort Brazeau consta dintr-o singură cabană din bușteni, un debarcader primitiv și un stâlp de legat caii. Fantele înguste pentru tragere ale cabanei reprezentau singura probă că se luase cât de cât în considerare aspectele marțiale ale clădirii, dar ele împiedicau mai degrabă intrarea luminii decât a săgeților.

Luminișul din jurul fortului era presărat cu wigwamuri, câteva înălțate temporar de indienii veniți pentru comerț, câteva înălțate permanent de indieni Sioux bețivi din Yankton. Oricine călătorea pe râu rămânea acolo peste noapte. De obicei campau sub cerul liber, dar cei prosperi își puteau găsi loc pe o saltea de paie din cabană în schimbul a 25 de cenți.

Pe dinăuntru, cabana era pe jumătate magazin universal, pe jumătate crâșmă. Era slab luminată și principalele senzații erau olfactive: fumul strâns de peste zi, mirosul moscat și unsuros al pieilor crude, butoaie deschise cu cod sărat. Principalele ei zgomote, care stânjeneau conversațiile de la băutură, proveneau de la zumzăitul permanent al muștelor și sforăitul ocazional din podul cu locuri de dormit dintre căpriori.

Tizul fortului, Kiowa Brazeau, s-a uitat la cei cinci călăreți care se apropiau prin niște ochelari groși care îi făceau ochii să pară nefiresc de mari. A identificat cu multă ușurare fața lui Cal Galben. Kiowa își făcuse griji în legătură cu dispoziția indienilor Sioux.

William Ashley petrecuse aproape o lună la Fort Brazeau, planificând viitorul companiei lui, Rocky Mountain Fur, după dezastrul din satele Arikara. Indienii Sioux fuseseră aliații albilor în lupta împotriva indienilor Arikara. Sau, mai exact, indienii Sioux fuseseră aliații lor până când se săturaseră de tactica apatică a colonelului Leavenworth. La jumătatea asediului lui Leavenworth, indienii Sioux plecaseră brusc

(dar nu înainte să fure cai atât de la Ashely, cât și de la armata americană). Ashley vedea dezertarea acestora ca pe o trădare. Kiowa nutrea o simpatie discretă față de atitudinea lor, chiar dacă nu simțea deloc nevoia de a-l ofensa pe fondatorul companiei Rocky Mountain Fur. La urma urmei, Ashley și oamenii lui fuseseră cei mai buni clienți dintotdeauna ai lui Kiowa, cumpărând practic întregul inventar al proviziilor lui.

Însă, în ultimă instanță, economia sărăcăcioasă din Fort Brazeau depindea de comerțul cu triburile din zonă. Indienii Sioux căpătaseră o importanță suplimentară odată cu schimbarea dramatică a relațiilor cu Arikara. Kiowa își făcea griji că disprețul indienilor Sioux față de Leavenworth s-ar fi putut extinde și asupra lui și factoriei sale. Sosirea lui Cal Galben și a celorlalți trei războinici Sioux era un semn bun, mai ales atunci când a devenit evident că aduceau un om alb care părea să fi fost în grija lor.

O mică mulțime de indieni din fort și luntrași aflați în trecere s-au strâns ca să-i întâmpine pe nou-veniți. Se holbau mai ales la bărbatul alb cu cicatrice oribile pe față și pe scalp. Brazeau a discutat cu Cal Galben într-un dialect Sioux cursiv și Cal Galben i-a explicat ce știa despre omul alb. Glass a devenit ținta stânjenită a zeci de ochi iscoditori. Cei care știau limba Sioux ascultau cum Cal Galben descrie găsirea lui Glass, singur și fără arme, grav rănit de un urs. Ceilalți nu puteau decât să facă presupuneri, dar era evident că bărbatul alb are o poveste de spus.

Kiowa a ascultat povestea lui Cal Galben, înainte de a se adresa el însuși omului alb.

— Cine ești?

Bărbatul alb părea să se chinuie să-și găsească cuvintele. Crezând că nu înțelege, Brazeau a trecut la franceză:

— *Qui êtes-vous?*

Glass a înghițit și și-a dres încet vocea. Și-l amintea pe Kiowa din scurtul popas al companiei Rocky Mountain Fur în drumul ei în susul râului. În mod evident, Kiowa nu-și amintea de el. Glass și-a dat seama că aspectul lui se schimbase semnificativ, chiar dacă el încă nu apucase să-și privească fața ca lumea după atac.

— Hugh Glass.

Vorbitul îi provoca durere, iar vocea lui răsuna ca un fel de scâncit jalnic și strident.

— Om al lui Ashley.

— Tocmai l-ai ratat pe monsieur Ashley. L-a trimis pe Jed Stuart spre vest cu cincisprezece oameni, apoi s-a întors în St. Louis să mai recruteze un detașament.

Kiowa a așteptat o clipă, gândindu-se că, dacă el tace, bărbatul rănit ar putea să ofere mai multe informații.

Cum bărbatul nu dădea niciun semn că ar vrea să mai spună ceva, un scoțian cu un singur ochi a dat glas nerăbdării grupului, întrebând cu un accent scoțian prostesc:

— Ce ți s-a întâmplat?

Glass a vorbit încet, cât mai economicos posibil:

— Un grizzly m-a atacat pe Upper Grand.

Detesta scâncitul jalnic al vocii sale, dar a continuat:

— Căpitanul Henry m-a lăsat cu doi oameni.

S-a oprit iar și și-a mângâiat cu mâna gâtul rănit.

— Care au fugit și mi-au furat echipamentul.

— Și indienii Sioux te-au adus tocmai de acolo? a întrebat scoțianul.

Văzând durerea de pe fața lui Glass, Kiowa a răspuns în locul lui.

— Cal Galben l-a găsit singur în satele Arikara. Corectați-mă dacă greșesc, monsieur Glass, dar aș pune pariu că ați coborât pe Grand de unul singur.

Glass a aprobat din cap.

Scoțianul cu un ochi a dat să mai pună o întrebare, dar Kiowa l-a întrerupt.

— Monsieur Glass își poate ține povestea pentru mai târziu. Eu cred că merită să mănânce și să doarmă.

Ochelarii dădeau feței lui Kiowa un aer inteligent și protector. L-a luat pe Glass de umăr și l-a condus înăuntrul cabanei. L-a pus pe Glass la o masă lungă și i-a spus ceva în Sioux nevestei lui, care a adus o farfurie plină cu vârf cu tocană dintr-o oală imensă de fontă. Glass a hăpăit mâncarea, apoi încă două porții mari.

Kiowa stătea la masă în fața lui, privind răbdător prin lumina slabă și alungându-i pe curioși.

După ce a terminat de mâncat, Glass s-a întors spre Kiowa, dându-și brusc seama de ceva.

— Nu-ți pot plăti.

— Nici nu mă așteptam să ai la tine prea mulți bani. Un om al lui Ashley poate să rămână pe datorie în fortul meu.

Glass a dat din cap a aprobare. Kiowa a continuat:

— Pot să-ți dau echipament și să te urc în următoarea barcă spre St. Louis.

Glass a scuturat violent din cap.

— Nu merg la St. Louis.

Kiowa era șocat.

— Dar unde ai de gând să mergi?

— La Fort Union.

— Fort Union! E octombrie! Și dacă reușești să treci de Ree, spre satele Mandanilor, o să fie decembrie când ajungi acolo. Și de acolo mai sunt 500 de kilometri până la Fort Union. O să urci pe Missouri pe jos în mijlocul iernii?

Glass nu a răspuns. Îl durea gâtul. În plus, nu avea nevoie de permisiunea nimănui. A băut o gură de apă dintr-o cană mare de cositor, i-a mulțumit lui Kiowa pentru mâncare și a început să urce scara șubredă către podul pentru dormit. S-a oprit la mijlocul ei, s-a dat jos și a ieșit.

L-a găsit pe Cal Galben într-o tabără din afara fortului, pe malul lui White River. El și cu ceilalți indieni Sioux își îngrijiseră caii, făcuseră puțin comerț și urmau să plece dimineața. Cal Galben evita pe cât posibil fortul. Kiowa și soția lui Sioux îl trataseră întotdeauna corect, dar întreaga așezare îl deprima. Simțea dispreț și chiar rușine pentru indienii mizeri care campau în jurul fortului, prostituându-și soțiile și fiicele pentru următoarea lor gură de whisky. Un rău care îi putea face pe oameni să-și

abandoneze vechea viață și să trăiască într-o asemenea stare de infamie avea în el ceva de care trebuia să-ți fie teamă.

Dincolo de efectul pe care Fort Brazeau îl avea asupra indienilor de acolo, alte aspecte ale acelui post îl îngrijorau profund. Se minuna de complexitatea și calitatea bunurilor produse de albi, de la armele și topoarele lor până la ace și stofele fine. Dar simțea și o neliniște ascunsă față de un popor care putea să facă astfel de lucruri, care stăpânea puteri pe care el nu le înțelegea. Și apoi mai erau și poveștile despre marile sate ale albilor din est, cu oameni la fel de numeroși precum bizonii. Cal Galben se îndoia că aceste povești ar putea fi adevărate, chiar dacă șuvoiul de comercianți se îngroșa în fiecare an. Apoi venise lupta cu Arikara și soldații. E adevărat că Arikara erau cei pe care albii voiau să-i pedepsească, un trib față de care nici el nu avea nicio înțelegere. Și e adevărat că soldații albi fuseseră lași și nechibzuiți. Cal Galben se străduia să-și înțeleagă neliniștea. Luate individual, niciuna dintre presimțirile lui rele nu părea copleșitoare. Însă el simțea că aceste fire răzlețe se uneau undeva, împletindu-se într-un avertisment pe care încă nu-l înțelegea pe deplin.

Cal Galben s-a ridicat atunci când Glass a intrat în tabără; un foc scund le lumina fețele. Glass se gândise să încerce să-l plătească pe Sioux pentru grija lui, dar ceva îi spunea că acesta s-ar fi simțit jignit. Se gândise la un mic dar — o funie de tutun sau un cuțit. Astfel de fleacuri păreau însă expresii nepotrivite ale recunoștinței lui. În loc de asta, Glass s-a apropiat de Cal Galben, și-a scos colierul cu gheara de urs și l-a pus în jurul gâtului indianului.

Cal Galben l-a privit intens pentru o clipă. Glass l-a privit și el, a dat din cap și apoi s-a întors și a luat-o înapoi spre cabană.

Când a urcat iar în podul pentru dormit, Glass a găsit doi luntrași deja adormiți pe salteaua mare de paie. Într-un colț, sub cornișă, o blană mițoasă fusese întinsă în locul îngust. Glass s-a lăsat pe ea și l-a furat somnul aproape instantaneu.

A doua zi dimineață l-a trezit o conversație zgomotoasă în franceză, care urca spre pod din camera deschisă de dedesubt. Discuția era presărată cu râsete voioase și Glass a observat că era singur în pod. A rămas acolo o vreme, savurând luxul adăpostului și căldurii. S-a rostogolit de pe burtă pe spate.

Tratamentul brutal al vraciului funcționase. Deși spatele lui încă nu era complet vindecat, cel puțin rănile fuseseră curățate de acea infecție abjectă. Glass și-a întins membrele unul câte unul, ca și cum ar fi examinat piesele componente complexe ale unei mașinării proaspăt achiziționate. Piciorul lui putea susține întreaga greutate a trupului, chiar dacă încă mai șchiopăta puternic atunci când mergea. Și, chiar dacă nu își recuperaseră forța, brațul și umărul funcționau normal. Glass presupunea că reculul unei puști i-ar fi provocat o durere ascuțită, dar avea încredere în abilitatea lui de a manevra o armă.

O *armă*. Glass aprecia disponibilitatea lui Kiowa de a-l echipa. Dar ceea ce voia el era arma *lui*. Arma lui și o răfuială cu cei care i-o furaseră. Faptul că ajunsese la Fort Brazeau părea ceva complet lipsit de importanță. Era, într-adevăr, un reper. Dar fortul

nu însemna pentru Glass o linie de sosire pe care să o treacă exuberant, ci mai degrabă o linie de pornire pe care să o depășească hotărât. Cu un echipament nou și un trup tot mai sănătos, acum avea avantaje pe care în ultimele șase săptămâni nu le avusese. Dar obiectivul lui era unul îndepărtat.

Cum stătea întins pe spate în pod, a observat o găleată cu apă pe masă. Dedesubt s-a deschis ușa, iar o oglindă crăpată de pe perete a surprins lumina dimineții. Glass s-a ridicat de pe podea și s-a îndreptat încet spre oglindă.

Nu a fost neapărat șocat de imaginea care îl privea fix de acolo. Se aștepta să arate altfel. Dar tot era straniu să privească, în sfârșit, rănile pe care săptămâni de zile putuse doar să și le imagineze. Trei urme paralele de gheare brăzdau adânc barba deasă de pe obrazul lui. Îi aminteau lui Glass de vopsitul pentru război. Nu era de mirare că indienii Sioux fuseseră respectuoși. Țesutul rozaliu al cicatricelor tivea marginea scalpului și creștetul capului era marcat de mai multe crestături. A observat că, acolo unde creștea părul, castaniul pe care îl cunoștea el se amesteca cu cenușiul — mai ales în barbă. A acordat o atenție specială gâtului. Din nou, brazde paralele marcau traseul ghearelor. Cicatrice neregulate marcau punctele în care fuseseră legate copcile.

Glass și-a ridicat bluza din piele de căprioară, încercând să se uite la spinare, dar oglinda întunecoasă arăta doar o schiță a rănilor lungi. Imaginea mentală a viermilor continua să-l bântuie. Glass a lăsat oglinda și s-a dat jos din pod.

O duzină de oameni se strânseseră în încăperea de dedesubt, îngrămădindu-se la masa lungă și revărsându-se dincolo de ea. Conversația a încetat atunci când Glass a coborât scara care ducea în pod.

Kiowa l-a întâmpinat, trecând cu ușurință la engleză. Talentul lui lingvistic era un avantaj pentru un comerciant în mijlocul Babelului de la frontieră.

— Bună dimineața, monsieur Glass. Tocmai vorbeam despre dumneata.

Glass a dat din cap a înțelegere, dar nu a spus nimic.

— Ești norocos, a continuat Kiowa. S-ar putea să-ți fi găsit un mijloc de transport în susul râului.

Interesul lui Glass a sporit imediat.

— Fă cunoștință cu Antoine Langevin.

Un bărbat scund, cu mustață lungă, care stătea drept și oficial la masă, a întins mâna ca să i-o strângă pe a lui Glass. Glass a fost surprins de forța strânsorii micului bărbat.

— Langevin a sosit noaptea trecută din susul râului. Ca și dumneata, monsieur Glass, are și el o poveste. Monsieur Langevin vine tocmai din satele Mandan. Mi-a spus că tribul nostru rătăcitor, Arikara, a fondat un nou sat pe un teren la mai puțin de doi kilometri sud de indienii Mandan.

Langevin a spus în franceză ceva ce Glass nu a înțeles.

— Ajung și acolo, Langevin, a spus Kiowa, iritat de întrerupere. M-am gândit că prietenul nostru ar putea aprecia puțin context istoric.

Apoi și-a continuat explicațiile:

— După cum îți poți imagina, prietenii noștri Mandani sunt neliniștiți că noii lor vecini le vor aduce necazuri. Ca o condiție pentru ocuparea teritoriului Mandan, Mandanii au smuls de la Arikara promisiunea de a-și înceta atacurile asupra albilor.

Kiowa și-a scos ochelarii și și-a șters lentilele cu poalele cămășii, după care și i-a potrivit la loc pe nasul lui roșcovan.

— Ceea ce mă aduce la ceea ce mă privește pe mine. Micul meu fort depinde de traficul pe râu. Am nevoie de vânători de blănuri și comercianți ca voi care să urce și să coboare pe Missouri. Am apreciat îndelunga vizită a lui monsieur Ashley și a oamenilor lui, dar lupta aceasta cu Arikara o să mă falimenteze. L-am rugat pe Langevin să conducă o solie pe Missouri în sus. O să ducă daruri și o să restabilească legăturile cu Arikara. Dacă o să reușească, o să trimitem vorbă la St. Louis că Missouriul e deschis pentru afaceri. Pe barca lui Langevin e loc pentru șase oameni și provizii. El e Toussaint Charbonneau.

Kiowa a arătat spre alt bărbat de la masă. Glass cunoștea numele și s-a uitat cu interes la soțul Sacageweei.

— Toussaint a tradus pentru Lewis și Clark. Vorbește Mandan, Arikara și orice altceva ai putea avea nevoie pe drum.

— Și vorbesc și engleză, a spus Charbonneau.

Păruse că spune *șe vobesc șe englesă*. Engleza lui Kiowa era aproape lipsită de accent, dar a lui Charbonneau avea melodia intensă a limbii lui materne. Glass a întins mâna spre mâna lui Charbonneau.

Kiowa a continuat prezentările.

— El e Andrew MacDonald.

A arătat spre scoțianul cu un ochi din ziua anterioară. Glass a observat că, pe lângă ochiul lipsă, scoțianului îi lipsea și o bună bucată din vârful nasului.

— E foarte posibil să fie cel mai prost om pe care l-ai cunoscut vreodată, a spus Kiowa. Dar poate să vâslească o zi fără pauză. Noi îi spunem „Professeur“.

Profesorul a înclinat capul ca să-l aducă pe Kiowa în bătaia ochiului său bun, care a mijit a vagă înțelegere la pomenirea numelui său, chiar dacă era evident că el nu sesizase ironia.

— În sfârșit — iată-l și pe Dominique Cattoire.

Kiowa a arătat spre un luntraș care fuma o pipă subțire de lut. Dominique s-a ridicat, i-a strâns mâna lui Glass și a spus „*Enchanté*“.

— Fratele lui Dominique e Louis Cattoire, rege al *putains*. Și el o să meargă, dacă îl smulgem, pe el și caltabosul său, din cortul curvelor. Lui Louis îi spunem „La Vierge“.

Oamenii din jurul mesei au izbucnit în râs.

— Și asta mă aduce la dumneata. Ei or să urce pe râu vâslind, așa că nu pot lua multă încărcătură. Au nevoie de un vânător care să-i asigure taberei carne. Bănuiesc că ești destul de priceput la a găsi hrană. Probabil chiar mai priceput după ce-ți dăm o pușcă.

Glass a răspuns dând din cap.

— Mai e un motiv pentru care soliei noastre i-ar prinde bine o pușcă în plus, a continuat Kiowa. Dominique a auzit zvonuri că un șef Arikara pe nume Limbă de Elan s-a desprins de tribul principal. Se duce cu un grup de războinici și cu familiile lor undeva între Mandan și Grand. Nu știm unde sunt, dar Limbă de Elan a jurat să răzbune atacul asupra satului Ree.

Glass s-a gândit la rămășițele înnegrite ale satului Arikara și a răspuns dând din cap.

— Te bagi?

O parte din Glass nu dorea povara unor colegi de călătorie. Planul lui fusese să-și croiască drum în susul Missouriului de unul singur, pe jos. Avea de gând să plece în ziua aceea și detesta ideea de a aștepta. Dar a înțeles șansa aceea. Mai mulți oameni însemnau siguranță, dacă oamenii erau buni de ceva. Bărbații din solia lui Kiowa păreau experimentați, iar Glass știa că nu existau barcagii mai buni decât acești navigatori încercați. Mai știa și că trupul lui era încă în curs de vindecare și ameliorarea avea să fie lentă dacă mergea pe jos. Urcarea râului cu o barcă cu vâsle era și ea lentă. Dar a merge cu ei în timp ce doar ceilalți vâsleau îi oferea încă o lună în care să se întremeze.

Glass a dus mâna la gât.

— Mă bag.

Langevin i-a spus lui Kiowa ceva în franceză. Kiowa a ascultat și apoi s-a întors spre Glass.

— Langevin spune că astăzi trebuie să repare barca. Plecați mâine în zori. Mănâncă ceva și apoi hai să te echipăm.

Kiowa își ținea mărfurile lângă un perete din spatele cabanei. O scândură pusă pe două butoaie goale servea drept tejghea. Glass s-a concentrat mai întâi asupra unei arme lungi. Existau cinci din care putea să aleagă. Trei erau muschete ruginite din nord-vest, de producție străveche, în mod evident destinate comerțului cu indienii. Alegerea între celelalte două puști a părut la început evidentă. Una era o pușcă lungă Kentucky clasică, minunat meșteșugită, cu finisaj de nuc lustruit. Cealaltă era o pușcă Model 1803 a infanteriei americane încercată, al cărei pat fusese rupt și reparat cu piele netăbăcită. Glass a luat cele două puști și le-a dus afară, însoțit de Kiowa. Avea de luat o decizie importantă și voia să examineze armele la lumina zilei.

Kiowa privea răbdător în timp ce Glass examina pușca lungă Kentucky.

— E o armă minunată, a spus el. Germanii sunt o catastrofă la gătit, dar știu cum să facă o armă.

Glass era de acord. Admirase întotdeauna liniile elegante ale puștilor Kentucky. Dar existau două probleme. În primul rând, Glass a observat cu dezamăgire calibrul mic al puștii, pe care l-a estimat corect la 32 de milimetri. În al doilea rând, marea lungime a armei o făcea greu de cărat și dificil de încărcat. Era o armă ideală pentru un gentleman fermier care vânează veverițe în Virginia. Glass avea nevoie de ceva diferit.

I-a întins pușca Kentucky lui Kiowa și a luat Modelul 1803, arma pe care o avuseseră mulți dintre soldații din Corpul Exploratorilor al lui Lewis și Clark. Glass a examinat mai

întâi reparația de la patul rupt. În jurul rupturii fusese învelită strâns piele netăbăcită udă, care apoi fusese lăsată să se usuce. Pielea netăbăcită se întărise și se strânsese la uscare, creând un cofraj tare ca piatra. Patul era urât, dar părea solid. Apoi Glass a examinat mecanismele închizătorului și trăgaciului. Erau unse de curând și nu se vedeau semne de rugină. Și-a trecut mâna încet peste patul scurt, continuând apoi de-a lungul țevii de asemenea scurte. A băgat degetul în gaura groasă a gurii, observând apreciativ calibrul solid 53 de milimetri.

— Îți place arma cea mare, nu?

Glass a dat din cap aprobator.

— O armă mare e bună, a spus Kiowa zâmbind strâmb. Încearc-o. O armă ca asta, omori cu ea un urs!

Kiowa i-a întins lui Glass un corn cu pulbere și o măsură. Glass a pus o încărcătură completă de 200 de grăunțe și le-a turnat pe gura armei. Kiowa i-a întins un glonț mare de calibru 53 și o învelitoare unsă din buzunarul lui de la vestă. Glass a înfășurat glonțul în învelitoare și l-a împins pe gura armei. A scos vergeaua și a împins bine glonțul lângă culată. A turnat pulbere în rezervor, a tras cocoșul până jos și a căutat o țintă.

La vreo cincizeci de metri distanță, o veveriță stătea liniștită la bifurcația unui plop roșu mare.

Glass a țintit veverița și a apăsat pe trăgaci. Între aprinderea rezervorului și prima explozie din adâncul țevii a trecut doar o fracțiune de secundă. Aerul s-a umplut de fum, ascunzând temporar ținta. Glass a tresărit la lovitura puternică de la umăr a recului.

În timp ce fumul se împrăștia, Kiowa s-a dus încet spre plopul roșu. S-a oprit și a ridicat rămășițele zdrențuite ale veveriței, care acum mai era doar o coadă stufoasă. S-a întors la Glass și a aruncat coada la picioarele acestuia.

— Mă gândesc că arma nu e prea bună pentru veverițe.

De data asta Glass a zâmbit.

— O iau.

S-au întors la cabană și Glass a luat și restul materialelor. A ales un pistol de calibru 53, pe lângă pușcă. O matriță pentru gloanțe, plumb, pulbere și cremene. Un tomahawk și un cuțit mare de jupuit. O centură groasă de piele care să-i susțină armele. Două cămăși de bumbac roșii, pe care să le poarte sub tunica din piele de căprioară. O manta Hudson Bay mare. O căciulă de lână și mănuși. Două kilograme de sare și trei funii de tutun. Ac și ață. Frânghie. Ca să care această abundență neașteptată, a ales o geantă de vânătoare cu franjuri de piele și ornamente complicate din pene. A observat că luntrașii purtau cu toții la curea săculețe mici pentru pipă și tutun. A luat și el un astfel de săculeț, un adăpost convenabil pentru noua lui cremene și amnar.

După ce a terminat, Glass se simțea bogat ca un rege. După șase săptămâni în care avusese doar hainele de pe el, se simțea perfect pregătit pentru orice luptă l-ar fi așteptat. Kiowa i-a făcut socoteala, care ajungea la 125 de dolari. Glass a scris un bilet pentru William Ashley:

10 octombrie 1823

Dragă dle Ashley:

Echipamentul mi-a fost furat de doi oameni din detașamentul nostru cu care o să-mi reglez conturile de unul singur. Dl Brazeau mi-a acordat un credit în numele companiei Rocky Mountain Fur. Mi-am permis să iau în avans bunurile alăturate în contul salariului meu. Intenționez să-mi recuperez bunurile și mă angajez să-mi achit datoria față de dumneata.

Al dumitale cel mai supus servitor,

Hugh Glass

— O să trimit scrisoarea dumitale împreună cu factura, a spus Kiowa.

În seara aceea, Glass a luat cina împreună cu Kiowa și patru dintre noii lui tovarăși. Al cincilea, Louis „La Vierge“ Cattoire, încă nu-și făcuse apariția din cortul curvelor. Fratele lui, Dominique, le-a spus că, din momentul sosirii lor la Fort Brazeau, La Vierge trecea prin accese alternative de beție și preacurvie. Dacă nu era ceva ce îl viza direct pe Glass, luntrașii discutau de regulă în franceză. Glass recunoștea cuvinte și expresii răzlețe din perioada petrecută în Campeche, dar nu suficient ca să poată urmări conversația.

— Fă în așa fel ca fratele dumitale să fie gata dimineață, a spus Langevin. Am nevoie de el să vâslească.

— O să fie gata.

— Și nu uitați de misiunea voastră, a spus Kiowa. Nu stați cu Mandanii toată iarna. Am nevoie de confirmarea că Arikara nu îi vor ataca pe comercianții de pe râu. Dacă nu primesc vești de la voi până de Anul Nou, nu pot să trimit vorbă în St. Louis la timp ca să se poată face planuri pentru primăvară.

— Știu ce sarcină am, a spus Langevin. O să-ți aduc informațiile de care ai nevoie.

— Apropo de informații…

Kiowa trecea fără dificultate de la franceză la engleză.

— …cu toții am vrea să știm ce ți s-a întâmplat, monsieur Glass.

La asta, până și ochiul nătâng al lui Professeur a licărit a interes. Glass a privit în jurul mesei.

— Nu sunt prea multe de spus.

Kiowa traducea în timp ce Glass vorbea și luntrașii au râs când au auzit ce spusese acesta. Kiowa a râs și el, apoi a spus:

— Cu tot respectul cuvenit, *mon ami*, fața dumitale spune ea însăși o poveste — dar am vrea să auzim și detaliile.

Luntrașii s-au pregătit pentru ceea ce credeau că va fi o poveste pasionantă și au pus tutun proaspăt în pipele lor lungi. Kiowa a scos din buzunarul vestei o cutiuță ornată de argint cu tutun de prizat și a dus câteva fire la nas.

Glass și-a dus mâna la gât, încă stânjenit de vocea lui scâncită.

— Un grizzly mare m-a atacat pe Grand. Căpitanul Henry i-a lăsat pe John Fitzgerald și Jim Bridger în urmă, ca să mă îngroape când mor. În schimb ei m-au jefuit. Vreau să

recuperez ce-mi aparține și să fac dreptate.

Glass a încheiat. Kiowa a tradus. A urmat o tăcere prelungă, plină de așteptare.

În cele din urmă, Professeur a întrebat cu accentul lui scoțian puternic:

— Nu ne mai spune nimic?

— Nu te supăra, monsieur, a spus Toussaint Charbonneau, dar nu ești cine știe ce *raconteur*.

Glass l-a privit pe Charbonneau, dar nu a mai adăugat niciun detaliu. A intervenit Kiowa.

— E treaba dumitale dacă vrei să păstrezi pentru dumneata detaliile luptei cu ursul, dar nu te las să pleci până nu-mi povestești despre Grand.

Kiowa înțelesese încă de la începutul carierei că negoțul lui nu viza doar bunuri, ci și informații. Oamenii veneau la factoria lui nu doar pentru lucrurile pe care puteau să le cumpere, ci și pentru lucrurile pe care puteau să le afle. Fortul lui Kiowa se afla la confluența dintre Missouri și White River, așa că el cunoștea bine Whiteul. La fel și râul Cheyenne din nord. Aflase cât putuse despre Grand de la mai mulți indieni, dar detaliile rămâneau sumare.

Kiowa i-a spus ceva în Sioux soției lui, care i-a adus o carte uzată pe care amândoi o manevrau de parcă ar fi fost Biblia familiei. Cartea avea pe coperta ei zdrențuită un titlu lung. Kiowa și-a potrivit ochelarii și a citit cu voce tare titlul: *Istoria expediției…*

— *…sub comanda căpitanilor Lewis și Clark*, a încheiat Glass.

Kiowa a ridicat privirea, plin de însuflețire.

— *Ah bon!* Rănitul nostru călător e și un om de litere!

Glass se însuflețise și el, uitând o vreme că vorbitul îi provoca durere.

— Editată de Paul Allen. Publicată în Philadelphia în 1814.

— Atunci ți-e cunoscută și harta căpitanului Clark?

Glass a dat din cap. Își amintea bine frenezia care însoțise îndelung așteptata publicare a memoriilor și a hărții. Glass văzuse pentru prima oară *Istoria expediției*, ca și hărțile care îi făuriseră visurile copilăriei, în sediul din Philadelphia al Rawsthorne & Sons.

Kiowa a așezat cartea pe cotor și ea s-a deschis la harta lui Clark, intitulată *„O hartă a călătoriei lui Lewis și Clark de-a lungul porțiunii vestice a Americii de Nord, de la Mississippi la Oceanul Pacific“*. Ca să se pregătească pentru expediția lor, Clark se instruise intens în cartografie și în instrumentele acesteia. Harta lui era o minunăție a acelei epoci, întrecând în detalii și acuratețe orice se produsese înainte. Harta indica clar principalii afluenți care se vărsau în Missouri, de la St. Louis la Three Forks.

Deși harta înfățișa cu precizie râurile care se vărsau în Missouri, de regulă detaliile luau sfârșit la punctul de confluență. Se știau puține despre cursul de apă și izvoarele lui. Existau câteva excepții: în 1814, harta putuse deja să încorporeze descoperirile lui Drouillard și Colter din Bazinul Yellowstone. Ea arăta traseul lui Zebulon Pike prin Stâncoșii de Sud. Kiowa desenase pe hartă râul Platte, inclusiv o estimare aproximativă a ramificațiilor lui spre nord și sud. Iar în Yellowstone, fortul abandonat al lui Manuel

Lisa era însemnat la gura lui Bighorn.

Glass a cercetat cu mare atenție documentul. Ce îl interesa pe el nu era harta lui Clark însăși, pe care o cunoștea bine din lungile ore petrecute la Rawsthorne & Sons și din studiile lui mai recente din St. Louis. Ce îl interesa pe Glass erau detaliile adăugate de Kiowa, desenele în creion ale unui deceniu de acumulare de informații.

Tema constantă era apa, iar numele spuneau poveștile acelor locuri. Unele comemorau lupte — Pârâul Războiului, Pârâul Lăncii, Pârâul Ursului din Vizuină. Altele descriau flora și fauna din zonă — Pârâul Antilopei, Pârâul Castorului, Pârâul Pinului, Mugur de Măceș. Unele detaliau caracterul apei înseși — Pârâul Adânc, Pârâul Iute, Râul Platte, Pârâul Sulfuros, Apa Dulce. Câteva sugerau ceva mai mistic — Pârâul Cortul Vraciului, Pârâul Castelului, Keya Paha.

Kiowa l-a bombardat pe Glass cu întrebări. Câte zile urcaseră pe Grand până să dea de bifurcația din amonte? Unde se revărsau pârâurile în râu? Ce repere marcau drumul? Erau semne de castor și alt vânat? Cât de mult lemn era? Cât era până la Piscurile Gemene? Erau semne de indieni? Ce triburi? Kiowa însemna noile detalii pe hartă cu un creion ascuțit.

Glass oferea, dar și primea. Deși harta aproximativă era imprimată în memoria lui, detaliile căpătau o nouă importanță în timp ce el se gândea doar la traversarea ținutului. Câți kilometri erau de la satele Mandan la Fort Union? Care erau principalii afluenți de dincolo de Mandani și câți kilometri erau între ei? Cum era terenul? Când îngheța fluviul Missouri? Unde putea să economisească timp tăind coturile râului? Glass și-a copiat unele porțiuni importante din harta lui Clark pentru uzul lui ulterior. S-a concentrat asupra porțiunii dintre satele Mandan și Fort Union, desenând atât râul Yellowstone, cât și Missouri cale de mai multe sute de kilometri dincolo de Fort Union.

Ceilalți au plecat pe rând de la masă, în timp ce Kiowa și Glass au lucrat până noaptea la lumina slabă a lămpii cu ulei care arunca umbre extravagante pe pereții de bușteni. Înfometat după șansa rară de a purta o conversație inteligentă, Kiowa nu voia să-i dea drumul lui Glass. S-a minunat de povestea lui Glass despre călătoria de la Golful Mexico la St. Louis. A adus altă hârtie și l-a pus pe Glass să deseneze o hartă grosieră a câmpiilor Texas și Kansas.

— Un om ca dumneata ar avea un rol important în fortul meu. Călătorii caută tipul de informații pe care le ai dumneata.

Glass a scuturat din cap.

— Zău, *mon ami*. De ce nu rămâi peste iarnă? Te angajez imediat.

Kiowa l-ar fi plătit bucuros și doar pentru companie.

Glass a scuturat iar din cap, de data asta mai ferm.

— Am treburile mele de care să mă ocup.

— E o întreprindere cam necugetată, nu-i așa? Pentru un om cu abilitățile dumitale? Să cutreieri prin Louisiana în miezul iernii. Poți să-i prinzi pe cei care te-au trădat la primăvară, dacă vei mai dori.

Căldura conversației anterioare a părut să se evapore din încăpere, ca și cum s-ar fi

deschis o ușă spre o vreme înghețată de iarnă. Ochii lui Glass au fulgerat și Kiowa și-a regretat imediat remarca.

— Nu ți-am cerut sfatul în privința asta.

— Nu, monsieur. Într-adevăr, așa e.

Mai erau abia două ore până la zori atunci când Glass, epuizat, a suit în sfârșit scara spre pod. Chiar și așa, nerăbdarea de a debarca l-a împiedicat să doarmă prea bine.

Glass s-a trezit într-un amestec de urlete obscene. Unul dintre vorbitori era un bărbat care țipa în franceză. Glass nu înțelegea cuvintele luate unul câte unul, dar contextul făcea ca semnificația lor generală să fie clară.

Vorbitorul era „La Vierge“ Cattoire, care tocmai fusese trezit grosolan din adâncurile unui somn de bețiv de fratele lui, Dominique. Sătul de bufoneriile fratelui său și nereușind să-l trezească cu obișnuitele ghionturi în coaste, Dominique încercase altă tactică: urinase pe fața fratelui său. Fusese un act de mare impertinență, care declanșase perorațiile lui La Vierge. Acțiunile lui Dominique o înfuriaseră și pe indianca cu care La Vierge își petrecuse noaptea. Tolerase multe forme de indecență în cortul ei. Pe unele chiar le încurajase. Dar urinarea aleatorie a lui Dominique îi murdărise cea mai bună pătură, și asta o înfuriase. Țipetele indiencei semănau cu cârâielile ascuțite ale unei coțofene supărate.

La momentul la care Glass a ieșit din cabană, țipetele degeneraseră într-un meci de box. Asemenea unui luptător grec antic, La Vierge stătea în fața fratelui său fără fir de haină pe el. La Vierge avea față de fratele lui mai mare avantajul mărimii, dar și dezavantajul a trei zile consecutive de băut intens, fără a mai pomeni de trezirea destul de bruscă și neplăcută. Vederea nu i se limpezise și încă nu-și găsise echilibrul, dar aceste handicapuri nu-i temperau dorința de luptă. Cunoscând stilul de luptă al lui La Vierge, Dominique stătea pe loc, așteptând inevitabilul atac. La Vierge și-a plecat capul și s-a năpustit înainte cu un urlet gutural.

La Vierge a pus întregul avânt al șarjei lui în croșeul larg îndreptat spre capul fratelui său. Dacă l-ar fi nimerit, ar fi putut foarte bine să-i mute nasul la spate lui Dominique. Dar așa, Dominique s-a eschivat cu ușurință într-o parte.

Croșeul care își ratase complet ținta l-a dezechilibrat complet pe La Vierge. Dominique l-a lovit puternic cu piciorul în spatele genunchilor, tăindu-i picioarele. La Vierge a aterizat drept pe spate și a rămas fără aer. S-a zvârcolit jalnic pentru o clipă, încercând să tragă aer în piept. Imediat ce a putut să respire iar, și-a reluat înjurăturile și s-a ridicat în picioare. Dominique l-a lovit puternic cu piciorul în plexul solar, iar La Vierge a început să caute aer.

— Ți-am spus să fii gata, nărod amărât ce ești! Plecăm peste jumate de oră.

Ca să-și sublinieze spusele, Dominique i-a tras un șut în gură lui La Vierge, spărgându-i ambele buze.

Odată lupta încheiată, mulțimea s-a împrăștiat. Glass s-a îndreptat spre râu. Barca lui Langevin plutea la debarcader, iar curentul rapid al Missouriului trăgea de frânghia de amarare. Barca era un intermediar între mărimile standard ale vaselor de transport

ale luntrașilor. Era mai mică decât marele *canot de maître*, dar totuși considerabilă, având aproape nouă metri lungime.

Având curentul care să-i împingă, Langevin și Professeur putuseră să manevreze singuri barca pe Missouri în jos, cu o încărcătură completă de blănuri obținute din negoțul cu Mandanii. Încărcată complet, barca avea nevoie de zece vâslași ca să urce pe râu. Langevin avea o încărcătură ușoară — câteva daruri pentru indienii Mandan și Arikara. Chiar și așa, avansarea lor ar fi fost dificilă doar cu patru vâslași.

Toussaint Charbonneau stătea pe un butoi de pe debarcader, mâncând nonșalant un măr, în timp ce Professeur încărca barca sub supravegherea lui Langevin. Ca să distribuie greutatea încărcăturii, au pus pe podeaua bărcii doi pari lungi, de la proră la pupă. Pe acești pari, Professeur așeza încărcătura, aranjată frumos în patru baloți mici. Professeur părea să nu vorbească deloc franceza (uneori părea să nu vorbească nici engleza). Langevin compensa dificultățile de înțelegere ale lui Professeur vorbind mai tare. Volumul vocii lui îl ajuta prea puțin pe Professeur, dar gesturile permanente ale lui Langevin îi ofereau o grămadă de indicii.

Ochiul mort al lui Professeur contribuia și el la aspectul lui neghiob. Și-l pierduse într-o crâșmă din Montreal, unde un scandalagiu vestit numit „Joe Stridie“ aproape că i-l smulsese scoțianului din orbită. Professeur reușise să bage ochiul la loc, dar acesta nu mai funcționa. Globul care nu clipea era îndreptat permanent într-un unghi pieziș, ca și cum ar fi supravegheat un atac din flanc. Professeur nu se învrednicise niciodată să-l acopere cu un petic.

Plecarea lor n-a fost deloc ceremonioasă. Dominique și La Vierge au sosit la debarcader, fiecare cu o pușcă și un mic sac cu lucruri. La Vierge a mijit ochii în lumina orbitoare a soarelui de dimineață de pe râu. Avea noroi în părul lui lung, iar bărbia și pieptul cămășii erau mânjite de sângele din buzele crăpate. Dar a sărit sprinten pe locul cercetașului din fața bărcii și în ochii lui a apărut o sclipire care nu avea nimic de-a face cu unghiul soarelui. Dominique a ocupat poziția de la pupă a cârmaciului. La Vierge a spus ceva și amândoi frații au râs.

Langevin și Professeur s-au așezat unul lângă celălalt la mijlocul lat al bărcii, fiecare vâslind pe o parte. În fața și în spatele lor era câte un balot cu marfă. Charbonneau și Glass și-au făcut loc pe lângă încărcătură, Charbonneau spre provă și Glass spre pupă.

Cei patru luntrași și-au luat vâslele și au împins barca în curentul rapid. Au vâslit adânc și barca a pornit în susul râului.

La Vierge a început să cânte în timp ce vâslea, iar luntrașii i s-au alăturat:

Le laboureur aime sa charrue,
Le chasseur son fusil, son chien;
Le musicien aime sa musique;
Moi, mon canot — c'est mon bien!

Țăranul își iubește căruța,
Vânătorul pușca și câinele;
Muzicianul își iubește notele;

Iar eu barca mea — ea-mi este binele!

— *Bon voyage, mes amis!* a strigat Kiowa. Nu pierdeți timpul cu Mandanii!

Glass s-a întors, ca să se uite în urma sa. L-a privit pentru o clipă pe Kiowa Brazeau, care stătea și făcea cu mâna de pe debarcaderul micului său fort. Apoi Glass s-a întors ca să privească în susul râului și nu a mai privit în urmă.

Era 11 octombrie 1823. Timp de peste o lună se îndepărtase de prada lui. O retragere strategică — dar totuși o retragere. Glass s-a hotărât ca, începând din această zi, să nu se mai retragă.

Partea a doua

Șaisprezece

29 noiembrie 1823

Patru vâsle loveau apa perfect la unison. Palele suple despicau apa, intrau la o adâncime de cincizeci de centimetri și apoi împingeau puternic. Barca se poticnea înainte la fiecare bătaie, opintindu-se împotriva torentului abundent al curentului. Când bătaia lua sfârșit, vâslele erau scoase din apă. Timp de o secundă, părea că râul le va lua înapoi avansul, dar înainte ca el să-i poată smulge de tot, vâslele loveau apa din nou.

Un strat de gheață subțire ca hârtia acoperea apa liniștită atunci când se îmbarcaseră în zori. Acum, câteva ore mai târziu, Glass se sprijinea de o băncuță, scăldându-se recunoscător în soarele de la mijlocul dimineții și savurând senzația nostalgică și însuflețitoare a plutirii pe apă.

În prima zi după plecarea din Fort Brazeau, Glass a încercat chiar să manevreze o vâslă. La urma urmei, se gândea el, avea pregătire de marinar. Luntrașii au râs atunci când Glass a luat vâsla și și-a adunat hotărârea. Nesăbuința lui a devenit evidentă imediat. Luntrașii vâsleau în remarcabilul ritm de 60 de bătăi pe minut, regulat ca al unui ceas elvețian de calitate. Glass nu ar fi putut să mențină acest ritm nici dacă umărul lui ar fi fost complet vindecat. A bătut apa vreo câteva minute, apoi ceva moale și umed l-a lovit în ceafă. S-a întors și l-a văzut pe Dominique, cu un zâmbet batjocoritor întins pe toată fața.

— Pentru dumneata, domnule Mâncător de Porci!

Pentu dumneta, domnole mancator de porși! Tot restul călătoriei, Glass a manevrat nu o vâslă, ci un burete enorm, scoțând constant apa care se strângea în fundul bărcii.

Era o sarcină permanentă, de vreme ce barca lua apă neîncetat. Barca îi amintea lui Glass de o pătură plutitoare. Avea un strat exterior din scoarțe de mesteacăn potrivite între ele și cusute cu *wattope*, rădăcina subțire a unui pin. Îmbinările erau umplute cu rășină de pin, refăcute mereu pe măsură ce apăreau spărturi. Cum mestecenii deveneau tot mai greu de găsit, luntrașii erau obligați să folosească alte materiale pentru peticit și astupat. În câteva locuri fusese folosită piele netăbăcită, prinsă pe coca și apoi unsă cu rășină. Glass era uimit de fragilitatea ambarcațiunii. O lovitură zdravănă

cu piciorul i-ar fi străpuns cu ușurință coca, iar una dintre principalele sarcini de cârmaci ale lui La Vierge era să evite obstacolele plutitoare fatale. Cel puțin puteau profita de curentul relativ docil al toamnei. Torentele de primăvară năpusteau odată cu ele copaci întregi.

Exista și un avantaj al neajunsurilor bărcii. Dacă vasul era fragil, el era și ușor, aspect important atunci când se străduiau să urce în susul curentului. Glass a ajuns rapid să înțeleagă afecțiunea ciudată a luntrașilor pentru bărcile lor. Era un fel de căsătorie, un parteneriat între oamenii care propulsau vasul și vasul care îi propulsa pe oameni. Fiecare se baza pe celălalt. Luntrașii își petreceau jumătate din timp plângându-se de numeroasele șubrezenii ale ambarcațiunii lor și cealaltă jumătate îngrijindu-le cu tandrețe.

Se mândreau foarte mult cu aspectul bărcii, pe care o împodobeau cu pene și vopsele aprinse. Pe prova înaltă pictaseră un cap de cerb, cu coarnele înclinate provocator spre apa curgătoare. (La pupă, La Vierge pictase fundul animalului.)

— Loc bun de debarcare în față, a spus La Vierge din punctul lui de observație de la prova.

Langevin a privit în susul râului, unde un curent mai blând atingea ușor un mal de nisip; apoi s-a uitat în sus, ca să estimeze poziția soarelui.

— Bun, aș zice că am ajuns la pipă. *Allumez*.

Pipa era atât de lăudată în cultura luntrașilor încât aceștia o foloseau pentru măsurarea distanței. O „pipă“ reprezenta intervalul obișnuit dintre scurtele lor pauze de fumat. Într-o cursă în josul apei, o pipă putea însemna 15 kilometri; pe apă întinsă, opt; dar în dificila urcare a Missouriului, se simțeau norocoși dacă făceau trei.

Zilele lor au intrat rapid într-un tipar. Mâncau de dimineață în strălucirea mov-albăstrie de dinaintea zorilor, alimentându-și trupurile cu resturi de vânat și aluat prăjit și alungând răcoarea dimineții cu căni de ceai clocotit. Ieșeau pe apă imediat ce lumina le îngăduia să vadă, nerăbdători să înainteze pe cât de mult posibil. Făceau cinci sau șase pipe pe zi. În jurul prânzului se opreau suficient cât să mănânce pastramă și câteva mere uscate, dar nu găteau decât la cină. Trăgeau la mal odată cu apusul soarelui, după vreo douăsprezece ore petrecute pe apă. De obicei Glass avea cam o oră de lumină slabă la dispoziție ca să găsească vânat. Oamenii așteptau cu nerăbdare unicul foc de armă care îi anunța succesul. Rareori se întorcea în tabără fără carne.

La Vierge a sărit în apa până la genunchi de lângă mal, atent să nu lase fundul fragil al bărcii să se frece de nisip. A ieșit la mal și a legat frânghia de o bucată mare de lemn adus de apă. După el au sărit Langevin, Professeur și Dominique, cu puștile în mâini, cercetând liziera copacilor. Glass și Professeur i-au acoperit din barcă pe cei care mergeau spre mal, apoi au coborât și ei. Cu o zi în urmă, Glass găsise un loc de tabără abandonat, inclusiv cercurile de pietre a zece wigwamuri. Nu aveau cum să știe dacă e grupul lui Limbă de Elan, dar descoperirea îi făcuse să se încordeze.

Oamenii și-au scos pipele și tutunul din săculețele de la centură, aprinzând unul de la altul dintr-un foc făcut de Dominique. Cei doi frați stăteau cu fundul pe nisip. Din

pozițiile lor de cercetaș și cârmaci, Dominique și La Vierge trebuiau să stea în picioare ca să vâslească. În consecință, ei se așezau ca să fumeze. Ceilalți stăteau în picioare, bucurându-se de șansa de a-și întinde picioarele.

Vremea mai rece se infiltra în rănile lui Glass așa cum o furtună se prelinge în sus pe o vale dintre munți. În fiecare dimineață se trezea țeapăn și suferind, iar starea îi era agravată de lungile perioade de stat pe băncuță în barca strâmtă. Glass profită la maximum de pauză, plimbându-se într-o parte și-n alta pe bancul de nisip pentru ca sângele să i se pună din nou în mișcare prin membrele dureroase.

Își privi tovarășii de călătorie în timp ce se întorcea la ei. Luntrașii erau îmbrăcați remarcabil de asemănător, se gândi Glass, ca și cum ar fi primit toți o uniformă oficială. Purtau căciuli roșii de lână cu clape laterale care puteau fi întoarse ca să acopere urechile și un ciucur atârnând din vârf. (La Vierge își decorase căciula cu o pană de struț elegantă). Pe post de cămăși aveau bluze lungi de bumbac albe, roșii sau bleumarin, băgate în pantaloni. Fiecare luntraș avea o eșarfă multicoloră legată în jurul taliei, ale cărei capete atârnau pe un picior sau pe celălalt. Deasupra eșarfei atârna un *sac au feu*, în care își ținea la îndemână pipa și alte câteva bunuri de primă necesitate. Purtau pantaloni din piele de căprioară, suficient de supli ca să permită îndoirea confortabilă a picioarelor în barcă. Sub fiecare genunchi își legau o bandană, care dădea un plus de eleganță ținutei. În picioare purtau mocasini fără ciorapi.

Cu excepția lui Charbonneau, care era posomorât ca o ploaie de ianuarie, luntrașii tratau fiecare moment al zilei cu un optimism de nezdruncinat. Râdeau la cea mai mică ocazie. Nu prea sufereau tăcerea și își umpleau timpul cu discuții neîncetate și pasionate despre femei, apă și indieni sălbatici. Și-și aruncau mereu insulte unul altuia. Ratarea unei ocazii pentru o glumă bună era considerată de-a dreptul un defect de caracter, un semn de slăbiciune. Glass și-ar fi dorit să înțeleagă mai bine franceza, fie și doar pentru amuzamentul de a urmări zeflemeaua care îi făcea pe toți atât de voioși.

În rarele momente în care conversația trena, cineva o întrerupea printr-un cântec deocheat, semn la care ceilalți începeau și ei să cânte. Compensau lipsa de talent muzical prin entuziasmul lor nestăpânit. Una peste alta, se gândea Glass, era un mod de viață agreabil.

În timpul acestei pauze, Langevin le-a întrerupt scurta odihnă cu o rară clipă de seriozitate.

— Trebuie să începem să punem o santinelă noaptea, a spus el. Doi oameni în fiecare noapte, câte jumătate de tură.

Charbonneau a dat afară din plămâni un fuior lung de fum.

— Ți-am spus la Fort Brazeau — eu traduc. Nu fac de pază.

— Ei bine, a declarat categoric La Vierge, eu nu o să fac ture suplimentare ca să poată dormi el.

— Nici eu, a spus Dominique.

Până și Professeur părea tulburat.

Priveau toți nerăbdători spre Langevin, dar acesta nu a permis ca disputa să

perturbe plăcerea pipei. După ce a terminat, s-a ridicat pur și simplu și a spus:

— *Allons-y*. Irosim lumina zilei.

Cinci zile mai târziu au ajuns la confluența apei cu un mic pârâu. Apa cristalină a pârâului se decolora rapid la amestecarea cu torentul noroios al Missouriului. Langevin a privit insistent spre pârâu, întrebându-se ce să facă.

— Hai să înnoptăm aici, Langevin, a spus Charbonneau. M-am săturat să beau noroi.

— Îmi displace să fiu de acord cu el, a spus La Vierge, dar Charbonneau are dreptate. De la apa asta proastă fac diaree.

Și lui Langevin îi surâdea perspectiva unei ape curate de băut. Ceea ce îl deranja era amplasarea pârâului — pe malul vestic al Missouriului. Bănuia că Limbă de Elan se află la vestul râului. După ce Glass găsise tabăra indiană recentă, solia se ținuse meticulos pe lângă malul estic, mai ales atunci când decidea unde să se oprească peste noapte. Langevin a privit spre vest, acolo unde orizontul înghițea ultimele șuvițe purpurii ale soarelui. A privit spre est, dar acolo nu era niciun loc de debarcare înainte de următorul cot al râului.

— Bine. Nu prea avem de ales.

Au vâslit spre mal. Professeur și La Vierge au descărcat bagajele și, după ce barca s-a golit, luntrașii au scos-o pe mal. Acolo au răsturnat-o pe o parte, creând un adăpost primitiv cu deschidere spre râu.

Glass a mers prin apă spre mal, cercetând neliniștit locul de debarcare. Limba de nisip mergea o sută de metri în aval, până la niște stânci îngrămădite ca un dig natural, pe care creșteau sălcii și tufișuri dese. Lemne aduse de apă și alte resturi prinse în spatele acestui dig obstrucționau râul și îl obligau să se depărteze de malul lin. Dincolo de limba de nisip, alte sălcii duceau la o pădurice de plopi roșii, din ce în ce mai rari pe măsură ce vâsleau spre nord.

— Mi-e foame, a spus Charbonneau. Adu-ne ceva bun pentru cină, domnule Vânător.

Aduu-ne ceva bon pentru cenă, domnole Vanator.

— Seara asta nu vânăm, a spus Glass.

Charbonneau a dat să obiecteze, dar Glass l-a întrerupt.

— Avem destulă pastramă. Poți rezista o noapte fără carne proaspătă, Charbonneau.

— Are dreptate, a aprobat Langevin.

Așa că au mâncat pastramă cu terci prăjit, gătit într-o tigaie de fier pe un foc mic. Focul i-a adunat laolaltă. Vântul aspru se potolise odată cu apunerea soarelui, dar își puteau vedea respirația. Cerul senin însemna o noapte rece și o brumă groasă a doua zi dimineața.

Langevin, Dominique și La Vierge și-au aprins pipele de lut și s-au așezat confortabil, ca să se bucure de fumat. Glass nu mai fumase de la atacul ursoaicei; senzația de arsură îi rănea gâtul. Professeur răzuia terci din tigaie. Charbonneau plecase din tabără în urmă cu jumătate de oră.

Dominique cânta încet, pentru el, ca și cum ar fi visat cu ochii deschiși și cu voce

tare:

Am cules acel minunat boboc de trandafir,
Am cules acel minunat boboc de trandafir,
L-am cules petală cu petală,
Mi-am umplut șorțul cu parfumul lui...

— Ce bine că poți să cânți despre asta, frate, a remarcat La Vierge. Pariez că n-ai mai cules niciun boboc de trandafir de un an. *Ție* ar trebui să ți se spună La Vierge.

— Mai bine să-mi fie sete decât să beau din fiecare baltă noroioasă de pe Missouri.

— Ce standarde înalte. Cât discernământ.

— Nu văd de ce mi-aș cere scuze că am standarde. Spre deosebire de tine, de exemplu, mie îmi plac foarte mult femeile cu dinți.

— Nu le cer să-mi mestece mâncarea.

— Te-ai culca și cu un porc dacă ar purta cămașă de stambă.

— Ei bine, presupun că în cazul ăsta tu ești mândria familiei Cattoire. Sunt sigur că Maman ar fi foarte mândră dacă ar afla că te culci doar cu curvele elegante din St. Louis.

— Maman nu. Poate Papa.

Au râs amândoi zgomotos, apoi și-au făcut cruce solemn.

— Vorbiți încet, a șuierat Langevin. Știți cum poartă apa zgomotele.

— De ce ești așa de supărat în seara asta, Langevin? l-a întrebat La Vierge. E suficient de rău că trebuie să-l suportăm pe Charbonneau. Și la înmormântare te distrezi mai bine.

— O să avem și înmormântare dacă voi doi continuați să țipați.

La Vierge a refuzat să-l lase pe Langevin să strice o conversație plăcută.

— Știi că indianca aia de la Fort Kiowa avea *trei* sfârcuri.

— La ce sunt bune trei sfârcuri? a întrebat Dominique.

— Problema ta e că n-ai imaginație.

— Imaginație zici? Poate că dacă tu ai avea ceva mai puțină imaginație, nu te-ar durea așa de rău când te pișii.

La Vierge a meditat la un răspuns, dar de fapt se săturase de conversația cu fratele lui. În mod evident, Langevin nu era într-o dispoziție vorbăreață. Charbonneau era plecat în pădure. S-a uitat la Professeur, cu care nu știa să fi avut cineva vreodată o conversație.

În cele din urmă, La Vierge s-a uitat la Glass. Și-a dat seama brusc că, de la plecarea din Fort Kiowa, nu avuseseră o discuție adevărată cu acesta. Existaseră schimburi răzlețe de replici, majoritatea referitoare la succesul lui Glass de a pune carne proaspătă în oală. Dar nicio conversație reală, cu siguranță niciuna dintre incursiunile tihnite în care îi plăcea lui La Vierge să se lanseze.

La Vierge s-a simțit dintr-odată vinovat pentru lipsa lui de eleganță socială. Știa puține lucruri despre Glass, dincolo de faptul că fusese învins într-o încăierare cu un urs. Și mai important, s-a gândit La Vierge, Glass știa puține despre el — și cu siguranță

voia să afle mai multe. În plus, era o bună ocazie de a-și exersa engleza, limbă în a cărei vorbire La Vierge se considera expert.

— Hei, Mâncătorule de Porci.

După ce Glass a ridicat privirea, La Vierge l-a întrebat:

— De unde ești?

Întrebarea și utilizarea bruscă a englezei l-au luat pe Glass prin surprindere; și-a dres vocea.

— Philadelphia.

La Vierge a dat din cap, așteptând o întrebare reciprocă din partea lui Glass.

Nu a urmat niciuna.

În cele din urmă, La Vierge a spus:

— Eu și cu fratele meu suntem din Contrecoeur.

Glass a dat din cap, dar nu a spus nimic. Era evident, a hotărât La Vierge, că acest american trebuia cucerit.

— Știi cum se face că am ajuns cu toții luntrași?

Știee com să fase ca am ajuns cu tosii luntraș?

Glass a scuturat din cap că nu. Dominique și-a dat ochii peste cap, recunoscând preludiul poveștilor obosite ale fratelui său.

— Contrecoeur e pe marele râu St. Lawrence. A existat o vreme, în urmă cu o sută de ani, când toți bărbații din satul nostru erau agricultori săraci. Lucrau toată ziua pe câmp, dar pământul era prost și vremea prea rece — nu scoteau niciodată o recoltă bună. Într-o zi, o fecioară frumoasă pe nume Isabelle lucra pe câmp, lângă râu. Dintr-odată, din apă a ieșit un armăsar — mare și puternic, negru ca tăciunele. S-a oprit cu picioarele în apă, privind fix spre fată, care era foarte speriată. Armăsarul vede că ea e pe punctul de a o lua la fugă, așa că lovește apa — și un păstrăv zboară până la fată. Aterizează acolo, pe pământ, la picioarele ei...

La Vierge nu găsea cuvântul în engleză pe care îl dorea, așa că a făcut o mișcare de zbatere cu mâinile.

— Isabelle vede acest *petit cadeau* și e foarte fericită. Ia păstrăvul și îl duce la familia ei, pentru cină. Le povestește lui papa și fraților ei despre cal, dar ei cred că ea glumește. Râd și îi spun să mai aducă pești de la noul ei prieten. Isabelle se întoarce pe câmp și acum vede iar armăsarul în fiecare zi. În fiecare zi el se apropie tot mai mult și în fiecare zi îi oferă un dar. Într-o zi un măr, în altă zi niște flori. În fiecare zi ea povestește familiei despre acest cal care iese din râu. Și în fiecare zi ei râd de povestea ei. În sfârșit, vine o zi în care armăsarul se duce până lângă Isabelle. Ea se suie în spatele lui și armăsarul aleargă în apă. Dispar amândoi în curent — fără să mai fie văzuți vreodată.

Focul arunca umbre pâlpâitoare în spatele lui La Vierge în timp ce acesta vorbea. Iar iureșul râului era ca o confirmare susurată a poveștii lui.

— În noaptea aceea, când Isabelle nu s-a întors acasă, tatăl și frații ei s-au dus să o caute pe câmpuri. Au găsit urmele ei și au găsit și urmele armăsarului. Au văzut că Isabelle se urcase pe cal și că acel cal alergase în apă. Au căutat în susul și în josul

râului, dar n-au găsit-o pe fată. A doua zi, toți bărbații din sat și-au luat bărcile și s-au alăturat căutării. Și au făcut un legământ — aveau să-și abandoneze fermele și să rămână pe râu până când o găseau pe sărmana Isabelle. Dar nu au mai găsit-o niciodată. Așa că vedeți, monsieur Glass, începând din ziua aceea noi suntem luntrași. Încă și astăzi o mai căutăm pe sărmana Isabelle.

— Unde e Charbonneau? a întrebat Langevin.

— Unde e Charbonneau! a replicat La Vierge. Eu spun o poveste cu o fecioară pierdută și tu te gândești la un bătrân pierdut?

Langevin nu i-a răspuns.

— Charbonneau e *malade comme un chien*, a spus La Vierge zâmbind. Îl strig eu, ca să fim siguri că e în siguranță.

Și-a făcut mâinile căuș și a strigat către sălcii.

— Nu-ți fă griji, Charbonneau — o să-l trimitem pe Professeur să te șteargă la fund!

Touissaint Charbonneau stătea pe vine, cu fundul gol îndreptat discret spre un tufiș. Stătea în poziția aceasta de ceva vreme. Suficient de mult, de fapt, ca să înceapă să aibă crampe la o coapsă. Încă de la Fort Brazeau nu se simțea bine. Cu siguranță, se intoxicase cu mâncarea mizerabilă a lui Kiowa. Îl auzea pe La Vierge cum îl tachinează din tabără. Începea să-l urască pe nemernicul acela. O crenguță trosni.

Charbonneau a sărit în picioare. O mână s-a întins după pistol, iar cealaltă trăgea de pantalonii din piele de căprioară. Niciuna nu și-a îndeplinit misiunea. Pistolul a alunecat pe pământul întunecat. Pantalonii i-au alunecat la glezne. Când a zvâcnit după pistol, s-a împiedicat în pantaloni. S-a prăbușit pe pământ, julindu-și genunchiul de un bolovan mare. A gemut de durere, în timp ce cu colțul ochiului vedea un elan mare cum sare prin pădure.

— *Merde!*

Charbonneau și-a reluat treaba, strâmbându-se din cauza durerii ascuțite de la picior.

La momentul la care a ajuns în tabără, iritarea normală a lui Charbonneau sporise cu un grad. S-a holbat la Professeur, care stătea sprijinit de un buștean mare. Scoțianul masiv avea o barbă de terci.

— Mănâncă într-un mod dezgustător, a spus Charbonneau.

La Vierge a ridicat privirea de la pipa lui.

— Nu știu ce să zic, Charbonneau. Felul în care focul luminează terciul de pe bărbia lui îmi amintește, cumva, de aurora boreală.

Langevin și Dominique au râs, ceea ce l-a iritat și mai mult pe Charbonneau. Professeur continua să mestece, ignorând glumele făcute pe seama lui.

Charbonneau a vorbit din nou în franceză:

— Hei, scoțian nemernic și prost, înțelegi ceva din ce-ți spun?

Professeur continua să se ocupe de terci, calm ca o vacă în timp ce rumegă.

Charbonneau a zâmbit subțire. Aprecia o astfel de răutate neprefăcută.

— De fapt ce a pățit la ochi?

Nimeni nu s-a repezit la șansa de a face conversație cu Charbonneau. În cele din urmă, Langevin a spus:

— I l-au scos într-o încăierare din Montreal.

— Arată ca dracu'. Mă irită chestia aia care se holbează la mine toată ziua.

— Chiorii nu se pot holba, a spus La Vierge.

Ajunsese să-i placă de Professeur sau cel puțin aprecia abilitatea de vâslaș a scoțianului. Indiferent ce credea despre Professeur, un lucru sigur era că nu-l plăcea pe Charbonneau. Bombănelile bătrânului începuseră să devină obositoare încă de la primul cot al râului.

— Dar așa pare, că se holbează, a insistat Charbonneau. Arată mereu ca și cum s-ar ține după colț. Și nici nu clipește vreodată. Nu-mi dau seama cum nu se usucă blestemăția aia.

— Și dacă ar vedea, ce — nu e ca și cum tu ai fi vreo frumusețe, Charbonneau.

— Ar putea măcar să-și pună un petic. Îmi vine să-i prind eu unul în piuneze.

— De ce nu? Ar fi plăcut dac-ai avea și tu ceva de făcut.

— Nu sunt soldatul vostru, fir-ar a naibii! a șuierat Charbonneau. O să vă bucurați că sunt prin preajmă când or să vină Arikara să vă ia scalpurile ălea pline de purici!

Traducătorul se montase singur și făcea spume în colțul gurii în timp ce vorbea.

— Eu croiam poteci cu Lewis și Clark pe când tu încă îți murdăreai pantalonii.

— Dumnezeule, moșule! Dacă mai aud o dată poveștile tale afurisite cu Lewis și Clark, jur că îmi trag un glonț în cap sau, și mai bine, îți trag ție! Toată lumea s-ar bucura.

— *Ça suffit!* a intervenit în sfârșit Langevin. Ajunge! V-aș lichida eu pe amândoi dacă n-aș avea nevoie de voi!

Charbonneau a râs disprețuitor și triumfător.

— Dar ascultă aici, Charbonneau, a spus Langevin. Niciunul dintre noi nu are o singură funcție. O să-ți faci partea ta de treburi neplăcute ca toți ceilalți. Și poți să începi cu a doua gardă din noaptea asta.

Era rândul lui La Vierge să râdă batjocoritor. Charbonneau s-a îndepărtat țanțoș de foc, murmurând ceva despre levisia[1], în timp ce își întindea salteaua sub barcă.

— Cine-a decis că el poate să stea sub barcă noaptea asta? s-a plâns La Vierge.

Langevin a dat să zică ceva, dar Dominique i-a luat-o înainte.

— Las-o baltă.

---

[1] Plantă care crește în regiunile pietroase ale Americii de Nord, care are o singură floare, albă, violet sau roz.

Șaptesprezece

5 decembrie 1823

Professeur s-a trezit a doua zi dimineața cu două senzații urgente: îi era frig și trebuia să urineze. Pătura lui groasă de lână nu ajungea să-i acopere gleznele, nici măcar când își ghemuia trupul lung și se așeza pe o parte. Professeur a ridicat capul, ca să poată vedea cu ochiul sănătos, și a descoperit că în noaptea aceea pe pătura lui se lăsase bruma.

Primul indiciu al unei noi zile licărea încet sub orizontul estic, dar cerul încă era dominat de o semilună strălucitoare. Toți oamenii în afară de Charbonneau dormeau întinși pe jos, ca spițele unei roți în jurul ultimilor tăciuni ai focului.

Professeur s-a ridicat încet, cu picioarele înțepenite de frig. Cel puțin vântul încetase. A aruncat un buștean în foc și s-a îndreptat spre sălcii. Făcuse vreo zece pași când aproape că s-a împiedicat de un trup. Era Charbonneau.

Primul gând al lui Professeur a fost că Charbonneau era mort, ucis în gardă. Era cât pe ce să țipe ca să dea alarma, când Charbonneau a sărit în picioare, a bâjbâit după pușcă, chinuindu-se să se orienteze cu ochii larg deschiși. *Adormit în gardă*, s-a gândit Professeur. *Lui Langevin n-o să-i placă asta.* Nevoia presantă a lui Professeur a devenit și mai urgentă și s-a năpustit pe lângă Charbonneau spre sălcii.

Asemenea multor lucruri de care se ciocnea în fiecare zi, Professeur a fost nedumerit și de ce s-a întâmplat după aceea. A simțit o senzație ciudată și s-a uitat în jos, ca să descopere o săgeată care îi ieșea din burtă. Pentru o clipă, s-a întrebat dacă nu cumva era o farsă de-a lui La Vierge. Apoi a apărut a doua săgeată, apoi a treia. Professeur se holba îngrozit și fascinat la penele de pe fusele lor zvelte. Dintr-odată nu și-a mai simțit picioarele și și-a dat seama că se prăbușește pe spate. A auzit cum trupul lui se izbește greoi de pământul înghețat. În scurtele clipe de dinaintea morții, s-a întrebat *Oare de ce nu doare?*

Charbonneau s-a întors când a auzit cum cade Professeur. Scoțianul imens zăcea întins pe spate, cu trei săgeți înfipte în piept. Charbonneau a auzit un șuierat și a simțit o senzație arzătoare în timp ce o săgeată îi zgâria umărul. *„Merde!“* S-a aruncat instinctiv la pământ și a cercetat sălciile întunecate, căutându-l pe trăgător. Mișcarea aceea i-a

salvat viața. De la patruzeci de metri depărtare, în lumina movulie de dinaintea zorilor, armele au început să fulgere.

Pentru o clipă, focurile au dezvăluit pozițiile atacatorilor. Charbonneau a estimat că sunt cel puțin opt arme, plus mai mulți indieni cu arcuri. Și-a armat pușca, a luat în cătare cea mai apropiată țintă și a tras. O siluetă întunecată s-a năruit. Alte săgeți au plecat dinspre sălcii. Charbonneau s-a rotit pe călcâie și a gonit spre tabăra aflată la douăzeci de metri în spatele lui.

Înjurăturile lui Charbonneau au trezit tabăra. Salvele indienilor Arikara au declanșat haosul. Gloanțele de muschetă și săgețile plouau ca o grindină de fier asupra oamenilor pe jumătate adormiți. Langevin a țipat atunci când un glonț a ricoșat din una dintre coastele lui false. Dominique a simțit cum ceva îi sfâșie mușchiul gambei. Glass a deschis ochii la timp ca să vadă cum o săgeată se înfige în nisip la zece centimetri de fața lui.

Oamenii au fugit spre neînsemnatul adăpost al bărcii trase pe mal, în timp ce doi războinici Arikara țâșneau dintre sălcii. S-au năpustit spre tabără, în timp ce strigătele lor pătrunzătoare de luptă umpleau aerul. Glass și La Vierge s-au oprit suficient cât să țintească cu pușca. Au tras aproape simultan, la cel mult 20 de metri. Fără să aibă timp să se coordoneze sau măcar să gândească, amândoi trăseseră în aceeași țintă — un Arikara imens, cu un coif cu blană de bizon. Acesta s-a prăbușit la pământ atunci când ambele focuri i-au străpuns pieptul. Celălalt războinic a alergat cu toată viteza spre La Vierge și și-a abătut toporișca în arc de cerc asupra capului luntrașului. La Vierge a încercat să blocheze lovitura ridicându-și cu amândouă mâinile pușca.

Toporișca indianului s-a încleștat cu țeava puștii lui La Vierge și forța încleștării i-a doborât pe amândoi. Indianul s-a ridicat primul în picioare. A ridicat toporișca, cu spatele la Glass, ca să-l lovească iar pe La Vierge. Glass s-a folosit de ambele mâini ca să își abată patul puștii asupra cefei indianului. Când capătul de metal al patului a făcut contact, a simțit senzația dezgustătoare a osului care se rupe. Năucit, indianul a căzut în genunchi în fața lui La Vierge, care deja sărise în picioare. La Vierge și-a rotit arma ca pe o măciucă și l-a lovit cu toată puterea pe indian în partea laterală a craniului. Războinicul s-a răsturnat într-o parte, iar Glass și La Vierge s-au rostogolit în spatele bărcii.

Dominique s-a înălțat suficient cât să tragă spre sălcii.

Langevin i-a întins lui Glass pușca lui, în timp ce cu cealaltă mână apăsa pe gaura de glonț de la coaste.

— Trage tu — eu încarc.

Glass s-a înălțat ca să tragă, găsindu-și și nimerindu-și ținta cu o precizie rece.

— Cât de gravă e rana? l-a întrebat el pe Langevin.

— Nu foarte gravă. *Òu se trouve Professeur?*

— Mort lângă sălcii, a spus prozaic Charbonneau în timp ce se înălța să tragă.

Dinspre sălcii continua să se tragă masiv, în timp ce ei se ghemuiau în spatele bărcii. Detunăturile puștilor se amestecau cu sunetul gloanțelor și săgeților care străpungeau

coca groasă a bărcii.

— Charbonneau, nenorocitule! a țipat La Vierge. Ai adormit, nu-i așa?

Charbonneau l-a ignorat, concentrându-se în schimb să toarne praf de pulbere pe gura puștii.

— Nu mai contează acum! a spus Dominique. Hai să punem barca asta pe apă și să plecăm naibii de-aici!

— Ascultați-mă! a ordonat Langevin. Charbonneau, La Vierge, Dominique — voi trei cărați barca la apă. Înainte de asta trageți, apoi reîncărcați și lăsați-vă pușca aici.

Langevin a arătat spre locul dintre el și Glass.

— Glass și cu mine o să vă acoperim cu o ultimă salvă de gloanțe, apoi venim și noi. Voi acoperiți-ne din barcă cu pistoalele.

Glass a înțeles mare parte din ce spusese Langevin din context. A privit spre fețele încordate. Nimeni nu avea o idee mai bună. Trebuiau să plece de pe plajă. La Vierge a scos capul peste bordul bărcii ca să tragă cu pușca, urmat de Dominique și Charbonneau. Glass s-a înălțat și el ca să mai tragă o dată, în timp ce ceilalți reîncărcau. Faptul că se expuseseră a determinat întețirea focului indienilor. Găurile de mărimea unui glonț continuau să străpungă scoarța de mesteacăn, dar luntrașii reușiseră — cel puțin pentru moment — să descurajeze o șarjă de proporții.

Dominique a aruncat două vâsle peste mormanul puștilor.

— Nu uitați să le aduceți și pe astea!

La Vierge și-a aruncat pușca între Glass și Langevin și și-a făcut curaj, lipit de băncuța din mijloc a bărcii.

— Haideți!

Charbonneau s-a strecurat spre partea din față a bărcii, Dominique în spate.

Langevin a strigat: „La semnalul meu! *Un, deux, trois!*“ și cei trei au ridicat barca deasupra capetelor cu o singură mișcare, luând-o spre apa aflată la zece metri distanță. Au auzit strigăte însuflețite și focul s-a intensificat iar. Războinicii Arikara au început să iasă din pozițiile lor ascunse.

Glass și Dominique țințeau și trăgeau. După dispariția bărcii, singura soluție era să se întindă lipiți de pământ. Se aflau la doar cincizeci de metri distanță de sălcii. Glass vedea clar fața de copil a unui indian care își mijea ochii în timp ce încorda un arc scurt. Glass a tras și a întins mâna după arma lui Dominique, în timp ce băiatul cădea pe spate. Arma lui Langevin a explodat lângă Glass, care a tras cocoșul lui Dominique până jos, a găsit altă țintă și a apăsat pe trăgaci. În rezervor a apărut o scânteie, dar încărcătura principală nu a luat foc.

— Fir-ar a naibii!

Langevin a întins mâna după pușca lui Charbonneau, în timp ce Glass reumplea rezervorul lui Domnique. Langevin a dat să tragă, dar Glass i-a pus mâna pe umăr.

— Păstrează un foc!

Au cules puștile și vâslele și au luat-o la fugă spre râu.

În fața lui Glass și Langevin, cei trei bărbați cu barca parcurseseră scurta distanță

până la râu. În graba de a fugi de-acolo, practic au aruncat barca în apă. Charbonneau s-a năpustit în râu și a încercat să se cațăre în barcă. „O răstorni!“ a țipat La Vierge. Greutatea lui Charbonneau agățat de margine zgâlțâia violent barca — dar aceasta nu s-a răsturnat. Charbonneau și-a aruncat picioarele peste bord și s-a întins pe fundul bărcii care deja lua apă din cauza găurilor de glonț. Avântul lui Charbonneau a împins barca de la mal. Curentul a prins pupa și a învârtit barca în jurul ei, propulsând-o departe de țărm. Frânghia de amarare lungă atârna în spatele ei, ca un șarpe. Cei doi frați vedeau cum ochii lui Charbonneau se ițesc pe deasupra copastiei. Din apa din jurul lor erupeau gheizere miniaturale.

— Apucă frânghia! a strigat Dominique.

Amândoi frații au plonjat după ea, disperați să împiedice barca să se îndepărteze. La Vierge a prins frânghia cu ambele mâini, chinuindu-se să nu se dezechilibreze în apa până la coapsă. A tras de ea cu toată puterea și frânghia s-a întins. Dominique a înaintat anevoie prin apă, ca să-l ajute. Piciorul lui s-a lovit cu putere de un bolovan de pe fund. Dominique a gemut de durere, în timp ce curentul îl dobora de pe picioare. S-a trezit complet scufundat. Și-a revenit și s-a ridicat în picioare, la doi metri de La Vierge.

— Nu pot s-o țin! a strigat La Vierge.

Dominique a dat să întindă mâna după frânghia întinsă, când dintr-odată La Vierge a lăsat-o să-i scape. Dominique s-a uitat îngrozit cum frânghia alunecă pe apă, târându-se în urma bărcii în derivă. A dat să pornească înot după ea, când a observat expresia șocată de pe fața lui La Vierge.

— Dominique... s-a bâlbâit La Vierge, cred c-am fost împușcat.

Dominique a avansat cu greu până la fratele lui. Dintr-o gaură largă din spatele acestuia șiroia sânge în râu.

Glass și Langevin au ajuns la râu exact în momentul în care glonțul îl lovea pe La Vierge. Au privit îngroziți cum acesta recula din cauza loviturii, dând drumul frânghiei. Pentru o clipă au crezut că Dominique ar putea prinde frânghia, dar el a ignorat-o, întorcându-se în schimb spre fratele lui.

— Prinde barca! a urlat Langevin.

Dominique nu i-a dat atenție. Enervat, Langevin a strigat „Charbonneau!“

— Nu pot s-o opresc! a țipat Charbonneau.

Într-o clipă, barca ajunsese la cincizeci de metri de mal. Era adevărat că, fără vâsle, Charbonneau nu putea să facă nimic ca s-o încetinească. De asemenea, era adevărat că nici n-avea de gând să încerce.

Glass s-a întors spre Langevin. Langevin a dat să spună ceva, dar un glonț de muschetă i s-a înfipt în ceafă. Murise înainte ca trupul lui să se prăbușească în apă. Glass a privit spre sălciile din spatele lui. Cel puțin o duzină de indieni se revărsau spre mal. A înșfăcat câte o pușcă în fiecare mână și a plonjat spre Dominique și La Vierge. Trebuiau să scape înot.

Dominique îl susținea pe La Vierge, chinuindu-se să țină capul fratelui său deasupra apei. Glass s-a uitat spre La Vierge și nu și-a putut da seama cu certitudine dacă era viu

sau mort. Tulburat și aproape scos din minți, Dominique a strigat ceva incomprehensibil în franceză.

— Înoată! i-a strigat Glass.

L-a luat pe Dominique de guler și l-a tras mai afund în râu, scăpând din cauza asta una dintre puști. Curentul i-a prins pe cei trei bărbați și i-a târât în aval. În apă continua să plouă cu gloanțe și Glass s-a uitat în urmă și i-a văzut pe indienii aliniați pe mal.

Glass s-a străduit să țină o mână bine strânsă pe La Vierge și una bine strânsă pe ultima pușcă, în timp ce dădea cu furie din picioare ca să rămână la suprafață. Dominique dădea și el din picioare și au reușit să treacă de dig. Fața lui La Vierge urca și cobora sub apă. Amândoi bărbații se luptau să-l țină pe rănit la suprafață. Dominique a început să strige ceva, dar cuvintele i-au fost amuțite atunci când un curent i-a astupat fața. Același curent aproape l-a făcut pe Glass să scape pușca. Dominique a început să dea din picioare spre mal.

— Nu încă! l-a implorat Glass. Mai jos!

Dominique l-a ignorat. Picioarele lui au început să atingă fundul, în apa adâncă până la piept, iar el dădea din mâini spre mal. Glass a privit în urma lor. Stâncile digului creau pe pământ un obstacol considerabil. Malul din josul digului consta dintr-o creastă înaltă. Totuși, indienilor nu le-ar fi luat mai mult de câteva minute ca s-o ocolească.

— Suntem prea aproape! a țipat Glass.

Dominique l-a ignorat din nou. Glass s-a gândit că ar putea să înoate de unul singur, dar în loc de asta l-a ajutat pe Dominique să-l tragă pe La Vierge pe mal. L-au așezat pe spate, sprijinit de curba abruptă a malului. Ochii lui La Vierge clipeau rapid, dar când a tușit, din gura lui a țâșnit sânge. Glass l-a rostogolit pe o parte, ca să-i examineze rana.

Glonțul intrase în spatele lui La Vierge sub omoplatul stâng.

Glass și-a dat seama că nu avea cum să-i rateze inima. Fără cuvinte, Dominique a ajuns la aceeași concluzie. Glass și-a verificat pușca. Deocamdată, încărcătura udată o făcea inutilă. S-a uitat la centură. Toporișca era în continuare la locul ei. Glass s-a uitat la Dominique. *Ce vrei să faci?*

Au auzit un sunet slab și s-au întors ca să-l vadă pe La Vierge zâmbind aproape insesizabil din colțul gurii. Buzele lui au început să se miște, iar Dominique l-a luat pe fratele lui de mână și și-a apropiat urechea, ca să înțeleagă. La Vierge cânta, în șoapte abia auzite:

Tu es mon compagnon de voyage...

Dominique a recunoscut imediat cântecul familiar, chiar dacă până atunci acesta nu i se păruse niciodată atât de trist. Ochii i s-au umplut de lacrimi și a început să cânte și el încet:

Tu es mon compagnon de voyage.
Je veux mourir dans mon canot.
Sur le tombeau, près du rivage,
Vous renverserez mon canot.

Tu ești tovarășul meu de cale.
Aș vrea să mor în barca mea.
Pe mormântul de lângă vale,
Să răsturnați barca mea.

Glass s-a uitat spre digul aflat la șaptezeci și cinci de metri în amonte. Doi indieni au apărut pe stânci, și-au ațintit armele și au început să strige.

Glass a pus mâna pe umărul lui Dominique. A dat să spună „Vin indienii“, dar detunăturile a două pușți au spus-o în locul lui. Gloanțele au mușcat din mal.

— Dominique, nu putem să rămânem aici.

— N-o să-l abandonez, a spus Dominique cu accentul lui puternic.

— Atunci trebuie să o luăm cu toții iar pe râu.

— Nu.

Dominique a scuturat categoric din cap.

— Nu putem înota cu el.

Glass a privit din nou spre dig. Acum indienii se îngrămădeau pe el.

Nu mai e timp!

— Dominique, a spus Glass pe un ton acum imperios. Dacă rămânem aici o să murim cu toții.

S-au auzit alte focuri de armă. Timp de o chinuitoare clipă, Dominique nu a spus nimic, mângâind încet obrazul cenușiu al fratelui său. La Vierge privea fix și liniștit înainte, cu o licărire slabă în ochi. În sfârșit, Dominique s-a întors spre Glass.

— N-o să-l părăsesc.

Alte focuri.

Glass lupta cu mai multe impulsuri confictuale. Avea nevoie de timp, timp în care să își gândească bine acțiunea, timp în care să o justifice — dar nu avea așa ceva. Cu pușca în mână, Glass a plonjat în râu.

Dominique a auzit un sunet tânguitor și a simțit cum un glonț i se înfige în umăr. S-a gândit la poveștile oribile pe care le auzise despre mutilările indienilor. S-a uitat la La Vierge. „N-o să-i las să ne taie în bucăți.“ L-a luat pe fratele lui de subsuori și l-a târât în râu. Un alt glonț l-a lovit în spate.

— Nu-ți fă griji, frățiorul meu, a șoptit Dominique, lăsându-se pe spate în brațele primitoare ale curentului. De aici plutim doar în jos.

Optsprezece

6 decembrie 1823

Glass stătea dezbrăcat pe vine, lângă micul foc, cât de aproape de flacără putea suporta. Își făcea mâinile căuș, ca să capteze căldura. Le apropia de foc și aștepta până în ultima clipă înainte de a fi sigur că pielea o să i se ardă, apoi apăsa palmele fierbinți pe umeri sau pe coapse. Căldura se infiltra pentru o clipă, dar nu reușea să învingă frigul pe care i-l băgaseră în oase apele înghețate ale Missouriului.

Hainele lui atârnau pe niște suporturi primitive, pe trei laturi ale focului. Pieile de căprioară erau în continuare înmuiate, chiar dacă Glass a observat cu ușurare că, în mare, cămașa lui de bumbac se uscase deja.

Plutise vreun kilometru și jumătate în aval, după care ieșise în cel mai des pâlc de tufișuri pe care îl găsise. Se ascunsese în mijlocul rugilor, pe o potecă făcută de iepuri, sperând că niciun animal mai mare nu o folosea. În încâlceala de sălcii și lemne aduse de apă, Glass se afla iar în fața unei inventarieri sumbre a rănilor și posesiunilor lui.

Prin comparație cu trecutul recent, se simțea considerabil ușurat. Avea mai multe vânătăi și julituri de la lupta de pe mal și fuga pe râu. A descoperit chiar și o rană mică la braț, unde părea că un glonț îl atinsese puțin. Vechile lui răni îl dureau din cauza frigului, dar altfel niciuna nu părea agravată. În afara posibilității de a muri înghețat, care părea foarte reală, reușise să supraviețuiască atacului indienilor Arikara. Pentru o clipă, a văzut din nou imaginea lui Dominique și La Vierge, înghesuiți lângă malul tăiat. Și-a alungat acest gând din minte.

În privința bunurilor lui, cea mai semnificativă pierdere era pistolul. Pușca era udă, dar funcțională. Avea la el cuțitul și geanta de vânătoare cu cremenea și amnarul. Avea toporișca, pe care o folosise ca să facă așchii într-o groapă puțin adâncă. Sperase ca pulberea să fie uscată. Glass a scos capacul cornului și a turnat puțin pe jos. A pus lângă ea o așchie din foc și pulberea s-a aprins, cu un miros de ouă stricate.

Își pierduse desaga cu cămașa de schimb, pătura și mănușile. Desaga conținea și harta desenată de mână, pe care marcase cu grijă afluenții și reperele de pe Missouriul superior. Nu conta prea mult, pentru că le știa pe de rost. Comparativ vorbind, se simțea bine echipat.

Deși era încă umedă, Glass s-a decis să îmbrace cămașa de bumbac. Cel puțin greutatea pânzei contribuia la înlăturarea frigului din umărul dureros. Glass a alimentat focul tot restul zilei. Îl îngrijora fumul creat, dar îl îngrijora și mai mult că ar putea să moară de frig. Ca să-și abată mintea de la frig și-a îngrijit pușca, uscând-o complet și ungând-o cu vaselina dintr-o cutiuță din geanta de vânătoare. La venirea nopții, hainele și pușca lui erau pregătite.

S-a gândit să călătorească doar noaptea. Undeva, în apropiere, pândeau aceiași Arikara care atacaseră tabăra. Nu suporta gândul de a rămâne acolo, chiar dacă poziția lui era bine ascunsă. Dar lipsea complet luna care să îi lumineze calea pe malul accidentat al Missouriului. Nu avea altceva de făcut decât să aștepte dimineața.

Pe măsură ce lumina zilei scădea, Glass a luat hainele de pe suporturile de salcie și s-a îmbrăcat. Apoi a săpat o groapă pătrată puțin adâncă lângă foc. Cu ajutorul a două bețe, a scos pietrele încinse din cercul din jurul flăcărilor, le-a aranjat în groapă și apoi le-a acoperit cu un strat subțire de pământ. A pus pe foc câte lemne îndrăznea să pună, apoi s-a întins deasupra pietrelor fierbinți. Cu ajutorul pieilor de căprioară în mare parte uscate, al focului, pietrelor și simplei epuizări, Glass a trecut de pragul minimal al încălzirii care-i permitea trupului său să adoarmă.

Timp de două zile, Glass s-a furișat pe Missouri în sus. O vreme s-a tot întrebat dacă moștenise sau nu responsabilitatea misiunii lui Langevin pe lângă Arikara. În cele din urmă a decis că nu. Angajamentul lui față de Brazeau fusese să furnizeze vânat soliei, sarcină pe care o îndeplinise conștiincios. Habar n-avea dacă grupul lui Limbă de Elan reprezenta și intențiile celorlalți Arikara. Nu conta prea mult. Ambuscada subliniase vulnerabilitatea urcării lente a râului cu barca. Chiar dacă ar fi primit asigurări din partea vreunei facțiuni a indienilor Arikara, Glass nu avea nici cea mai mică intenție de a se întoarce la Fort Brazeau. Misiunea lui era mai presantă.

Glass estima pe bună dreptate că satul Mandan era în apropiere. Deși se știa că Mandanii sunt pașnici, era îngrijorat de efectul noii lor alianțe cu Arikara. *Oare Arikara or să fie în satul Mandanilor? Oare cum ar putea fi descris atacul asupra luntrașilor?* Glass nu vedea niciun motiv pentru care să încerce să afle asta. Știa că la 15 kilometri pe Missouri în sus față de satul Mandan se află o mică factorie numită Fort Talbot. A decis să-i ocolească de tot pe indienii Mandan și să se îndrepte în schimb spre Fort Talbot. Puținele provizii pe care le dorea, o pătură și o pereche de mănuși, le putea găsi la fort.

În cea de-a doua seară de după ziua atacului, Glass a decis că nu mai are cum să evite riscul de a vâna. Era lihnit de foame, iar o blană ar fi însemnat o monedă de schimb. A găsit urme proaspete de elan lângă râu și le-a urmat printr-un crâng de plopi roșii până la un luminiș mare, care flanca râul pe aproape un kilometru. Un mic pârâu împărțea luminișul în două. Glass a văzut un elan mare și două femele cu trei viței grași care pășteau toți lângă pârâu. Și-a croit încet drum prin luminiș. Aproape ajunsese în bătaia puștii când ceva a speriat elanii. Toți șase s-au oprit, privind în direcția lui Glass. Glass a dat să tragă, când și-a dat seama că elanii nu se uitau la el — se uitau la ceva din spatele lui.

A privit peste umăr și a descoperit trei indieni călare care ieșeau dintre plopii roșii, la câteva sute de metri în urma lui. Chiar și de la distanță, Glass distingea coafura cu țepi a războinicilor Arikara. Îi vedea pe indieni cum arată spre el în timp ce dau pinteni cailor la galop.

Glass a căutat cu disperare în jur un adăpost. Cei mai apropiați copaci erau la peste două sute de metri în fața lui. Nu avea cum să parcurgă distanța în timp util. Și nu putea să ajungă nici la râu — îi era barată calea. Putea să stea și să tragă, dar, chiar dacă își nimerea ținta, nu avea cum să reîncarce la timp ca să îi împuște pe toți cei trei călăreți, probabil nici măcar doi. Disperat, Glass a alergat spre copacii îndepărtați, ignorând durerea care îi străpungea piciorul.

Abia parcursese treizeci de metri când s-a oprit îngrozit — un alt indian călare ieșea din liziera plopilor roșii în *fața* lui. Glass a privit în urmă. Indienii care șarjau parcurseseră jumătate din distanța dintre ei. A privit iar spre noul călăreț — acum ținând pe lângă țeava puștii. Noul călăreț a tras. Glass a tresărit în așteptarea focului, dar acesta i-a trecut pe deasupra capului. S-a întors spre indieni. Unul dintre caii lor căzuse! Indianul din fața lui trăsese spre ceilalți trei! Acum trăgătorul galopa spre el și Glass și-a dat seama că era Mandan.

Glass habar n-avea de ce, dar Mandanul părea să-i sară în ajutor. Glass s-a răsucit, ca să-și înfrunte atacatorii. Cei doi Arikara rămași se apropiaseră la o sută cincizeci de metri. Glass și-a armat pușca și a țintit. La început a încercat să pună cătarea pe unul din călăreți, dar ambii Arikara se cocoșaseră în spatele capetelor poneilor. A mutat ținta spre unul din cai, alegând scobitura gâtului.

A apăsat pe trăgaci și pușca și-a aruncat încărcătura înainte. Calul a nechezat, iar picioarele au părut că i se înmoaie în fața lui. Apoi s-a oprit brusc, împrăștiind praf, și călărețul a zburat peste capul animalului mort.

Glass a auzit zgomotul de copite și a ridicat privirea spre Mandan, care i-a făcut semn să urce pe cal. Glass a sărit în șa, s-a uitat în urmă și a văzut cum ultimul călăreț Arikara își oprește calul și trage un foc pe lângă. Mandanul a dat pinteni calului și a galopat spre copaci. Când au ajuns la plopii roșii a întors calul. Amândoi bărbații au descălecat ca să-și reîncarce puștile.

— Ree, a spus indianul arătând în direcția celorlalți. Nu bun.

Glass a dat din cap, în timp ce băga o nouă încărcătură.

— Mandan, a spus indianul arătând spre el. Bun prietenos.

Glass a țintit spre Arikara, dar singurul călăreț rămas se retrăsese din bătăia puștii. Cei doi indieni fără cal îl flancau într-o parte și-n alta. Pierderea celor doi cai le ucisese cheful de urmărire.

Mandanul își spunea Mandeh-Pahchu. Urmărea elanul atunci când dăduse peste Glass și indienii Arikara. Mandeh-Pahchu știa destul de bine de unde vine omul alb cu cicatrice. Cu doar o zi în urmă, traducătorul Charbonneau ajunsese în satul Mandan. Charbonneau, pe care Mandanii îl cunoșteau bine de pe vremea lui Lewis și Clark, a relatat povestea atacului indienilor Arikara asupra luntrașilor. Mato-Tope, un șef

Mandan, era furios pe Limbă de Elan și pe banda lui de dezertori. Ca și comerciantul Kiowa Brazeau, șeful Mato-Tope voia ca Missouriul să fie deschis pentru afaceri. Deși înțelegea furia lui Limbă de Elan, era evident că luntrașii nu voiau să facă rău nimănui. Mai mult, potrivit lui Charbonneau, ei veniseră cu daruri și cu o ofertă de pace.

Atunci când Arikara veniseră să-și caute un nou cămin, Mato-Tope se temuse tocmai de acest tip de incident. Tânărul Mandeh-Pahchu văzuse salvarea lui Glass ca pe o șansă de a intra în grațiile șefului. Mato-Tope avea o fiică foarte frumoasă, pentru a cărei afecțiune concura și Mandeh-Pahchu. Își imagina cum defilează prin sat cu noul lui trofeu și cum îl livrează pe omul alb lui Mato-Tope, apoi își spune povestea și întregul sat îl privește cu respect. Însă omul alb părea să fi mirosit acel ocol și repeta cu încăpățânare o singură expresie: „Fort Talbot“.

Din punctul lui de observație din spatele calului, Glass se uita la Mandeh-Pahchu cu viu interes. Deși auzise multe povești, nu mai văzuse până atunci un Mandan în carne și oase. Tânărul războinic avea părul aranjat în formă de coroană — o coamă dichisită, căreia, în mod evident, îi acorda o atenție considerabilă. Pe spatele lui șerpuia o coadă lungă înfășurată în fâșii de blană de iepure. Părul îi atârna liber din creștetul capului, revărsându-se ca o apă pe laturi și lipit cu grăsime și tăiat scurt la nivelul maxilarului. În centrul frunții, o șuviță fusese și ea unsă și pieptănată. Existau și alte podoabe țipătoare. Cercei mari de cositor atârnau de cele trei găuri mari care îi străpungeau urechea dreaptă. Un colier strâmt cu mărgele albe contrasta puternic cu pielea arămie a gâtului.

Fără niciun chef, Mandeh-Pahchu a decis să-l ducă pe omul alb la Fort Talbot. Era aproape, nici trei ore cu calul. În plus, poate la fort afla ceva. Existaseră zvonuri despre un incident cu Arikara la Fort Talbot. Poate că fortul voia să-i transmită un mesaj lui Mato-Tope. Transmiterea de mesaje era o mare responsabilitate. Cu povestea despre omul alb, plus mesajul important pe care fără îndoială că avea să-l livreze, Mato-Tope avea să fie încântat. Fiica lui nu putea să nu fie impresionată.

Era aproape miezul nopții atunci când silueta de onix a Fort Talbotului s-a ivit brusc pe cerul amorf al nopții. Fortul nu arunca nicio lumină asupra câmpiei, iar Glass a fost surprins să se trezească la doar o sută de metri de meterezele lui de bușteni.

Au văzut fulgerarea unui foc și, în aceeași clipă, au auzit pocnetul pătrunzător al unei pușți din fort. Glonțul unei muschete a trecut la câțiva centimetri peste capetele lor.

Calul a sărit și Mandeh-Pahchu s-a chinuit să-l controleze. Glass și-a adunat vocea și a strigat furios:

— Nu trageți! Suntem prieteni!

— Cine sunteți? a răspuns o voce suspicioasă din clădirea fortului.

Glass a văzut o licărire de lumină a unei țevi de pușcă și conturul întunecat al capului și umerilor unui bărbat.

— Eu sunt Hugh Glass, de la compania Rocky Mountain Fur.

Ar fi dorit ca vocea lui să transmită în continuare forță. Așa, abia dacă se putea face

auzit, chiar și pe acea distanță scurtă.

— Cine e sălbaticul?

— E Mandan — tocmai m-a salvat de trei războinici Arikara.

Bărbatul din turn a strigat ceva și Glass a auzit frânturi de conversație. Alți trei bărbați cu puști au apărut pe clădirea fortului. Glass a auzit zgomot în spatele porții grele. O vizetă mică s-a deschis și cei doi s-au simțit din nou examinați. O voce nouă și morocănoasă a întrebat prin vizetă:

— Înaintați să vă vedem mai bine.

Mandeh-Pahchu a îmboldit calul înainte și l-a oprit în fața porții. Glass a descălecat.

— Există vreun motiv anume pentru care vă grăbiți să trageți?

— Săptămâna trecută, a spus vocea morocănoasă, indienii Ree mi-au omorât partenerul chiar în fața acestei porți.

— Ei bine, niciunul din noi nu e Arikara.

— N-am de unde să știu, dacă vă furișați prin întuneric.

Spre deosebire de Fort Brazeau, Fort Talbot părea o așezare sub asediu. Zidurile din bușteni aveau patru metri înălțime, în jurul unui perimetru rectangular, cam de treizeci de metri pe laturile lungi și nu mai mult de douăzeci pe cele scurte. Pe o diagonală se aflau două clădiri rudimentare, construite astfel încât colțul lor interior să atingă colțul exterior al fortului. De pe aceste poziții puse cap la cap oamenii controlau cele patru ziduri. Una dintre clădiri — cea de deasupra lor — avea un acoperiș rudimentar, în mod evident construit pentru a proteja de stihiile naturii tunul mobil de calibru mare. Cealaltă avea un început de acoperiș care nu mai fusese terminat niciodată. Un țarc modest era lipit de una dintre laturile fortului, dar în el nu păștea niciun fel de animal.

Glass a așteptat, în timp ce ochii din spatele vizetei își continuau examinarea.

— Cu ce treabă ați venit? a întrebat vocea morocănoasă.

— Merg spre Fort Union. Am nevoie de niște materiale.

— Nu avem prea multe de oferit.

— Nu am nevoie de mâncare sau pulbere. Doar de o pătură și mănuși și îmi văd de drum.

— Nu pare c-ai avea prea multe de dat la schimb.

— Îți pot semna o cambie pentru un preț generos în numele lui William Ashley. Compania Rocky Mountain Fur o să trimită un grup pe râu la primăvară. Or să achite ei cambia.

A urmat o tăcere îndelungată.

— Și, a adăugat Glass, or să vadă cu ochi buni o factorie care l-a ajutat pe unul dintre oamenii lor.

O nouă tăcere, apoi vizeta s-a închis. Au auzit mișcare de lemnărie grea și poarta a început să pivoteze pe balamale. Vocea morocănoasă aparținea unui bondoc care părea să fie șeful și care avea o pușcă și două pistoale la centură.

— Doar tu. În fortul meu nu intră cioroi roșii.

Glass s-a uitat la Mandeh-Pahchu, întrebându-se cât înțelegea indianul. A dat să zică ceva, apoi s-a oprit și a intrat, în timp ce poarta se trântea în urma lui.

Între ziduri se aflau două construcții dărăpănate. Din una din ele, printre pieile netăbăcite și unsuroase care serveau drept ferestre, reverbera o licărire slabă de lumină. Cealaltă clădire era întunecată și Glass a presupus că era folosită ca magazie. Pereții din spate ai clădirilor serveau ca ziduri exterioare ale fortului. Fațadele lor dădeau spre o curte minusculă, dominată de duhoarea bălegarului. Sursa mirosului era legată de un stâlp — doi măgari răpciugoși, probabil singurele animale pe care Arikara nu reușiseră să le fure. Pe lângă aceste animale, în curte se mai aflau un aparat mare de presat piei, o nicovală pe un ciot de plop roșu și un teanc instabil de lemn de foc. În curte erau cinci bărbați, cărora li s-a alăturat în curând bărbatul din clădire. Lumina slabă ilumina fața cu cicatrice a lui Glass, care simțea privirile lor curioase.

— Hai înăuntru, dacă vrei.

Glass i-a urmat pe bărbați în construcția iluminată, înghesuindu-se într-o încăpere aglomerată, amenajată ca dormitor. Focul din vatra rudimentară de lut de lângă peretele din spate scotea mult fum. Singura calitate salvatoare a încăperii cu miros acru era căldura ei, generată la fel de mult de apropierea celorlalți bărbați ca și de foc.

Bărbatul bondoc a dat să mai spună ceva, dar o tuse adâncă și productivă i-a contorsionat trupul. O tuse similară părea să-i afecteze pe majoritatea bărbaților și Glass se temea de sursa ei. În sfârșit, bărbatul bondoc s-a oprit din tușit și a spus din nou:

— Nu avem mâncare de dat.

— Ți-am spus că nu am nevoie de mâncarea voastră, a spus Glass. Hai să ne înțelegem pe prețul păturii și mănușilor și am plecat.

Glass a arătat spre o masă din colț.

— Pune la socoteală și cuțitul ăla de jupuit.

Bărbatul bondoc a pufnit din piept, ca și cum s-ar fi simțit ofensat.

— Nu vrem să fim zgârciți, domnule. Dar Ree ne-au cam încolțit. Ne-au furat toate proviziile. Săptămâna trecută au apărut la poartă cinci războinici călare, ca și cum ar fi voit să facă troc. Am deschis poarta și ei au început să tragă. Mi-au omorât partenerul cu sânge-rece.

Glass nu a spus nimic, așa că bărbatul a continuat.

— N-am mai putut să ieșim la vânătoare sau după lemne. Așa că o să înțelegi dacă suntem economi cu proviziile noastre.

Privea întruna la Glass, în așteptarea unei confirmări, dar nu a primit niciuna.

— Dacă împușcați un om alb și un Mandan, a spus în cele din urmă Glass, asta n-o să vă rezolve problemele cu Ree.

Trăgătorul, un bărbat murdar, fără dinții din față, a vorbit și el:

— Eu am văzut doar un indian care se furișa pe aici în miezul nopții. De unde era să știu că sunteți doi pe cal?

— Ai putea să-ți faci un obicei din a vedea ținta înainte să tragi în ea.

Bărbatul bondoc a vorbit iar:

— Eu le spun oamenilor mei când să tragă, domnule. Ree sau Mandan, pentru mine au arătat întotdeauna la fel. În plus, acum se adună laolaltă, într-un trib mare și furăcios. Prefer să împușc pe cine nu trebuie decât să am încredere în cine nu trebuie.

Cuvintele au început să se reverse din bărbatul bondoc, care arăta cu degetul lui osos în timp ce vorbea, ca apa dintr-un baraj spart.

— Am construit fortul ăsta cu mâinile mele și am autorizație să fac comerț aici de la guvernatorul Missouriului. Nu plecăm de aici și o să tragem în orice piele-roșie pe care o vedem. Nu-mi pasă dacă trebuie să-i omorâm pe toți nemernicii ăștia ucigași și hoți.

— Și cu cine vreți să faceți comerț, mai exact? a întrebat Glass.

— Ne facem noi drum, domnule. Ăsta e un teren de prima calitate. În curând aici o să vină armata și o să-i pună la punct pe sălbaticii ăștia. Or să fie destui albi care or să facă negoț în susul și în josul râului — ai spus-o chiar dumneata.

Glass a ieșit în noapte și poarta s-a trântit în urma lui. A expirat profund, privind cum respirația lui se condensează în aerul rece al nopții, apoi se îndepărtează pe o adiere slabă și rece. L-a văzut pe Mandeh-Pahchu pe cal, lângă râu. Indianul s-a întors când a auzit poarta și a avansat călare.

Glass a luat noul cuțit de jupuit și a făcut în pătură o deschizătură prin care și-a băgat capul, purtând-o ca pe o manta. Și-a băgat mâinile în mănușile mițoase, holbându-se la Mandan și întrebându-se ce să-i spună. Ce-ar fi putut să-i spună, de fapt? *Eu am treaba mea de care să mă ocup*. Nu putea să îndrepte fiecare nedreptate din drumul lui.

În cele din urmă i-a întins lui Mandeh-Pahchu cuțitul de jupuit.

— Mulțumesc, a spus Glass.

Mandanul a luat cuțitul și apoi a privit spre Glass, cercetându-i ochii. Apoi s-a uitat cum Glass se întoarce și pleacă pe Missouri în sus, în noapte.

Nouăsprezece

8 decembrie 1823

John Fitzgerald s-a dus către postul de santinelă aflat puțin mai jos de Fort Union, pe râu. Acolo era Porcul, al cărui piept trimitea nori mari de respirație în aerul înghețat al nopții.

— E tura mea, a spus Fitzgerald pe un ton aproape prietenos.

— De când ești tu așa de voios că trebuie să faci de pază? l-a întrebat Porcul.

Apoi a luat-o spre tabără, abia așteptând cele patru ore de somn de dinaintea micului dejun.

Fitzgerald și-a tăiat un cocoloș gros de tutun. Aroma puternică i-a umplut gura, calmându-i nervii. A așteptat mult timp înainte de a scuipa. Aerul nopții îi pișca plămânii atunci când respira, dar pe Fitzgerald nu-l deranja frigul. Frigul era o condiție a unui cer perfect senin — și Fitzgerald avea nevoie de cer senin. O lună în ultimul pătrar arunca o lumină strălucitoare asupra râului. Suficientă lumină, spera el, ca să poată cârmi în siguranță pe apă.

La jumătate de oră de la schimbarea gărzii, Fitzgerald a intrat printre sălciile dese unde își ascunsese prada: un pachet cu piei de castor cu care să facă troc în josul râului, zece kilograme de pastramă într-un sac de iută, trei coarne cu pulbere, o sută de gloanțe de plumb, o oală mică pentru gătit, două pături de lână și, bineînțeles, Anstadtul. A stivuit proviziile la marginea apei, apoi a luat-o pe râu în sus după barcă.

În timp ce se furișa pe malul râului, s-a întrebat dacă Andrew Henry avea să se deranjeze să trimită pe cineva după el. *Idiot nenorocit.* Fitzgerald nu mai cunoscuse pe cineva atât de predispus la ghinion. Sub nefericita comandă a lui Henry, oamenii companiei Rocky Mountain Fur se aflaseră mereu la un mic pas de dezastru. *E de mirare că nu suntem toți morți.* Rămăseseră cu doar trei cai, ceea ce limita raza de acțiune a echipelor lor de vânători la câteva ape din apropiere, epuizate de mult. Numeroasele eforturi ale lui Henry de a cumpăra alți cai de la triburile din zonă (sau, în multe cazuri, de a-și răscumpăra caii furați) eșuaseră fără excepție. A găsi în fiecare zi hrană pentru treizeci de oameni devenise o problemă. Echipele de vânători nu mai văzuseră bizoni de săptămâni de zile, iar principalul lor aliment consta acum din

antilopă ațoasă.

Ultima picătură venise cu o săptămână în urmă, când Fitzgerald auzise de la Stubby Bill un zvon tainic. „Căpitanul se gândește să ne mutăm pe Yellowstone în sus — să ocupăm ce-a mai rămas din vechiul fort al lui Lisa, pe Big Horn.“ În 1807, un comerciant priceput pe nume Manuel Lisa înființase o factorie la confluența dintre râurile Yellowstone și Big Horn. Lisa a botezat această construcție Fort Manuel, utilizând-o ca bază pentru comerț și explorarea ambelor râuri. Lisa avea relații deosebit de bune cu indienii Crow și Flathead, care foloseau puștile cumpărate de la Lisa ca să lupte împotriva Picioarelor Negre. În consecință, Picioarele Negre au devenit dușmani neîmpăcați ai albilor.

Încurajat de modestul lui succes comercial, Lisa a înființat în 1809 compania St. Louis Missouri Fur. Unul dintre investitorii în noua afacere era Andrew Henry. Henry a condus un grup de o sută de vânători de blănuri în ghinionista lui incursiune la Three Forks. Pe drumul în susul Yellowstoneului, Henry s-a oprit la Fort Manuel. Își amintea poziția strategică a acestuia, vânatul și lemnul abundente. Henry știa că Fort Manuel fusese abandonat de peste 12 ani, dar spera să-i ofere începuturile unei noi factorii.

Fitzgerald nu știa care e distanța până la Big Horn, dar știa că e în direcția opusă celei în care voia el să meargă. Deși viața din frontieră fusese mai agreabilă decât se așteptase el atunci când fugise din St. Louis, se săturase de mult de mâncarea proastă, frigul și disconfortul general de a trebui să stea laolaltă cu treizeci de bărbați urât mirositori. Fără a mai pomeni riscul considerabil de a fi ucis. Îi lipseau gustul de whisky ieftin și mirosul de parfum ieftin. Iar pentru că avea șaptezeci de dolari în monede de aur — recompensa pentru că avusese grijă de Glass —, se gândea mereu la jocurile de noroc. După un an și jumătate, situația din St. Louis ar fi trebuit să se fi liniștit în ce-l privea — poate chiar și mai la sud. Voia să afle dacă e așa.

Pe malul de lângă fort erau două pirogi răsturnate.

Fitzgerald le examinase minuțios cu câteva zile în urmă, hotărând că ambarcațiunea cea mai mică era mai bine făcută. În plus, deși curentul râului l-ar fi purtat fără probleme, îi trebuia o barcă suficient de mică pentru a o putea manevra și de unul singur. A întors în liniște piroga, a pus în ea cele două vâsle ale ei și a tras-o la marginea apei, peste limba de nisip.

Acum cealaltă. Atunci când își plănuise fuga, Fitzgerald își făcuse griji referitor la anihilarea celei de-a doua pirogi. Se gândise să facă o gaură în lemn, după care găsise o soluție și mai simplă. A întors a doua pirogă și a băgat mâna sub ea să îi ia vâslele. *O barcă fără vâsle nu e bună de nimic.*

Fitzgerald și-a împins piroga în apă, a sărit la bord și a dat de două ori din vâsle ca să împingă barca în mijlocul curentului. Apa a luat piroga și a propulsat-o în josul râului. Fitzgerald s-a oprit câteva minute ca să ia proviziile furate, apoi a băgat iar barca în curent. În câteva minute, Fort Union a dispărut în urma lui.

Căpitanul Henry era singur în interiorul stătut al locuinței lui, singura cameră privată din Fort Union. În afară de intimitate, o marfă rară la fort, încăperea avea

puține calități. Căldura și lumina veneau doar prin ușa către camera alăturată. Henry stătea în frig și întuneric, întrebându-se ce să facă.

Fitzgerald nu era în sine o mare pierdere. Încă din prima zi din St. Louis, Henry nu avusese încredere în acel om. Se descurcau fără pirogă — nu era ca și cum le-ar fi furat ultimii cai rămași. Pierderea unui pachet de blănuri era foarte supărătoare, dar nu fatală.

Pierderea nu era omul care dispăruse, ci efectul asupra celor care rămăseseră. Dezertarea lui Fitzgerald era o declarație — o declarație zgomotoasă și limpede — a gândurilor nerostite ale celorlalți oameni: Compania Rocky Mountain Fur e un eșec. *El* e un ratat. *Și acum ce facem?*

Henry a auzit cum se deschide ivărul de la ușa clădirii fortului. Niște pași scurți și îndesați s-au auzit pe podeaua murdară în direcția locuinței lui, apoi în cadrul ușii a apărut Stubby Bill.

— Vine Murphy cu echipa de vânători, a raportat Stubby.

— Au blănuri la ei?

— Nu, căpitane.

— Deloc?

— Nu, căpitane. Știi, căpitane — de fapt e ceva mai rău decât atât.

— Adică?

— Nu au nici caii.

Căpitanul Henry a făcut o pauză, ca să asimileze veștile.

— Altceva?

Stubby s-a gândit o clipă, apoi a spus:

— Da, căpitane. Anderson a murit.

Căpitanul nu a mai spus nimic. Stubby a așteptat până când tăcerea l-a făcut să se simtă stingher, apoi a plecat.

Căpitanul Henry a mai rămas așa câteva minute, în întuneric, înainte de a lua o decizie. Aveau să părăsească Fort Union.

Douăzeci

15 decembrie 1823

Adâncitura forma o emisferă aproape perfectă pe suprafața câmpiei. Pe trei laturi se înălțau dealuri care adăposteau depresiunea de vânturile neîncetate ale terenului mai deschis. Adâncitura canaliza umezeala spre centrul ei, unde era un pâlc de păducel. Combinația de dealuri și copaci crea un adăpost foarte bun.

Mica adâncitură se afla la doar cincizeci de metri de Missouri. Hugh Glass stătea cu picioarele încrucișate lângă un foc mic, ale cărui flăcări ardeau trupul zvelt al unui iepure suspendat pe o frigăruie de salcie.

În timp ce aștepta ca iepurele să se frigă, Glass a devenit dintr-odată conștient de zgomotul râului. Era ciudat să remarce asta, s-a gândit el. Urmase cursul râului preț de câteva săptămâni. Și totuși, dintr-odată auzea apele lui cu sensibilitatea ascuțită a unei noi descoperiri. Glass s-a întors de la foc și a privit insistent spre râu. I s-a părut ciudat că apa cu curgere lină scoate vreun sunet. Sau chiar vântul. Și-a dat seama că nu apa sau vântul făceau acel zgomot, ci obiectele din calea lor. S-a întors din nou către foc.

Glass a simțit durerea obișnuită de la picior și și-a schimbat poziția. Rănile îi reaminteau permanent că, deși rănile îi erau în curs de vindecare, el nu era încă vindecat. Frigul îi accentua durerea atât de la picior, cât și pe cea de la umăr. Glass bănuia acum că vocea lui nu avea să mai revină niciodată la normal. Și, bineînțeles, fața lui era o amintire constantă a confruntării lui de pe Grand. Dar nu era chiar așa de rău. Spatele nu îl mai durea. Și nu-l mai durea nici când mânca, lucru pentru care Glass era recunoscător în timp ce inhala aroma cărnii puse la fript.

Împușcase iepurele cu câteva minute mai devreme, în lumina palidă a crepusculului. Nu văzuse niciun semn de indieni timp de o săptămână, iar când iepurele gras îi sărise în cale, perspectiva unei cine atât de gustoase fusese prea atrăgătoare pentru a o refuza.

La câteva sute de metri în amonte față de Glass, John Fitzgerald căuta un loc în care să tragă la mal, când auzise pocnetul apropiat al puștii. *La dracu'!* Fitzgerald vâsli rapid spre mal ca să scape de curentul apei. Stătea într-o bulboană, vâslind în spate și privind atent în lumina slabă ca să identifice sursa focului de armă.

E prea la nord pentru Arikara. Assiniboine? Fitzgerald ar fi voit să poată vedea mai bine. Câteva minute mai târziu a apărut licăritul focului. Distingea conturul unui bărbat îmbrăcat în piele de căprioară, dar nu și detalii. Presupunea că e indian. Cu siguranță niciun om alb nu avea ce să caute într-un punct atât de nordic, mai ales în decembrie. *Sunt oare mai mulți?* Lumina zilei scădea rapid.

Fitzgerald și-a cântărit variantele. Era sigur că nu putea să rămână acolo. Dacă trăgea la mal pentru noapte, probabil că trăgătorul l-ar fi descoperit dimineața. S-a gândit să se furișeze și să-l ucidă pe trăgător, numai că tot nu știa dacă are de-a face cu un singur om sau cu mai mulți. În cele din urmă, s-a decis să încerce să se strecoare pe lângă el. Avea să aștepte ascunzișul nopții, sperând ca focul să atragă atenția și să abată privirea trăgătorului și a oricui altcuiva de la apă. Între timp, luna plină avea să-i ofere suficientă lumină ca să cârmească.

Fitzgerald a așteptat aproape o oră, trăgând în liniște prova pirogii pe un mal moale de nisip. Orizontul vestic înghițea ultimele rămășițe ale luminii zilei, întărind strălucirea focului. Silueta trăgătorului stătea aplecată asupra flăcărilor și Fitzgerald a presupus că acesta era ocupat cu pregătirea cinei. *Acum*. Fitzgerald a verificat Anstadtul și pistoalele, așezându-le la îndemână. Apoi a tras piroga de pe mal și a sărit în ea. A vâslit de două ori, ca să împingă barca în curent. Apoi a folosit vâsla pe post de cârmă, ducând-o ușor de o parte sau de alta. Pe cât putea, lăsa barca să plutească.

Hugh Glass trase de un picior din spate al iepurelui. Articulația era slăbită, așa că Glass rupse piciorul și își înfipse dinții în carnea suculentă.

Fitzgerald încerca să stea cât mai departe posibil de mal, dar curentul trecea foarte aproape de acesta. Focul se apropia acum cu o viteză amețitoare. Fitzgerald a încercat să se uite la râu și, în același timp, să tragă cu ochiul la spatele omului de lângă foc. Distingea o manta făcută dintr-o pătură Hudson Bay și ceea ce părea a fi o căciulă de lână. *Căciulă de lână? Om alb?* Fitzgerald a privit din nou spre apă. O stâncă gigantică s-a ivit brusc din apa întunecată a râului la doar trei metri în fața lui!

Fitzgerald a înfipt vâsla adânc în apă, trăgând cât de tare putea. La capătul bătăii a ridicat-o și a împins cu ea în stâncă. Piroga s-a răsucit — dar nu suficient. Coasta ei s-a frecat de stâncă, scoțând un hârșâit aspru. Fitzgerald a vâslit din toate puterile. *Acum nu mai are niciun rost precauția.*

Glass a auzit plescăitul urmat de un scrâșnet. A întins instinctiv mâna după pușcă, apoi s-a întors spre Missouri, îndepărtându-se rapid de lumina focului. S-a furișat repede spre râu, în timp ce ochii lui se obișnuiau cu întunericul.

A cercetat apa, căutând sursa zgomotului. A auzit plescăitul unei vâsle și a zărit cu greu o pirogă la o sută de metri distanță. A ridicat pușca, a tras cocoșul și a luat în cătare conturul întunecat al unui bărbat cu o vâslă. Degetul lui a pătruns sub apărătoarea trăgaciului... Glass s-a oprit.

Nu vedea ce rost ar avea să tragă. Barcagiul, oricine ar fi fost el, părea hotărât să evite contactul. În orice caz, se îndepărta rapid în direcția opusă. Indiferent ce intenții ar fi avut, barcagiul fugar nu părea să reprezinte vreo amenințare pentru Glass.

La bordul pirogii, Fitzgerald a vâslit puternic până a trecut de un cot al râului aflat la câteva sute de metri de foc. A lăsat piroga să plutească vreun kilometru și jumătate, după care a îndreptat-o spre celălalt mal și a căutat un loc bun de debarcare.

În sfârșit, a scos piroga din apă și a răsturnat-o, întinzându-și sub ea salteaua. A mestecat o bucată de pastramă, în timp ce contempla din nou silueta de lângă foc. *Ce loc ciudat pentru un om alb în decembrie.*

Fitzgerald și-a întins cu grijă lângă el pușca și cele două pistoale, apoi s-a ghemuit sub pătură. Luna strălucitoare inunda tabăra cu lumina ei palidă. Anstadtul atrăgea lumina și o reflecta, iar armăturile ei de argint sclipeau ca niște oglinzi în soare.

În sfârșit, pentru căpitanul Henry a venit și o perioadă norocoasă. Atâtea lucruri bune s-au întâmplat atât de rapid, încât nici nu mai știa ce să creadă.

În primul rând, cerul a strălucit, senin ca indigoul, timp de două săptămâni întregi. Pe vreme bună, detașamentul a făcut cei trei sute de kilometri dintre Fort Union și Big Horn în șase zile.

Când au ajuns, fortul abandonat era aproape așa cum și-l amintea Henry. Starea factoriei depășea cu mult așteptările lui. Anii de părăsire uzaseră construcția, dar lemnăria rămăsese în mare parte solidă. Această descoperire îi scutea de săptămâni de muncă grea de tăiat și cărat bușteni.

Experiența lui Henry cu triburile din zonă se afla și ea (cel puțin la început) în contrast puternic cu neșansa lui de la Fort Union. A trimis un grup condus de Allistair Murphy și i-a umplut de cadouri pe noii lui vecini, în mare parte grupuri de Flathead și Crow. În relațiile cu indienii din zonă, Henry a descoperit că era beneficiarul diplomației predecesorului său. Ambele triburi păreau relativ mulțumite de repopularea factoriei. Cel puțin erau dispuse să facă troc.

Indienii Crow, mai ales, aveau cai din belșug. Murphy a cumpărat șaptezeci și două de animale. Din Munții Big Horn din apropiere se revărsau pârâuri, iar căpitanul Henry a conceput un plan agresiv de acțiune a vânătorilor lui acum mobili.

Timp de două săptămâni, Henry s-a uitat încontinuu în spate, ca și cum ghinionul trebuia să-l pândească din urmă. Și-a permis o mică rază de optimism. *Oare soarta mea s-a schimbat în bine?* Nu se schimbase.

Hugh Glass s-a oprit în fața rămășițelor așezării Fort Union. Poarta în sine zăcea pe jos, cu balamalele smulse, atunci când căpitanul Henry părăsise factoria. Umilințele acestei întreprinderi ratate se vedeau și înăuntru. Toate balamalele de metal fuseseră scoase și recuperate, presupunea Glass, pentru a fi folosite la următoarea lor destinație. Din palisade fuseseră smulși bușteni, care fuseseră probabil folosiți ca lemn de foc de vizitatorii grobieni veniți după plecarea lui Henry. Una din clădiri avea un perete înnegrit, probabil din cauza unei încercări nereușite de a da foc fortului. Zeci de urme de cai frământaseră zăpada din curte.

Fugăresc un miraj. Câte zile mersese — se târâse pentru acest moment? Glass și-a amintit luminișul de lângă izvorul de pe Râul Grand. *În ce lună era asta? Ce lună e acum? Decembrie?*

Glass a urcat pe scara rudimentară a clădirii fortului, cercetând din vârful ei întreaga vale. La câteva sute de metri distanță a văzut pata ruginie a unei turme de antilope, care scormoneau în zăpadă ca să găsească pelin. Un stol mare de gâște, în formă de V, cu aripile în poziție de aterizare, s-a așezat pe râu. Altfel, nu se vedea niciun semn de viață. *Unde mă aflu?*

Glass a rămas două nopți în fort, incapabil să plece pur și simplu din destinația după care umblase atâta amar de vreme. Dar știa că adevărata lui destinație nu era un loc, ci doi oameni — doi oameni și două acte finale de răzbunare.

Glass a plecat de la Fort Union pe Yellowstone. Putea doar să ghicească drumul urmat de Henry, dar se îndoia că acesta ar fi riscat să repete eșecul de pe Upper Missouri. Rămânea doar Yellowstoneul.

Urmase Yellowstoneul timp de cinci zile când, deodată, a trecut peste coama unui mal înalt de lângă râu. S-a oprit uluit.

În fața lui erau munții Big Horn, care contopeau cerul și pământul. Câțiva nori se învârteau în jurul celor mai înalte vârfuri, întărind iluzia unui perete care se prelungea în sus la nesfârșit. Ochii lui Glass s-au umezit din cauza luminii orbitoare a soarelui reflectată de zăpadă, dar nu-și putea lua privirea. Nimic din cei douăzeci de ani petrecuți de el pe câmpie nu îl pregătise pentru astfel de munți.

Căpitanul Henry vorbise adesea despre imensitatea Stâncoșilor, dar Glass presupusese că poveștile lui conțineau și înfloriturile obișnuite din jurul focului. În realitate, s-a gândit Glass, tabloul lui Henry fusese dureros de sărăcăcios. Henry era un om dintr-o bucată și descrierile lui se concentrau asupra munților ca obstacole, bariere care trebuiau depășite în efortul de a înlesni un flux al comerțului între est și vest. Din descrierea lui Henry lipsea complet orice indiciu al forței evlavioase care se revărsa în Glass la vederea imenselor piscuri.

Bineînțeles, înțelegea reacția mai practică a lui Henry. Terenul văilor râului era și așa suficient de dificil. Glass abia putea să-și imagineze efortul necesar pentru transportarea blănurilor peste niște munți precum cei din fața lui.

Admirația lui față de munți a crescut în zilele care au urmat, pe măsură ce râul Yellowstone îl ducea tot mai aproape de ei. Imensa lor siluetă era un semn, un reper stabil în timp. Poate că alții ar fi fost neliniștiți că se găsesc aproape de un lucru mai mare decât ei înșiși. Dar Glass simțea că din munți se revarsă o taină sacră ca un izvor, cu un aer de nemurire pe lângă care suferințele lui cotidiene păreau neînsemnate.

Așa a mers, zi după zi, spre munții de la capătul câmpiei.

Fitzgerald s-a oprit în fața palisadei rudimentare, suportând interogatoriul bărbatului bondoc care tușea de pe întăriturile de deasupra porții.

În lungile zile petrecute în pirogă, Fitzgerald își exersase minciuna.

— Duc în St. Louis un mesaj din partea căpitanului Henry de la compania Rocky Mountain Fur.

— Compania Rocky Mountain Fur? a pufnit bărbatul bondoc. Tocmai a trecut unul de-ai voștri în cealaltă direcție — un tip grosolan care călărea împreună cu o piele-roșie.

De fapt, dacă ești din compania lui, ai putea să-i plătești cambia.

Fitzgerald a simțit cum i se strânge stomacul, iar respirația i s-a accelerat brusc. *Omul alb de pe râu!* S-a străduit să-și păstreze vocea calmă, nonșalantă.

— Probabil că am trecut unul pe lângă celălalt pe râu. Cum îl chema?

— Nici nu-mi amintesc numele lui. I-am dat câteva lucruri și a plecat.

— Cum arăta?

— Ei, asta îmi amintesc. Avea fața plină de cicatrice, de parcă i-ar fi ros-o un animal sălbatic.

Glass! Trăia! Fir-ar al naibii!

Fitzgerald a dat două piei de castor pe niște pastramă, nerăbdător să ajungă din nou pe apă.

Nemaimulțumindu-se să plutească pe curent, Fitzgerald vâslea ca să-și propulseze piroga înainte. Înainte și cât mai departe. Poate că Glass mergea în direcția opusă, se gândea Fitzgerald, dar nu putea exista nicio îndoială în privința intențiilor bătrânului nemernic.

Douăzeci și unu

31 decembrie 1823

Zăpada a început să cadă cam pe la mijlocul zilei. Norii de furtună s-au apropiat alene, ascunzând soarele atât de lent că Henry și oamenii lui nici n-au observat.

Nu aveau niciun motiv să se îngrijoreze. Fortul lor refăcut era terminat, gata să reziste oricăror provocări pe care le-ar fi putut aduce stihiile naturii. În plus, căpitanul Henry declarase zi de sărbătoare. Apoi le făcuse o surpriză care adusese o însuflețire delirantă în rândul oamenilor lui — alcool.

Henry eșuase în multe privințe, dar înțelegea puterea stimulentelor. Băutura lui era făcută din drojdie și merișoare, îngropate timp de o lună ca să poată fermenta. Amestecul rezultat avea gust de acid. Niciunul dintre oameni nu-l putea bea fără să se strâmbe de durere și niciunul nu a refuzat această șansă. Lichidul avea drept rezultat o stare de beție profundă și aproape imediată.

Henry avea și o a doua răsplată pentru oamenii lui. Cânta destul de bine la vioară și, pentru prima oară după luni de zile, dispoziția lui se îmbunătățise suficient ca să pună mâna pe uzatul instrument. În combinație cu râsetele alcoolice, vioara stridentă crea un fond de haos jovial în cabana aglomerată.

Mare parte a veseliei se învârtea în jurul Porcului, al cărui trup obez zăcea rășchirat în fața vetrei. Capacitatea Porcului de a bea se dovedise a nu fi pe măsura dimensiunii lui.

— Zici că-i mort, a spus Black Harris, lovindu-l cu piciorul drept în burtă.

Piciorul lui Harris a dispărut temporar în grăsimea moale din jurul taliei Porcului, dar altfel lovitura nu a stârnit nicio reacție.

— Păi, dacă e mort, ar trebui să-l îngropăm cum se cuvine.

Replica venise din partea lui Patrick Robinson, un bărbat tăcut pe care cei mai mulți dintre vânătorii de blănuri nu-l mai auziseră vorbind înainte de consumarea băuturii de casă a lui Henry.

— E prea frig, a spus alt vânător. Dar am putea să-i punem un lințoliu frumos!

Ideea a provocat mare entuziasm în rândul oamenilor. Au apărut două pături, împreună cu un ac și ață groasă. Robinson, un croitor priceput, s-a lansat în misiunea

de a coase strâns linţoliul în jurul trupului imens al Porcului. Black Harris a ţinut o predică emoţionantă şi, unul câte unul, oamenii au început să rostească necrologuri.

— A fost un om bun, cu teamă de Dumnezeu, a spus un vorbitor. Ţi-l încredinţăm ţie, Doamne, în starea lui virgină... neatins vreodată de săpun.

— Dacă reuşeşti să-l ridici, a spus altul, te implorăm să-l înalţi în Lumea de Dincolo.

O ceartă zgomotoasă a abătut atenţia oamenilor de la înmormântarea Porcului. Allistair Murphy şi Stubby Bill aveau o dispută referitoare la care dintre ei trage mai bine cu pistolul. Murphy l-a provocat pe Stubby Bill la duel, idee pe care căpitanul Henry a respins-o imediat. Însă a autorizat un meci de tras cu pistolul.

La început, Stubby Bill a sugerat să tragă fiecare într-o cană de cositor de pe capul celuilalt. Dar, chiar şi beat fiind, şi-a dat seama că o astfel de competiţie ar fi putut crea o combinaţie periculoasă de motivaţii. Drept compromis, au decis în cele din urmă să tragă într-o cană de cositor de pe capul Porcului. Şi Murphy, şi Stubby Bill se considerau prieteni cu Porcul, aşa că amândoi ar fi avut motivaţia necesară ca să tragă cu acurateţe. Au potrivit trupul învelit în linţoliu al Porcului în fund, sprijinit de perete, apoi i-au pus pe cap o cană.

Oamenii au creat un coridor prin mijlocul cabanei lungi, cu trăgătorii la un capăt şi Porcul la celălalt. Căpitanul Henry a ascuns la spate un glonţ de muschetă; Murphy a ghicit şi a ales să tragă al doilea. Stubby Bill şi-a scos pistolul de la centură şi a verificat atent pulberea din rezervor. Şi-a mutat greutatea de pe un picior pe celălalt, aşezându-se în cele din urmă lateral faţă de ţintă. A ridicat braţul de tragere cu pistolul, astfel încât să formeze un unghi drept perfect faţă de acoperiş. A întins degetul mare şi a armat pistolul cu un pocnet dramatic, singurul sunet din cabana tensionată. După mai multe pendulări în această poziţie, a coborât pistolul în poziţie de tragere într-un arc lent şi graţios.

Apoi a ezitat. Văzând — prin cătarea pistolului — trupul masiv al Porcului, a devenit brusc conştient de efectul posibil al unui glonţ rătăcit. Lui Stubby Bill îi plăcea Porcul. Îi plăcea chiar mult, de fapt. *Nu e o idee bună.* A simţit cum pe coloana lui vertebrală scurtă se prelinge o picătură de transpiraţie. Acum, din cauza vederii periferice, devenise conştient şi de oamenii îngrămădiţi de o parte şi de alta a lui. A început să respire gâfâit, iar braţul lui de tragere a început să tremure în sus şi în jos. Dintr-odată, pistolul părea greu. Şi-a ţinut respiraţia, ca să oprească balansul, dar atunci lipsa aerului l-a făcut să ameţească. *Să nu ratezi.*

În sfârşit, s-a lăsat în voia sorţii şi a apăsat pe trăgaci, închizând ochii la aprinderea pulberei. Glonţul s-a înfipt în peretele de buşteni din spatele Porcului, la nu mai puţin de 30 de centimetri deasupra căniі de pe capul învelit al bărbatului gras. Spectatorii au izbucnit în râs.

— Bine tras, Stubby!

Murphy a ieşit în faţă.

— Gândeşti prea mult.

Cu o unică mişcare fluidă, Murphy a scos pistolul, a ţintit şi a tras. Focul a explodat

și glonțul a străpuns baza cănii de pe capul Porcului. Cana s-a izbit de perete, după care a căzut zgomotos pe podea, lângă Porc.

Dacă niciuna dintre împușcături nu îl ucisese pe Porc, a doua cel puțin a reușit să-l trezească.

Linţoliul masiv a început să se contorsioneze violent. Oamenii au aclamat focul de armă, chircindu-se de râs cu o veselie nestăpânită la vederea linţoliului care se zvârcolea. Din interiorul păturii a ieșit brusc lama lungă a unui cuțit, făcând o despicătură îngustă. Au apărut două mâini care au sfâșiat linţoliul. Apoi a apărut fața cărnoasă a Porcului, clipind din cauza luminii. Alte râsete și zeflemele.

— Parcă e un vițel care se naște!

Focurile de armă le aprinseseră sărbătoarea și, în curând, toți oamenii au început să tragă cu armele în tavan. Fumul de pulbere neagră umplea camera, împreună cu strigătele entuziaste de „La Mulți Ani!“

— Hei, căpitane, a spus Murphy. Ar trebui să tragem cu tunul!

Henry nu a obiectat, fie și doar pentru a-i scoate pe vânătorii de blănuri din cabană înainte de a o distruge de tot. Vociferând zgomotos, oamenii companiei Rocky Mountain Fur au deschis ușa, au ieșit în noaptea întunecoasă și s-au împleticit cu toții spre parapet.

Au rămas surprinși de intensitatea viscolului. Ninsoarea măruntă a după-amiezii se transformase într-un viscol cu fulgi mari, iar vânturile învârtejite purtau zăpada deasă de colo-colo. Se așternuseră cincisprezece centimetri sau mai mult, ba chiar mai mult acolo unde se formaseră troiene. Dacă ar fi fost lucizi, oamenii ar fi apreciat norocul care ținuse la distanță viscolul în timp ce își construiau adăpostul. În schimb, ei se concentrau exclusiv asupra tunului.

Obuzierul de două kilograme era mai degrabă o pușcă gigantică decât tun, concepută nu pentru meterezele unui fort, ci pentru pupa unei bărci cu velă. Era montat pe un pivot din colțul cabanei, ceea ce îi permitea să controleze două din zidurile fortului. Țeava de fier abia dacă avea un metru și era întărită cu trei știfturi (prea puține, după cum avea să se dovedească).

Un bărbat solid pe nume Paul Hawker se considera tunarul fortului. Pretindea chiar că fusese artilerist în Războiul din 1812. Cei mai mulți dintre oameni se îndoiau de afirmația lui, deși recunoșteau că Hawker părea competent în timp ce răcnea procedura de încărcare. Hawker și alți doi oameni au urcat scara fortului. Ceilalți au rămas jos, mulțumiți să privească de la adăpostul relativ al locului de defilare.

— Tunari, la posturi! a strigat Hawker.

Chiar dacă Hawker știa procedura, era evident că subordonații lui nu o știau. Se holbau inexpresiv, așteptând niște explicații civile ale responsabilităților lor militare. Hawker a făcut semn spre unul din ei și a șoptit:

— Tu ia pulberea și niște fultuială.

Apoi a arătat spre celălalt și a spus:

— Tu du-te și aprinde un fitil de la foc.

În sfârșit, și-a reluat postura militară și a strigat:

— Pregătiți-vă pentru tragere... Încărcați!

Sub îndrumarea lui Hawker, omul cu pulberea a turnat cincizeci de grame într-o măsură păstrată în fort în acest scop. Hawker a îndreptat gura de alamă a tunului spre cer și a vărsat înăuntru pulberea. Apoi a băgat un cocoloș de cârpe vechi de mărimea unui pumn și l-a îndesat bine cu vergeaua în culata tunului.

În timp ce așteptau venirea fitilului, Hawker a despachetat o mușama în care erau amorsele — porțiuni de 7–8 centimetri de pană de gâscă umplute cu praf de pușcă și închise la ambele capete cu tampoane de ceară. A băgat una dintre amorse în mica răsuflătoare a culatei tunului. Când a fost pus lângă pana de gâscă, fitilul aprins a topit ceara și a aprins pulberea din pană, care, la rândul ei, a declanșat încărcătura principală din culată.

Omul cu fitilul aprins a coborât apoi scara.

Fitilul era un băț lung cu o gaură la capăt. Prin gaură era trecută o bucată de frânghie groasă, tratată cu salpetru ca să ardă. Hawker a suflat în jarul de la capătul fitilului și licărirea roșiatică a aruncat o lumină rău prevestitoare asupra feței lui. Apoi, cu pompa unui cadet de la West Point, a țipat:

— GATA!

Oamenii de jos au ridicat privirea spre fort, așteptând cu nerăbdare o explozie colosală. Deși chiar el ținea în mână fitilul, Hawker a strigat „FOC!“ și a aprins amorsa.

Jarul fitilului a topit rapid ceara. Amorsa s-a aprins, șuierând, și apoi a scos un pocnet. În comparație cu explozia copleșitoare pe care o așteptaseră, lătratul tunului păruse un strop mai puternic decât o bătaie din palme.

— Ce dracu’ a fost asta? s-a auzit din curte un strigăt, împreună cu un șir de huiduieli și râsete batjocoritoare. Mai bine bate într-o oală!

Hawker se holba la tunul lui, îngrozit că acest moment de manifestare virilă eșuase atât de evident.

— Asta e doar încălzirea! a strigat el în jos.

Apoi a adăugat, repede:

— Tunari, la posturi!

Cei doi tunari ai lui s-au uitat la Hawker cu îndoială, conștienți dintr-odată de riscul la care își expuneau propria reputație.

— Mișcați-vă, proștilor! a șuierat Hawker. Triplați încărcătura!

Mai multă pulbere avea să rezolve situația. Pe de altă parte, problema ar fi putut fi fultuiala prea puțină. *Mai multă umplutură*, s-a gândit Hawker, avea să producă mai multă rezistență — și o explozie mai zgomotoasă. *Le dau eu explozie.*

Au turnat pe gura tunului o încărcătură triplă. *Ce să folosim ca fultuială?* Hawker și-a sfâșiat tunica de piele și a îndesat-o în țeava tunului. *Mai mult.* Hawker s-a uitat la ajutoarele lui.

— Dați-mi tunicile voastre, le-a spus el servanților.

Oamenii s-au holbat la el, evident alarmați.

— E frig, Hawker.

— Dați-mi naibii tunicile!

Oamenii s-au supus fără tragere de inimă, iar Hawker a adăugat noile țoale la fultuială. Ironiile continuau, în timp ce Hawker lucra febril la reîncărcarea marelui tun. Când a terminat, tunul era umplut pe întreaga lungime cu piele de căprioară bine îndesată.

— Gata! a țipat Hawker întinzând iar mâna după fitilul aprins. FOC!

A aprins amorsa și tunul a explodat. A explodat propriu-zis. Pieile de căprioară creaseră, într-adevăr, o rezistență suplimentară — în asemenea măsură încât arma explodase ea însăși într-o mie de bucățele glorioase.

Timp de o clipă strălucitoare, focul exploziei a luminat cerul nopții, apoi un nor imens de fum caustic a ascuns privirilor fortul. Oamenii s-au aplecat atunci când șrapnelele exploziei s-au înfipt în zidurile de bușteni ale fortului și s-au afundat sfârâind în zăpadă. Explozia i-a doborât pe ambii servanți ai lui Hawker de pe fort în curtea de dedesubt. Unul și-a rupt mâna în cădere; celălalt, două coaste. Amândoi ar fi putut muri dacă n-ar fi aterizat într-un troian adânc.

Pe măsură ce vântul puternic risipea fumul de pe fort, toți ochii s-au îndreptat în sus, căutându-l pe curajosul artilerist. Timp de o clipă nimeni n-a spus nimic, apoi căpitanul a strigat:

— Hawker!

Un alt moment prelung a trecut. Vânturile învârtejite îndepărtau fumul de lângă fort. Au văzut o mână care căuta marginea palisadei. A doua mână a apărut — și apoi capul lui Hawker. Fața lui era neagră ca tăciunele din cauza exploziei. Căciula îi fusese zburată de pe cap și din ambele urechi îi curgea sânge. Chiar și ținându-se cu mâinile de fort, tot se bălăngănea dintr-o parte în alta. Cei mai mulți oameni se așteptau ca el să se prăbușească în față și să moară. În loc de asta, Hawker a țipat:

— La Mulți Ani, nenorociți mizerabili ce sunteți!

Hohote puternice de râs aprobator au umplut noaptea.

Hugh Glass s-a împiedicat într-un troian, surprins că zăpada ajunsese deja atât de înaltă. Pe mâna cu care trăgea nu avea mănușă, așa că în cădere și-a înfipt mâna goală în zăpadă. Usturimea înghețată l-a făcut să tresară. Și-a băgat mâna sub manta, ca să o usuce. Ninsoarea începuse cu fulguieli răzlețe care nu cereau adăpost. Glass își dădea seama acum că greșise.

A privit în jur, încercând să estimeze cât mai ținea lumina. Viscolul aducea orizontul mai aproape, iar munții înalți din fundal dispăruseră complet. Distingea o coamă subțire de gresie și pini rari, ca niște santinele. Altfel, până și dealurile submontane păreau să se amestece cu norii amorfi, alb-cenușii, ai cerului. Glass se bucura de calea sigură a râului Yellowstone. *O oră până la apus?* A scos din geanta de vânătoare mănușa și și-a tras-o pe mâna înțepenită și udă. *Oricum pe vremea asta n-am ce să împușc.*

Se scurseseră cinci zile de când Glass plecase de la Fort Union. Acum știa că Henry și

oamenii lui trecuseră pe aici; drumul a treizeci de oameni nu era greu de urmărit. Glass își amintea, din hărțile pe care le examinase, factoria abandonată de pe Big Horn a lui Manuel Lisa. *Cu siguranță Henry n-o să meargă mai departe — cel puțin nu pe vremea asta*. Avea o noțiune aproximativă asupra distanțelor. Dar cât parcursese până acum? Putea doar să ghicească.

Odată cu sosirea viscolului, temperatura scăzuse abrupt, dar vântul era cel care îl îngrijora pe Glass. Vântul părea să dea viață frigului, înzestrându-l cu capacitatea de a-i străpunge fiecare cusătură a hainelor. La început îl simțise ca pe o usturime mușcătoare pe pielea expusă a nasului și urechilor. Vântul îi usca apa din colțurile ochilor, iar nasul lui încărcat crea umezeală, sporind senzația de frig. În timp ce înainta cu greu prin zăpada tot mai adâncă, mușcătura pătrunzătoare se estompa, transformându-se într-o amorțeală dureroasă, făcând din niște degete cândva agile niște cioturi de carne nefuncționale. Trebuia să caute adăpost cât încă mai putea găsi combustibil și cât timp degetele lui mai puteau manevra cremenea și amnarul.

Celălalt mal se înălța abrupt de lângă râu. I-ar fi putut oferi un oarecare adăpost, dar nu avea cum să traverseze râul. Terenul de pe partea lui era amorf și plat, fără să facă vreo concesie vântului puternic. A văzut un pâlc de vreo zece plopi roșii la aproape doi kilometri distanță, abia perceptibili prin ninsoarea viscolită și întunericul tot mai dens. *De ce am așteptat atât?*

A avut nevoie de douăzeci de minute ca să parcurgă distanța. În unele locuri, vântul biciuitor curățase terenul până la pământ, dar în altele troienele îi ajungeau la genunchi. Avea mocasinii plini de zăpadă și se blestema pentru că nu-și făcuse jambiere. Pantalonii din piele de căprioară s-au udat de la zăpadă și apoi au înghețat bocnă, ca niște cochilii țepene ale gambelor. Când a ajuns la plopii roșii nu-și mai simțea degetele de la picioare.

Viscolul s-a întețit în timp ce el căuta în crâng cel mai bun adăpost. Vântul părea să bată din toate direcțiile deodată, ceea ce îi îngreuna alegerea locului. A ales până la urmă un plop roșu căzut. Rădăcinile răsturnate se răsfirau ca un arc perpendicular de la baza groasă a trunchiului, creând un adăpost de vânt în două direcții. *Măcar dacă vântul ar înceta să mai bată de peste tot.*

A pus pușca jos și a început imediat să strângă combustibil. A găsit lemn din abundență. Problema era iasca. Pământul era acoperit de o zăpadă de câțiva centimetri grosime. Când a săpat sub ea, Glass a văzut că frunzele erau ude și nepotrivite. A încercat să rupă crenguțe din plopul roșu, dar erau încă verzi. Lumina zilei părea să dispară, iar Glass și-a dat seama tot mai îngrijorat că era mai târziu decât crezuse el. La momentul la care strânsese ce îi trebuia, lucra într-un întuneric aproape complet.

Glass a stivuit lemnele lângă copacul căzut, apoi a săpat cu furie ca să facă o groapă adăpostită pentru foc. Și-a scos mănușile ca să manevreze iasca, dar degetele lui înghețate abia dacă se mișcau. Și-a făcut palmele căuș la gură și a suflat în ele. Respirația lui producea o scurtă furnicătură de căldură, care dispărea rapid sub atacul aerului înghețat. A simțit în spate și la ceafă o nouă pală de vânt aspru, care îi ajungea

până la piele, parcă și mai adânc. *Se schimbă vântul?* Glass s-a oprit pentru o clipă, întrebându-se dacă n-ar trebui să se mute pe cealaltă parte a copacului. Vântul a slăbit și Glass a decis să rămână acolo unde era.

A întins iasca în groapa puțin adâncă, apoi a căutat în săculeț cremenea și amnarul. La prima încercare de a lovi amnarul, cremenea i-a julit încheietura degetului mare. Usturimea se prelungea pe braț în sus, ca vibrația unui diapazon. A încercat să ignore durerea și a lovit iar amnarul. În sfârșit, o scânteie a aterizat pe iască și a început să ardă. S-a aruncat asupra flăcării micuțe, adăpostind-o cu trupul în timp ce sufla în ea, disperat să dea focului viață din viața lui. A simțit brusc o pală furioasă de vânt puternic și fața i s-a umplut de nisip și fum din groapă. A tușit și s-a frecat la ochi, iar când a putut să-i deschidă, flacăra dispăruse. *La naiba!*

A lovit din nou amnarul cu cremenea. Ploua cu scântei, dar deja arsese o parte prea mare din iască. Dosul palmelor îl durea din cauza frigului. Între timp, degetele lui își pierduseră complet sensibilitatea. *Folosește pulberea.*

A aranjat cât mai bine resturile de iască, de data asta adăugând și bucăți mai mari de lemn. A turnat praf de pușcă din corn, înjurând în timp ce acesta se revărsa în groapă. Și-a plasat din nou trupul astfel încât să blocheze cât mai bine vântul, apoi a lovit amnarul cu cremenea.

Din groapă s-a înălțat o flamă care i-a ars mâinile și i-a pârlit fața. Abia dacă a remarcat durerea, atât era de disperat să alimenteze flăcările care acum urcau și coborau odată cu vântul învârtejit. S-a ghemuit lângă foc, desfăcându-și mantaua ca să creeze un paravan mai mare. Cea mai mare parte din iască dispăruse deja, dar Glass a văzut ușurat că unele din bucățile mai mari luaseră foc. A mai adăugat lemn și peste câteva minute s-a convins că focul avea să continue să ardă de unul singur.

Abia se sprijinise cu spatele de copacul căzut, când o altă pală mare de vânt aproape i-a stins focul. S-a aruncat din nou asupra flăcărilor, desfăcând mantaua ca să blocheze vântul, în timp ce sufla în jarul strălucitor. Din nou adăpostite, flăcările au prins iar viață.

Glass a rămas în acea poziție, aplecat deasupra focului, cu brațele larg desfăcute ca să țină mantaua, timp de aproape jumătate de oră. În jurul lui se strângea zăpada, aproape încă zece centimetri în scurtul interval cât păzise flăcările. Simțea greutatea zăpezii troienite acolo unde mantaua i se târa pe jos. A mai simțit ceva și, când și-a dat seama, i-a apărut un gol în stomac. *Și-a schimbat direcția.* Vântul îl bătea în spate, nu se mai învârtejea, ci apăsa constant și necruțător. Plopul roșu nu mai oferea niciun adăpost. Și mai rău, prelua vântul și îl arunca înapoi — spre el și spre foc.

Glass a luptat cu senzația tot mai puternică de panică, un cerc vicios al temerilor conflictuale. Punctul de plecare era clar — fără foc ar fi murit înghețat. În același timp, nu mai putea să-și păstreze poziția actuală, aplecat deasupra flăcărilor, cu brațele desfăcute larg, în timp ce viscolul îl bătea în spate. Era epuizat și viscolul putea să bată foarte bine ore sau chiar zile întregi. Avea nevoie de adăpost, unul oricât de rudimentar. Direcția vântului părea acum suficient de consecventă ca să mizeze pe

cealaltă parte a copacului. Nu putea fi mai rău, dar Glass se îndoia că poate să se mute fără să i se stingă focul. Putea oare să facă altul de la zero? Pe întuneric? Fără niciun pic de iască? Nu vedea altă variantă decât să încerce.

Și-a făcut un plan. Avea să se repeadă de cealaltă parte a plopului căzut, să sape o groapă nouă pentru foc, apoi să încerce să mute flăcările.

Nu avea rost să mai aștepte. Glass și-a înșfăcat pușca și lemne câte putea să care. Vântul părea să simtă prezența unei noi ținte și îl lovea cu o furie reînnoită. Glass și-a plecat capul și a ocolit rădăcinile gigantice, înjurând în timp ce simțea cum îi intră iar zăpadă în mocasini.

Cealaltă parte părea într-adevăr mai adăpostită de vânt, chiar dacă zăpada era troienită la fel de sus. Glass a lăsat jos pușca și lemnele și a început să sape. A avut nevoie de cinci minute ca să râcâie o suprafață suficient de mare pentru foc. S-a repezit în cealaltă parte, pășind pe urmele pe care le lăsase în zăpadă. Norii aduceau un întuneric aproape total și, în timp ce ocolea copacul, Glass spera să vadă licărul focului său. *Dacă nu e lumină — nu e foc.*

Singurul semn de foc era o scobitură ușoară într-un morman de zăpadă troienită. Glass a săpat, sperând în mod absurd ca niște jar să fi supraviețuit cumva. Nu a găsit nimic, deși căldura focului transformase zăpada într-o zloată care îi udase mănușile de lână. A simțit la mâini frigul înghețat al umezelii, apoi o combinație ciudată de dureri care păreau să-l ardă și să-l înghețe în același timp.

S-a retras rapid în partea mai adăpostită a copacului. Vântul părea să-și fi stabilizat direcția, dar se și întețise. Fața îl durea și mâinile își pierduseră din nou întreaga dexteritate. Își ignora picioarele, ceea ce era ușor, de vreme ce nu simțea nimic mai jos de glezne. Odată direcția vântului stabilizată, cel puțin plopul roșu crea un adăpost de vânt. Însă temperatura continua să scadă și Glass se gândea din nou că va muri în lipsa focului.

Nu mai avea timp să caute iască, nici dacă ar fi fost suficientă lumină ca să vadă în jur. Se hotărî să facă așchii cu toporișca, sperând ca apoi o nouă doză de praf de pușcă să-i fie suficientă pentru pornirea focului. Pentru o clipă își făcu griji că irosește pulberea. *Asta e cea mai mică problemă.* Înfipse toporișca în capătul unui buștean scurt, ca să fixeze lama, apoi bătu în el ca să despice lemnul.

Zgomotul muncii lui aproape acoperi un alt zgomot — un pocnet surd, ca un tunet îndepărtat. Glass încremeni, întinzând gâtul în căutarea sursei zgomotului. *Un foc de pușcă? Nu — e prea puternic.* Glass mai auzise tunete în timpul viscolelor, dar niciodată la temperaturi atât de scăzute.

Așteptă mai multe minute, ascultând cu atenție. Niciun sunet nu rivaliza cu vânturile urlătoare, iar Glass deveni din nou conștient de durerea chinuitoare de la mâini. A rătăci prin viscol în căutarea unui zgomot straniu părea o nebunie. *Fă naibii focul.* Glass înfipse lama toporiștii în capătul altui buștean.

După ce a tăiat o cantitate suficientă, a făcut din așchii un morman și a luat cornul cu pulbere. Îl înspăimânta cât de puțină pulbere rămăsese. În timp ce turna, se întrebă

dacă mai putea păstra niște pulbere pentru o a doua încercare. Bâjbâia, abia reușind să-și stăpânească tremurul mâinilor înghețate. *Nu — totul sau nimic.* Goli cornul cu pulbere, apoi luă iar cremenea și amnarul.

Înălță cremenea ca să lovească amnarul, dar, înainte să apuce să facă asta, un vuiet imens se rostogoli pe valea Yellowstoneului. De data asta era sigur. Era explozia inconfundabilă a unui tun. *Henry!*

Glass se ridică și luă pușca. Vânturile găsiră iar o țintă, lovind cu o energie care aproape îl doborî. Glass începu să meargă prin zăpada înaltă spre Yellowstone. *Sper că sunt pe malul corect al râului.*

Căpitanul Henry era revoltat din cauza pierderii tunului. Deși arma aceea era de prea puțin folos în lupta propriu-zisă, valoarea ei de intimidare era considerabilă. În plus, un fort adevărat trebuia să aibă tun, iar Henry voia ca și fortul lui să aibă.

Cu excepția notabilă a căpitanului, pierderea tunului nu domolise buna dispoziție a sărbătorii de Anul Nou de la fort. Dimpotrivă, marea explozie părea să fi intensificat petrecerea. Viscolul îi alungase pe oameni înăuntru, dar cabana înghesuită vibra de gălăgia asiduă a unui haos nestăpânit.

Apoi ușa cabanei se deschise brusc, dându-se de perete, ca și cum o mare forță exterioară se acumulase afară și apoi spulberase ușa. Prin ușa deschisă intrau stihiile, ale căror degete înghețate îi înșfăcau pe cei dinăuntru, smulgându-i din confortul plăcut al adăpostului și focului.

— Închide ușa, idiot afurisit ce ești! a strigat Stubby Bill fără să privească spre ușă.

Apoi au privit cu toții. Afară urla vântul. În jurul prezenței ivite în cadrul ușii se învârtejea zăpada, făcând-o să pară că face parte din viscol, revărsată în mijlocul lor ca un fel de element distructiv al sălbăticiei înseși.

Jim Bridger se holba îngrozit la acel spectru. Fiecare suprafață a trupului acestuia era tencuită cu zăpada bătută de vânt, care îl învelea într-un alb înghețat. La față, gheața se agăța de barba răvășită și atârna ca niște pumnale de cristal de marginea îndoită a unei căciuli de lână. Ai fi putut crede că iarna sculptase în întregime acea nălucă — dacă fața ei nu ar fi fost dominată de dârele purpurii ale cicatricelor, dacă ochii ei nu ar fi ars la fel de incandescent ca plumbul topit. Bridger se uita cum ochii ei cercetează deliberat și atent interiorul cabanei.

În încăpere se lăsă o tăcere uluită, în timp ce oamenii se străduiau să înțeleagă vedenia din fața lor. Spre deosebire de ceilalți, Bridger înțelese instantaneu. În mintea lui vedenia mai apăruse și până atunci. Era copleșit de o vinovăție care îi agita stomacul ca niște zbaturi. Ar fi voit cu disperare să fugă. *Dar cum să fugi de ceva dinăuntrul tău?* Știa că fantoma îl caută pe el.

Mai multe clipe trecură până ca Black Harris să spună, în sfârșit:

— Dumnezeule. E Hugh Glass.

Glass cercetă chipurile uluite din fața lui. Simți o dezamăgire trecătoare că nu-l putea depista pe Fitzgerald printre oameni — dar îl găsi pe Bridger. Ochii lor s-ar fi întâlnit dacă Bridger nu ar fi întors privirea. *Ca și până acum.* Observă cuțitul cunoscut

pe care Bridger îl purta acum la centură. Glass ridică pușca și trase cocoșul.

Dorința de a-l împușca pe Bridger aproape îl copleși. După ce se târâse o sută de zile spre momentul acesta, perspectiva răzbunării era acum iminentă, forța necesară pentru împlinirea ei era doar cea a unei ușoare apăsări a unui trăgaci. Dar un simplu glonț părea ceva prea intangibil ca să-i exprime furia, un lux într-un moment care cerea satisfacția cărnii lipite de carne. Asemenea unui om înfometat pus în fața unui ospăț, Glass putea să se oprească puțin ca să savureze ultima clipă a foamei care urma să fie potolită. A coborât pușca și a sprijinit-o de perete.

S-a apropiat încet de Bridger, în timp ce ceilalți îi eliberau calea.

— Unde e cuțitul meu, Bridger?

Glass s-a oprit drept în fața lui. Bridger a întors capul, ca să privească în sus spre el. Simțea conflictul cunoscut dintre dorința lui de a explica și neputința de a o face.

— Ridică-te, a spus Glass.

Bridger s-a ridicat în picioare.

Primul pumn al lui Glass l-a lovit cu toată forța în față. Bridger nu a opus nicio rezistență. A văzut lovitura care venea, dar n-a întors capul, nici măcar n-a tresărit. Glass a simțit cum cartilajul nasului lui Bridger cedează, a văzut șuvoiul de sânge declanșat. Își imaginase de o mie de ori satisfacția acestui moment care acum sosise. Îi părea bine că nu-l împușcase — îi părea bine că nu se lipsise de întreaga plăcere carnală a răzbunării.

A doua lovitură a lui Glass l-a nimerit pe Bridger sub bărbie, doborându-l pe spate și izbindu-l de peretele de bușteni al cabanei. Din nou, Glass savură satisfacția brută a contactului. Peretele îl împiedica pe Bridger să cadă, menținându-l în picioare.

Apoi Glass s-a apropiat și mai tare și a lansat un șir de lovituri spasmodice în fața lui Bridger. Când sângele a devenit atât de gros încât pumnii lui alunecau fără efect, și-a mutat loviturile la stomac. Bridger s-a ghemuit, pierzându-și răsuflarea, și a căzut în sfârșit la podea. Glass a început să-l lovească cu piciorul și Bridger nu putea sau nu voia să se apere. Și el știuse că această zi va veni. Era judecata lui și nu credea că are vreun drept să se opună.

În cele din urmă, Porcul a ieșit în față. Chiar și prin aburii de alcool, Porcul pusese cap la cap semnificația deplină a evenimentului violent care avea loc în fața lui. În mod evident, Bridger și Fitzgerald mințiseră în privința perioadei petrecute lângă Glass. Totuși, i se părea ceva greșit în a-l lăsa pe Glass să intre în fort și să le omoare prietenul și tovarășul. Porcul a dat să-l apuce pe Glass din spate.

Dar altcineva l-a apucat pe el. Porcul s-a întors și l-a văzut pe căpitanul Henry.

— Îl lași să-l omoare pe Bridger? l-a întrebat el pe căpitan.

— Nu o să fac nimic, a spus căpitanul.

Porcul a dat să protesteze din nou, dar Henry l-a întrerupt:

— E decizia lui Glass.

Glass i-a dat încă o lovitură brutală cu piciorul. Deși încerca să se abțină, Bridger a gemut la impactul loviturii. Glass stătea deasupra siluetei boțite de la picioarele lui,

gâfâind din cauza efortului depus în a administra această bătaie. Simțea la tâmple cum îi bate inima, în timp ce ochii i se opreau din nou asupra cuțitului de la centura lui Bridger. Îl vedea, în mintea lui, pe Bridger cum stătea la marginea luminișului în ziua aceea, prinzând cuțitul pe care i-l aruncase Fitzgerald. *Cuțitul meu.* Glass a întins mâna și a scos lama lungă din teacă. Senzația mânerului modelat era ca îmbrățișarea unei mâini familiare. S-a gândit la momentele în care avusese nevoie de cuțitul acela și ura lui a izbucnit iar. *A sosit momentul.*

Cât timp se hrănise cu perspectiva acestui moment?

Iar acum el sosise, o răzbunare mai perfectă decât își putuse el imagina vreodată. Glass a răsucit lama în mână, i-a simțit greutatea și s-a pregătit s-o înfigă unde îi era locul.

S-a uitat în jos, la Bridger, și ceva neașteptat a început să se întâmple. Perfecțiunea momentului începea să se evapore. Bridger s-a uitat și el la Glass, iar în ochii puștiului Glass a văzut nu răutate, ci frică, nu opoziție, ci resemnare. *Luptă-te, fir-ai al naibii!* O ultimă zvâcnire de luptă care să justifice lovitura finală.

Dar ea nu s-a produs. Glass a continuat să strângă cuțitul în mână, holbându-se la băiat. *Un băiat!* În timp ce Glass privea în jos spre el, noi imagini au început dintr-odată să se amestece cu cea a cuțitului furat. Și-a amintit cum băiatul îi îngrijise rănile, în timp ce se certa cu Fitzgerald. A văzut și alte imagini, precum fața cenușie a lui La Vierge, pe malul tăiat al Missouriului.

Respirația lui Glass a început să se liniștească. Tâmplele lui au încetat să mai pulseze în ritmul inimii. A privit prin cameră și, dintr-odată, a devenit conștient de cercul de oameni din jurul lui. S-a uitat vreme îndelungată la cuțitul din mâna lui, apoi l-a băgat la centură. Glass s-a întors cu spatele la băiat și și-a dat seama că îi e frig. S-a îndreptat spre foc, întinzând mâinile însângerate spre căldura flăcărilor pârâitoare.

Douăzeci și doi

27 februarie 1824

Un vas cu aburi pe nume *Dolley Madison* sosise în St. Louis cu o săptămână în urmă. Era încărcat cu mărfuri din Cuba, inclusiv cu zahăr, rom și trabucuri. William H. Ahsley, căruia îi plăceau enorm trabucurile, s-a întrebat în treacăt de ce trabucul gros atârnat între buzele lui nu reușea să-i ofere plăcerea obișnuită. Bineînțeles că știa motivul. Atunci când mergea în fiecare zi pe malul râului nu se ducea să caute vase cu aburi care aduceau mărunțișuri din Caraibe. Nu, se ducea cu așteptarea lacomă a unei pirogi pline cu blănuri din vestul îndepărtat. *Unde sunt?* Nu primise vești de la Andrew Henry sau Jedediah Smith de cinci luni. *Cinci luni!*

Ashley se plimba în sus și-n jos prin biroul lui imens de la compania Rocky Mountain Fur. Nu reușise să stea locului toată ziua. S-a oprit din nou în fața unei hărți enorme de pe perete. Harta era frumoasă sau cel puțin așa fusese odinioară. Ashley înfipsese în ea mai multe ace decât în manechinul unui croitor și folosise un creion gros ca să marcheze amplasamentul râurilor, pârâurilor, factoriilor și alte repere diverse.

A urmărit cu ochii drumul până la Missouri și a încercat din nou să înlăture senzația de dezastru iminent. S-a oprit, privind fix un loc de pe râu imediat la vest de St. Louis, unde una dintre barjele lui se scufundase cu marfă de 10000 de dolari. S-a oprit la acul care marca satele Arikara, unde 16 dintre oamenii lui fuseseră uciși și jefuiți și unde nici măcar forța armatei americane nu reușise să deschidă un drum pentru afacerea lui. S-a oprit la cotul Missouriului de deasupra satelor Mandan, unde în urmă cu doi ani indienii Assiniboine îi luaseră lui Henry o herghelie de 70 de cai. A urmărit Missouriul dincolo de Fort Union, spre Great Falls, unde un atac al Picioarelor Negre îl forțase apoi pe Henry să se retragă în josul râului.

A privit în jos, spre o scrisoare din mâna lui, ultima solicitare de informații din partea unuia dintre investitorii lui. Scrisoarea cerea noutăți despre „starea întreprinderii de pe Missouri“. *Habar n-am.* Și, bineînțeles, averea lui Ashley, până la ultimul penny, mergea alături de Andrew Henry și Jedediah Smith.

Ashley simțea o dorință copleșitoare de a acționa, de a porni, de a face ceva, *de a*

face orice — dar nu mai putea să facă nimic. Reușise deja să obțină un împrumut pentru un nou vas de transport și provizii. Vasul era ancorat pe râu, iar proviziile erau stivuite într-un depozit. La anunțul de angajare pentru un nou detașament pentru blănuri primise foarte multe răspunsuri. Petrecuse săptămâni de zile alegând 40 de oameni dintre cei o sută care se înscriseseră. În aprilie avea să urce el însuși pe Missouri, în fruntea lor. *Puțin mai mult de o lună până atunci!*

Dar unde să meargă? Atunci când Ashley îi trimisese pe Henry și Smith, în august trecut, înțelegerea lor vagă fusese să se întâlnească pe teren — iar locul să fie stabilit prin mesageri. *Mesageri!*

Ashley a privit din nou harta. A urmărit cu degetul linia încâlcită care reprezenta Grand River. Și-a amintit cum desenase acea linie și cum ghicise cursul râului. *Am avut dreptate?* Oferea Grandul o linie directă către Fort Union? Sau vira într-o altă direcție? De cât timp avuseseră nevoie Henry și oamenii lui ca să ajungă la fort? Suficient de mult, se părea, ca să nu mai poată organiza o vânătoare de toamnă. *Măcar mai sunt în viață?*

Căpitanul Andrew Henry, Hugh Glass și Black Harris stăteau lângă tăciunii aproape stinși ai focului din cabana fortului de pe Big Horn. Henry s-a ridicat, a ieșit din cabană și s-a întors cu un braț de lemne. A pus un buștean pe tăciuni și cei trei bărbați au privit cum flăcările se întind cu lăcomie spre lemnele proaspăt aduse.

— Am nevoie de un mesager care să meargă la St. Louis, a spus Henry. Ar fi trebuit să trimit deja unul, dar am vrut să aștept până ne stabilim pe Big Horn.

Glass a sesizat imediat acea șansă.

— Merg eu, căpitane.

Fitzgerald și Anstadtul erau undeva pe Missouri în jos. În plus, o lună petrecută în compania lui Henry fusese mai mult decât suficientă pentru a-i aminti lui Glass de dispoziția neguroasă de care căpitanul nu se putea debarasa.

— Bun. Îți dau trei oameni și cai. Presupun că ești de acord că ar trebui să ne ținem la distanță de Missouri?

Glass a aprobat din cap.

— Cred că ar trebui să încercăm pe Powder în jos, spre Platte. Apoi e o linie dreaptă spre Fort Atkinson.

— De ce nu pe Grand?

— Pe Grand sunt mai multe riscuri să fie Ree. În plus, dacă avem noroc putem să dăm de Jed Smith pe Powder.

A doua zi, Porcul a auzit de la un vânător pe nume Red Archibald că Hugh Glass se întorcea la St. Louis cu un mesaj pentru William H. Ashley din partea căpitanului. L-a căutat imediat pe căpitanul Henry și s-a oferit să meargă și el. Oricât s-ar fi temut de plecarea din confortul relativ al fortului, perspectiva rămânerii era și mai rea. Porcul nu era făcut pentru viața de vânător de blănuri, și știa asta. Se gândea la viața lui anterioară de ucenic de dogar. Îi era dor de vechea lui viață și de confortul ei rudimentar mai mult decât crezuse el că ar fi posibil.

Red mergea și el. Ca și un prieten de-al lui, un englez crăcănat pe nume William Chapman. Red și Chapman urziseră să dezerteze, când se răspândise zvonul despre mesagerii pentru St. Louis. Căpitanul Henry le plătea chiar și o primă voluntarilor. A-l însoți pe Glass îi scutea de efortul de a pleca pe furiș. Puteau pleca mai devreme și să fie și plătiți pentru acest privilegiu. Lui Chapman și Red abia le venea să creadă ce noroc au.

— Îți amintești de crâșma din Fort Atkinson? a întrebat Red.

Chapman a râs. Și-o amintea prea bine, ca și ultima gură de whisky decent de dinaintea plecării pe Missouri în sus.

John Fitzgerald nu auzea nimic din larma obscenă a crâșmei din Fort Atkinson. Era prea concentrat asupra cărților de joc, pe care le ridica una câte una, pe măsură ce îi erau împărțite, de pe fața de masă pătată din postav: As... *Poate o să am mai mult noroc*... Cinciar... Șeptar... Pătrar... apoi...

As. *Așa.* Fitzgerald a privit în jurul lui. Locotenentul mieros, cu un teanc mare de monede în față, a pus pe masă trei cărți:

— Iau trei cărți și mizez cinci dolari.

Cantinierul a pus jos toate cărțile:

— Mă arunc.

Un barcagiu voinic a decartat una singură și a împins cinci dolari spre centrul mesei.

Fitzgerald a pus jos trei cărți, în timp ce își calcula șansele.

Barcagiul era un prost, probabil mergea la chintă sau culoare. Locotenentul probabil avea o pereche, dar nu una mai bună decât așii lui.

— Sec și plusez cu încă cinci.

— Îmi dai sec și plusezi cu cinci cu ce? a întrebat locotenentul.

Fitzgerald a simțit cum i se congestionează fața, a simțit zvâcnetul atât de cunoscut de la tâmple. Pierduse o sută de dolari — toți banii de pe pieile pe care i le vânduse în după-amiaza aceea cantinierului. S-a întors către acesta.

— Bine, bătrâne — îți vând și a doua jumătate din pachetul ăla de castor. Același preț — cinci dolari o blană.

Deși slab jucător de cărți, cantinierul era un negustor viclean.

— Prețul a scăzut față de după-amiază. Îți dau trei dolari pe o blană.

— Nemernicule! a șuierat Fitzgerald.

— Poți să-mi spui cum vrei, i-a răspuns cantinierul. Dar ăsta e prețul meu.

Fitzgerald s-a mai uitat o dată la locotenentul îngâmfat, apoi a dat din cap către cantinier, care a numărat 60 de dolari dintr-o pungă de piele și a stivuit monedele în fața lui Fitzgerald. Fitzgerald a împins zece dolari spre mijlocul mesei.

Cel care făcea cărțile i-a aruncat o carte barcagiului și câte trei lui Fitzgerald și locotenentului. Fitzgerald le-a luat de jos. *Șeptar... Valet... Treiar... Fir-ar a naibii!* S-a străduit să-și păstreze o expresie impasibilă. A ridicat privirea și a văzut cum locotenentul îl privește fix, cu un zâmbet aproape imperceptibil în colțul gurii.

Nemernicule. Fitzgerald a împins restul banilor spre centrul mesei.

— Plusez 50 de dolari.

Barcagiul a fluierat și și-a aruncat cărțile pe masă.

Ochii locotenentului au pornit de la mormanul de bani din mijlocul mesei și s-au oprit asupra lui Fitzgerald.

— Sunt foarte mulți bani, domnule... cum ați spus — Fitzpatrick?

Fitzgerald se străduia să se controleze:

— *Fitzgerald*.

— *Fitzgerald*... da, scuze.

Fitzgerald l-a cântărit pe locotenent. *O să cedeze. Nu are tupeul.* Locotenentul își ținea cărțile cu o mână, iar cu cealaltă bătea darabana în masă. Și-a țuguiat buzele, făcând ca mustața lui lungă să coboare și mai mult. Îl irita pe Fitzgerald, mai ales felul în care se holba.

— Îți plătesc cei 50 de dolari cu sec, a spus locotenentul.

Fitzgerald a simțit cum i se strânge stomacul. A întors perechea de ași, cu fălcile încleștate.

— O pereche de ași, a spus locotenentul. Ei, asta ar fi bătut perechea mea.

A aruncat pe masă o pereche de treiari.

— Numai că am mai primit unu, a spus el aruncând încă un treiar pe masă. Cred că îți ajunge pentru seara asta, domnule Fitz-și-mai-cum-te-mai-cheamă — dacă nu cumva bunul cantinier îți cumpără și mica ta pirogă.

Locotenentul a întins mâna după mormanul de bani din mijlocul mesei. Fitzgerald a scos de la centură cuțitul de jupuit și l-a înfipt în dosul palmei locotenentului. Locotenentul a urlat când cuțitul i-a țintuit mâna de masă. Fitzgerald a înșfăcat sticla de whisky și a sfărâmat-o în capul sărmanului locotenent. Era pe punctul de a înfige marginea zimțată a sticlei sparte în gâtul locotenentului atunci când doi soldați l-au prins din spate și l-au trântit pe jos.

Fitzgerald și-a petrecut noaptea la arest. Dimineața s-a trezit încătușat, în fața unui maior dintr-o popotă amenajată ca să semene cu un tribunal.

Maiorul a vorbit îndelung, într-un metru și o cadență din care Fitzgerald nu înțelegea mai nimic. Locotenentul era și el acolo, cu mâna într-un bandaj însângerat. Maiorul l-a chestionat pe locotenent timp de jumătate de oră, apoi a făcut la fel cu cantinierul, barcagiul și alți trei martori din bar. Lui Fitzgerald întreaga procedură i se părea curioasă, de vreme ce el nu avea nicio intenție să nege că l-ar fi înjunghiat pe locotenent.

După o oră, maiorul i-a spus lui Fitzgerald să se apropie de „prezidiu“, care, a presupus Fitzgerald, era doar un birou obișnuit în spatele căruia se pitise acesta.

— Această curte marțială, a spus maiorul, te găsește vinovat de agresiune. Poți alege între două sentințe — cinci ani de închisoare sau trei ani de înrolare în Armata Statelor Unite.

În anul acela dezertaseră un sfert dintre soldații de la Fort Atkinson. Maiorul se

folosea de orice șansă ca să-și întregească trupele.

Pentru Fitzgerald era o decizie simplă. Văzuse arestul. Cu siguranță ar fi putut să evadeze până la urmă, dar înrolarea îi oferea o cale mult mai ușoară.

Mai târziu în ziua aceea, John Fitzgerald a ridicat mâna dreaptă și a depus un jurământ de loialitate față de Constituția Statelor Unite ale Americii, ca proaspăt soldat al Regimentului al 6-lea al Armatei Americane. Până la momentul în care putea să dezerteze, Fort Atkinson era căminul lui.

Hugh Glass încerca să lege un balot pe un cal când l-a văzut pe Jim Bridger că vine spre el prin curte. Până atunci, băiatul îl evitase cu scrupulozitate. De data asta, atât mersul, cât și privirea lui erau neșovăitoare. Glass s-a oprit din lucru și s-a uitat cum se apropie băiatul.

Când a ajuns lângă Glass, Bridger s-a oprit.

— Voiam să-ți spun că îmi pare rău pentru ce am făcut.

A făcut o scurtă pauză, apoi a adăugat:

— Voiam să-ți spun asta înainte să pleci.

Glass a dat să răspundă, apoi s-a oprit. Se întrebase dacă băiatul o să-l abordeze. Se gândise chiar ce o să-i răspundă, repetase în mintea lui o predică lungă. Dar acum, în timp ce se uita la băiat, detaliile discursului pe care îl pregătise îi scăpau. Simțea ceva neașteptat, un amestec ciudat de milă și respect.

În cele din urmă, Glass a spus simplu:

— Mergi pe calea ta, Bridger.

Apoi s-a întors din nou spre cal. După o oră, Hugh Glass și cei trei însoțitori ai lui ieșeau călare din fortul de pe Big Horn, îndreptându-se spre Powder și Platte.

Douăzeci și trei

6 martie 1824

Doar vârfurile celor mai înalte culmi mai păstrau câteva raze de soare, dar s-au stins și ele, sub privirile lui Glass. Era un moment pe care el îl considera la fel de sacru precum Sabatul, scurta tranziție dintre lumina zilei și întunericul nopții. Retragerea soarelui lua cu ea și asprimea câmpiei. Vânturile urlătoare scădeau, înlocuite de o nemișcare absolută, care părea imposibilă pentru o panoramă atât de maiestuoasă. Culorile se transformau și ele. Tonurile puternice ale zilei se amestecau și se estompau, atenuate de o maree blândă de nuanțe tot mai închise de mov și albastru.

Era un moment de reflecție, într-un spațiu atât de vast încât nu putea fi decât divin.

Iar dacă Glass credea într-un Dumnezeu, cu siguranță acesta sălășluia în această măreață întindere vestică. Nu o prezență fizică, ci o idee, ceva dincolo de putința omului de a înțelege, ceva mai amplu.

Întunericul s-a întețit și Glass a privit cum apar stelele, mai întâi slabe, apoi mai strălucitoare, ca niște semnale de far. Trecuse mult timp de când studiase stelele, dar lecțiile bătrânului căpitan de vas oldandez se întipăriseră în mintea lui: „Dacă știi stelele, o să ai mereu o busolă“. Glass a ales Ursa Mare și i-a urmat direcția către Luceafăr. A căutat Orion, steaua dominantă a orizontului estic. Orion vânătorul, cu sabia lui răzbunătoare pregătită să lovească.

Red a întrerupt tăcerea.

— Tu ai ultima strajă, Porcule.

Red ținea o socoteală atentă a împărțirii corvezilor.

Porcul n-avea nevoie să-i spună cineva de două ori. Și-a înfășurat pătura strâns în jurul capului și a închis ochii.

În noaptea aceea campau într-o râpă uscată care străbătea câmpia ca o rană gigantică. Era formată de apă, dar nu de ploile blânde și hrănitoare ale altor locuri. Pe câmpiile înalte, apa venea în revărsările torențiale ale primăverii sau ca urmare a violenței unei furtuni de vară. Neobișnuit cu umezeala, pământul nu o putea absorbi. Efectul apei nu era de a hrăni, ci de a distruge.

Porcul era convins că abia ațipise atunci când a simțit cum Red îl împinge insistent

cu piciorul.

— E rândul tău, i-a spus Red.

Porcul a mormăit, s-a ridicat în capul oaselor și apoi s-a aburcat cu greu în picioare. Dâra Căii Laptelui era ca un râu alb pe cerul de la miezul nopții. Porcul a ridicat scurt privirea, gândindu-se doar că din cauza cerului senin era mai frig. Și-a înfășurat pătura în jurul umerilor, și-a luat pușca și a coborât râpa.

Doi indieni Shoshone urmăreau schimbarea gărzii din spatele unui pâlc de pelin. Erau doi băieți de doisprezece ani, Micul Urs și Iepurele, care căutau nu gloria, ci carne. Dar acum în fața lor se afla chiar gloria, sub forma celor cinci cai. Băieții își imaginau cum intră galop în satul lor. Își imaginau focurile de tabără și ospățul cu care ar fi fost sărbătoriți. Își imaginau poveștile pe care le-ar spune despre șiretenia și curajul lor. Abia le venea să creadă ce noroc au, în timp ce priveau fix spre râpă, chiar dacă șansa atât de apropiată îi umplea nu doar de entuziasm, ci și de teamă.

Au așteptat până la ultima oră de dinaintea zorilor, sperând ca atenția santinelei să scadă pe măsură ce treceau orele nopții. Așa a și fost. În timp ce ieșeau pe furiș din pelin, auzeau cum bărbatul sforăie. I-au lăsat pe cai să-i vadă și să-i miroasă, în timp ce urcau pe furiș prin râpă. Animalele erau încordate, dar tăcute, urmărind cu urechile ciulite iminenta apropiere a băieților.

Când au ajuns în sfârșit la cai, Micul Urs a întins încet brațele și a mângâiat gâtul lung al celui mai apropiat animal, șoptindu-i liniștitor. Iepurele a urmat exemplul Micului Urs. Au mângâiat caii mai multe minute, ca să câștige încrederea animalelor, apoi Micul Urs și-a scos cuțitul și s-a dus să taie pripoanele care legau picioarele din față ale fiecărui animal.

Băieții tăiaseră pripoanele a patru cai din cinci, când au auzit santinela că mișcă. Au încremenit, pregătiți amândoi să sară pe un cal și să plece în galop. S-au holbat la masa întunecată a paznicului, care părea să se agite iar. Iepurele i-a făcut un semn imperios Micului Urs — *Să mergem!* Micul Urs a scuturat din cap hotărât, arătând spre al cincilea cal. S-a apropiat de animal și s-a aplecat să-i taie priponul. Cuțitul i se tocise și a avut nevoie de un lung moment chinuitor ca să taie încet pielea crudă răsucită. Din ce în ce mai iritat și nervos, Micul Urs a tras mai tare de cuțit. Pielea crudă a plesnit, iar brațul i s-a smucit în spate. A izbit cu cotul tibia calului, smulgându-i animalului un nechezat puternic de protest.

Sunetul l-a trezit imediat pe Porc, care s-a ridicat în picioare, cu ochii mari și pușca armată, și s-a repezit spre cai. S-a oprit brusc când, drept în fața lui, a apărut o formă întunecată. Porcul s-a înfipt cu picioarele în pământ, surprins că se confruntă cu un băiat. Băiatul, Iepurele, era la fel de amenințător ca tizul lui, cu ochii căscați larg și membre fusiforme. Însă unul din membrele lui ținea un cuțit, iar altul o bucată de frânghie. Porcul s-a chinuit să-și dea seama ce să facă. Sarcina lui era să apere caii, dar, chiar și cu un cuțit, un biet băiat părea departe de a fi amenințător. În cele din urmă, Porcul și-a ațintit pur și simplu pușca și a strigat:

— Stai!

Micul Urs se holba îngrozit la scena din fața lui. Până în seara aceea nu mai văzuse niciodată un om alb, iar acesta nici măcar nu părea să fie om. Era imens, cu un piept ca de urs și fața acoperită cu păr roșcat. Gigantul s-a apropiat de Iepure, țipând violent și amenințându-l cu arma. Fără să se gândească prea mult, Micul Urs s-a repezit la monstru și și-a înfipt cuțitul în pieptul lui.

Porcul a văzut în lateral o umbră și apoi a simțit cuțitul. A rămas pe loc, împietrit. Micul Urs și Iepurele au rămas și ei așa, încă îngroziți de creatura din fața lor. Dintr-odată, Porcul a simțit cum îi slăbesc picioarele și a căzut în genunchi. Instinctul îi spunea să apese pe trăgaciul puștii. Arma a explodat, trimițând inofensiv glonțul spre stele.

Iepurele a reușit să apuce un cal de coamă și să se urce în spinarea animalului. A țipat la Micul Urs, care s-a mai uitat o dată la monstrul care trăgea să moară, și s-a aruncat în spatele prietenului său. Nu stăpâneau deloc calul, care era cât pe ce să-i arunce jos. Apoi toate cele cinci animale au coborât râpa în galop.

Glass și ceilalți au sosit exact la timp ca să vadă cum caii lor dispar în noapte. Porcul era tot în genunchi, cu mâinile încleștate pe piept, după care a căzut pe o parte.

Glass s-a aplecat asupra lui și i-a smuls mâinile de lângă rană. I-a desfăcut cămașa Porcului. Cei trei bărbați priveau ursuzi la tăietura întunecată exact din dreptul inimii.

Porcul a ridicat privirea spre Glass, cu un amestec îngrozitor de implorare și frică în ochi.

— Repară-mă, Glass.

Glass a luat mâna imensă a Porcului și a strâns-o tare.

— Nu cred că pot, Porcule.

Porcul a scuipat. Trupul lui mare s-a cutremurat puternic, asemenea momentului greoi de dinaintea căderii unui copac măreț. Glass a simțit cum mâna Porcului devine inertă.

Bărbatul gigantic a mai suspinat o dată și a murit acolo, sub stelele strălucitoare ale câmpiei.

Douăzeci și patru

7 martie 1824

Hugh Glass își implânta cuțitul în pământ. Intra cel mult câțiva centimetri; mai jos, pământul înghețat rămânea neperturbat de lamă. Glass a scobit aproape jumătate de oră, până când Red i-a spus:

— Nu poți săpa un mormânt într-un pământ ca ăsta.

Glass s-a dat pe spate, cu picioarele încrucișate sub el, gâfâind din cauza efortului de a săpa:

— Aș avansa mai repede dacă ai lucra și tu.

— Aș lucra și eu — dar nu prea văd ce rost are să ciobești niște gheață.

Chapman a ridicat privirea de la o coastă de antilopă suficient cât să adauge:

— Pentru Porc o să fie nevoie de o groapă mare.

— Am putea, a propus Red, să-l urcăm pe un eșafodaj din acela, cum sunt îngropați indienii.

— Și cu ce-o să-l construiești, cu tufișuri de pelin? a pufnit Chapman.

Red a privit în jur, ca și cum abia acum și-ar fi dat seama că pe câmpie nu erau copaci.

— În plus, a continuat Chapman, Porcul e prea mare ca să-l putem urca noi pe eșafodaj.

— Dar dacă îl acoperim pur și simplu cu un morman mare de pietre?

Părea o idee bună. Au petrecut jumătate de oră cercetând zona în căutare de pietre, dar până la urmă au reușit să găsească doar vreo zece. Cele mai multe dintre ele trebuiau extrase din același sol înghețat care împiedica săparea mormântului.

— Cu astea abia îi acoperim capul, a spus Chapman.

— Păi, a spus Red, dacă-i acoperim capul, cel puțin coțofenele n-or să-i ciugulească fața.

Red și Chapman au fost surprinși când Glass s-a întors brusc și a plecat din tabără.

— Unde s-o fi ducând? a întrebat Red.

Apoi a strigat în urma lui Glass.

— Hei! Unde te duci?

Glass i-a ignorat, îndreptându-se spre un mic platou aflat la câteva sute de metri.

— Sper să nu se întoarcă indienii ăia Shoshone cât e el plecat.

Chapman a dat din cap aprobator.

— Hai să facem un foc și să mai gătim niște antilopă.

Glass s-a întors după vreo jumătate de oră.

— La baza platoului e o deschizătură, a spus el. E suficient de mare ca să încapă Porcul.

— Într-o peșteră? a spus Red.

Chapman s-a gândit o clipă la asta:

— Păi, mă gândesc că e ca un fel de criptă.

— E tot ce putem face, a spus Glass uitându-se la cei doi. Stingeți focul și haideți să-i dăm drumul.

Nu exista niciun mod demn de a-l transporta pe Porc. Nu aveau niciun fel de materiale din care să facă o targă și era prea greu de cărat pe sus. În cele din urmă l-au pus cu fața în jos pe o pătură și l-au târât spre platou. Doi oameni îl duceau cu rândul, în timp ce al treilea căra cele patru pușți. Făceau și ei ce puteau, mai bine sau mai rău, să evite yucca și cactușii răzleți care se iveau din pământ. De două ori Porcul le-a scăpat, iar trupul lui a aterizat pe jos ca o masă jalnică și dizgrațioasă.

Le-a luat mai mult de o jumătate de oră ca să ajungă la platou. L-au rostogolit pe Porc pe spate și l-au acoperit cu pătura în timp ce strângeau pietre, care aici erau din plin, ca să închidă cripta improvizată. Deschizătura era de gresie și atârna deasupra unui spațiu de aproximativ un metru și jumătate lungime și puțin peste jumătate de metru înălțime. Glass a folosit patul pușții Porcului ca să curețe spațiul de dinăuntru. Un animal, ceva, se cuibărise pe acolo, dar nu existau semne că trecuse pe acolo de curând.

Au adunat un morman mare de bolovani de gresie, ezitând, se pare, să treacă la ultima etapă. În cele din urmă, Glass a aruncat o piatră pe morman și a spus: „Ajunge“. S-a dus lângă trupul Porcului și ceilalți l-au ajutat să-l tragă pe bărbatul mort spre deschizătura criptei improvizate. L-au așezat acolo, privindu-l toți cu insistență.

Sarcina de a spune ceva i-a revenit lui Glass. Acesta și-a scos pălăria, iar ceilalți au făcut imediat la fel, ca și cum s-ar fi simțit stânjeniți că avuseseră nevoie de un îndemn. Glass a încercat să-și dreagă vocea. A încercat să-și amintească cuvintele versetului despre „valea morții“, dar nu mai știa suficient ca să fie solemn. În cele din urmă, nu a găsit ceva mai bun de spus decât Tatăl Nostru. A rostit rugăciunea cu cea mai puternică voce de care era în stare. Trecuse mult timp de când Red și Chapman spuseseră o rugăciune, dar murmurau și ei de fiecare dată când își mai aminteau câte ceva.

— O să-i cărăm pușca pe rând, a spus Glass după ce au terminat.

Apoi a întins mâna și a luat cuțitul de la centura Porcului.

— Red, mi se pare că ți-ar prinde bine cuțitul lui. Chapman, tu poți să iei cornul cu pulbere.

Chapman a acceptat solemn cornul. Red a răsucit cuțitul în mână, cu un zâmbet scurt și o expresie trecătoare de râvnă pe chip.

— E un șiș destul de bun, a spus el.

Glass s-a aplecat, a luat săculețul pe care Porcul îl purta la gât și i-a vărsat conținutul pe jos. Din el s-au rostogolit o cremene și un amnar, împreună cu mai multe gloanțe de muschetă, fultuială și o brățară delicată de cositor. Lui Glass i s-a părut un lucru ciudat pentru un bărbat gigantic. *Care era povestea care îl lega pe Porc de această podoabă gingașă? Moartea mamei? O iubită lăsată în urmă?* Nu aveau să afle niciodată, iar imposibilitatea misterului i-a stârnit lui Glass gânduri melancolice despre propriile lui amintiri.

Glass a luat cremenea și amnarul, gloanțele și fultuiala și a transferat aceste obiecte în geanta lui de vânătoare.

Brățara reflecta razele soarelui. Red a întins mâna după ea, dar Glass l-a prins de încheietură.

— N-are nevoie de ea, a spus Red cu ochii sclipind agresiv.

— Nici tu n-ai nevoie de ea.

Glass a băgat brățara înapoi în săculețul Porcului, apoi a ridicat capul imens ca să pună săculețul la loc în jurul gâtului.

Au avut nevoie de încă o oră ca să termine de lucrat. A fost nevoie să îndoaie picioarele Porcului ca să încapă. Între Porc și pereții ieșiturii abia dacă exista loc ca să-i tragă pătura peste trup. Glass s-a străduit din răsputeri să aranjeze bine stofa peste fața bărbatului mort. Au îngrămădit pietre ca să închidă cripta cât mai bine posibil. Glass a pus ultima piatră, și-a luat pușca și a plecat. Red și Chapman s-au holbat o clipă la zidul de piatră pe care îl construiseră, apoi s-au repezit în urma lui Glass.

Au coborât timp de două zile pe râul Powder, pe lângă fațada munților, până acolo unde râul cotea brusc spre vest. Au găsit un pârâu care mergea spre sud și l-au urmat până când s-a stins, înghițit de cele mai nenorocite șesuri alcaline pe care le traversaseră. Au ținut-o tot spre sud, spre un munte scund cu vârful retezat, ca o masă. În fața muntelui curgea apa largă și puțin adâncă a râului North Platte.

A doua zi după ce au ajuns la Platte, s-a stârnit un vânt puternic și temperatura a început să coboare rapid. Spre sfârșitul dimineții, norii joși umpleau aerul cu fulgi mari și pufoși. Glass păstra încă o amintire vie viscolului de pe Yellowstone și, de data asta, a jurat să nu mai riște nimic. S-au oprit la următoarea pădurice de plopi roșii. Red și Chapman au făcut un adăpost cu un versant rudimentar, dar solid, în timp ce Glass împușca și curăța o căprioară.

La sfârșitul după-amiezii, pe valea lui North Platte bătea deja un viscol în toată puterea cuvântului. Marii plopi roșii scârțâiau din cauza presiunii vântului urlător, iar zăpada umedă se aduna rapid în jur, dar adăpostul lor a rezistat. S-au învelit în pături și au întreținut un foc enorm în fața adăpostului. Dinspre marele morman de tăciuni purpurii, care creștea pe măsură ce noaptea avansa, venea căldură. Au fript vânatul la foc și mâncarea caldă i-a încălzit pe dinăuntru. Vântul a început să scadă cam cu o oră înaintea zorilor, iar la răsărit viscolul trecuse deja. Soarele s-a înălțat deasupra unei lumi de un alb atât de uniform, încât cei trei erau obligați să mijească ochii în fața

reflexiei lui orbitoare.

Glass a plecat în cercetare în josul râului, în timp ce Red și Chapman strângeau tabăra. Glass avansa prin zăpadă cu greutate. O crustă subțire de la suprafață îi susținea fiecare pas pentru o clipă, dar apoi piciorul lui o străpungea și se afunda până la pământul de dedesubt. Unele troiene aveau peste un metru înălțime. Glass estima că soarele de martie avea să topească toată zăpada într-o zi sau două, dar între timp ea stânjenea deplasarea lor pe jos. Glass a blestemat iar pierderea cailor. Se întreba dacă ar fi mai bine să aștepte, folosind acel timp pentru strângerea unor provizii de pastramă. O rezervă bună de carne i-ar fi scutit de nevoia de a căuta hrană în fiecare zi. Și, bineînțeles, cu cât avansau mai repede, cu atât mai bine. Mai multe triburi considerau Platte terenul lor de vânătoare — Shoshone, Cheyenne, Pawnee, Arapaho, Sioux. Unii dintre acești indieni puteau fi prietenoși, dar, fără îndoială, moartea Porcului sublinia primejdia.

Glass a trecut de partea cealaltă a unei coame și s-a oprit brusc. La o sută de metri în fața lui, o turmă mică de vreo cincizeci de bizoni se îngrămădea laolaltă, într-o formație circulară de protecție rămasă de pe urma luptei recente cu viscolul. Taurul dominant l-a depistat imediat. Animalul a pivotat în cadrul turmei și imensa masă a animalelor s-a pus în mișcare. *Or s-o ia la goană.*

Glass s-a lăsat în genunchi și a pus pușca la umăr. A țintit o femelă grasă și a tras. A văzut cum femela se clatină din cauza împușcăturii, dar rămâne pe picioare. *E prea puțină pulbere pentru distanța asta.* A dublat încărcătura și a reîncărcat în zece secunde. A țintit din nou femela și a apăsat pe trăgaci. Femela a căzut în zăpadă.

A cercetat orizontul în timp ce împingea vergeaua pe țeavă.

Când a privit din nou spre turmă, Glass a fost surprins că bizonii nu fugiseră în afara bătăii puștii — și totuși fiecare animal părea să se miște cu disperare. S-a uitat la un taur care se chinuia în fața turmei. Taurul s-a repezit înainte, afundându-se până la piept în zăpada adâncă și umedă. *Abia se pot mișca.*

Glass s-a întrebat dacă să mai împuște o femelă sau un vițel, dar s-a hotărât rapid că aveau carne mai mult decât suficientă. *Păcat*, s-a gândit el. *Aș putea împușca și o duzină dacă aș vrea.*

Apoi i-a venit o idee și s-a întrebat de ce nu se gândise la asta până atunci. S-a apropiat până la 40 de metri de turmă, a țintit cel mai mare taur pe care l-a găsit și a tras. A reîncărcat și a împușcat rapid alt taur. Dintr-odată, în spatele lui au răsunat două împușcături. Un vițel a căzut în zăpadă, iar Glass s-a întors și i-a văzut pe Chapman și Red.

— Iii-haaa! a strigat Red.

— Doar taurii! a strigat Glass.

Red și Chapman au venit lângă el și au reîncărcat cu nerăbdare.

— De ce? a întrebat Chapman. Vițeii sunt mai buni de mâncat.

— Blana o vreau, a spus Glass. Facem o barcă de piele.

După cinci minute, în mica vâlcea zăceau unsprezece tauri morți. Era mai mult

decât necesar, dar, după ce au început să tragă, Red și Chapman au fost cuprinși de frenezie. Glass a împins vergeaua cu putere, ca să reîncarce. Salva de focuri îi obturase țeava. S-a apropiat de primul taur abia după ce încărcătura a fost împinsă și rezervorul armat.

— Chapman, du-te pe coamă și uită-te în jur. Am făcut o grămadă de zgomot. Red, începe să-ți folosești noul cuțit.

Glass s-a apropiat de primul taur. În ochii sticloși ai acestuia sclipea o ultimă scânteie slabă de vitalitate, în timp ce sângele se aduna în jurul lui, în zăpadă. Glass s-a dus de la taur la femelă. A scos cuțitul și i-a tăiat gâtul.

— Vino aici, Red. E mai ușor dacă-i jupuim împreună.

Au rostogolit femela pe o parte și Glass a făcut o tăietură adâncă de-a lungul burții. Red trăgea de piele cu mâinile, în timp ce Glass tăia la cadavru. Au întins pielea cu blana în jos și au tăiat cele mai bune bucăți: limba, ficatul, cocoașa și fileul. Au aruncat carnea pe piele, apoi s-au dus să se ocupe de tauri.

Chapman s-a întors și Glass l-a pus și pe el la lucru.

— Trebuie să decupăm un pătrat cât mai mare posibil din fiecare piele, așa că nu le ciopârțiți.

Red, cu brațele deja roșii până la umăr, a ridicat privirea de la trupul imens din fața lui. Împușcarea bizonilor fusese palpitantă; jupuirea lor era doar o mare și afurisită bătaie de cap.

— De ce nu facem o plută? s-a plâns el. E destul lemn lângă râu.

— Platte nu e destul de adânc — mai ales în perioada asta a anului.

Pe lângă abundența de materiale de construcție, marele avantaj al bărcii de piele era pescajul ei — doar 20 de centimetri. Până la torenții de pe munte care aveau să inunde malurile mai erau încă luni de zile. La începutul primăverii, Platte abia dacă șiroia.

Pe la amiază, Glass l-a trimis pe Red înapoi la tabără să facă focul pentru afumarea cărnii.

În spatele lui, Red târa pe zăpadă pielea femelei, pe care erau îngrămădite bucățile cele mai bune de carne. De la tauri luaseră limbile, dar altfel se ocupau doar de piei.

— Frige ficatul ăla și niște limbi pentru diseară, a strigat Chapman.

Jupuirea taurilor a fost doar primul din mai mulți pași. La fiecare piele, Glass și Chapman se străduiau să taie cel mai mare pătrat posibil — aveau nevoie de margini uniforme. Cuțitele lor se toceau rapid pe blana groasă de iarnă și erau obligați să se oprească adesea ca să ascută lama. După ce au terminat, au avut nevoie de trei curse ca să târască pieile la tabără. La momentul la care au întins ultima piele într-un luminiș de lângă tabără, deasupra lui North Platte dansa voios luna nouă.

Spre meritul lui, Red lucrase cu hărnicie. Trei focuri scunde ardeau în gropi dreptunghiulare. Toată carnea fusese tăiată în fâșii înguste și atârnată pe suporturi de salcie. Red se îndopase toată după-amiaza, iar mirosul de carne friptă era copleșitor. Glass și Chapman s-au îndopat cu carne suculentă, fără să se mai oprească. Au mâncat

ore întregi, mulțumiți nu doar de mâncarea abundentă, ci și de absența vântului și a frigului. Părea incredibil că în noaptea de dinainte se luptaseră cu viscolul.

— Ai mai făcut vreo barcă de piele? a întrebat Red la un moment dat.

Glass a dat din cap.

— Indienii Pawnee le foloseau pe Arkansas. Durează ceva, dar nu e mare lucru, un cadru din crengi învelit în piele — ca un castron mare.

— Nu înțeleg cum poate să plutească.

— Pieile se întind ca pe tobă când se usucă. Nu trebuie decât să călăfătuiești îmbinările în fiecare dimineață.

Au avut nevoie de o săptămână ca să facă bărcile de piele. Glass a optat pentru două bărci mai mici în locul uneia mari. Au folosit crengi mari de plop roșu drept copastii, îndoite în formă de cerc. De la copastii coborau cu cercuri tot mai mici. Între cercuri împleteau suporți verticali din crengi solide de salcie, legând îmbinările cu tendoane.

Prelucrarea pieilor a durat cel mai mult. Au folosit câte șase de fiecare barcă. Coaserea pieilor laolaltă era o muncă anostă. Învârteau vârful cuțitului ca pe un burghiu ca să dea găuri, apoi coseau pieile strâns laolaltă cu tendoane. După ce au terminat aveau două pătrate imense, fiecare constând din patru piei, două câte două.

În centrul fiecărui pătrat au pus cadrele de lemn. Au tras pieile peste copastii, cu blana spre interiorul bărcii. Au înlăturat surplusul, apoi le-au cusut în jurul marginii cu tendoane. După ce au terminat, au întors bărcile cu fundul în sus, ca să se usuce.

Călăfătuirea necesita încă o deplasare la bizonii morți din vâlcea.

— Dumnezeule, cum miroase, a spus Red.

Vremea însorită de după viscol topise zăpada și lăsase cadavrele să putrezească. Coțofenele și ciorile roiau deasupra cărnii abundente, iar Glass s-a îngrijorat că acești mâncători de cadavre înaripați le vor semnala prezența. Nu prea aveau ce să facă, decât să-și termine bărcile și să plece.

Au tăiat seu din bizoni și au cioplit așchii de copite cu toporițtile. Ajunși înapoi în tabără, au combinat acel amestec puturos cu apă și cenușă, topindu-le încet laolaltă, pe cărbuni, până au obținut un lichid lipicios. Oala lor de gătit era mică, așa că au avut nevoie de două zile ca să prepare cele douăsprezece șarje necesare obținerii cantității dorite.

Au aplicat amestecul de călăfătuit pe îmbinări, întinzând din abundență amestec. Glass a verificat bărcile, în timp ce ele se uscau în soarele de martie. Un vânt uscat și aprig contribuia la acest proces. Glass era încântat de munca lor.

Au plecat a doua zi dimineață, Glass într-o barcă împreună cu proviziile, Red și Chapman în cealaltă. A fost nevoie de câțiva kilometri ca să se deprindă cu ambarcațiunea lor stângace, împingând cu prăjini de plop roșu în malurile lui Platte, dar bărcile erau solide.

Trecuse o săptămână de la viscol, o perioadă lungă de stat într-un singur loc. Dar Fort Atkinson era acum în linie dreaptă, la 800 de kilometri pe Platte în jos. Făcând tot drumul pe râu, aveau să recupereze cu prisosință timpul cu ajutorul bărcilor. *Patruzeci*

de kilometri pe zi? Puteau să ajungă acolo în trei săptămâni, dacă vremea rămânea frumoasă.

Probabil că Fitzgerald trecuse pe la Fort Atkinson, se gândea Glass.

Glass și-l imagina cum intră alene în fort, împreună cu Anstadtul. Oare ce minciuni inventase ca să-și explice prezența? Un lucru era sigur: Fitzgerald nu avea cum să treacă neobservat. Puțini oameni albi coborau iarna pe Missouri. Glass își imagina cicatricea în formă de cârlig de pescuit a lui Fitzgerald. Un astfel de om face impresie. Glass știa, cu siguranța de sine a unui prădător implacabil, că prada e undeva în fața lui, din ce în ce mai aproape, cu fiecare oră care trecea. Avea să-l găsească pe Fitzgerald, pentru că până nu făcea asta nu-și putea găsi odihna.

Glass și-a înfipt prăjina lungă în albia lui Platte și a împins.

Douăzeci și cinci

28 martie 1824

Platte îi purta pe Glass și pe însoțitorii lui pe apă în jos, într-un ritm constant. Timp de două zile, râul cursese drept spre est, de-a lungul dealurilor cafenii de la poalele munților scunzi. În ziua a treia, râul a cotit brusc spre sud. Un pisc îmbrăcat în zăpadă se înălța deasupra celorlalte precum un cap pe niște umeri largi. O vreme, a părut că merg drept spre acel pisc, până când Platte a virat iar, stabilindu-și în sfârșit direcția spre sud-est.

Avansau bine. Vântul din față îi încetinea uneori, dar de regulă aveau o briză vestică aspră din spate. Rezerva de pastramă de bizon elimina nevoia de a vâna. Când campau, bărcile de piele răsturnate deveneau niște adăposturi bune. În fiecare dimineață aveau nevoie de o oră ca să călăfătuiască iar cusăturile bărcilor de piele cu materialul pe care îl luaseră cu ei, dar altfel puteau petrece pe apă pe toată lumina zilei, plutind spre Fort Atkinson cu efort minim. Glass era recunoscător că poate lăsa râul să lucreze în locul lor.

În dimineața celei de-a cincea zile de când mergeau cu bărcile, Glass călăfătuia atunci când Red s-a întors în tabără năpustindu-se împiedicat.

— E un indian dincolo de culme! Un războinic călare!

— Te-a văzut?

Red a scuturat energic din cap.

— Nu cred. E un pârâu — părea că verifică un șir de capcane.

— Ți-ai dat seama din ce trib e? a întrebat Glass.

— Părea Ree.

— Fir-ar a dracu’ de treabă! a spus Chapman. Ce caută Ree pe Platte?

Glass se îndoia de credibilitatea relatării lui Red. Se îndoia că Arikara s-ar îndepărta atât de mult de Missouri. Cel mai probabil, Red văzuse un Cheyenne sau un Pawnee.

— Hai să aruncăm o privire.

Apoi a adăugat, pentru Red:

— Nu trage nimeni până nu trag eu.

Au avansat în patru labe, apropiindu-se de creasta platoului, cu puștile în îndoitura

brațului. Zăpada se topise de mult, așa că își croiau drum printre tufișurile de pelin și tulpinile uscate de vițelar.

Din vârful dealului au văzut călărețul sau mai degrabă spatele acestuia, care cobora pe Platte la câteva sute de metri distanță. Abia dacă distingeau tipul calului, un bălțat. Nu aveai cum să-ți dai seama din ce trib e, ci doar că indienii erau aproape.

— Și acum ce facem? a întrebat Red. Nu e singur. Știi că probabil au tabăra lângă râu.

Glass a aruncat o privire iritată spre Red, care avea un talent deosebit de a depista probleme și o incapacitate totală de a veni cu soluții. Cu toate acestea, probabil că Red avea dreptate. Cele câteva pârâuri pe lângă care trecuseră fuseseră mici. Orice indieni din acea zonă s-ar fi ținut aproape de Platte, drept în calea lor. *Dar ce altceva putem face?*

— Nu prea avem ce face, a spus Glass. Când dăm de teren despădurit trimitem pe cineva pe mal să cerceteze.

Red a dat să murmure ceva, dar Glass l-a întrerupt.

— Pot să-mi împing singur barca. Voi sunteți liberi să mergeți oriunde doriți — dar eu am de gând să cobor pe râul ăsta.

S-a întors și s-a îndreptat spre bărcile de piele. Chapman și Red s-au uitat îndelung la călărețul care dispărea în zare, apoi s-au întors și au luat-o după Glass.

După încă două zile bune de mers cu barca, Glass estima că făcuseră 250 de kilometri. Aproape se înserase când s-au apropiat de un cot dificil al râului Platte. Glass s-a gândit să oprească acolo peste noapte și să aștepte să parcurgă porțiunea pe lumină mai bună, dar nu era niciun loc bun de tras la mal.

Două dealuri pereche îngustau râul, ceea ce adâncea apa și iuțea curentul. Pe malul nordic, un plop roșu căzuse în râu, prinzând sub el o mare încâlceală de resturi. Barca lui Glass mergea cu zece metri înaintea celeilalte. Curentul îl purta drept spre copacul doborât. Glass a afundat prăjina ca să cârmească. *Nu e nicio albie.*

Curentul accelera, iar crengile libere ale plopului au apărut brusc ca niște lănci. O împunsătură zdravănă și barca de piele s-ar fi scufundat. Glass s-a ridicat pe un genunchi, proptindu-se cu celălalt picior în coastele bărcii. A ridicat prăjina și a căutat un loc în care s-o implânte. A văzut o suprafață plată pe trunchi și a împins prăjina în față. Prăjina s-a fixat. Glass și-a folosit întreaga putere ca să miște barca stângace împotriva curentului. A auzit valul de apă care lovea barca în timp ce curentul răsucea partea din spate a acesteia, învârtind-o în jurul copacului.

Glass era acum cu fața înapoi și îi vedea direct pe Red și Chapman. Ambii s-au pregătit pentru impact, legănând periculos barca. Când Red a ridicat prăjina aproape că l-a pocnit pe Chapman în față.

— Fii atent, prostule!

Chapman a împins cu prăjina în plopul roșu, în timp ce curentul presa tare din spate. Red și-a descurcat în sfârșit prăjina și a vârât-o la întâmplare în aluviuni.

Ambii bărbați au împins împotriva râului, apoi s-au lăsat în jos când curentul i-a

aruncat în coroana copacului pe jumătate scufundat. Cămașa lui Red s-a agățat de o creangă, care s-a îndoit mult. Cămașa s-a rupt și creanga a șfichiuit înapoi, lovindu-l pe Chapman drept în ochi. Chapman a strigat din cauza durerii usturătoare, a scăpat prăjina și și-a dus mâinile la față.

Glass continua să privească în spate, în timp ce curentul împingea ambele bărci în jurul dealului și spre malul sudic. Chapman s-a ridicat în genunchi pe fundul bărcii de piele, cu fața plecată și palma încă lipită de ochi. Red privea în josul apei, dincolo de Glass și de barca lui. Glass a văzut cum pe fața lui Red înflorește o expresie de groază. Red și-a abandonat prăjina, căutând cu disperare pușca. Glass s-a răsucit.

Două duzini de wigwamuri se înălțau pe malul sudic al Platteului, la mai puțin de cincizeci de metri în fața lor. Câțiva copii care se jucau lângă apă au zărit bărcile de piele și au început să țipe. Glass a văzut cum doi războinici de lângă un foc de tabără sar în picioare. Și-a dat seama prea târziu că Red avusese dreptate. *Arikara!* Curentul împingea bărcile drept spre tabără. Glass a împins o ultimă oară cu prăjina și și-a luat pușca.

Red a tras un foc și un indian a căzut rostogolindu-se pe mal.

— Ce se întâmplă? a țipat Chapman, care se chinuia să vadă cu singurul lui ochi bun.

Red a dat să spună ceva, când a simțit o senzație arzătoare în burtă. S-a uitat în jos și a văzut că dintr-o gaură din cămașă se prelingea sânge.

— Fir-ar a naibii, Chapman, m-au nimerit!

Red s-a ridicat, cuprins de panică, și și-a sfâșiat cămașa ca să examineze rana. Alte două focuri l-au lovit simultan și l-au răsturnat pe spate. În cădere, picioarele lui s-au agățat de copastie, afundând marginea bărcii de piele în curentul rapid al râului. Apa s-a revărsat peste copastie și barca s-a răsturnat.

Pe jumătate orb, Chapman s-a trezit dintr-odată sub apă și a simțit frigul neplăcut al râului. Pentru o clipă, acel iureș rapid a părut să încetinească și Chapman s-a chinuit să înțeleagă evenimentele fatale din jurul lui. A văzut, cu ochiul bun, cum trupul lui Red plutește pe apă în jos, în timp ce sângele lui se prelingea în râu precum cerneala neagră. A auzit ecoul acvatic al unor picioare care se năpusteau spre el de la marginea râului. *Vin după mine!* Avea nevoie disperată să respire, dar știa cu o certitudine teribilă ce îl așteaptă la suprafață.

În sfârșit, n-a mai putut să suporte. Chapman a scos capul la suprafață și și-a umplut cu aviditate plămânii. Avea să fie ultima lui gură de aer. Ochii încă nu i se limpeziseră, așa că nu a văzut toporul care se abate.

Glass și-a ațintit pușca asupra celui mai apropiat Arikara și a tras. A privit îngrozit cum mai mulți Arikara intră în râu și îl ciopârțesc pe Chapman, care scosese capul la suprafață. Trupul lui Red plutea, în derivă, pe apă în jos. Glass a întins mâna după pușca Porcului, în timp ce auzea un strigăt sălbatic. Un indian imens arunca o lance de pe mal. Glass s-a lăsat instinctiv în jos. Lancea a străpuns complet marginea bărcii, implântându-se cu vârful în lemnele de pe partea opusă. Glass s-a ridicat deasupra

copastiei și a tras, ucigându-l pe indianul solid de pe mal.

A văzut o mișcare rapidă și a ridicat privirea spre mal. Trei Arikara stăteau sub forma unui semicerc mortal, la doar douăzeci de metri distanță. *N-au cum să rateze.* Glass s-a aruncat pe spate în Platte, în timp ce triada de focuri de armă izbucnea.

Pentru o clipă a încercat să păstreze pușca, dar i-a dat drumul imediat.

A respins ideea de a încerca să scape înotând pe râu în jos. Era deja amorțit din cauza apei înghețate. În plus, Arikara aveau să ajungă la cai în câteva minute — poate ajunseseră deja. Un cal în galop ar fi întrecut cu ușurință unduitorul Platte. Singura lui șansă era să rămână cât mai mult posibil sub apă și să ajungă pe malul celălalt. Să lase râul între ei și indieni — apoi să spere că va găsi un adăpost. Dădea energic din picioare, folosindu-și și ambele brațe ca să se propulseze.

La mijloc cursul de apă era adânc, peste capul unui om. În fața lui, apa a fost despicată brusc de o dâră și Glass și-a dat seama că era o săgeată. Și gloanțele străpungeau apa, ca niște minitorpile care îl căutau. *Mă văd!* Glass s-a străduit să coboare mai mult față de suprafață, dar pieptul lui era deja comprimat din cauza imposibilității de a respira. *Ce e pe malul celălalt?* Nici măcar nu reușise să se uite înainte să erupă haosul. *Trebuie să respir!* Glass s-a împins spre suprafață.

A despicat apa cu capul și a auzit ritmul sacadat al gloanțelor.

A inspirat adânc, schimonosindu-se. Se aștepta ca un glonț să îl lovească în cap. Gloanțele de muschetă și săgețile clipoceau în jurul lui — dar niciuna nu l-a nimerit. A cercetat malul nordic, înainte de a se scufunda iar în apă. Ce a văzut i-a dat speranță. Râul mergea cale de aproximativ patruzeci de metri de-a lungul unei limbi de nisip. Acolo nu exista adăpost; dacă ieșea din apă, indienii l-ar fi împușcat. La sfârșitul limbii de nisip însă, apa era mărginită de un mal jos și plin cu iarbă. Era singura lui șansă.

Glass a coborât adânc, împingând puternic apa; curentul îi ajuta bătăile. S-a gândit că poate ar reuși să ajungă la capătul limbii de nisip prin apa tulbure. *Treizeci de metri.* Gloanțele de muschetă și săgețile împungeau apa. *Douăzeci de metri.* Glass a virat spre mal, în timp ce plămânii lui urlau după aer. *Zece metri.* Picioarele lui au atins pietrele de pe fund, dar Glass a rămas sub apă; disperarea lui de a respira continua să fie mai mică decât frica de puștile indienilor. Când apa prea mică nu i-a mai permis să rămână sub apă, s-a ridicat, a tras aer în piept și a plonjat în iarba înaltă de pe mal. A simțit o înțepătură puternică în spatele piciorului, dar a ignorat-o, repezindu-se spre un pâlc des de sălcii.

De la adăpostul temporar al sălciilor, a privit înapoi. Patru călăreți își îndemnau caii să coboare malul abrupt de vizavi. Vreo cinci–șase indieni stăteau la marginea apei, arătând spre sălcii. Ceva din susul apei, mai departe, i-a atras atenția. Doi Arikara târau trupul lui Chapman spre mal. Glass s-a întors să fugă, dar o durere ascuțită i-a străpuns piciorul. S-a uitat în jos și a descoperit că din gambă îi ieșea o săgeată. Nu atinsese osul. A întins mâna și a tresărit în timp ce smulgea săgeata în sens invers, dintr-o singură mișcare rapidă. A aruncat-o și a intrat mai adânc în sălcii, împleticindu-se.

Prima întorsătură norocoasă pentru Glass a fost o mânză nărăvașă, prima dintre cei

patru cai care intraseră în apa Platteului. Cravașarea agresivă o îmboldise în apa puțin adâncă, dar animalul s-a împotrivit atunci când albia a dispărut și ea a fost obligată să înoate. A nechezat, scuturând din cap și ignorând hățurile trase, și s-a întors cu încăpățânare pe mal. Ceilalți trei cai aveau și ei rezerve față de apa rece și au fost mulțumiți că au putut urma exemplul mânzei. Animalele îndărătnice se ciocneau unele de altele, frământând apa și aruncând doi dintre călăreți în râu.

Când călăreții au reușit să le controleze iar și să le cravașeze ca să intre în râu, trecuseră deja secunde prețioase.

Glass s-a năpustit printre sălcii și s-a trezit brusc pe un taluz de nisip. S-a cățărat în vârful lui și a privit în jos, spre un braț secundar îngust. Umbrită mare parte a zilei, apa liniștită a brațului era înghețată, cu un strat subțire de zăpadă deasupra. Dincolo de braț, un alt taluz abrupt ducea la o masă densă de sălcii și copaci. *Acolo.*

Glass a coborât panta, alunecând, și a sărit pe suprafața înghețată a brațului. Stratul subțire de zăpadă a lăsat locul gheții de dedesubt. Mocasinii lui nu aveau nicio priză și Glass a căzut, aterizând direct pe spate. O clipă a rămas năucit, holbându-se la lumina slabă a cerului de seară. S-a rostogolit pe o parte, scuturându-și capul ca să-și revină. A auzit nechezatul unui cal și s-a ridicat în picioare. A luat-o peste brațul îngust, de data asta prudent, și s-a cățărat pe malul opus. A auzit ropotul cailor în spatele lui, în timp ce se repezea în tufișuri.

Cei patru călăreți Arikara au ajuns în vârful taluzului și au privit în jos. Chiar și în lumina slabă, urmele de pe suprafața brațului erau clare. Călărețul din față și-a îmboldit poneiul, care a ajuns pe gheață, unde nu s-a descurcat mai bine decât Glass. De fapt chiar mai rău, deoarece copitele animalului nu găseau nimic de care să se agațe. Calul s-a prăbușit într-o parte, cu cele patru picioare fluturând spasmodic, și a prins sub el piciorul călărețului. Călărețul a urlat de durere, iar ceilalți trei, înțelegând lecția, au descălecat rapid și au continuat urmărirea pe jos.

Poteca lui Glass s-a pierdut rapid printre tufișurile dese de dincolo de brațul secundar.

Pe lumina zilei ar fi fost evident. În fuga lui disperată, Glass nu dădea nicio atenție crengilor pe care le rupea și nici măcar urmelor de pași pe care le lăsa în spatele lui. Dar acum mai rămăsese doar o licărire slabă de lumină. Umbrele dispăreau și ele, dizolvându-se în întunericul uniform.

Glass auzi în urma lui țipătul călărețului căzut și se opri.

Sunt pe gheață. Bănuia că între ei sunt cincizeci de metri de tufăriș. Își dădea seama că, în întunericul tot mai des, pericolul nu era de a fi văzut, ci de a fi auzit. Lângă el era un plop mare roșu. Glass s-a agățat de o creangă joasă și s-a urcat în el.

Crengile principale ale copacului formau o crăcană cam pe la doi metri și jumătate înălțime. Glass s-a pitit, străduindu-se să-și liniștească zbuciumul pieptului. A dus mâna la centură și a simțit, ușurat, mânerul cuțitului încă prins bine în teacă. Mai era și săculețul, în care avea cremenea și amnarul. Chiar dacă pușca lui era pe fundul lui Platte, cornul cu pulbere îi atârna în continuare la gât. Cel puțin facerea focului nu avea

să fie o problemă. Gândul la foc l-a făcut să-și dea seama brusc de hainele leoarcă și de frigul pătrunzător al râului. Trupul lui a început să tremure iar incontrolabil, în timp ce se chinuia să stea nemișcat.

O crenguță a trosnit. Glass s-a uitat în luminișul de sub el. În tufăriș era un războinic slab și înalt. Ochii lui cercetau luminișul, examinând terenul în căutare de semne ale prăzii. În mână ținea o muschetă lungă pentru troc, iar la centură avea o toporișcă. Glass și-a ținut respirația, în timp ce Arikara intra în luminiș. Războinicul își ținea arma pregătită, în timp ce se îndrepta încet spre plopul roșu. Chiar și pe întuneric, Glass vedea clar sclipirea albă a unui colier cu dinți de elan de la gât, alama strălucitoare a celor două brățări de la încheietura mâinii. *Dumnezeule, fă-l să nu se uite în sus*. Inima îi bubuia cu atâta putere, încât părea că pieptul nu avea să-i mai reziste bătăilor ei.

Indianul a ajuns sub plopul roșu și s-a oprit. Capul lui era la cel mult trei metri sub locul unde se afla Glass. Războinicul a examinat iar terenul, apoi tufișurile din jur. Primul impuls al lui Glass a fost să rămână perfect nemișcat, sperând ca războinicul să treacă mai departe. Dar, în timp ce privea în jos, a început să calculeze șansele altui mod de acțiune — să îl omoare pe indian și să-i ia arma. Glass a întins mâna încet după cuțit. A simțit forma liniștitoare a acestuia și a început să îl tragă încet din teacă.

Glass se concentra asupra gâtului indianului. O tăietură rapidă de-a curmezișul jugularei nu doar l-ar fi ucis, ci l-ar fi și împiedicat să strige. S-a ridicat cu o încetineală chinuitoare, pregătindu-se să atace.

Glass a auzit o șoaptă hotărâtă de la marginea luminișului. A ridicat privirea și a văzut un al doilea războinic care ieșea din tufăriș, cu o suliță solidă în mână. Glass a încremenit. Ieșise din ascunzătoarea relativă a crăcanei copacului, pregătindu-se să sară. De unde era acum cocoțat, doar întunericul îl ascundea față de cei doi războinici care îl vânau.

Indianul de dedesubt s-a întors, scuturând din cap și arătând spre pământ, apoi făcând semn spre tufărișul des. A șoptit și el ceva. Indianul cu suliță s-a apropiat de plopul roșu. Timpul părea să fi stat în loc, în timp ce Glass se chinuia să-și păstreze calmul. *Stai liniștit.* În sfârșit, indienii au stabilit un mod de acțiune și fiecare a dispărut în câte un gol dintre tufișuri.

Glass nu s-a mișcat din plopul roșu încă două ore. Asculta sunetele intermitente scoase de căutătorii lui, în timp ce își plănuia următoarea mișcare. După o oră, unul din indienii Arikara s-a întors prin luminiș, părând că se îndreaptă spre râu.

Când Glass a coborât în sfârșit din copac, avea senzația că articulațiile îi înghețaseră complet. Piciorul îi amorțise și a avut nevoie de mai multe minute până să poată merge normal.

Avea să supraviețuiască acelei nopți, dar știa că Arikara se vor întorce în zori. Știa, de asemenea, că tufărișul nu îl va mai ascunde, nici pe el, nici urmele pe care le lăsase, în lumina orbitoare a zilei. Și-a croit drum prin încâlceala întunecoasă, atent să meargă paralel cu Platte. Norii blocau lumina lunii, dar pe de altă parte țineau temperatura deasupra pragului înghețului. Glass nu reușea să scape de frigul hainelor ude, dar cel

puțin mișcarea constantă făcea ca sângele să-i pulseze puternic.

După trei ore a ajuns la un mic pârâu. Era perfect. A intrat în apă, atent să lase câteva urme clare care indicau în amonte — departe de Platte. A mers prin apă peste o sută de metri, în susul pârâului, până când a găsit terenul care să-i convină, un mal pietros care avea să-i ascundă urmele. A ales o potecă de ieșire din apă și de traversare a pietrelor, ocolind un pâlc de copaci scunzi.

Erau păducei, preferați de păsările care își făceau cuib datorită crengilor lor țepoase. Glass s-a oprit și a scos cuțitul. A tăiat un petic mic și neregulat din cămașa lui roșie de bumbac și l-a înfipt într-un spin. *Nu o să le scape asta.* Apoi s-a întors peste pietre la pârâu, atent să nu lase nicio urmă. A intrat în mijlocul apei și a făcut drumul întors.

Micul pârâu șerpuia leneș prin câmpie, după care se vărsa în Platte. Glass s-a împiedicat de mai multe ori de pietrele alunecoase de pe fundul întunecos al pârâului. Când a ajuns la Platte, nu își mai simțea deloc picioarele. Stătea tremurând în apa până la genunchi, îngrozit de ce avea să urmeze.

A privit peste râu, încercând să distingă conturul celuilalt mal. Erau niște sălcii și câțiva plopi roșii. *Nu lăsa* nicio urmă când ieși pe mal. A luat-o prin apă, respirând tot mai scurt pe măsură ce râul îi ajungea la talie. Întunericul ascundea sub apă un prag. Glass a făcut un pas și s-a trezit dintr-odată scufundat până la gât. A înotat din greu spre celălalt mal, icnind din cauza șocului apei înghețate care îi cuprindea pieptul. Când a putut să stea în picioare a rămas tot în apă, mergând de-a lungul malului până când a găsit un loc bun de ieșit — o proeminență pietroasă care ducea la niște sălcii.

Glass și-a croit drum cu grijă printre sălcii și printre plopii roșii din spatele lor, atent la fiecare pas. Spera ca indienii Arikara să se lase păcăliți de șiretlicul lui din susul pârâului — cu siguranță nu se așteptau ca el să se întoarcă și să traverseze Platte. Totuși, nu lăsa nimic în voia șansei. Dacă îi luau urma, era lipsit de apărare, așa că a făcut tot posibilul să nu lase niciuna.

Când a ieșit dintre plopii roșii, pe cerul estic apărea o licărire slabă. În lumina de dinaintea zorilor, a văzut conturul unui platou mare aflat la câțiva kilometri distanță. Platoul era paralel cu râul până unde putea el să vadă. Putea să se piardă acolo, să găsească o depresiune sau o peșteră adăpostită în care să se ascundă și să facă focul — să se usuce și să se încălzească. După ce se liniștea lucrurile putea să se întoarcă pe Platte și să-și continue drumul spre Fort Atkinson.

Glass s-a îndreptat spre platoul care se contura în lumina tot mai puternică a zilei. S-a gândit la Chapman și Red și a simțit un acces subit de vinovăție, pe care l-a alungat din minte. *N-am timp acum pentru asta.*

Douăzeci și șase

14 aprilie 1824

Locotenentul Jonathon Jacobs a înălțat brațul și a lătrat un ordin. În spatele lui, o coloană de douăzeci de oameni, cu caii lor, s-a oprit ridicând praful. Locotenentul a bătut cu palma gâtul transpirat al calului și a întins mâna după gamelă. Încerca să pară nonșalant, în timp ce lua o gură prelungă. În realitate, ura fiecare clipă petrecută în afara siguranței relative a așezării Fort Atkinson.

Ura mai ales momentul acesta, în care întoarcerea la galop a cercetașului putea să vestească o largă varietate de nenorociri. De când începuse să se topească zăpada, indienii Pawnee și o bandă de dezertori Arikara prădau în sus și în jos pe Platte. Locotenentul încerca să-și stăpânească imaginația în timp ce aștepta raportul cercetașului.

Cercetașul, un câmpean cărunt pe nume Higgins, a așteptat până aproape de vârful coloanei ca să-și strunească și el calul. Franjurii de pe haina lui de piele au sărit în sus și-n jos atunci când calul mare și cafeniu s-a oprit brusc, în lateral.

— Vine încoace un bărbat — dincolo de coamă.

— Un indian, vrei să spui?

— Așa cred, domnule locotenent. Nu m-am apropiat destul ca să-mi dau seama.

Primul impuls al locotenentului Jacobs a fost să-l trimită pe Higgins înapoi, împreună cu sergentul și doi oameni. Fără nicio tragere de inimă, a ajuns la concluzia să meargă chiar el.

Când s-au apropiat de coamă, au lăsat un om să țină caii, în timp ce ei se târau înainte pe burtă. Valea largă a râului Platte se desfășura în fața lor, cale de aproape două sute de kilometri. La mai puțin de un kilometru distanță, o siluetă solitară avansa pe malul apropiat al râului. Locotenentul Jacobs a scos din buzunarul de la piept al tunicii un mic telescop. A lungit instrumentul de alamă cât a putut de mult și a privit prin el.

Imaginea mărită baleia pe marginea râului, în timp ce Jacobs încerca să țină telescopul drept. Și-a descoperit ținta și a rămas asupra bărbatului îmbrăcat în piele de căprioară. Nu îi distingea fața — dar vedea pata stufoasă a unei bărbi.

— Pe cinstea mea, a spus locotenentul Jacobs surprins. E alb. Ce naiba caută aici?

— Nu e de-ai noștri, a spus Higgins. Toți dezertorii o iau drept spre St. Louis.

Poate pentru că bărbatul nu părea să se afle în vreun pericol iminent, locotenentul s-a simțit cuprins de un cavalerism brusc.

— Să ne ducem la el.

Maiorul Robert Constable reprezenta, chiar dacă fără voia lui, a patra generație de bărbați din familia Constable care urmau o carieră militară. Străbunicul lui luptase împotriva francezilor și indienilor, ca ofițer în Regimentul al 12-lea Infanterie al Majestății Sale. Bunicul lui rămăsese credincios vocației familiei lui, chiar dacă nu și regelui, și luptase împotriva britanicilor, ca ofițer al Infanteriei lui Washington.

Tatăl lui Constable avusese ghinion în ce privește gloria militară — fusese prea tânăr pentru Revoluție și prea bătrân pentru Războiul din 1812. Neavând nicio șansă de a se distinge el însuși, considerase că măcar poate să-și înroleze fiul. Tânărul Robert tânjise după o carieră în Drept și visase să poarte roba de judecător. Tatăl lui refuzase să păteze moștenirea de familie cu un avocat chițibușar și, cu ajutorul unui senator prieten, obținuse pentru fiul lui un loc la West Point. Așa că, timp de douăzeci de ani banali, maiorul Robert Constable urcase încet în ierarhia militară. Soția lui încetase să-l mai urmeze în urmă cu un deceniu și acum locuia în Boston (foarte aproape de amantul ei, un judecător bine-cunoscut). Atunci când generalul Atkinson și colonelul Leavenworth s-au întors în est pe perioada iernii, maiorul Constable a moștenit comanda temporară a fortului.

Peste ce anume domnea el, la modul absolut? Trei sute de infanteriști (împărțiți în mod egal între imigranți recenți și condamnați recenți), o sută de cavaleriști (care aveau, grație unei simetrii nefericite, doar cincizeci de cai) și o duzină de tunuri ruginite. Dar tot era un domnitor absolut, care le insufla amărăciunea carierei lui supușilor din micul lui regat.

Maiorul Constable stătea în spatele unui birou mare, flancat de un aghiotant, atunci când locotenentul Jacobs i l-a prezentat pe câmpeanul bătut de intemperii pe care îl salvase.

— L-am găsit pe Platte, domnule, a raportat Jacobs gâfâind. A supraviețuit unui atac al indienilor Arikara de la confluența nordică.

Locotenentul Jacobs radia datorită propriului său eroism, așteptând anumite distincții pentru curajoasa lui acțiune. Maiorul Constable abia s-a uitat la el înainte să-i spună „Pe loc repaus“.

— Pe loc repaus, domnule?

— Pe loc repaus!

Locotenentul Jacobs a rămas în continuare acolo, cumva consternat de această primire răstită. Constable și-a formulat mai direct ordinul:

— Pleacă!

A ridicat mâna și a smucit-o, ca și cum ar fi alungat un țânțar. Apoi s-a întors spre Glass.

— Cine ești?

— Hugh Glass.

Vocea lui era plină de cicatrice ca și fața.

— Și cum se face că ai ajuns să umbli pe lângă râul Platte?

— Sunt un mesager al companiei Rocky Mountain Fur.

Dacă sosirea unui bărbat alb cu cicatrice grave nu stârnise interesul epuizat al maiorului, pomenirea companiei Rocky Mountain Fur l-a stârnit cu siguranță. Viitorul Fortului Atkinson, ca să nu mai amintim capacitatea maiorului de a-și salva cariera, depindea de viabilitatea financiară a comerțului cu blănuri. Ce alt sens se putea găsi unui pustiu cu deșerturi nelocuibile și piscuri de netrecut?

— De la Fort Union?

— Fort Union a fost abandonat. Căpitanul Henry s-a mutat în vechea factorie a lui Lisa de pe Big Horn.

Maiorul s-a aplecat în față. Întreaga iarnă trimisese conștiincios depeșe la St. Louis. Niciuna dintre ele nu conținea ceva mai interesant decât rapoarte sumbre despre oamenii bolnavi de dizenterie sau numărul în scădere al călăreților care aveau cal. Acum chiar avea ceva! Salvarea unui om de la Rocky Mountain! Fort Union abandonat! Un nou fort pe Big Horn!

— Spune la popotă să trimită mâncare caldă pentru domnul Glass.

Timp de o oră, maiorul l-a bombardat pe Glass cu întrebări despre Fort Union, noua așezare de pe Big Horn și viabilitatea comercială a întreprinderii lor.

Glass a evitat cu grijă să discute despre motivul său de întoarcere de la Frontieră. Dar, în cele din urmă, a pus și el o întrebare.

— A trecut pe aici un bărbat cu o cicatrice în formă de cârlig de pescuit — care cobora de pe Missouri?

Glass a desenat cu degetul un cârlig care pornea din colțul gurii.

Maiorul Constable i-a cercetat fața lui Glass și în cele din urmă a spus:

— De trecut, nu a trecut...

Glass a simțit o dezamăgire puternică.

— A rămas aici, a spus Constable. A preferat să se înroleze decât să fie întemnițat pentru o încăierare din crâșma noastră.

E aici! Glass s-a străduit să se liniștească, să elimine orice emoție de pe fața lui.

— Înțeleg că îl cunoști pe omul acesta?

— Îl cunosc.

— A dezertat din compania Rocky Mountain Fur?

— A dezertat de la multe lucruri. Și mai e și hoț.

— Ei, asta e o acuzație foarte gravă.

Constable a simțit cum ambițiile lui juridice latente se trezesc la viață.

— Acuzație? Nu am venit aici ca să depun plângere, domnule maior. Am venit aici ca să-mi reglez conturile cu un om care m-a jefuit.

Constable a inspirat adânc, în timp ce bărbia lui se ridica încet, odată cu respirația. A

expirat zgomotos și apoi a spus, ca și cum ar fi mustrat răbdător un copil:

— Aici nu suntem în *sălbăticie*, domnule Glass, și te-aș sfătui să păstrezi un ton respectuos. Eu sunt maior în Armata Statelor Unite și comandant al acestui fort. Iau foarte în serios acuzațiile dumitale. Voi face în așa fel ca ele să fie anchetate cum se cuvine. Și, bineînțeles, dumneata vei avea posibilitatea de a-ți prezenta probele...

— Probe! Pușca mea e la el!

— Domnule Glass! a spus Constable cu o iritare crescândă. Dacă soldatul Fitzgerald ți-a furat bunurile, eu îl voi pedepsi în conformitate cu legile militare.

— Nu e ceva foarte complicat, domnule maior.

Glass nu reușise să-și ascundă tonul batjocoritor.

— Domnule Glass! s-a răstit Constable.

Cariera lui fără sens dintr-un avanpost izolat îi testa în fiecare zi capacitatea de a găsi justificări. Nu avea să tolereze lipsa de respect față de autoritatea lui.

— E ultima oară când te avertizez. E treaba *mea* să fac dreptate în această unitate!

Maiorul Constable s-a întors către un aghiotant.

— Știi unde se află soldatul Fitzgerald?

— E în Compania E, domnule. Au plecat după lemne, se întorc diseară.

— Arestează-l când ajunge în fort. Caută pușca în dormitorul lui. Dacă e la el, ia-o. Mâine-dimineață la ora 8 adu soldatul în fața tribunalului. Domnule Glass, mă aștept să fii de față — dar înainte de asta îngrijește-te puțin.

O popotă amenajată în grabă îi servea maiorului Constable drept sală de judecată. Mai mulți soldați i-au adus biroul, punându-l pe un podium improvizat. Amplasat mai sus, Constable putea urmări lucrările de la altitudinea judicioasă cuvenită. Ca să nu existe nicio îndoială în privința autorității oficiale a tribunalului său, a atârnat două drapele în spatele biroului.

Dacă sala lui de judecată nu avea grandoarea unui tribunal real, cel puțin era mare. După ce erau scoase mesele, în încăpere se puteau înghesui o sută de spectatori. Ca să își asigure un public adecvat, maiorul Constable obișnuia să contramandeze celelalte sarcini pentru toți locuitorii fortului, în afară de câțiva. Neavând prea multă concurență în materie de distracție, la spectacolele oficiale ale maiorului se ocupau întotdeauna toate locurile. Interesul față de procesul curent era și mai mare ca de obicei. În fort se răspândise repede vestea despre pionierul cu cicatrice și gravele lui acuzații.

Hugh Glass s-a uitat, de pe o bancă de lângă biroul maiorului, cum ușa popotei se dă de perete.

— Drepț'!

Spectatorii s-au ridicat în poziție de drepți, în timp ce maiorul Constable intra cu pași mari în încăpere. Constable era însoțit de un locotenent pe nume Neville K. Askitzen, poreclit „Locotenentul Lingău[2]“.

Constable s-a oprit ca să-și examineze publicul, apoi s-a îndreptat maiestuos spre partea din față a încăperii, cu Askitzen plutind în urma lui. Odată așezat, maiorul i-a făcut semn din cap lui Askitzen, care a dat ordin că spectatorii pot sta jos.

— Să fie adus acuzatul, a ordonat maiorul Constable.

Ușile s-au deschis din nou și Fitzgerald a apărut în cadrul lor, cu mâinile încătușate și un gardian ținându-l de fiecare braț. Publicul s-a foit să vadă mai bine, în timp ce gardienii îl duceau pe Fitzgerald în față, unde fusese construită o cușcă perpendiculară pe biroul maiorului și la dreapta lui. Cușca îl plasa drept în fața lui Glass, care stătea la stânga maiorului.

Ochii lui Glass îl străpungeau pe Fitzgerald așa cum un burghiu străpunge lemnul moale. Fitzgerald se tunsese și își răsese barba. Hainele bleumarin de lână înlocuiseră hainele din piele de căprioară. Glass simțea repulsie la vederea lui Fitzgerald învăluit în aerul respectabil pe care îl aduce o uniformă.

Părea ireal ca, dintr-odată, să fie în prezența lui. S-a luptat cu dorința de a se arunca asupra lui Fitzgerald, de a-și înclești mâinile în jurul gâtului său și de a-l sugruma. *Nu pot să fac asta. Nu aici.* Ochii lor s-au întâlnit pentru o scurtă clipă. Fitzgerald a dat din cap — ca și cum l-ar fi salutat politicos!

— Declar întrunită această curte marțială, a spus maiorul Constable după ce și-a dres vocea. Soldat Fitzgerald, ai dreptul să îl ai în fața ta pe acuzator și să asculți oficial acuzațiile pe care ți le aduce. Locotenent, citește acuzațiile.

Locotenentul Askitzen a despăturit o foaie de hârtie și a citit pentru toată lumea, cu voce impunătoare:

— Astăzi audiem plângerea domnului Hugh Glass, de la compania Rocky Mountain Fur, împotriva soldatului John Fitzgerald, Armata Statelor Unite, Regimentul al 6-lea, Compania E. Domnul Glass susține că soldatul Fitzgerald, în timp ce era el însuși angajat al companiei Rocky Mountain Fur, a furat de la domnul Glass o pușcă, un cuțit și alte efecte personale. Dacă va fi găsit vinovat, domnul Fitzgerald e pasibil de curtea marțială și o pedeapsă de zece ani de închisoare.

Un murmur a străbătut mulțimea. Maiorul Constable a bătut cu un ciocănel în birou și încăperea a amuțit.

— Reclamantul să se apropie de tribună.

Derutat, Glass a ridicat privirea spre maior, care, cu o expresie exasperată, i-a făcut semn să se apropie de birou. Acolo se afla locotenentul Askitzen cu o Biblie.

— Ridicați mâna dreaptă, i-a spus el lui Glass. Jurați să spuneți adevărul, așa să vă ajute Dumnezeu?

Glass a dat din cap și a spus da, cu timbrul slab pe care îl detesta, dar pe care nu îl putea schimba.

— Domnule Glass, ai auzit citirea acuzațiilor? a întrebat Constable.

— Da.

— Și sunt exacte?

— Da.

— Dorești să faci o declarație?

Glass a ezitat. Caracterul formal al procedurilor îl luase complet prin surprindere. Cu siguranță nu se așteptase la o sută de spectatori. Înțelegea faptul că maiorul

Constable e comandantul fortului. Dar asta era o chestiune între el și Fitzgerald nu un spectacol pentru amuzamentul unui ofițer arogant și a o sută de recruți plictisiți.

— Domnule Glass, vrei să te adresezi Curții?

— V-am spus ieri ce s-a întâmplat. Fitzgerald și cu un băiat pe nume Bridger au fost lăsați să aibă grijă de mine, după ce am fost atacat de un grizzly pe râul Grand. În loc de asta, ei m-au abandonat. Nu îi învinovățesc pentru lucrul ăsta. Dar înainte să fugă m-au jefuit. Mi-au luat pușca, cuțitul, până și cremenea și amnarul. Mi-au luat lucrurile de care aveam nevoie ca să pot avea o șansă de unul singur.

— Asta e pușca despre care pretinzi că e a dumitale?

Maiorul a scos Anstadtul din spatele biroului.

— Da, e pușca mea.

— O poți identifica prin vreun semn caracteristic?

Glass a simțit cum se congestionează în fața acestei provocări. *De ce eu sunt cel interogat?* A inspirat adânc.

— Pe țeavă e gravat numele producătorului — J. Anstadt, Kutztown, Penn.

Maiorul a scos din buzunar o pereche de ochelari și a examinat cu atenție țeava, apoi a citit cu voce tare: „J. Anstadt, Kutztown, Penn“. Alt murmur s-a stârnit în încăpere.

— Mai ai ceva de adăugat, domnule Glass?

Glass a scuturat din cap că nu.

— Ești liber.

Glass s-a întors la locul lui din fața lui Fitzgerald, în timp ce maiorul a continuat:

— Locotenent Askitzen, pune-l pe acuzat să jure.

Askitzen s-a apropiat de cușca lui Fitzgerald. Fitzgerald a pus mâna pe Biblie și cătușele de la mâinile lui au clinchetit. Vocea lui puternică a umplut popota în timp ce rostea solemn jurământul.

Maiorul Constable s-a lăsat pe spătarul scaunului.

— Soldat Fitzgerald, ai auzit acuzațiile domnului Glass. Cum te declari?

— Mulțumesc pentru șansa de a mă apăra, Înălț... vreau să spun, domnule maior.

Fața maiorului s-a luminat la această scăpare, în timp ce Fitzgerald continua:

— Probabil vă așteptați să vă spun că Hugh Glass e un mincinos — dar nu voi face asta, domnule.

Constable s-a aplecat în față, curios. Ochii lui Glass s-au îngustat, în timp ce și el se întreba ce pune la cale Fitzgerald.

— De fapt, știu că Hugh Glass e un om bun, respectat de colegii lui de la compania Rocky Mountain Fur. Eu cred că Hugh Glass crede că fiecare cuvânt pe care-l spune e adevărul gol-goluț. Problema e, domnule, că el crede o grămadă de lucruri care nu s-au întâmplat niciodată. Adevărul e că atunci când l-am părăsit delira de două zile. Mai ales în ultima zi, febra a crescut foarte mult — transpirația de dinaintea morții, ne-am gândit noi. Gemea și striga — se vedea că îl doare. Mi-a părut rău că nu puteam face mai mult pentru el.

— Dar ce *ați făcut* pentru el?

— Păi, eu nu sunt doctor, domnule, dar m-am străduit și eu. Am făcut o cataplasmă pentru gâtul și pentru spatele lui. Am făcut o supă și am încercat să-l hrănesc. Sigur că gâtul lui era atât de rău că nu putea nici să înghită, nici să vorbească.

Glass nu a mai putut suporta.

— Minți de îngheață apele, Fitzgerald! a spus el cu cea mai fermă voce de care era în stare.

— Domnule Glass! a mugit Constable, cu fața strânsă brusc într-un nod imobil de indignare. Acesta este procesul *meu*. *Eu* pun întrebări martorilor. Iar *dumneata* o să-ți ții gura, altfel te acuz de sfidarea Curții!

Constable a așteptat ca seriozitatea declarației sale să fie asimilată, apoi s-a întors iar spre Fitzgerald:

— Continuă, soldat.

— Nu îl învinovățesc că nu știe asta, domnule.

Fitzgerald i-a aruncat lui Glass o privire compătimitoare.

— A fost inconștient sau febril în majoritatea timpului cât l-am îngrijit.

— Ei, toate bune și frumoase, dar negi că l-ai abandonat? Că l-ai jefuit?

— Dați-mi voie să vă spun ce s-a întâmplat în dimineața aceea, domnule. Stăteam de patru zile într-o tabără de lângă un pârâu care se vărsa în Grand. L-am lăsat pe Bridger cu Hugh și m-am dus la râul principal ca să vânez — fusesem plecat aproape toată dimineața. Cam la doi kilometri de tabără era să dau peste un grup de războinici Arikara.

Un alt val de emoție a trecut printre spectatori, cei mai mulți dintre ei, veterani ai dubioasei lupte din satul Arikara.

— Indienii Ree nu m-au văzut la început, așa că mi-am croit drum spre tabără cât de repede am putut. M-au zărit chiar când am ajuns la pârâu. S-au năpustit spre mine, în timp ce eu alergam în sus spre tabără. Când am ajuns acolo, i-am spus lui Bridger că indienii Ree sunt imediat în urma mea — i-am spus să mă ajute să pregătesc tabăra și să fac o baricadă. Atunci mi-a spus Bridger că Glass murise.

— Nemernicule! s-a răstit Glass.

S-a ridicat în picioare și a pornit spre Fitzgerald. Doi soldați cu puști cu baionetă i-au blocat calea.

— Domnule Glass! a țipat Constable, bătând cu ciocănelul în masă. Stai la locul dumitale și ține-ți gura, altfel te bag la închisoare!

Maiorul a avut nevoie de o clipă ca să-și recapete calmul. S-a oprit să potrivească gulerul hainei lui cu nasturi de alamă, după care a reluat interogatoriul lui Fitzgerald.

— În mod evident, domnul Glass nu era mort. L-ați examinat?

— Eu înțeleg de ce e Hugh furios, domnule. N-ar fi trebuit să-l cred pe Bridger. Dar când m-am uitat la Glass în ziua aceea, era palid ca o stafie — nu mișca deloc. Îi auzeam pe indieni cum urcă pe pârâu. Bridger a început să țipe că trebuie să plecăm de acolo. Eram sigur că Glass e mort — așa că am fugit să ne adăpostim.

— Dar nu înainte să-i iei pușca.

— Bridger a luat-o. A spus că ar fi o prostie să lăsăm o pușcă și un cuțit pentru indieni. Nu aveam timp să discutăm despre asta.

— Dar acum pușca e la dumneata.

— Da, domnule, este. Când am ajuns la Fort Union, căpitanul Henry nu a avut bani ca să ne plătească pentru că rămăseserăm cu Glass. Henry mi-a cerut să primesc pușca drept plată. Bineînțeles, domnule maior, mă bucur că am ocazia să i-o înapoiez lui Hugh.

— Dar cremenea și amnarul?

— Nu le-am luat, domnule. Presupun că indienii le-au luat pe astea.

— Dar de ce nu l-au omorât pe domnul Glass și nu i-au luat scalpul, cum obișnuiesc ei?

— Îmi imaginez că au crezut că e mort, ca și noi. Să nu se supere Hugh, dar nu prea mai aveau cine știe ce scalp să-i ia. Ursul l-a sfâșiat atât de rău că indienii s-au gândit probabil că nu mai aveau ce să mai mutileze și ei.

— Ești în această unitate de șase săptămâni, soldat. De ce nu ai mărturisit această poveste până acum?

Fitzgerald a lăsat să treacă un interval bine gândit, și-a mușcat buza și a plecat capul. În cele din urmă, și-a ridicat privirea, apoi și capul și a spus încet:

— Ei bine, domnule — cred că mi-era rușine.

Glass se holba, nevenindu-i să creadă. Nu atât la Fitzgerald, din partea căruia nu l-ar fi surprins niciun fel de trădare, ci mai mult la maior, care în timpul poveștii lui Fitzgerald începuse să dea din cap, părând că joacă după cum îi cântă acesta. *Îl crede!*

Fitzgerald a continuat:

— Până ieri n-am știut că Hugh Glass trăiește — dar credeam că am abandonat un om fără măcar să-i ofer o înmormântare cum se cuvine. Un om merită așa ceva, chiar și în fața...

Glass n-a mai putut suporta. A băgat mâna sub manta după pistolul ascuns la centură. A scos arma și a tras. Glonțul s-a abătut doar puțin de la țintă și s-a înfipt în umărul lui Fitzgerald. Glass l-a auzit pe Fitzgerald cum țipă și, în același timp, a simțit cum niște brațe puternice îl prind din ambele părți. S-a zbătut să scape din strânsoarea lor. În sala de judecată s-a stârnit haosul. Glass l-a auzit pe Askitzen cum țipă ceva și l-a zărit scurt pe maior și epoleții lui aurii. A simțit o durere ascuțită la ceafă și a văzut negru în fața ochilor.

---

[2] Joc de cuvinte intraductibil, bazat pe asemănarea fonetică dintre Askitzen și Ass-Kisser (arg. *lingău*).

Douăzeci și șapte

28 aprilie 1824

Glass s-a trezit într-un loc întunecos, cu miros stătut. Îl durea capul și era întins cu fața în jos pe o podea negeluită. S-a rostogolit încet pe o parte și s-a ciocnit de un perete. Deasupra lui a văzut lumina care se revărsa printr-o fantă îngustă a unei uși masive. Arestul de la Fort Atkinson consta dintr-o încăpere mare pentru bețivi și alte abateri mărunte și două celule de lemn. Din ce auzea Glass, trei sau patru bărbați ocupau încăperea mare de lângă celula lui.

Cum stătea pe spate, spațiul părea să se comprime, îngustându-se precum marginile unui coșciug. Asta i-a amintit dintr-odată de cala umedă a unui vas, de viața înăbușitoare de pe mare pe care ajunsese s-o urască. Pe frunte i-au apărut broboane de transpirație și respirația i s-a accelerat, cu răbufniri scurte și rare. S-a străduit să se controleze, să înlocuiască imaginea închisorii cu cea a unei câmpii întinse, o mare unduitoare de iarbă, întreruptă doar de un munte de la un orizont îndepărtat.

Măsura trecerea zilelor prin rutina zilnică a arestului: schimbarea gărzii din zori, împărțirea de pâine și apă în jurul prânzului, schimbarea gărzii la apus, apoi noaptea. Trecuseră deja două săptămâni când a auzit cum ușa de la intrare se deschide scârțâind și a simțit un curent de aer proaspăt.

— Rămâneți acolo, idioți împuțiți ce sunteți, altfel vă sparg țeasta, a spus o voce neclară care se apropia încet de celula lui.

Glass a auzit un clinchet de chei, apoi una dintre ele răsucindu-se în broască. Limba s-a mișcat și ușa lui s-a deschis larg.

Glass a mijit ochii la lumină. Un sergent cu galoane galbene și perciuni gri a apărut în cadrul ușii.

— Maiorul Constable a dat un ordin. Poți să pleci. De fapt, trebuie să pleci. Părăsește unitatea până mâine la amiază, altfel vei fi judecat pentru furtul unui pistol și pentru că l-ai folosit ca să-l găurești pe soldatul Fitzgerald.

Lumina de afară era orbitoare după două săptămâni petrecute în celula întunecoasă. Când cineva a rostit: „Bonjour, monsieur Glass“, acesta a avut nevoie de o clipă ca să vadă clar fața grasă și pistruiată a lui Kiowa Brazeau.

— Ce faci aici, Kiowa?

— Mă întorc de la St. Louis cu o barcă de provizii.

— Dumneata m-ai eliberat?

— Da. Sunt în relații bune cu maiorul Constable. Pe de altă parte, dumneata pari să fi dat puțin de necaz.

— Singurul necaz e că pistolul meu n-a tras bine.

— Din câte înțeleg, nu era pistolul dumitale. Dar cred că asta îți aparține.

Kiowa i-a întins lui Glass o pușcă, în timp ce privirea acestuia se focaliza în sfârșit suficient ca să poată vedea.

Anstadtul. Glass a prins arma de gât și țeavă, amintindu-și cât de grea era. A examinat mecanismul trăgaciului, care avea nevoie să fie uns. Mai multe zgârieturi noi deterioraseră patul întunecat, iar Glass a observat o mică inscripție cioplită lângă capătul patului — „JF“. A simțit cum îl inundă furia.

— Ce s-a întâmplat cu Fitzgerald?

— Maiorul Constable l-a trimis înapoi la sarcinile lui.

— Fără nicio pedeapsă?

— A trebuit să renunțe la salariul pe două luni.

— Salariul pe două luni!

— Păi, mai are și o gaură nouă la umăr — iar tu ți-ai primit pușca înapoi.

Kiowa s-a uitat insistent la Glass, citindu-i cu ușurință expresia feței.

— Dacă îți vine cumva vreo idee — eu aș evita să folosesc Anstadtul în incinta acestui fort. Maiorului Constable îi plac responsabilitățile juridice și abia așteaptă să te judece pentru tentativă de asasinat. Te-a eliberat doar pentru că eu l-am convins că ești un protejat al lui monsieur Ashley.

Au traversat împreună terenul de defilare. Acolo se afla un catarg, ale cărui frânghii de susținere se chinuiau să-l țină drept în vântul aprig de primăvară. Steagul pocnea în vânt, cu marginile zdrențuite de fâlfâitul neîncetat.

— Te gândești la lucruri stupide, prietene, a spus Kiowa întorcându-se spre Glass.

Glass s-a oprit și l-a privit direct pe francez.

— Îmi pare rău că n-ai putut avea o întâlnire așa cum trebuie cu Fitzgerald, a spus Kiowa. Dar până acum ar fi trebuit să-ți dai seama că lucrurile nu ies întotdeauna perfect.

Au rămas acolo o vreme. Singurul lucru care se auzea era fluturarea steagului.

— Nu e așa de simplu, Kiowa.

— Sigur că nu e simplu. Cine a zis că e simplu? Dar știi ceva? Multe lucruri neterminate rămân așa pentru totdeauna. Joacă și tu cu cărțile pe care le-ai primit. Mergi mai departe.

Kiowa a insistat.

— Vino cu mine la Fort Brazeau. Dacă treaba merge, te fac partener.

— E o ofertă generoasă, Kiowa, a spus Glass scuturând încet din cap, dar nu cred că pot să stau nemișcat într-un loc.

— Și atunci? Care e planul tău?

— Trebuie să îi duc un mesaj lui Ashley, la St. Louis. După aceea, încă nu știu.

Glass a făcut o scurtă pauză, apoi a adăugat:

— Și încă mai am treabă aici.

Apoi nu a mai spus nimic. Kiowa a tăcut și el vreme îndelungată. Apoi, în cele din urmă, a spus:

— *Il n'est pire sourd que celui qui ne veut pas entendre*. Știi ce înseamnă asta?

Glass a scuturat din cap.

— Înseamnă: *nimeni nu e mai surd decât cel care nu vrea să audă*. De ce ai venit la frontieră? Ca să cauți un hoț ordinar? Ca să savurezi momentul răzbunării? Credeam că ești mai presus de asta.

Dar Glass a continuat să nu spună nimic. În cele din urmă, Kiowa a spus:

— Dacă vrei să mori în arest, asta e decizia ta.

Francezul s-a întors și a luat-o peste terenul de defilare. Glass a ezitat o clipă, apoi l-a urmat.

— Hai să bem whisky, a strigat Kiowa peste umăr. Vreau să-mi povestești despre Powder și Platte.

Kiowa i-a împrumutat lui Glass bani pentru niște provizii și o noapte de cazare în ceea ce la Fort Atkinson juca rolul de han — un șir de saltele din mansarda cantinierului. De obicei whisky-ul îl făcea pe Glass să adoarmă, dar nu și în noaptea aceea. Și nici nu a limpezit gândurile încâlcite din mintea lui. S-a străduit să gândească limpede. Care era răspunsul la întrebarea lui Kiowa?

Glass a luat Anstadtul și a ieșit în aerul răcoros al terenului de defilare. Noaptea era perfect senină, fără lună, păstrând cerul pentru miliardul de stele ca niște puncte luminoase pătrunzătoare. A urcat treptele grosolane ale palisadei înguste care înconjura zidurile fortului. Priveliștea de sus era impresionantă.

Glass a privit în spatele lui, spre incinta fortului. Dincolo de terenul de defilare se afla cazarma. *Acolo e el.* Câte sute de kilometri parcursese ca să-l găsească pe Fitzgerald? Iar acum prada lui dormea la câțiva pași de el. Simțea în mână metalul rece al Anstadtului. *Cum aș putea să plec acum?*

S-a întors cu spatele și a privit dincolo de meterezele fortului spre Missouri.

Pe apa întunecată dansau stelele, a căror reflexie era ca un semn al cerului pe pământ. Glass a examinat cerul, căutându-și reperele. A găsit cozile înclinate ale Ursei Mari și Ursei Mici și Luceafărul mereu liniștitor. *Unde e Orion? Unde e vânătorul cu sabia lui răzbunătoare?*

Licărirea scânteietoare a marii stele Vega a părut dintr-odată să-i capteze atenția lui Glass. Lângă Vega a depistat Cygnus, Lebăda.

Glass a privit fix spre Cygnus și, cu cât privea mai mult, cu atât liniile ei perpendiculare păreau să formeze o cruce mai clară. *Crucea Nordului.* Și-a amintit că ăsta era numele obișnuit al lui Cygnus. Părea mai potrivit.

A rămas acolo, pe meterezele înalte, mult timp în noaptea aceea, ascultând

Missouriul și privind stelele. Se întreba de unde vin apele lui și măreții munți Big Horn, ale căror vârfuri le văzuse, dar nu le atinsese vreodată. Se minuna în fața stelelor și a cerului, alinat de imensitatea lor, față de micul lui loc din această lume. În cele din urmă, Glass a coborât de pe metereze și a mers înăuntru, găsind imediat somnul care mai înainte îl ocolise.

Douăzeci și opt

7 mai 1824

Jim Bridger a dat să bată la ușa căpitanului Henry, apoi s-a oprit. Trecuseră șapte zile de când căpitanul Henry fusese văzut ultima oară în afara camerei lui. Cu șapte zile în urmă, indienii Crow își furaseră caii înapoi. Nici măcar întoarcerea lui Murphy dintr-o vânătoare reușită nu îl făcuse pe Henry să iasă din izolare.

Bridger a inspirat adânc și a bătut. A auzit dinăuntru un foșnet, apoi tăcere.

— Căpitane?

Aceeași tăcere. Bridger a mai făcut o pauză, apoi a deschis ușa.

Henry stătea aplecat deasupra unui birou făcut din două butoaie și o scândură.

Umerii îi erau înveliți într-o pătură de lână, într-un mod care îi amintea lui Bridger de un bătrân ghemuit deasupra unei sobe dintr-un magazin. Căpitanul ținea o pană într-o mână și o foaie de hârtie în cealaltă. Bridger a aruncat o privire spre foaie. Pe pagină erau aglomerate coloane lungi de numere, de la stânga la dreapta și de sus până jos. Textul era presărat cu pete de cerneală, ca și cum pana s-ar fi ciocnit frecvent de obstacole și s-ar fi oprit, tușul prelingându-se ca un fel de sânge pe pagină. Biroul și podeaua erau presărate cu foi mototolite.

Bridger a așteptat ca Henry să spună ceva sau măcar să ridice privirea.

Multă vreme, căpitanul nu a făcut nici una, nici alta. În cele din urmă a ridicat capul. Părea să nu fi dormit de zile întregi, iar ochii lui injectați priveau pe deasupra unor cearcăne mari și cenușii. Bridger s-a întrebat dacă era adevărat ce spuneau unii oameni, că Henry o luase razna.

— Te pricepi cât de cât la cifre, Bridger?

— Nu, domnule.

— Nici eu. Cel puțin nu cine știe ce. De fapt, sper întruna că am fost prea prost ca să fac să iasă socoteala asta.

Căpitanul a privit iar spre hârtie.

— Problema e că fac calculul iar și iar și iese mereu la fel. Cred că problema nu e matematica mea — ci doar că nu iese așa cum vreau eu.

— Nu înțeleg ce vrei să spui, căpitane.

— Ce vreau să spun e că suntem falimentari. Avem un minus de 30000 de dolari. Fără cai nu putem trimite suficienți oameni pe teren ca să-i recuperăm. Și nu mai avem ce să dăm în schimbul altor cai.

— Tocmai s-a întors Murphy cu două pachete de pe Big Horn.

Căpitanul a cernut această veste prin filtrul des al trecutului său.

— Asta nu înseamnă nimic, Jim. Cu două pachete de blănuri nu ne punem iar pe picioare. Nici cu douăzeci de pachete nu ne punem iar pe picioare.

Conversația nu evolua în direcția în care sperase Jim. Avusese nevoie de două săptămâni ca să-și adune curajul necesar ca să îl caute pe căpitan. Acum totul o lua într-o direcție greșită. S-a luptat cu impulsul de a bate în retragere. *Nu. De data asta nu.*

— Murphy spune că trimiți niște oameni peste munți, să-l caute pe Jed Smith.

Căpitanul nu i-a oferit nicio confirmare, dar Bridger i-a dat înainte oricum.

— Aș vrea să mă trimiți cu ei.

Henry s-a uitat la băiat. Ochii cu care acesta îl privea scăpărau, plini de speranță precum zorii unei zile de primăvară. De când nu mai simțise și el măcar un dram din acel optimism tineresc? *De foarte mult timp — și cu atât mai bine.*

— Te pot scuti eu de efortul ăsta, Jim. Am trecut peste munții aceia. Sunt ca o fațadă înșelătoare a unui bordel. Știu ce cauți tu — și n-o să găsești acolo.

Jim habar n-avea ce să răspundă. Nu-și putea imagina de ce căpitanul se poartă atât de ciudat. Poate că într-adevăr înnebunise. Bridger nu știa dacă e așa sau nu, dar ce știa sigur, ce credea cu o convingere de nezdruncinat era că Henry se înșală.

Asupra lor s-a așternuat iar o tăcere îndelungată. Senzația de stânjeneală s-a întețit, dar Jim nu voia să plece. În cele din urmă, căpitanul s-a uitat la el și a spus:

— E decizia ta, Jim. Eu te trimit, dacă vrei să mergi.

Bridger a ieșit în curte, mijindu-și ochii în lumina strălucitoare a dimineții. Abia dacă observa aerul răcoros care îl pișca de față, vestigiul unui anotimp pe cale să treacă. Avea să mai ningă înainte ca iarna să cedeze, în sfârșit, dar primăvara pusese piciorul în câmpie.

Jim a urcat scara scurtă a palisadei. Și-a așezat coatele pe marginea zidului și a privit spre Munții Big Horn. A urmărit cu ochii un canion adânc, care părea să pătrundă până în inima muntelui. *Oare chiar așa e?* Jim a zâmbit în fața infinitelor perspective a ceea ce putea să se afle în acel canion, pe vârfurile munților sau dincolo de ei.

A ridicat ochii spre o linie a orizontului desenată de piscuri montane înzăpezite, de un alb virgin pe albastrul înghețat al cerului. Putea să urce acolo dacă voia. Putea să urce acolo și să atingă orizontul, să sară dincolo de el și să vadă ce urmează.

Notă istorică

Cititorii și-ar putea pune întrebări în legătură cu acuratețea istorică a evenimentelor din acest roman. Comerțul cu blănuri constituie o epocă tulbure în care istoria și legenda se amestecă, iar în povestea lui Hugh Glass s-a infiltrat fără îndoială o doză de legendă. *Răzbunătorul* e o operă de ficțiune. Cu toate acestea, m-am străduit să urmez principalele evenimente ale poveștii.

Ce e cu siguranță adevărat despre Hugh Glass e că a fost atacat de o ursoaică în timp ce era plecat în cercetare pentru compania Rocky Mountain Fur, în toamna lui 1823, că a fost mutilat îngrozitor, că a fost abandonat de compatrioții lui, inclusiv de doi oameni lăsați să aibă grijă de el, și că a supraviețuit și s-a lansat într-o misiune dramatică de răzbunare. Cea mai cuprinzătoare lucrare istorică despre Glass îi aparține lui John Myers Myers, captivanta lui biografie *Epopeea lui Hugh Glass*. Myers argumentează convingător în favoarea unora dintre cele mai remarcabile aspecte ale vieții lui Glass, inclusiv întemnițarea lui de către piratul Jean Lafitte și, mai târziu, de indienii Pawnee.

Există unele dispute între istorici referitoare la faptul că Jim Bridger a fost sau nu unul din cei doi oameni lăsați să aibă grijă de Glass, deși majoritatea lor consideră că a fost. (Istoricul Cecil Alter susține cu pasiune ipoteza contrară într-o biografie a lui Bridger din 1952.) Există probe semnificative că Glass l-a înfruntat și apoi l-a iertat pe Bridger, la fortul de pe Big Horn.

În câteva locuri mi-am luat unele libertăți literare și istorice pe care aș vrea să le semnalez. Există dovezi convingătoare că Glass l-a ajuns în cele din urmă pe Fitzgerald la Fort Atkinson, găsindu-l pe cel care îl trădase în uniforma Armatei Americane. Însă relatările întâlnirii lor sunt superficiale. Nu există nicio probă a unei acțiuni juridice formale precum cea descrisă de mine. Personajul maiorului Constable e în întregime fictiv, ca și incidentul în care Hugh Glass îl împușcă pe Fitzgerald în umăr. De asemenea, există probe că Hugh Glass se separase de grupul lui Antoine Langevin înainte de atacul indienilor Arikara asupra luntrașilor. (Toussaint Charbonneau pare să fi fost într-adevăr alături de Langevin și să fi supraviețuit atacului, dar circumstanțele sunt neclare.) Personajele Professeur, Dominique Cattoire și La Vierge Cattoire sunt complet fictive.

Fort Talbot și locuitorii lui sunt inventați. Altfel, reperele geografice sunt cât de

exacte mi-a stat în putință. Un atac din primăvara lui 1824 al indienilor Arikara asupra lui Glass și a însoțitorilor lui a avut într-adevăr loc, se spune că la confluența dintre râul North Platte și râul Laramie (denumit astfel ulterior). Unsprezece ani mai târziu, pe acel loc avea să fie înființat Fort William — predecesorul lui Fort Laramie.

Cititorii interesați de această epocă a comerțului cu blănuri vor aprecia abordările ei istorice, inclusiv volumul clasic *Comerțul american cu blănuri din Vestul Îndepărtat*, de Hiram Chittenden, și mai recenta lucrare a lui M. Utley, *O viață sălbatică și periculoasă*.

În anii de după evenimentele descrise în acest roman, multe dintre personajele lui principale au avut în continuare parte de aventuri, tragedii și glorie. Se remarcă următorii:

Căpitanul Henry: în vara lui 1824, Henry cu un grup de oameni s-au întâlnit cu trupele lui Jed Smith în ceea ce acum este Wyoming. Deși nu suficient ca să acopere datoriile companiei, Henry strânsese un număr considerabil de blănuri. Smith a rămas pe teren, iar Henry a fost însărcinat să se întoarcă la St. Louis cu recolta lor. Ashley a considerat că acea cantitate de blănuri, chiar dacă în cel mai bun caz modestă, justifică o revenire imediată pe teren. A obținut fonduri pentru o nouă expediție, care a plecat din St. Louis pe 21 octombrie 1824, sub comanda lui Henry. Din motive neconsemnate de istorie, Henry pare să se fi retras de la frontieră nu mult după aceea.

Dacă și-ar fi păstrat acțiunile la compania Rocky Mountain Fur încă un an, Henry — ca și ceilalți participanți la acest consorțiu — s-ar fi putut retrage din activitate ca om bogat. Dar, încă o dată, Henry și-a manifestat deosebita lui înclinație către ghinion. Și-a vândut participația la companie în schimbul unei sume modeste. Chiar și aceasta i-ar fi putut asigura o viață confortabilă, dar Henry a intrat în afacerile cu asigurări. După ce mai mulți debitori ai lui au intrat în imposibilitate de plată, a pierdut totul. Andrew Henry a murit sărac lipit, în 1832.

William H. Ashley: E remarcabil că doi parteneri ai aceleiași întreprinderi au putut să meargă cu ea spre rezultate atât de diferite. Deși se confrunta cu datorii tot mai mari, Ashley a rămas neclintit în credința că se putea face avere din blănuri. După ce a pierdut o luptă pentru postul de guvernator al statului Missouri în 1824, Ashley a condus un grup de vânători de blănuri spre bifurcația sudică a Platteului. A devenit primul om alb care a încercat să navigheze pe Green River, tentativă care era să se termine dezastruos la gurile râului Ashley de azi.

Rămași cu puține blănuri în urma acestei aventuri, Ashley și oamenii lui s-au întâlnit cu un grup de vânători de blănuri demoralizați ai companiei Hudson Bay. Printr-o tranzacție misterioasă, Ashley a intrat în posesia a o sută de pachete de blănuri de castor. Unii afirmă că americanii au jefuit depozitul lui Hudson Bay. Relatări mai credibile spun că Ashley nu a comis nicio escrocherie, ci doar a negociat dur. În orice caz, în toamna lui 1825 el a vândut blănurile în St. Louis, în schimbul a peste 200 000 de dolari — asigurându-și averea pe viață.

La întâlnirea de pe teren din 1826, Ashley și-a vândut acțiunile de la compania Rocky Mountain Fur lui Jedediah Smith, David Jackson și William Sublette. După ce a

creat acest sistem al întâlnirii de pe teren, a lansat carierele mai multor legende ale epocii comerțului cu blănuri și și-a asigurat un loc în istorie ca baron de succes al blănurilor, Ashley s-a retras din această afacere.

În 1831, locuitorii din Missouri l-au ales în locul congresmanului Spencer Pottis (Pottis murise în duel). Ashley a reușit să fie reales de două ori și s-a retras din politică în 1837. William H. Ashley a murit în 1838.

Jim Bridger: În toamna lui 1824, Jim Bridger a traversat Munții Stâncoși și a devenit primul om alb care a atins apa Marelui Lac Sărat. În 1830 Bridger devenise deja acționar al companiei Rocky Mountain Fur, apoi a mers cu valul epocii comerțului cu blănuri până când acesta s-a spart, în 1840. Când comerțul cu blănuri a intrat în declin, Bridger a prins următorul avânt al expansiunii spre Vest. În 1838, a construit un fort în ceea ce acum este Wyoming. „Fort Bridger“ a devenit o factorie importantă pe Drumul Oregonului, servind ulterior ca post militar și stație Pony Express. În anii 1850 și 1860, Bridger a servit adesea drept ghid coloniștilor, grupurilor de exploratori și Armatei Americane.

Jim Bridger a murit pe 17 iulie 1878 lângă Westport, în Missouri. Pentru realizările lui de-o viață ca vânător de blănuri, explorator și ghid, el e numit adesea „Regele muntenilor“. Astăzi, mai mulți munți, pârâuri și orașe din întregul Vest îi poartă numele.

John Fitzgerald: Se știu puține despre John Fitzgerald. El a existat cu adevărat și e considerat în general unul din cei doi oameni care l-au abandonat pe Glass. De asemenea, se crede că ar fi dezertat din compania Rocky Mountain Fur și că apoi s-ar fi înrolat în Armata Americană, la Fort Atksinson. Alte părți ale biografiei lui sunt ficționalizate de mine.

Hugh Glass: Se pare că, de la Fort Atkinson, Glass a călătorit în josul apei spre St. Louis și i-a livrat lui Ashley mesajul de la Henry. În St. Louis, Glass s-a întâlnit cu un grup de comercianți care plecau spre Santa Fe. Li s-a alăturat și a petrecut un an vânând pe Helo River. În jurul lui 1825, Glass era în Taos, un centru sud-vestic al comerțului cu blănuri.

Pârâurile secetoase din sud-vest au fost epuizate rapid și Glass s-a îndreptat din nou spre nord. A avansat, vânând, spre Colorado, Green și Snake, ajungând în cele din urmă la izvoarele lui Missouri River. În 1828, așa-numiții vânători de blănuri liberi l-au ales pe Glass să le reprezinte interesele în negocierile pentru spargerea monopolului companiei Rocky Mountain Fur. După ce a vânat departe spre vest, până la Colorado River, Glass și-a îndreptat atenția în special spre fațada estică a Munților Stâncoși.

Glass a petrecut iarna lui 1833 într-un avanpost numit „Fort Cass“, de lângă vechiul fort al lui Henry de la confluența râurilor Yellowstone și Big Horn. Într-o dimineață de februarie, Glass și doi însoțitori traversau Yellowstone-ul înghețat ca să pornească într-o expediție de vânătoare. Au fost ambuscați și uciși de 30 de războinici Arikara.

Mulțumiri

Mulți prieteni și rude (și câțiva necunoscuți amabili) mi-au oferit cu generozitate timpul lor și au citit variante timpurii ale acestei cărți, pe care au îmbunătățit-o prin criticile și încurajările lor. Mulțumiri lui Sean Darragh, Liz și John Feldman, Timothy și Lori Otto Punke, Peter Scher, Kim Tilley, Brent și Cheryl Garrett, Marilyn și Butch Punke, Randy și Julie Miller, Kelly MacManus, Marc Glick, Bill și Mary Strong, Mickey Kantor, Andre Solomita, Ev Ehrlich, Jen Kaplan, Mildred Hoecker, Monte Silk, Carol și Ted Kinney, Ian Davis, David Kurapka, David Marchick, Jay Ziegler, Aubrey Moss, Mike Bridge, Nancy Goodman, Jennifer Egan, Amy și Mike McManamen, Linda Stillman și Jacqueline Cundiff.

Mulțumiri unui grup de profesori extraordinari din Torrington, Wyoming: Ethel James, Betty Sportsman, Edie Smith, Rodger Clark, Craig Sodaro, Randy Adams și Bob Latta. Dacă vă întrebați vreodată dacă profesorii au vreo importanță, vă rog să știți că pentru mine au avut.

Mulțumiri speciale fantasticilor Tina Bennett și William Morris Endeavor. Dacă eu îmi asum toate neajunsurile cărții, Tina m-a ajutat s-o îmbunătățesc și apoi a lucrat la transformarea ei în film. Mulțumiri și talentatei asistente a Tinei, Svetlana Katz, care (printre altele) a dat acestei cărți un titlu. Stephen Morrison de la Picador a contribuit, cu ajutorul lui P.J. Horoszko, la revenirea la viață a *Răzbunătorului*.

În 2002, Keith Redmon a înțeles potențialul cinematografic al *Răzbunătorului* și de atunci a lucrat neabătut să apară un film, împreună cu colegii lui de la Anonymous Content, Steve Golin și David Kanter.

Cel mai important, mulțumiri speciale familiei mele. Mulțumesc, Sophie, pentru că m-ai ajutat să experimentez cu capcanele cu greutate. Mulțumesc, Bo, pentru extraordinara ta imitație a unui grizzly. Și mulțumesc, Traci, pentru neabătutul tău sprijin și răbdătoarea ta atenție din timpul celor o sută de lecturi laborioase.

Surse principale

Alter, Cecil J.: Jim Bridger, 1925.

Ambrose, Stephen E.: *Undaunted Courage*, 1996.

Brown, Tom: *Tom Brown's Field Guide to Wilderness Survival*, 1983.

Chittenden, Hiram Martin: *The American Fur Trade of the Far West*, volumele I și II, 1902.

DeVoto, Bernard: *Across the Wide Missouri*, 1947.

Garcia, Andrew: *Montana 1878, Tough Trip through Paradise*, 1967.

Knight, Dennis H.: *Mountains and Plains: The Ecology of Wyoming Lanscapes*, 1994.

Lavender, David: *The Great West*, 1965.

Library of Congress, *The North American Indian Portfolios*, 1993.

McMillion, Scott: *Mark of the Grizzly*, 1998.

Milner, Clyde A et al.: *The Oxford Histoy of the American West*, 1994.

Morgan, Ted: *A Shovel of Stars*, 1995.

____: *Wilderness at Dawn: The Settling of the North American Continent*, 1993.

Myers, John Myers: *The Saga of Hugh Glass: Pirate, Pawnee, and Mountain Man*, 1963.

Nute, Grace Lee: *The Voyageur*, 1931.

Russell, Carl P.: *Firearms, Traps, & Tools of the Mountain Men*, 1967.

Utley, Robert M.: *A Life Wild and Perilous: Mountain Men and the Paths to the Pacific*, 1997.

Vestal, Stanley: *Jim Bridger, Mountain Man*, 1946.

Willard, Terry: *Edible and Medicinal Plants of the Rocky Mountains and Neighbouring Territories*, 1992.

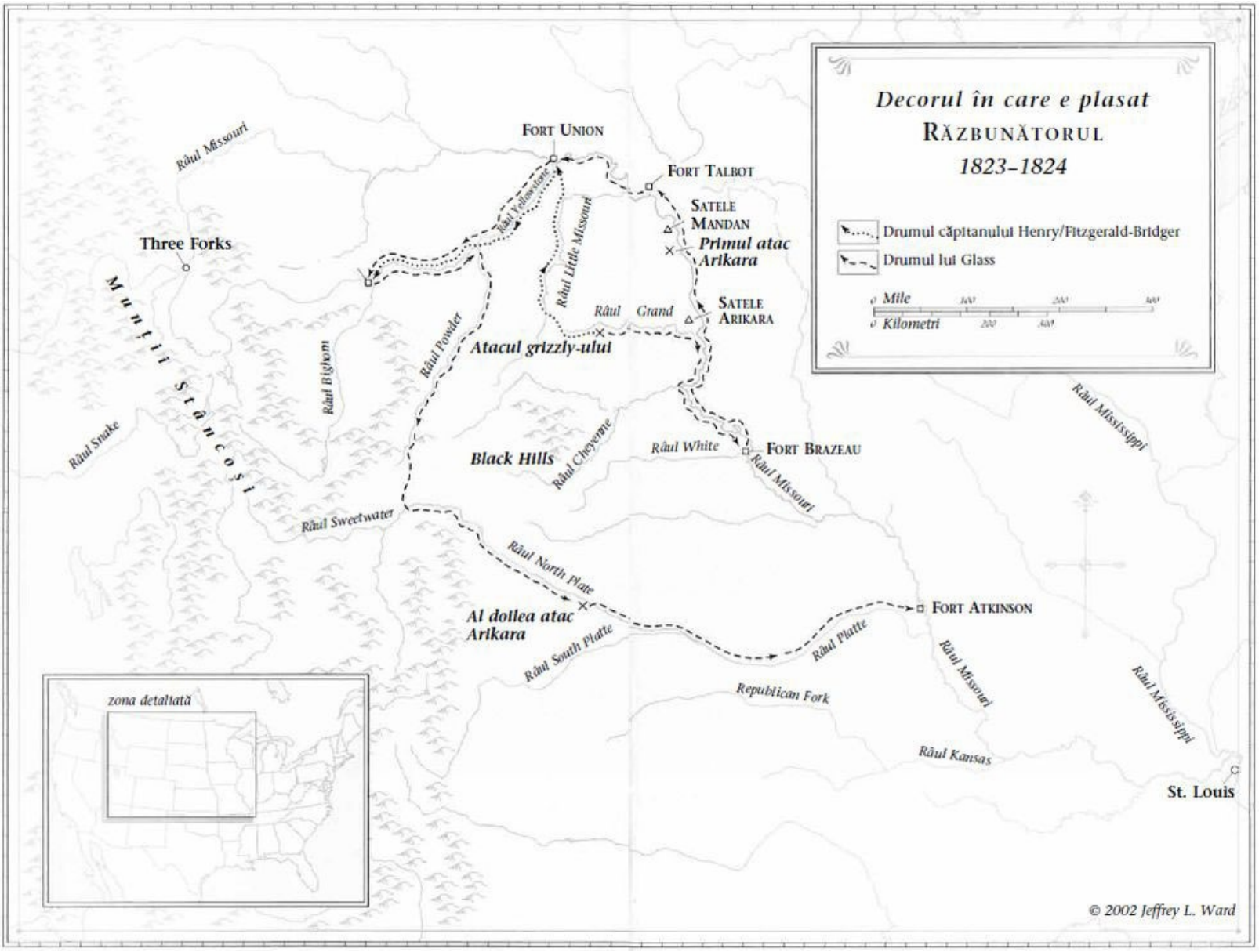
Decorul în care e plasat
RĂZBUNĂTORUL
1823–1824
Drumul căpitanului Henry/Fitzgerald-Bridger
Drumul lui Glass
0 Mile 100 200 300
0 Kilometri 200 400
FORT UNION
FORT TALBOT
SATELE MANDAN
Primul atac Arikara
SATELE ARIKARA
Atacul grizzly-ului
FORT BRAZEAU
Al doilea atac Arikara
FORT ATKINSON
Three Forks
Munții Stâncoși
Black Hills
Râul Missouri
Râul Yellowstone
Râul Little Missouri
Râul Grand
Râul Powder
Râul Bighorn
Râul Snake
Râul Cheyenne
Râul White
Râul Sweetwater
Râul North Platte
Râul South Platte
Râul Platte
Republican Fork
Râul Kansas
Râul Mississippi
St. Louis
zona detaliată
© 2002 Jeffrey L. Ward